BIBLIOTECA LITTERARIA SERIA III.

CONTELE

DE

MONTE-CRISTO.

de

ALESANDRU DUMAS.

TRADUCERE

de

C. A. Earenzi.

VOL. II.

BUCURESCI.
Librariŭ-Editoriŭ George Ioanidŭ.
1857.

CONTELE
DE
MONTE-CRISTO.

CAPITULŬ XVIII.

TESAURULU.

Kъndŭ Dantès intrъ a doua zi dimineaца în kamera konsoцuлaї seŭ de kautivitate, aflъ ne Faria mezîndŭ, ku faца linisvitъ. Sub raza kare se strekura printre fereastra vea îngustъ a kilieї sale, elŭ цinea deskisъ ku mъna stъngъ, singura sa mъnъ, kum îmї noate aduve vineva a minte, a kъria întrebuinцare i remъsese, o bukatъ de xъrtiъ, kъria obiчnuinца de a fi înfъцuratъ într'unŭ volumŭ subцire întinъrise forma unuї vilindru kare nu voia sъ se întinzъ.

Arъtъ, fъr'a ziче nimikŭ, xъrtia lui Dantès.

— Че este asta? întrebъ avestu.

— Ştiţ-te bine, zise abatele sărîzîndŭ.

— Mă ştiŭ că amîndoĭ okiĭ, zise Dantès, mi nă văzŭ de kătŭ o xărtiă ne jămătate arsă, mi ne kare săntŭ însemnate nisce karaktere gotice k'o negreală kărioasă.

— Astă xărtiă, amikălŭ meŭ, este, notŭ să gĭ mărturiseskŭ totŭ akăm, fiindŭ-kă te am cerkatŭ, astă xărtiă è tesărălŭ meŭ, din kare de azĭ înainte, gi se kăvine ne jămătate.

O sădoare rece trekă ne frăntea lui Dantès. Iînă într'avea zi, mi în kătŭ snaţiŭ de timnŭ! elŭ se ferise de a vorbi kă Faria desnre avestŭ tesărŭ, din kare a nrovenitŭ akăsarea de nebăniă ce anăsa ne bietălŭ abate; kă delikateţea sa instinktivă, Edmondŭ voise maĭ bine să nă atingă astă koardă atălŭ de dărerosŭ resănătoare; mi, din narteĭ, Faria tăkăse mi elŭ. Elŭ lăase tăcerea bătrănălui ka o întoarcere a minţilorŭ sale; astă-zĭ aveste năgine vorbe, skănate din găra lui Faria dăn'o krisă atălŭ de grea, arăta kă neste năginŭ era să lŭ întoarkă la o smintire mare.

— Tesărălŭ domnieĭ tale? îngănă Dantès.

Faria zărîse.

— Da, zise elŭ, în toate nrivinţele, estĭ o inimă nobilă, Edmondŭ, mi înţelegŭ, dănă faţa-gĭ cea îngălbenită mi dănă aveastă înfiorare, ceia ce gi se întîmnlă în minătălŭ avesta. Nă, fiĭ linisnitŭ, nă sănt nebănŭ. Avestŭ tesărŭ è în fiinţă, Dantès, mi daka nă mĭ a fostŭ ertatŭ să lŭ nosedŭ, îlŭ veĭ nosedа domnia ta: nimină n'a voitŭ să m'askălte saŭ să mă kreazŭ, nentră-kă mă lăa drentŭ nebănŭ; însă domnia ta, kare trebăe să svii kă nă sănt nebănŭ, askăltă-mă, mi mă veĭ krede în ărmă daka veĭ voi.

— Vaĭ! mărmărĭ Edmondŭ în sine, eată kă lŭ a întorsŭ eară! astă neferivire mĭ linsia!

Dăn'aveia zise tare lui Faria:

Arêtă hărtia luĭ Dantès făr'a ḑice nimicŭ.

— Amikălă meă, noate kă estĭ ostenită dăn' atakălă ce gĭ a venită; nă vreĭ să te renassĭ năgină? Mâne, daka veĭ voi, voiă aăzi istoria domnieĭ tale, dar astâzĭ voiă să te kaată. Ne lîngă avestea, ărmă elă sărîzîndă, noĭ nă se kăvine a ne grăbi ama măltă nentr' ună tesaără.

— Kată să ne grăbimă foarte mălă, Edmondă! resnăanse bătrânălă. Cine știe daka mâne, noimâne noate, nă mĭ va veni ală treilea atakă? nâne-gĭ în minte kă atânvĭnă va maĭ fi timnă! Da, este adevărată; adesea am kăgetată kă o nlăvere amară l'aceste avăgie, kare ară fave zece familiĭ kă stare, nerdăte nentră avestĭ oamenĭ ce mă nersekăta: întrebăingam astă ideă ka resbănare, mi o găstam învetă în noantea temniţeĭ mi în desnerarea kantivităgiĭ mele. Dar akăm kândă am ertată lămiĭ nentră ibirea ta, akăm kândă te văză jăne mi nlină de viitoră, akăm kândă kăgetă la kătă ferivire noate resălta în nrivingă-gĭ din aveastă deskonerire, mă înfioreazâ întârzierea, mi tremără să nă asigără vr' ună nronrietară, ama de demnă nrekăm estĭ domnia ta, nosesiănea atătoră avăgie îngronate.

Edmondă îmĭ întoarse kanălă săsninândă.

— Maĭ stărăesvĭ în nekrederea în kare te afli, Edmondă, ărmă Faria, glasălă meă nă te a konvinsă de lokă. Văzâ kă gĭ trebăeskă nrobe. Eĭ bine! vitesve astă xârtiă, ne kare n'am arătat' o nivĭ o dată nimălăĭ.

— Mâne, amikălă meă, zise Edmondă, neviindă-ĭ să se iea dăn nebănia bătrânălăi; kredeam kă ne amă învoită să vorbimă mâne desure aveasta.

— Să vorbimă mâne, dar vitesve astă-zĭ xârtia.

— Să nă lă maĭ întârîtămă, kăgetă Edmondă.

Ши, lăndă astă xârtiă, a kăria jămătate linsia, fiindă neanărată konsămată de vr' o întîmnlare, viti:

"Aveste tesaure, care se noate urca la doue de skude romane în ungiurile celе mai alе deskideriї d'alе doilea, care deklare kъ este alе seе nronri

"25 anrile 149„

— Eї bine? zise Faria, dunъ ce a citite jnele xъrtia.

— Dar, resnunse Dantès, nu vъzе avi alte de kъte nisve linie trunkiate, vorbe fъrъ miре: karakterele sunte întrerunte de foke, mi remъne neînţelese.

— Hentru domnia ta, amikulе meе, care le citesvї nentru întiia oarъ, dar nu nentru mine, care am îngъlbenite d'asnura lore multe nonţї, care am rekonstruite fiъ-care frasъ, am komnlektate fiъ-care kuvetare.

— Mi krezї kъ i aї aflate aveste înţelese urekurmate?

— Sunt sigure, veї judeka insъ-ţї; dar, mai 'nainte, askultъ istoria avesteї xъrtie.

— Tъvere! strigъ Dantès... naші!... se anronіъ vineva... mъ duke... Adio.

Mi Dantès, ferivite k'a skъnate de istoriъ mi de esulikare, kari n'are fi linsite de a întъri neferivirea amikulеї seе, se strekurъ, ka une mearne, nrin trekътoarea vea strîmtъ, ne kunde Faria, dundeї snaima une felе de aktivitate, îmninţea la loke lesnedea, ne kare o akoneria k'o rogojinъ, ka sъ askunzъ din vedere dъinirea ne kare n'avusese timne s'o fakъ sъ nearъ.

Celе ce venia era guvernatorulе, kare, aflande de la grosarulе, întîmnlarea lui Faria, voia sъ se înkredinţeze singure desure gravitatea sa.

Faria île nriimi mezinde, se feri de orї ce ţestе

Faria ilŭ priimi şedêndŭ.

komuromiţătorĭ, mi urinveni s' askănzъ de gъvernatorĭ uaralisia kare lovise kъ moartea jămъtatea uersoaneĭ sale. Elĭ se temea ka nъ kămva gъvernatorălĭ, kourinsĭ de îndărare uentrъ dînsălĭ, sъ fi voitĭ a lĭ nъne într'o înkisoare maĭ sъnătoasъ, mi a lĭ desnărui de jănele seĭ konsoluĭ; dar din ferivire nъ fă astă-felĭ, mi gъvernatorălĭ se retrase konvinsĭ kъ bietălĭ seĭ nebănĭ, uentrъ kare simuia în fundălĭ inimeĭ oare-kare iăbire, avea nămaĭ o indisnosiuiăne ămoarъ.

În timnălĭ avesta, Edmondĭ, mezîndĭ ne natăĭ mi kъ kanălĭ între mъnĭ, se verka sъ mĭ strîngъ minuile; de kъndĭ kănoskăse ne Faria îlĭ aflase în toate kъ jădekatъ, mare mi loyikĭ, în kătĭ nъ năstea înueleue avea înueleuviăne înaltъ desnre toate nănktele, iar nămaĭ desnre ănălĭ kam fărъ minte: Faria se învela în urivinua tesaărălăĭ seĭ, saĭ kъ lămea toatъ se învela desnre Faria?

Dantès remase în kamera sa toatъ zisa, nekătezъndĭ sъ se întoarkъ l'amikălĭ seĭ. Se verka astă-felĭ sъ maĭ denărteze minătălĭ kare era sъ lĭ înkredinueze kъ abatele era nebănĭ. Astъ konvinuere kăta sъ fi sunimîntătoare uentrъ dînsălĭ.

Dar kătre searъ, dănъ ora visiteĭ ordinare, Faria, văzindĭ kъ nъ maĭ venia jănele la dînsălĭ, se verkă sъ treakă suauiălĭ kare lĭ desnărui de elĭ. Edmondĭ se înfiorĭ ăzzindĭ silinuele dăreroase ne kari le făvea băirănălĭ ka sъ se tiraskъ; niviorălĭ seĭ era fărъ miskare, mi nъ se maĭ năstea ajătora kъ brauălĭ seĭ. Edmondĭ fă nevoitĭ a lĭ traue snre dînsălĭ, kăvî n'arĭ fi năstă nivî o datъ sъ easъ singărĭ urin deskiderea vea strîmtъ kare da în kamera lăi Dantès.

— Eatъ-mъ kъ ve învermănare mъ uiĭ dănъ tine, zise elĭ k'ănĭ sărîsĭ kare strelăvia de bine-voinuъ. Aĭ krezătĭ k'aĭ skănatĭ de magnifivinua mea, dar nъ è aua. Askăltъ-mъ darъ.

Edmondŭ vъzŏ kъ nŏ nŏtea sъ se dea înlъtŏrĭ; nŏse ne bъtrъnŏlŭ sъ mcazъ ne natŏlŭ seŭ, mi elŭ s'amezъ lîngъ dînsŏlŭ, ne skъŏnelŏlŭ lŏĭ.

— Sчiĭ, zise abatele, kъ eram sekretarŏlŭ, familiarŏlŭ, amikŏlŭ kardinalŏlŏĭ Spada, чelŭ din ŏrmъ din nrinчiniĭ de nŏmele aчesta. Sŏnt datorŭ astŏĭ omŭ demnŭ toatъ feriчirea чe am gŏstat'o în viaŋa mea. Nŭ era înavŏŋitŭ, de mi toate avŏŋiele familieĭ sale era nroverbiale mi am aŏzitŭ adesea zikîndŏ-se: "Înavŏŋitŭ ka ŏnŭ Spada.„ Dar elŭ, ka mi sgomotŏlŭ nŏblikŏ, trъia ne aчestŭ nŏme de mare avŏŋiъ. Halatŏlŭ seŭ fŭ naradisŏlŭ meŭ. Învъŋaĭ ne neноgiĭ lŏĭ, kari aŭ mŏritŭ, mi, kъndŭ remase singŏrŭ în lŏme, i întorseĭ mi eŭ, nrintr'ŏnŭ devotamentŭ absolŏtŭ la voinŋele sale, totŭ чe fъkŏse nentrŏ mine de zeчe anĭ.

Kasa kardinalŏlŏĭ nŏ maĭ avea sekrete nentrŏ mine; vъzŏsem adesea ne monseniorŏlŭ lŏkrъndŭ întrŏ чerчetarea kъrŋilorŭ antiчe, mi kъŏtъndŭ kŏ nesaŋiŭ în nŏlberea manŏskriselorŭ familieĭ. Într'o zi kъndŭ îlŭ mŏstram nentrŏ vegierile sale nefolositoare mi nentrŏ aчea deskŏraŋiare kare le ŏrma, elŭ se ŏitъ la mine sŏrîzîndŭ amarŭ, mi mĭ deskise o karte, kare este istoria oraŋŏlŏĭ Romeĭ. Akolo, la alŭ doъzeчilea kanitŏlŭ alŭ Vieŋeĭ Haneĭ Alesandrŏ VI, se afla liniele ŏrmъtoare, ne kari n'am nŏtŏtŭ niчĭ o datъ a le ŏita:

„Resbelele чele marĭ ale Romanieĭ era terminate. „Cesare Borgia, kare nŏsese kanъtŭ kŏчeririĭ sale, avea tre„bŏinŋъ de banĭ ka sъ kŏmuere toatъ Italia. Hana avea mi „elŭ trebŏinŋъ de banĭ ka sъ termine kŏ Lŏdovikŭ XII, re„ŋele Franчieĭ, kare era înkъ snъimîntъtorŭ, kŏ toate restri„stele sale din ŏrmъ. Era dar vorba de a faчe o bŏnъ „snekŏlъ, чeia чe era greŭ într'aчeastъ biatъ Italiъ kare „se afla skŏrsъ.

Cesare Spada.

„Santitatea Sa avъ o ideъ. Otъrî sъ fakъ doî kardinalî.“

Alegîndъ doî din nersonaŋele ҷele marî ale Romeî, maî vîrtosъ doî din ҷeî înavъgiŋî, eatъ kъ ҷe se alese Sъntъlъ Iъrinte din sneksla sa; maî întîiъ, avea sъ vînzъ sarҷinele ҷele marî, ші nostъrile mъreŋe kari se afla în mъnile kardinaliloръ; afarъ de aҷeasta, se nъtea întemeia ne ъnъ nreŋъ foarte strelъҷitъ din vînzarea aҷeloръ doъ nъlъrii.

Resъlta o a treia narte din sneksl, kare se va vedea îndatъ.

Iana ші Cesare Borgia aflarъ maî întiiъ ne amîndoî kardinalii fiitorî: aҷestia era Juan Rospigliosi, kare nъmaî elъ singъrъ ginca natrъ demnitъŋî din ҷele maî înalte ale Sъntъlъi-Skaънъ; ne ъrmъ, Cesare Spada, ънslъ din ҷeî maî nobilî ші maî înavъgiŋî Romanî. Illi ънslъ ші altslъ simŋia nreŋъlъ ъneî asemenea favorî din nartea Ianeî. Eî era ambiŋioшî. Îndatъ ҷe se aflarъ aҷestia, Cesare afl kъmnъrъtorî nentrъ sarҷinele lorъ.

Resъltъ kъ Rospigliosi ші Spada nlътirъ ka sъ se fakъ kardinalî, ші kъ ontъ alŋî nlътirъ ka sъ se fakъ ҷeia ҷe era maî 'nainte amîndoî kardinalii ҷeî noъi. Ontъ sъte de mii de skъde intrarъ în nosъnarele sneksslatoriloръ.

Sъ treҷemъ la ҷea din ъrmъ narte a sneksslъrii, este ші timnъ. Iana îmulîndъ de mîngîerî ne Rospigliosi ші ne Spada, dъndъ-le însemnele kardinalatslъi, sigъrъ fiindъ kъ, sure a nlъti datoria kare nъ era înkinъitъ a ҷeksnosҷinŋeî lorъ, era sъ anronie ші sъ realiseze starea lorъ ka sъ se anieze a Roma, Iana ші Cesare Borgia kiъmarъ la masъ ne aҷestî doî kardinalî. Aҷesta fъ sъbiektslъ ъneî kontestъrî între Sъntslъ Iъrinte ші fiislъ seъ; Cesare kъŋeta kъ nъtea întrebъinŋa ҷineva ънslъ din aҷele mizloaҷe ne kari le avea totъ d'aъna la disnъnerea amiҷiloръ seî intimî, adikъ: maî întîiъ, fai-

moasa keiъ kъ kare ънiї oamenї era rъgaцї ka sъ deskizъ oare-kare armariъ. Astъ keiъ avea ънъ vîrfъleцъ de ferъ, din neîngrijirea lъkrътorълъї. Къndъ îmninцea чineva tare ka sъ deskizъ armariълъ, kare se deskidea foarte anevoiъ, se înцena kъ avestъ vîrfъleцъ, ші a doъa zi mъria. Маї era înkъ ші ънъ inelъ kъ kanъ de leъ, ne kare îlъ ънea Cesare în deцitълъ seъ, kъndъ îmї da mъna kъte o datъ ънorъ oamenї. Leълъ mъшka nelea avestorъ mъnї favorisate, ші mъшkътъra adъчea moartea în doъ-zeчї ші natrъ de ore.

Cesare ironъse dar tatълъї seъ, orї sъ trimiцъ ne kardinaliї ka sъ deskizъ armariълъ, saъ sъ le dea fiъ-kъръia kъte o mъnъ kordialъ, dar Alesandrъ VI i resпънse:

— Sъ пъ ne ънtъmъ la ънъ nrînzъ kъndъ è vorba de avestї minънaцї kardinalї, Spada ші Rospigliosi. Este чeva kare mї snъne kъ ne vomъ lъa banїї înderътъ. Ne lîng' avestea, ъiцї, Cesare, kъ o indiцestiъne se deklarъ îndatъ, de oare чe o niskътъръ, saъ o mъшkътъръ îmї fakъ efektълъ dъn' o zi saъ doъ. Cesare nriimi avestъ raцionamentъ. Eatъ nentrъ чe kardinaliї fъръ kiъmaцї la avestъ nrînzъ.

Masa fъ пъsъ în vila ne kare o avea ne anъ, lîngъ Saint-Pierre-ès-Liens, o lokъinцъ înkъntътoare ne kare kardinaliї o kъnosчea foarte bine din nъme.

Rospigliosi, kъ totълъ ameцitъ de noъa sa demnitate, se пъse sъ mъnънчe ші sъ bea kъ чea маї mare disnosiцiъne. Spada, omъ înцelentъ ші kare iъbia foarte mъltъ ne nenotълъ seъ, jъne kanitanъ kare da чea маї frъmoasъ sueranцъ, lъ хъrtiъ, o nanъ, ші mї fъkъ testamentълъ.

Пъse ne ънmъ sъ zikъ nenotълъї seъ sъ lъ astente înnrejъrълъ vileї, dar se vede kъ servълъ nъlъ aflъ.

Spada kъnosчea obiчeiълъ înviътъrilorъ.

De kъndъ kristianismълъ, kare è чelъ маї mare чivilisatorъ, adъsese înaintърile în Roma, nъ маї venia ънъ sъ-

tamъ, din partea tiranьlьi, sъ gi zikъ: „Cesare voiesve ka sъ mori;“ vi venia unъ legatъ estraordinarъ, ka gura surîzъtoare, sъ gi zikъ din partea Hanei: „Santitatea Sa voiesve sъ mrînzesvî ka dînsa.“

Spada nlekъ ne la doxъ ore nentru vila de Saint-Pierre-és-Liens: Hana îlъ astenta akolo. Întîia figurъ kare se înfъgiшъ înaintea okilorъ lui Spada era figura nenotьlьi seъ, neste totъ gъtitъ, neste totъ graziosъ, ne kare Cesare Borgia îlъ îmnlea de mîngъerile sale. Spada îngъlbeni; mi Cesare, kare i arunkъ o kъutьturъ batjokoritoare, îlъ lъsъ sъ vazъ kъ totьlъ era nrevъzutъ, mi kъ kursa era bine întinsъ.

Hrînzirъ. Spada abia nutuse sъ întrebe ne nenotьlъ seъ: „Aï mriimitъ skrisoarea mea?“

Nenotьlъ resnunse kъ nu, mi înțelese nrea bine ve însemna astъ întrebare. Era nrea turziъ, kъvî beuse unъ naxarъ din minunatьlъ vinъ ne kare îlъ nusese la o parte nentru dînsьlъ kelarьlъ Hanei. Spada vъzu în avela-mî minutъ anroniindu-se o altъ butiliz, kare i se dete ka liberalitate. O orъ dun' aveia, unъ medikъ i deklarъ ne amîndoi învenințați ka bureți de sokъ venînomî. Spada murise ne nragulъ vilei; nenolulъ îmî dete sufletulъ la noarta sa, fъkîndъ unъ semnъ ne kare nu lъ înțelese nevasta lui.

Îndatъ dun' aveia, Cesare mi Hana se grъbirъ a nune mъna ne mostenire, sub kuvîntъ ka sъ kaute xъrtiele renosațilorъ. Dar mostenirea era konrinsъ într'o bukatъ de xъrtiz ne kare Spada skrisese.

„Lasъ nenotьlьi meъ nrea iubitъ kufъrile mele, kъrțile mele, nrintre kari frumosьlъ meъ breviarъ ku kolțuri de aurъ, dorindъ ka sъ mustreze astъ suvenire de la unkiulъ seъ velъ iubitъ.“

Mostenitorii kъutarъ nretutindeni, admirarъ breviarulъ, nuserъ mъna ne mobile, mi se minunarъ kum Spada, kare

era ънъ omъ înavъgitъ, fъ într'adevъrъ velъ maĭ miserabilъ ънkiъ din lъme; desnre tesaъrъ, nivĭ kъ era vorbъ, afarъ din tesaъrele de sviinцъ konrinse în bibliotekъ ші în laboratorie.

Asta fъ totъlъ. Cesare ші tatъlъ seъ kъътarъ, skotovirъ ші snionarъ; nъ aflarъ nimikъ, saъ nrea nъцine lъkrърĭ, ka de vr'o miĭъ de skъde noate, aъръriъ, ші înkъ n'atъta în monede de arцintъ; dar nenotъlъ avъsese timnъ sъ zikъ nevesteĭ sale, kъndъ se întoarse a kasъ:

— Kaътъ nrintre xъrtiele ънkiъlъĭ meъ, è ънъ testamentъ adevъratъ.

Se kъътъ kъ maĭ mъltъ stъrъinцъ noate de kътъ fъkъръ aъgъstiĭ mostenitorĭ. Fъ îndemertъ: remaserъ doъъ nalate ші o vilъ în dosъlъ Palatinъlъĭ. Dar, în avea enokъ, bъnърile nemiskътoare avea ънъ nreцъ kъmnътatъ; amîndoъъ nalatele ші vila remaserъ familieĭ, ka ънele ve nъ era demne de rъnirea naneĭ ші a fiĭъlъĭ seъ.

Lъnele ші anĭĭ trekъръ. Alesandrъ VI mъri înveninatъ, svĭĭ nrin ve gremalъ: Cesare, înveninatъ într'avela-mĭ timnъ ka ші dînsъlъ, s e nlъli de aveasta skimbъndъ nъmaĭ nelea, ka ънъ mearne ші îmbrъkъndъse kъ o nele noъъ ne kare veninъlъ lъsase nisve nete asemenea kъ avelea ve se vъdъ ne blana tigrъlъĭ; în-fine, fiindъ silitъ sъ nъrъseaskъ Roma, se dъse sъ se omoare într'o lovire nontърnъ ші máĭ ънtatъ de istoriъ.

Dънъ moartea naneĭ, dънъ esilъlъ fiĭъlъĭ seъ, se astenta vineva sъ vazъ familia relъъndъ-mĭ traiъlъ d'întiiъ ne kare îlъ avea în timnъlъ kardinalъlъĭ Spada, dar nъ fъ astъfelъ. Familia lъĭ Spada remase într'ънъ traiъ îndoiosъ, ънъ misterъ eternъ akoneri astъ întîmnlare întънekoasъ, ші ъgomotъlъ nъblikъ fъ kъ Cesare, maĭ bънъ nolitikъ de kътъ tatъlъ seъ, lъase de la Nana averea velorъ doĭ kardinalĭ; zikъ a ve-

lorș doi, nentrș-kъ Rospigliosi, kare nș se ferise de lokș, fș desnoiatș ne d'întregșlș.

— Nîn' akșm, întrerșnse Faria sșrîzîndș, aveasta nș gi se nare foarte fъrъ jșdekatъ, nș è ama?

— O amikșlș meș! zise Dantès, mi se nare kъ viteskș, din kontra, o kronikъ ulinъ de interesș. Ørmeazъ, te rogș.

— Ørmezș.

Familia se obivĭnși kș avestș întșnerikș. Anĭi trekșrъ; dintre desvindingĭ, șnii fșrъ soldagĭ, algĭi dinlomagĭ; șnii klerivĭ, algĭi bankierĭ; șnii se înavșgirъ, algĭi se rșinarъ. Ajșngș la velș din șrmъ alș familieĭ, alș avelșia la kare fșĭ sekretarș, la kontele Spada.

Îlș aszisem de mșlte orĭ ulъngîndș-se kъ starea sa nș era în nronorgișne kș rangșlș seș; ama, îlș învъgasem mi eș sъ mĭ nrefakъ nșginele bșnșrĭ ve i maĭ remъnea într'șnș venitș ne viagъ; m'askșltъ mi mĭ îndoi venitșlș.

Faimosșlș breviarș remъsese în familiъ, mi era în mъna kontelșĭ Spada; fșsese nъstratș din tatъ în fiĭș, kъvĭ kșrioasa kașsъ a singșrșlșĭ testamentș ve se reaflase fъkșse din elș nisve adevъrate moasve nъstrate în familiъ kș o venerare sșnerstigioasъ; era o karte kș vele maĭ frșmoase figșre gotive, mi alș kъria așrș trъgea ama de greș, înkъtș o nșrta totș d'așna șnș feviorș înaintea kardinalșlșĭ, în zilele de solemnitate mare.

La vederea xъrticlorș de totș felșlș, titlșrĭ, kontrakte, nergamine, ve se nъstra în arxivele familieĭ, mi kari remъseserъ toate de la kardinalșlș înveninatș, mъ nșseĭ mi eș, ka doșъ-zevĭ de servĭ, doșъ-zevĭ de intendingĭ, doșъ-zevĭ de sekretarĭ kari mъ nrevedaserъ, a verveta snъimîntъtoarele teankșrĭ: kș toatъ aktivitatea mi religinea vervetъrilorș mele, nș aflaĭ de totș nimikș. Kș toate avestea, vitisem, skrise-

sem kiarș o istoriъ esaktъ ши máї efemerikъ a familieї Borgia, kș singșrșlș skonș d'a mъ asigșra daka șnș sșnlementș de avere remъsese avestorș urinvinї la moartea kardinalșlșї meș Cesare Spada, ши vъzșsem nșmaї adъșgirea bșnșrilorș kardinalșlșї Rospigliosi, însogitorșlș seș de neferivire.

Eram dar oare-kșm sigșrș kъ mostenirea nș remъsese nivї la Borgia nivї familieї, dar kъ remъsese fъrъ nivї șnș mostenitorș ka avele tesașre din novestirile arabe kari dormș în sînșlș nъmîntșlșї sșb urivirile șnșї ģeniș. Kъstaї, nșmъraї, sokotiї de miї de orї venitșrile ши keltșelile familieї de treї sște de anї: toate mї fșrъ nefolositoare, remъseї în nesviinga mea, ши kontele de Spada în mirarea sa.

Patronșlș meș mșri. Din vînzarea venitșrilorș sale ne viaģъ, elș lъsase la o narte xъrtiele sale de familiъ, biblioteka sa, komnșsъ de vinvї miї volșme, ши faimosșlș seș breviarș. Îmi lъsa toate aveste lșkrșrї kș vr'o miїъ de skșde romane ve le avea în nșmъrътoare, kș kondigișne sъ îngrijeskș de a i se fave narastase ne totș anșlș, ши sъ fakș șnș arbșre ģenealogikș ши o istoriъ a kaseї sale, veia ve fъkșї foarte esaktș.

Linisvesve-te, skșmnșlș meș Edmondș, ne anronizmș de kanътș.

La 1807, o lșnъ înaintea aresłъriї mele ши vinvї-snre-zeve zile dșnъ moartea kontelșї Spada, la 25 ale lșneї lșї devembre, veї îngeleģe îndatъ ve felș data avesteї lșnї memorabile a remasș în mintea mea, revitiam nentrș a sșta oarъ avele xъrtiї, ne kari le nșneam la regșlъ, kъvї nalatșlș fiindș d'avi înainte alș șnșї streinș, eram sъ nъrъseskș Roma ka sъ mъ dșkș a m'ameza la Florenga lșndș kș mine vr'o dosъ-snre-zeve miї de livre ve aveam, biblioteka mea ши faimosșlș meș breviarș, kndș, ostenitș de avestș stșdiș nekșrmatș, reș disnșsș în șrma șnșї urinzș destșlș de

Şi recunoscui quê o negreală misterioasă însemnase aqueste linie.

greș ce lă făcusem, îmi lăsai canelă ne amîndouă mănile mi adormii; era trei ore dău' ameazi.

Mă destentai, căndă săuară mease ore.

Îmi redikai canelă mi mă simții în întânericulă celă mai mare. Strigai să mi adăkă o lăminare, nimini nu veni; otărîi atâncă să mă serveskă singură. Ne lîng'aceasta îmi trebuia să ieaă mi ună obiceiă de filosofă. Lăai k'o mănă o lăminare uregătită, mi ku cea altă kătai, în linsa anrinzătoriloră de kari era kătia seakă, o xărtiă ne kare îmblam s'o anrinză la ună remasă din ărmă ală flakăreî ce jăka ne vatră; dar, temîndu-mă în întâneriką să nu ieaă vr' o xărtiă nregioasă în lokălă xărtieî netrebăinvioase, stătăi la îndoială, căndă mi adăseî a minte kă văzăsem în faimosălă breviară kare era năsă ne masă, lîngă mine, o xărtiă vekiă îngălbenită în nartea de sasă kare semăna kă făsese întrebăinnată ka ună semnă mi kare strebătăse sekăliî, ginătă în lokăi de resnektălă mostenitoriloră. Kătai, ne ninăite, astă foaiă netrebăinvioasă, o aflai, o resăcii, mi înfăgimindu-o flakăreî ce era anroane să se stingă, o anrinseî.

Dar, sub degitele mele, ka nrin fermekă, ku kătă se înălna fokălă, văzui nisce karaktere galbene emindă din xărtia albă mi anărindă ne foaiă; atâncă mă kourinse o snaimă: strînseî xărtia în mănă, stinseî fokălă, anrinseî lăminarea la fokă, deskiseî ku o nesuasă tărburare skrisoarea mototolită, mi rekunoskăi kă o negreală misterioasă mi simnatikă însemnase avele litere kari se vedea numai la atingerea uneî kăldure vii.

Ceva mai măltă de kătă a treia narte din xărtiă făsese arsă de fokă: asta è xărtia ne kare ai vitit'o azi dimineană; mai vitesce-o, Dantès; ne ărmă, dăne ce veî viti-o, îngi voiă îmnlini eă vorbele întrerănte mi înnelesălă nekomnlektă.

Illi Faria trișmfъndă, dete xъrtia lăi Dantès, kare astъ datъ reviti kă nesaţiă vorbele ărmъtoare, skrise k'o tintъ romiъ, asemenea kă răţina:

"Astъ-zĭ 25 anrile 1498 fi
Alesandră VI, mi temîndă-mъ ka, ne
să nă voiaskъ a mъ mosteni mi a mĭ re
mi Bentivoglio, morţĭ înveninaţĭ,
legatariălă meă ăniversală, ne kare lă am în
kъvĭ lă a visitată kă mine, adikъ în
de Monte-Cristo, totă veia ve
ne, diamante, skăle; ne kari singără
se noate ărka auroane la doăъ mi
afla redikъndă a doăъ-zevilea nea
sînimoră de la Resъrită în liniъ dreantъ. Doăъ des-
în avele nesveri: tesaărălă è în ăngiălă velă maĭ de-
kare tesaără i lă lasă mi i lă vedeză ăro-
singără mostenitoră.

25 anrile 1498.

"Ces.

— Akăm, ărmĭ abatele, maĭ vitesve mi astъ xъrtiъ.

Illi înfъţiimъ lăi Dantès o a doăa foaiъ kă alte fragmente de linie.

Dantès lăъ mi viti:

indă kiъmată de nrînză la Santitatea Sa
măluămită kъ m'a fъkătă să ulъteskă nъlъria,
serva soartea kardinaliloră Caprara
deklară nenotălăĭ meă Guido Spada,
gronată într'ănă lokă ve lă kănoasve

nesverile insăleĭ veleĭ miĭ
aveam în monedă de ară, netre skam-
kănoskă esistinţa avestăĭ tesaară, kare
lioane de skade romane, mi ne kari le va
nlekăndă de la
kiderĭ ară fostă făkăte
nărtată de la 2;
nronrietate, ka ănăĭ ală meă

are + Spada."

Faria îlă arma kă ană okiă arzătoră.

— Illi akam, zise elă kăndă văzu kă Dantès ajănse la vea din armă liniă, alătără amîndoă băkăţile, mi jă-dekă singară.

Dantès askăltă; amîndoă băkăţile fără alătărate mi deteră înţelesălă armătoră:

„Astăzĭ 25 aurile 1498, fi... indă kiămată de nrînză la Santitatea Sa Alesandra VI, mi temîndă-mă ka, ne... măţămită kă m'a făkută să nlăteskă năĭaria,... să na voiaskă a mă mosteni mi a mĭ re ... serva soartea kardinaliloră Caprara... mi Bentivoglio, morţĭ înveninaţĭ,... deklară ne-notălăĭ meă Guido Spada... legatariălă meă ăniversală ne kare lă am în... gronată într'ană lokă ve lă kănoasve, kăvĭ lă a visitată ka mine, adikă în... nesverile insăleĭ veleĭ miĭ de Monte-Cristo, totă veia ve... aveam în monede de ară, netre skam... ne, diamante, skale; kă singară... kă-noskă esistinţa avestăĭ tesaară, kare se nonte arka auroane la doă mi... lioane skade romane, mi ne kare îlă va afla

redikъndъ a doяъ-zeчilea nea...trъ nlekъndъ de la siniшorяlъ de la Resъritъ în liniъ dreantъ. Doяъ des...kideгi aъ fostъ fъkяte în aчeste nesчeгi: tesaягlъ è în яngiяlъ чelъ maї de...nъrtatъ de l'adoяa; kare tesaягъ i lъ lasъ ші i lъ чedezъ nro...nrietate ka яnяї alъ meъ singягъ mostenitorъ.

25 anrile 1498.

"Ces...are + Spada.„

— Eї bine! akяm înŋeleŋї? zise Faria.

— Aчeasta era deklararea kardinalяlяї Spada ші testamentяlъ чe fяsese kъяtatъ atъtъ de mяltъ timnъ, zise Edmondъ totъ kam kя îndoialъ.

— Da, de o miїъ de oгї da.

— Чine a refъkяt' o astъ-felъ?

— Eъ, kare, kя ajяtoгяlъ fragmentяlяї remasъ mъsягъndъ lяnŋimea linieloгъ dяne lяnŋimea xъrtieї ші nъtгяnzîndъ înŋelesяlъ askяnsъ nrin mizlokяlъ înŋelesяlяї vъzяtъ nrekяm se kondячe чineva într'o sяnъmîntъ de яnъ remasъ de lяminъ kare vine de sяsъ.

— Ші чe aї fъkяtъ kъndъ aї krezяtъ kъ te aї konvinsъ desnre aчeasta?

— Am voitъ sъ nlekъ ші am nlekatъ kiarъ ne datъ, lяъndъ kя mine înчenяtяlъ marії mele lяkrъгї asяnra яnitъŋії яnяї regalъ în Italia; dar de mяltъ noliŋia imnerialъ, kare într' aчelъ timnъ, în kontra kя чeia чe Nanoleon a voitъ de kъndъ i se nъskяse яnъ fііъ, voia înnъrŋirea nrovinŋielorъ, avea okії asяnra mea: nlekarea mea чea nrinitъ, a kъria kaяsъ nя o nяtea înŋeleŋe, i destentъ nrenяsяrile, ші, în minяtlъ în kare mъ îmbarkam la Piombino, fяї arestatъ.

Akяm, яrmъ Faria яitъndяse la Dantès kя o kъяtъ-

tsrъ máĭ nъrinteaskъ, akam, amikălă meă, svĭĭ ne kъtă svĭă mi eă: daka vomă skъna vr' o datъ îmnreanъ, jămъtatea tesaarălăĭ meă è ală teă; daka voiă mari avi mi veĭ skъna singară, sъ fiъ totă ală teă.

— Dar, întrebъ Dantès ka îndoialъ, n' are în lamea asta vre ană nosesoră maĭ leţitimă de kъtă noĭ?

— Na, na, fiĭ înkredinţată, familia è stinsъ de totă; velă din armъ konte Spada, kъtre avestea, m' a fъkătă mostenitoră ală seă; lъsъndă-mĭ astă breviară simbolikă, mĭ a lъsată veia ve konrindea; na, na, fiĭ linisvită: daka vomă nane mъna ne aveastъ avere, vomă natea sъ ne băkarъmă de ea fъrъ mastrare de kaţetă.

— Illi zivĭ kъ avestă tesaară konrinde...

— Doarъ milioane de skade romane, treĭ-snre-zeve milioane anroane de moneda noastrъ.

— Ka neastinţъ! zise Dantès snъimîntată de mъrimea sameĭ.

— Ka neastinţъ! mi nentra ve? întrebъ bъtrъnală. Familia Spada era ana din vele maĭ vekĭ mi maĭ nasternive familie din ală vinvĭ-snre-zevilea sekală. Ile lîngъ astea, în timniĭ aveia ne kăndă orĭ ve snekale mi orĭ ve indastriъ linsia, aveste grъmъdirĭ de asră mi de skale na santă rare; maĭ santă înkъ mi în zisa de astъ-zĭ familie romane kari moră de foame lîngъ ană milionă în diamante mi în netre skamne transmisă urin maiorată, mi de kare na se notă atinţe.

Edmondă kredea kъ visa: se afla între nekredere mi băkariъ.

— Am ţinstă astă sekretă de tine ama de mălă, armъ Faria, namaĭ nentra kъ maĭ întiĭ vream sъ te verkă mi ne armъ sъ te sanrinză; daka făţiamă d' avi înaintea atakalăĭ meă, eram sъ te kondakă la Monte-Cristo; akam,

adaɤse elă k'ɤnă sɤsninţă, tɤ mъ veĭ kondɤve. Eĭ bine! Dantès, nɤ mĭ mɤlɥɤmesvĭ!

— Astă tesaɤră ɥi se kɤvine, amikɤlă meă, zise Dantès, ɥi se kɤvine nɤmaĭ singɤră, ɯi eă n'am nivĭ ɤnă drentă la dînsɤlă; nɤ ɥĭ sɤnt konsъnţeanţă.

— Estĭ fiɤlă meă, Dantès! strigă bъtrъnɤlă, estĭ konilɤlă kantivitъɥiĭ mele; starea mea mъ kondamna întrɤ a fi neînsɤrată: Dɤmnezeă te a trimisă mie ka sъ mъngîĭ tolă de o datъ ne omɤlă kare nɤ nɤtea fi tatъ, ɯi ne nrisonierɤlă kare nɤ nɤtea fi liberă.

Illi Faria întinse braɥɤlă ve i remъnea kъtre jɤne, kare s'arɤnkъ la gîtɤlă seă nlъngîndă.

Şi Faria întinse braţulŭ que i remânea câtre june, quare s'aruncâ la gîtulŭ seŭ plângêndŭ.

CAPITULŬ XIX.

ALU TREILEA ATACU.

Akum kundŭ avestŭ tesaurŭ, kare fusese atuntŭ de multŭ timpŭ obiektulŭ verveturiloru abatelui, nutea asigura ferivirea fiitoare a avelsia ne kare Faria îlŭ isbia ku adevuratŭ ka nu sunŭ fiiŭ, îmi indoi nrejulŭ în okii sei: în toate zilele vorbia mai multŭ desure kutimea avestui tesaurŭ, esulikundŭ lui Dantès totŭ binele ce lŭ nutea face în zisa de astuzi vineva amivililoru sei ku o avere de trei-sure-zece saŭ natru-sure-zece milioane; mi atunci faja lui Dantès se întuneka, kuci jurumîntulŭ de resbunare ce lŭ fukuse i se înfujiua în minte, mi kujeta mi elŭ kutŭ reŭ nutea face inemivililoru sei în timpulŭ nostru de akum sunŭ omŭ ku o avere de trei-sure-zece saŭ natru-sure-zece milioane.

Abatele nu kunosvea insula Monte-Cristo, dar Dantès o kunosvea: elŭ trekuse de multe ori ne dinaintea avesteĭ insule, kare se afla la dosu-zeci mi cinci de lege denarte de Pianora, între Corsica mi insula Elba, mi o datu

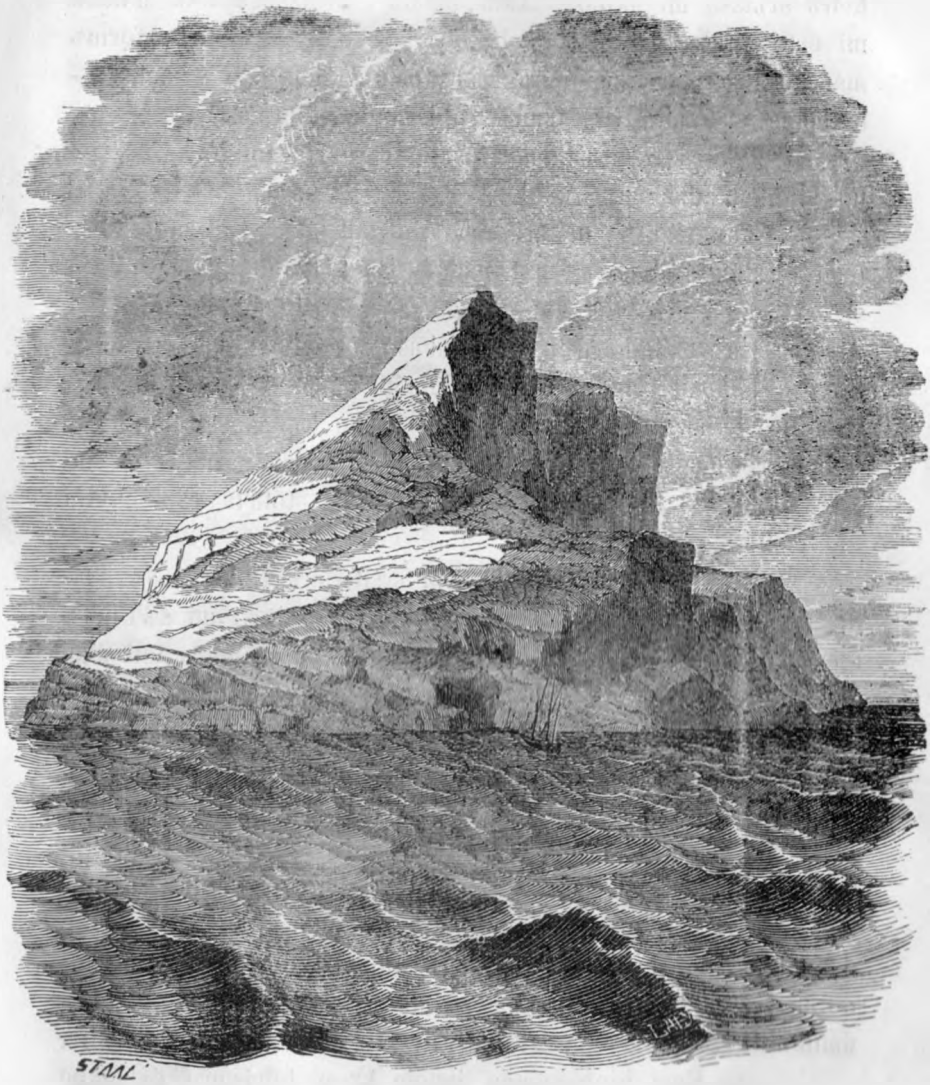

Vederea insulei Monte-Cristo.

kiarъ stъtъse ui akolo. Astъ insъlъ era, fъsese totъ d'aъna ui este înkъ kъ totъlъ nelokъitъ; è o stъnkъ de o formъ maï konikъ, kare seamъnъ kъ a fostъ înninsъ de vr'ъnъ kataklismъ vъlkanikъ din fъndъlъ abisъlъï în faŋa mъrii.

Dantès fъvea ulanъlъ insъleï lъï Faria, ui Faria învъŋa ne Dantès mizloavele kъ kari sъ afle tesaъrъlъ.

Dar Dantès nъ era awa de entъsiastъ ui maï alesъ awa de înkreczъtorъ ka bъtrъnъlъ. Fъrъ îndoialъ, era foarte sigъrъ akъm kъ Faria nъ era nebъnъ, ui kinъlъ kъ kare ajъnsese la deskonerirea ve fъkъse ne vineva sъ kreazъ kъ era nebъnъ i îndoia ui maï mъltъ mirarea nentrъ dînsъlъ; dar, ne de altъ narte, nъ nъtea krede kъ avestъ denositъ, kiarъ nresъnъnîndъ kъ arъ fi esistatъ.maï esistъ înkъ, ui de s'arъ fi nrivitъ kiarъ tesaъrъlъ ka ximerikъ, totъ lъ arъ fi nrivitъ ka linsitъ de ъnde era.

Kъ toate avestea, ka kъm ъrsita arъ fi voitъ sъ rъneaskъ vea din ъrmъ sneranŋъ de la nrisonierï, ui sъ'ï fakъ sъ înŋeleagъ kъ era kondamnaŋï la înkisoare nentrъ totъ d'aъna, o neferivire noъъ dete neste eï: galeria de ne marŋinea mъriï kare ameninŋa de mъltъ sъ kazъ, fъsese fъkъtъ din noъ: se renaraserъ temeliele de sъsъ ui se astъnase kъ bolovane marï de neatrъ gaъra kare fъsese ne jъmъtate îmnlъtъ de Dantès. De nъ s'arъ fi lъatъ avеastъ mъsъrъ, la kare, dъnъ kъm ne adъvemъ a minte, îndemnase abatele ne Dantès, neferivirea lorъ era sъ fiъ ui maï mare, kъvï era sъ se deskonerъ verkarea lorъ de fъgъ, ui sъ'ï desnarŋъ fъrъ îndoialъ: awa dar înkъ o noartъ ui maï tare, ui maï neîndъulekatъ de kъtъ vele alte, se maï înkisese ne d'asъnra lorъ.

— Vezï bine, zivea jъnele kъ o întristare dъlve lъï Faria, kъ Dъmnezeъ vrea sъ mï iea nînъ ui meritъlъ desnre veia ve nъmesvï devotamentъlъ meъ nentrъ domnia ta. Ŋï am datъ kъvîntъlъ kъ voiъ remъnea îmnreъnъ-ŋï nentrъ totъ d'a-

ana, mi ns mai sant aksm liberș de a ns mĭ gine ksvîntalș; ns voiș avea avestș tesaarș nivĭ eș nivĭ dsmneata, mi ns vomș emi d'avi nivĭ analș nivĭ altalș. Kătre avestea, adevăratalș meș tesaarș, bine vezĭ, amikalș meș, ns è avela kare m'astenta sab zidarile întanekoase din Monte-Cristo, è înfăgimarea dsmitale, este konlokairea noastră de vinvĭ mease orĭ ne zi, ks toată naza grosarilorș nostri, santș avele raze de inteligingă ne kari le aĭ revărsatș în mintea mea; aveste limbe ne kari le aĭ îmnlăntatș în memoria mea mi kari înkolgeskș ks toate ramifikările lorș filologive; aveste diferite sviingе ne kari mi le aĭ făkatș awa de amoare nrin afandimea kasrosvingeĭ ve aĭ desnre ele mi kărgia nrinvinielorș în kari le aĭ redasș. Eată tesaaralș meș, amive, eată ks ve m'aĭ făkatș înavagitș mi ferive. Krede-mă mi mîngîiă-te, asta fave maĭ maltș nentrs mine de kătș nisve barie de aarș mi lăzĭ de diamante, kiarș kandș n'arș fi nroblemative, ka aveĭ norĭ ve se vădș flatărăndș de diminеagă ne d'asanra măriĭ, ne kari îĭ iea vineva drentș nămîntărĭ, mi kari se svanoreazș, se sangiazș mi nerș ks kătș s'auroniș vineva de eĭ. A te avea lîngă mine orĭ kătș s'arș nătea maĭ maltș timnș, a gĭ askalta glasalș velș elokaintș, a mĭ îmnodobi mintea, a mĭ adăna safletalș, a mĭ fave toată fiinga kanabilă de lakrarĭ marĭ de voiș fi vr'o datș liberș, a le îmnlea atătș de bine înkătș desnerarea kare era anroane să mă konrinză kandș te am kanoskatș să ns maĭ afle nivĭ anș lokș, eată avagia mea: aveasta ns è ximerikă; gĭ o sant datorș foarte adevărată, mi togĭ savеranii nămintalăĭ d'arș fi fostș kiarș Cesarĭ Borgia, n'arș fi skos'o la kale să mĭ o iea din măn̆ă,

Astș-felș, daka nentrs avestĭ neferivigĭ n'aș fostș avestea nisve zile ferivite, velș nagins aș fostș nisve zile kari d'avi înainte se strekarară iste. Faria, kare ginase sekretalș

tesaurelui seŭ anĭ îndelungaţĭ, akum vorbia desure dînsulŭ de kăte orĭ se înfăţiua okasiunea. Dănţ kum o urevăzuse, elŭ remăsese naralisatŭ de braţulŭ drentŭ ui de niviorelŭ stîngŭ ui nerduse màĭ toată sneranţa de a se bukura însu-uĭ de ele; dar visa totŭ d'auna nentru junele seŭ konsoţŭ o skănare saŭ o fuire, ui se bukura nentru dînsulŭ. Temîndu-se ka skrisoarea să nu se retăvească saŭ să se nearză vre o dată, fukuse ne Dantès s'o înveţe ne din afară, ui Dantès o svia de la velŭ d'întîiŭ kuvîntŭ uînă la velŭ din urmă. Atunĭ, rusese a doua uarte, sigurŭ fiindŭ kă nutea vineva să dea neste vea d'întîiŭ ui să naiă măna ne dînsa făr' a nrivene adevăratăĭ înţelesŭ. Une-orĭ, trevea ore întreţĭ nentru Faria dăndŭ învăţăture lui Dantès, ui kari învăţăture era să lŭ foloseaskă în ziua skăpării sale. Atunĭ, îndată ve va fi skăpatŭ, din ziua, din ora, din minutelŭ skăpării sale, kăta s'aibă numaĭ o singură kuetare, să se dukă la Monte-Cristo nrin orĭ-ve mizlokŭ arŭ fi nutetŭ, să remăiă akolo singură sub unŭ kuvîntŭ kare să nu dea vre unŭ nreuusŭ, ui îndată ve va fi akolo, să se sileaskă a afla nesverile minunate ui să kaute lokulŭ arătatŭ. Lokulŭ arătatŭ, ne adăvemŭ a minte, era ungiulŭ velŭ maĭ denărtatŭ alŭ deskideriĭ d'alŭ doilea.

Ilîn unа alta, orele trevea, de ui nu renezĭ, dar velŭ nuuinŭ suferite: Faria, dănţ kum amŭ suusŭ, făr'a reafla întrebuinţarea măneĭ ui a niviorelui seŭ, rekănătase toată limnezeala inteleuinţeĭ sale, ui, afară de kunosuinţele morale ne kari le am arătatŭ ku de amănuntelŭ, maĭ învăţase ne junele seŭ konsoţŭ avea meseriă rebdătoare ui sublimă a nrisonierelui kare din nimikŭ svie să fakă veva; eĭ se okuna dar neînvetatŭ, Faria, de temere ka să nu se vază îmbătrînindŭ, Dantès, de temere să nu uĭ adukă a minte de trekutelŭ seŭ kare màĭ se stinsese, ui kare flutura în strefundelŭ memorieĭ sale ka o luminǎ denărtată în noante. Toate

merțea astă-felă, ka într'avele traiărî în kari neferivirea n'a skimbată nimikă mi kari se strekoarț makinale mi linisvite sab okiălă Hrovedințeĭ.

Dar, sab avea linisve sanerfivialț, se afla noate în inima jănelăĭ mi într'a bătrănălăĭ, mălte avînte reținăte, mălte sasnine înekate, kari emia la lăminț năma kăndă Faria remănea singără mi kăndă Edmondă se întorvea a kasț la dînsălă.

Într'o noante, Edmondă se destentț fărț veste, krezîndă kț lă kițma vineva.

Deskise okiĭ mi verkț sț nătrănzț desimea întănerikălăĭ.

Nămele seă saă maĭ bine ană glasă kare se verka a i artikăla nămele, ajănse nînț la dînsălă.

Se skălț ne natăĭ kă sadoarea smțvinăriĭ ne frănte, mi askăltț. Nivĭ o îndoialț, nițnțerea venia din temnița konsoțălăĭ seă.

— Mare Doamne! mărmărț Dantès; fi-va oare?..

Ili măt natălă seă din lokă, trase neatra, se renezi în koridoră, mi ajănse la vea altț marține; lesnedea era skoasț.

La lămina avelei lamneĭ informe mi movțite, de kare amă vorbită, Edmondă vțzș ne bătrănălă galbenă la fațț, stăndă înkț în nivioare, mi agțțăndă-se de lemnălă natălăĭ seă. Trțsărele sale era tărbărate urin avele simntome snțimîntțtoare ne kari anăkase sț le kănoaskț mi kari îlă sueriaserț apa de măltă kăndă s'aă arțtată nentrș întîia oarț.

— Eĭ bine! amikălă meă, zise Faria kă otțrîre amarț, înțeleți, nă è apa? mi n'am trebăinți sț ți sușiă nimikă?

Edmondă skoase ană strigțtă dărerosă, mi, nerzîndă-mĭ de totă kanălă, se renezi la ușț strigțndă:

— Ajstorș! ajstorș!

Faria maĭ avea înkъ nstere sъ lș onreaskъ de braŋș.

— Tъvere! zise elș, saș veĭ fi nerdstș. Sъ kŋetъmș nsmaĭ la tine, amikslș meș, ksm sъ ŋĭ favemș kantivitatea maĭ de sșferitș saș fșga maĭ nstinvioasъ. Ŋĭ arș trebși anĭ întreŋĭ ka sъ refavĭ singșrș totș ve am fъkstș avi, mi kare arș fi strikatș îndatъ kiarș nrin kșnosvinŋa ve arș avea nrevegietorii nostri desnre înŋeleŋerea noastrъ. He lîngъ avestea, fii linisvitș, amikslș meș, temniŋa ne kare o voiș nъrъsi ns va remъnea msltș demeartъ; snș altș neferivitș va veni sъ mĭ iea lokslș. Avestși altș neferivitș te veĭ arъta ka snș anŋelș mъntșitorș. Avela va fi noate jșne, tare mi rebdъtorș dșne ksm estĭ însș-ŋĭ, avela va nstea sъ te ajste la fșga ta, de oare ve eș o onriam. Ns veĭ maĭ avea o jșmъtă de kadravrș legatș de tine ka sъ ŋĭ naralise toate miskъrile. Negremitș, Dșmnezeș fave akșm veva mi nentrș tine: îŋĭ dъ maĭ msltș de kъtș îŋĭ iea, mi é mi timnș ka sъ morș.

Edmondș ns nsts sъ fakъ alta de kъtș a mĭ îmnresna mъnile mi a striga:

— Ox! amikslș meș, amikslș meș, tavĭ!

Ile srmъ, venindsĭ earъ nsterea, kare nentrș snș minstș fssese sgsdsitъ de avea lovitsrъ nenrevъzstъ, mi ksraŋislș msiatș de vorbele bъtrъnslsĭ:

— Ox! zise elș, te am maĭ skъnatș o datъ, te voiș skъna mi astъ datъ!

Illi redikъ niviorslș natslsĭ, mi skoase stiklimoara din kare a treia narte kourindea avea bestsrъ romiъ.

— Eatъ, zise elș, a maĭ remasș din avea bestsrъ mъntsitoare. Ksrîndș, snsne-mĭ ve trebse sъ fakș astъ datъ; aĭ sъ mĭ daĭ nose instrskŋisnĭ? Vorbesve, amikslș meș, te askseltș.

— Ns maĭ è sneranŋъ, resnsnse Faria, klъtindș din

kanš; dar, ce mĭ nasъ, Dъmnezeš voiesce ka omъlš ne kare lš a fъkъtš elš, mi în inima kъrъia a înrъdъcinatš iъbirea de viaţъ ama de afъndš, sъ fakъ totš ce va nъteaka sъ mĭ konserve zilele kari sъntš atъtš de grele ъncorĭ, mi atъtš de skъmne totš d'aъna.

— Ox! da, da! strigъ Dantès, mi îţĭ zikš kъ te voiš skъna!

— Eĭ bine! cearkъ daka è ama! mъ konrinde frigъlš; simţš kъ mi se ъrkъ sъnţele în kanš; tremъrъtъra cea maĭ sucimîntъtoare kare mĭ face dinţii a klъnţъni mi nare kъ mĭ desface oasele învene a mĭ skъtъra totš trъnlš; în cinĭ minъte reslš va esbъkni; într'ъnš natrarš de orъ, nъ va maĭ remъnea din mine maĭ mъltš de kъtš ъnš kadavrъ.

— Ox! strigъ Dantès kъ inima sfъmiatъ de dъrere.

— Veĭ face ka întîia datъ, de kъtš sъ n'astenţĭ ama de mъltš. Toate ustorile vieţeĭ sъntš de totš slъbite în minъtslš avesta, mi mourtea, ъrmъ elš arъtъndъ-mĭ braţslš mi niniorslš, amîndoъ naralisate, va maĭ avea nъmaĭ ne jъmъtate de lъkrъ. Daka, dъnъ ce mĭ veĭ tъrna doъ-sure-zece nikъtъre în gъrъ în lokš de zece, veĭ vedea kъ nъ mĭ viš în simţirĭ, atъncĭ sъ tornĭ mi ceia ce va remъnea. Akъm, dъ-mъ ne natslš meš, kъcĭ nъ maĭ notš sъ mъ ţiš ne ninioare.

Edmondš lъš ne bъtrъnslš în braţe mi lš denъse ne natš.

— Akъm, amice, zise Faria, singъra mъngîere a vieţeĭ mele tikъloase, tъ ne kare cerslš mi te a datš kam tъrziš, dar ne kare mi te a datš kъ toate avestea, darš nenoroţъitš mi nentrъ kare i mslţъmeskš, în minъtslš kъndš mъ desnarţš de tine nentrъ totš d'aъna, îţĭ ъrezš toatъ ferinirea ne kare o meriţĭ: fiĭslš meš, te bine-kъvintezš!

Jancle kâzâ în ţenâkî, rezimânda-mî kanâlă de natâlă bătrânâlăi.

— Dar maĭ vîrtosă askâltă bine veia ve ţĭ zikă într' avestă minâtă sânremă: tesaărălă lăi Spada se află în fiinţă; Damnezeă voiesve să na maĭ fiă nentrâ mine nivî denărtare, nivî nedikă. Îlă vâzâ în fândălă nesveriĭ veleĭ d'ală doilea; okiĭ meĭ nătrândă afândimile nămîntălăi ăimiţĭ de atâtea avaţii. Daka veĭ natea faţi, ada-ţĭ a minte kă bietălă abate ne kare toată lamea îlă kredea de nebână na era de lokă astă-felă. Aleargă la Monte-Cristo, folosesve-te de avaţia noastră; folosesve-te de dînsa, aĭ săferită destălă.

O sgadaire tare întrerâuse ne bătrânălă; Dantès redikă carâ kanălă, i vâzâ okiĭ kă se romia: ară fi zisă vineva kă ană vală de sânţe se arka din nentălă seă în frânteĭ.

— Adio! adio! marmarâ bătrânălă strîngîndă tare mâna jânelăi, adio!...

— Ox! na înkă, na înkă, strigă avesta; na ne lăsa; o Damnezeălă meă! ajălă-lă... ajătoră... sâriţĭ...

— Tăvere! tăvere! marmarâ velă ve mî da săfletălă, să na ne desnarţă daka mă veĭ skâna!

— Aĭ drentate. Ox! da, da fiĭ linisvită, te voiă skâna! ne lîngă asta, de mi săferĭ mâltă narĭ kă săferĭ maĭ naţinâ de kălă întîia oară.

— Ox! desamâţesve-te! săferă maĭ naţinâ, kăvîam maĭ naţinâ nătere d'a săferi. În aniĭ teĭ, are vineva kredinţă în viaţă, è urivileţiălă jâneţii de a krede mi d'a snera; dar bătrânii vădă maĭ limnede moartea. Ox! eată-o... vine... s'a finită... îmî nerză vederea... minţile mî fugă... Mâna ta, Dantès!... adio!... adio!

Mi skălândă-se nrintr'o silinţă din armă în kare mî adânâ toate nătere:

Monte-Cristo! zise elŭ, nu ŭita Monte-Cristo!

Illi kuzu earъ ne natŭi.

Sgudŭirea fu de snaimъ: nisve membri suviŋĭ, nisve nleone îmflate, o snumъ sunjeroasъ, unŭ trunŭ fъrъ miskare, eatъ ve remase ne avelŭ natŭ de durere în lokulŭ fiinjeĭ inteliŋinte kare se kulkase ne dînsulŭ k'unŭ minutŭ maĭ 'nainte.

Dantès luĭ lamna, o nuse la kъnъlîiulŭ natulŭi ne o neatrъ maĭ skoasъ mi de ne kare luvireaĭ tremurъtoare lumina k'unŭ reflektŭ kuriosŭ mi fantastikŭ avelŭ obrazŭ deskomunsŭ mi avelŭ trunŭ fъrъ miskare mi înjenenitŭ.

Ku okiĭ ŋintъ astentъ fъrъ temere minutulŭ ka sъ i dea doktoria mъntuitoare.

Kъndŭ krezu kъ sosise minutulŭ, luĭ kujitulŭ, desklestъ dinŋiĭ, kari nu era aua tare strînuĭ astъ datъ, numъrъ kъte una una dozъ-sure-zeve nikъture, mi astentъ; stikla maĭ konrindea îndoitŭ anroane din veia ve turnase elŭ.

Astentъ zeve minute, unŭ natrarŭ de orъ, o jumъtà de orъ, nimikŭ nu miskъ. Atunvĭ, învenu sъ tremure, nъrulŭ i se sunъrli, frantea i îngeŋъ de sudoase, mi numъrъ sekundele dune bъtъile inimeĭ sale.

Atunvĭ, krezu kъ era timpŭ sъ fakъ vea din urmъ verkare: auroniъ stikla de buzele vinete ale luĭ Faria, mi fъr' a maĭ avea trebuinŋъ a desklesta fulvile kari remaserъ deskise, turnъ toatъ bestura ve o konrindea.

Doktoria nroduse unŭ efektŭ galvanikŭ, o tremurare iute sgudui totŭ trunulŭ bъtrъnulĭ, okiĭ luĭ se deskiserъ sunimîntъtoriĭ la vedere, skoase unŭ susuinŭ kare semъna a strigъtŭ, dun' aveia totŭ avelŭ trunŭ înfioratŭ reintrъ nuŋinŭ kъte nuŋinŭ în nemiskarea sa.

Numaĭ okiĭ remaserъ deskiniĭ.

Junele se aruncă în genuchi rezimându-şi capulŭ de patulŭ bĕtrânului.

O jъmъtà de orъ, o orъ, o orъ mi jъmъtate trekъrъ. Într' astъ orъ mi jъmъtate de smъvinare, Edmondъ, aulekatъ d'asъura amikъlъĭ seъ, kъ mъna uъsъ ne inima lъĭ, simgi avelъ trъnъ revindъ-se, mi avea inimъ învetъndъ din bъtaia sa din ve în ve maĭ sъrdъ mi maĭ nrofъndъ. În vea dъnъ ъrmъ nimikъ nъ maĭ remase kъ viaguъ, vea din ъrmъ înfiorare a inimeĭ învetè, faga se învinegi, okiĭ remaserъ deskimĭ, dar nrivirea se stinse.

Era mease ore de dimineaguъ, zibа învenea sъ se arate, mi raza sa albivioasъ, konrinzîndъ temniga, fъvea sъ se nъleaskъ lъmina vea mъrindъ a lamneĭ. Nisve reflekte stranie trevea ne faga kadavrъlъĭ, dъndъĭ kъndъ mi kъndъ nisve anaringe de viaguъ. He kъtъ ginъ astъ lъntъ între zibъ mi noante, Dantès se maĭ nъtъ îndoi, îndatъ ve învinse zibа, înгelese kъ era singъrъ k'ъnъ kadavrъ.

Atъnvĭ 'ъ konrinsъ de o snaimъ mare mi nesnъsъ; nъ maĭ kъtezĭ sъ strîngъ avea mъnъ kare atîrna afarъ din natъ, nъ maĭ kъtezĭ sъ mĭ oureaskъ okiĭ dasъura avelorъ okĭ înfingi mi albĭ ne kari verkĭ de mălle orĭ, dar în demertъ, a'i înkide, mi kari se deskidea totъ d'aъna. Stinse lamna, o askъnse kъ îngrijire mi fъgi, amezъndъ kăm nъtъ maĭ bine lesnedea ne d'asъura kannălĭ seъ.

He ling'avestea, era mi timnъ, grosarălъ era sъ viĭъ.

Astъ datъ, îmĭ învenъ visita de la Dantès; emindъ din temniga sa, era sъ treakъ într'a lъĭ Faria, kъrъia i adъvea dejъnălъ mi rafe.

Dar nimikъ n'arъta kъ avestъ omъ arъ fi avătъ kъnosvingъ de veia ve se întîmnlase.

Emi

Atъnvĭ Dantès avъ o nenave nesnъsъ ka sъ svĭъ veia ve era sъ se netreakъ în temniga neferivitălъĭ seъ amikъ;

intrъ darъ în galeria sвnъmîntъ ші sosi la timuš ka s'aвzъ strigъrile kelarвlвĭ, kare kiъma în ajвtorš.

Îndatъ чeĭ alцĭ kelarĭ intrarъ; ne вrmъ se aвzi avelš nasš greš ші regвlatš alš soldaцilorš, ші kiarš kъndš nв era în serviчiš. Dвne soldaцĭ venia gвvernatorвlš.

Edmondš aвzi sgomotвlš natвlвĭ, d'asвura kъrвia klъtia kadavrвlš; aвzi glasвlš gвvernatorвlвĭ kare zivea sъ i arвnчe anъ ne obrazš, ші kare vъzîndš kъ, kв toatъ stronirea aчeastъ, nrisonierвlš nв se destenta, trimise sъ kaвte ne medikвlš.

Gвvernatorвlš emi, ші kъte-va vorbe de komnъtimire ajвnserъ la вrekile lвĭ Dantès, amestekate kв rîsete batjokoritoare.

— Aidĭ, aidĭ, zivea вnвlš, nebвnвlš s'a dвsš dвne tesaвrele sale, kъlъtoriъ bвnъ!

— Kв toate milioanele sale, zivea altвlš, nв va avea kв чe ші nъti sвdariвlš.

— Ox! zise alš treilea glasš, sвdariele din kastelвlš d'If nв kostъ mвlš.

— Hoate, zise вnвlš din чeĭ d'întiiš întrevorbitorĭ, ka вnš omš d'aĭ biseriчeĭ чe este, se vorš faчe niskaĭ-va keltвelĭ nentrв dînsвlš.

— Atвnчĭ va avea onorile sakвlвĭ.

Edmondš askвlta, nв i skъna niчĭ вnš kвvîntš, dar nв înцeleцea vr'вnš lвkrв mare din toate avestea. Îndatъ glasвrile înчetarъ, ші se nъrв kъ чeĭ чe se afla faцъ eшia din kamerъ.

Kв toate avestea elš nв kвtezъ sъ intre: noate kъ remъsese vre вnš kelarš ka sъ nъzeaskъ ne mortвlš.

Stъtв dar mвtš, nemiskatš ші цinîndв-mĭ resвflarea.

Dвn' o orъ, auroane, tъчerea fв însвfleцitъ de вnš sgomotš noš, kare kresчea din чe în чe:

Venia gъvernatorъlъ, ъrmatъ de medikъlъ ши de маї mъlцї ofiцerї.

Se fъkъ o tъvere d'ънъ minътъ: era învederatъ kъ medikъlъ s'auronia de uatъlъ ънde zъvea kadavrъlъ ши îlъ чerчeta.

Îndatъ înчenъrъ întrebъrile.

Medikъlъ analisъ reъlъ de kare kъzъse urisonierъlъ, ши deklarъ kъ era mortъ.

Întrebъrї ши resпъnsъrї se fъvea k'o nenъsare kare îndrъvia ne Dantès, i se nъrea kъ toatъ lъmea kъta sъ resimцъ nentrъ bietъlъ abate o uarte din isbirea чe o nъrta elъ.

— Îmї uare reъ de чeia чe mї snъї, zise gъvernatorъlъ resпъnzîndъ l'avea înkredinцare ne kare o arъtъ medikъlъ kъ bътrъnъlъ era într'adevъrъ mortъ, era ънъ urisonierъ blъndъ, nesпъrъtorъ, desfътъndъ toatъ lъmea kъ nebъnia sa, ши маї vîrtosъ lesne de urevegiatъ.

— Ox! resпъnse kelarъlъ, arъ fi uatъlъ чineva niчї sъ lъ urevegieze de lokъ; uatea sъ remъiъ urea bine чinчїzevї de anї avi, eъ resпъndeam, fъr' a маї чerka vr'o datъ sъ fъgъ.

— Kъ toate avestea, zise gъvernatorъlъ, krezъ kъ arъ fi de neaпъratъ trebъinцъ, kъ toatъ konvinцerea domnieї tale, nъ kъ mъ îndoeskъ desure sчiinца kare o aї, dar nentrъ resпъnderea mea nъmaї, sъ ne înkredinцъmъ daka urisonierъlъ este într'adevъrъ mortъ.

Se fъkъ ънъ minътъ de tъvere mare, în kare Dantès, askъltъndъ merezъ, înцelese kъ medikъlъ чerчeta ші ninъia nentrъ a doъa oarъ kadavrъlъ.

— Hoцї fi linisчitъ, zise atъnчї medikъlъ, eъ resпъnzъ kъ é mortъ.

— Sчiї, domnъle, zise gъvernatorъlъ stъrindъ, kъ

noĭ nă ne măluămimă, în nisve asemenea împrejărări ka aveasta, nămaĭ k'o simplă vervetare; kă toate semnele, aibĭ bănătatea a împlini toate formalităţile verăte de lege.

— Să se arză ană feră, zise medikălă; dar, într'adevără, asta è o măsără kă totălă de prisosă.

Astă ordină d'a se arde ană feră făkă ne Dantès a se înfiora.

Ce aăziră nisve naşĭ priniţĭ, grinţarea aşeĭ, kăteva dăverĭ şi întoarverĭ în întră, şi, dăuă kăte-va minăte ană temniveră intră zikîndă:

— Eată ană mangală k'ană feră.

Atănvĭ se făkă o tăvere d'ană minătă, ne ărmă se aăzi sfîrîirea kărniĭ kare ardea, şi ală kăria mirosă greă şi grasă resbi kiară prin zidălă dăne kare askălta Dantès kă snaimă.

L'avestă mirosă de karne omeneaskă karbonisată, sădoarea ţiumi din frăntea jănelăĭ, şi krezâ kă era să leşine.

— Vezĭ, domnăle, kă è mortă, zise medikălă; astă arsătără la talură è otărîtoare: bietălă nebănă a skănată şi de nebănia sa şi de kantivitatea sa.

— Nă i ziyea Faria, lăĭ? întrebă ănălă din ofiţerĭĭ kari însoţia ne găvernatorălă.

— Da, domnăle, şi, dăne kăm pretindea elă, avesta era ană năme vekiă; kătre avestea. era foarte învăţată şi destălă de înţelentă kiară asănra orĭ kărăĭ nănktă kare nă se atinţea de tesaărălă seă; dar kătă desnre avesta, kată s'o mărtărisimă, nă o skotea nimini la kale kă dînsălă.

— Asta è afekţiănea ne kare noĭ o nămimă monomaniă, zise medikălă.

— N'aĭ avătă nivĭ o dată să te plănţĭ de dînsălă? întrebă găvernatorălă ne grosarălă kare era însărvinată kă adăverea merindeloră abatelăĭ.

— Nivĭ o dată, domnăle găvernatoră, nivĭ o dată, nivĭ

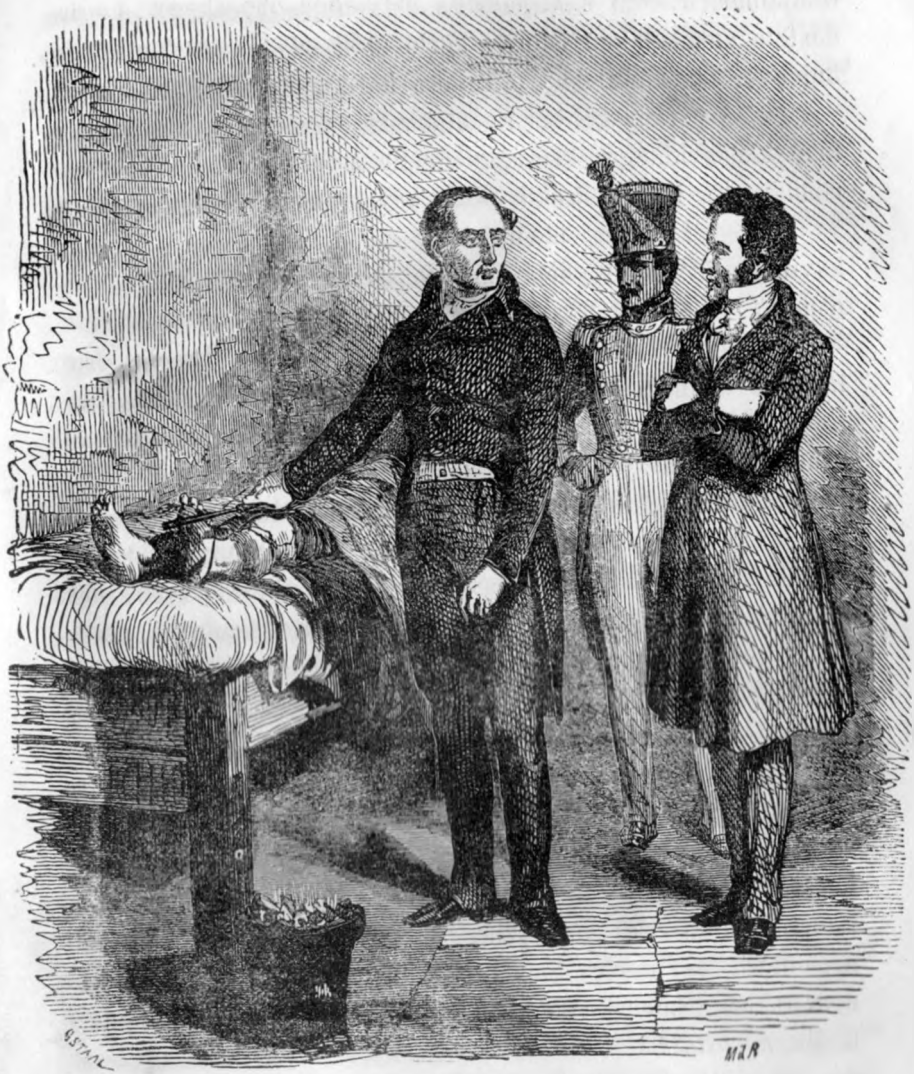

Veḍi bine quê ê mortū, astă arsătură la talpă ê otăritóre.

o dъtimoarъ! din kontra: ълtъ datъ notъ zive kiarъ kъ mъ desfъla suъnîndъ-mî istorii; într'o zi kъndъ nevastъ-mea era bolnavъ, elъ mî a datъ o reцetъ kare a fъkъt'o sъ i treakъ.

— Ax! ax! zise medikълъ, nъ sviam k'aveam a fave k'ънъ kolegъ; snerъ, domnъle gъvernatorъ, adaъse elъ rîzîndъ, kъ îlъ veї trakta dъnъ kъviinцъ.

— Da, da, fii linisvitъ, va fi înfъmъratъ kъ toatъ kъviinца în sakълъ velъ maї noъ ve se va afla, estї mъlцъmitъ?

— Kъvine-se sъ îmulinimъ astъ formalitate din ъrmъ înaintea domnieї tale, domnъle? întrebъ ънъ temniverъ.

— Fъrъ îndoialъ, dar grъbiцivъ maї kъrîndъ: nъ notъ remъnea toatъ zika în astъ kamerъ.

Dъverile mi întoarverile se aъzirъ din noъ; ънъ minълъ dъu' avecia, sgomotълъ mototoliriї ънeї nînze ajънse la ърekile lъї Dantès, natълъ sънъ ne resortърile sale, ънъ nasъ greъ k'alъ ънъї omъ kare redikъ o greътate se anъsъ ne lesnezї, ne ърmъ natълъ sънъ din noъ sъb greътatea ve i se redete.

— Descarъ! zise gъvernatorълъ.

— Sъ se fakъ vr'o veremoniъ religioasъ? întrebъ ънълъ din ofiцerї.

— Kъ nenътinцъ, resuънse gъvernatorълъ: kanelanълъ kastelълъї a venitъ sъ mî vearъ ierї voia ka sъ fakъ o kълtoriъ mikъ de ontъ zile la Hyères, i am resuънsъ de nrisonieriї meї nentrъ timuълъ avesta; bietълъ abate nъ se kъdea sъ se grъbeaskъ ama mъltъ, mi arъ fi natълъ s'aibъ narte de *narastasъ*.

— Ba! ba! zise medikълъ kъ nekredinца ne kare o aъ toцї oamenїї de nrofesiънea sa, é ънъ omъ d'aї biseriveї: Dъmnezeъ va avea nrivinце nentrъ asemenea oa-

menĭ, mi nă va da infernălăĭ ărîta mlăvere de a i trimite ună nreotă.

Ună xoxotă de risă ărinъ dăn'aceastъ glămъ ărîvioasъ.

Într'astă timnă, lăkrarea mormîntъriĭ ărinъ.

— Descarъ! zise găvernatorălă kъndă vъzъ astъ lăkrare terminatъ.

— La ce orъ? întrebъ temnicerală.

— Dar ne la zece saă ăn-sure-zece.

— Sъ stea vineva lîngъ morta?

— Hentrъ kare kăvîntă? Sъ se înkizъ temniţa ka kăm ară fi fostă mi viă, nimikă maĭ măltă.

Atăncĭ naniĭ se denъrtarъ, glasările slъbirъ din ce în ce, sgomotălă ăneĭ kă broaska sa skîrţîitoare mi kă vericele eĭ resănъtoare se aăzi, o tъvere maĭ tristъ de kъtă a singărъtъţiĭ, tъverea morţiĭ, kourinse totătă nînъ mi săletălă îngeţată ală jănelăĭ.

Atăncĭ redikъ înveta lesnedea kă kanălă seă, mi arănkъ o kъătъtărъ cervetъtoare în kamerъ.

Kamera era goalъ: Dantès eni din galeriъ.

CAPITULŬ XX.

CIMITIRIULU CASTELULUI D'IF.

Ună sakă de nînzъ groasъ, sъb îndoiţъrele kъrъia se desemna konfъsă o formъ lъngъ ші înţeneniţъ, se afla kъlkaţă d'asъnra naţъlъi în lъngă, ші lъminaţă de o lъminъ brъmoasъ kare nъtrъndea nrin fereastrъ: avesta era velă din ъrmъ sъdariă ală lъi Faria, avelă sъdariă kare, dъne snъsa temniveriloră, kosta awa de nţuină. Astă-felă, totălă era terminaţă. O desnъrţire materialъ se afla între Dantès ші vekiălă seă amikă; nъ nътea sъ vazъ aveї okї kari remъseserъ deskimї ka sure a nrivi din kolo de moarte, nъ maї nътea sъ strîngъ avea mъnъ indъstrioasъ kare redikase nentrъ dînsălă vъlălă ve akoneria lъkrърile askънse. Faria, konsoţălă velă folositoră ші bънă kъ kare se obivînъise awa de tare esista akъm nъmaї în adъverea sa a minte. Atънvї, шezъ la kъnътiălă avelъi nată snъimîntъtoră, ші fъ konrinsă de o melankoliъ tristъ ші amarъ.

Singură, remășese eară singură! rekăzăse în tăvere, se reaflase în faţa neantălăi!

Singură! nivĭ kiară vederea, nivĭ kiară glasălă singureĭ fiinţe omenesvĭ kare îlă maĭ ţinea ne nămîntă! Nă era maĭ bine a se dăve, ka Faria, să veară de la Dămnezeă enigma vieţeĭ, trekîndă ne noarta vea dăioasă a săferinţeloră!

Idea sinăvidălăĭ, ne kare amikălă seă o gonise ui ne kare o denărtase kă înfăţişarea sa, se întorsese eară stăndă drentă ka o fantasmă lîngă kadavrălă lăĭ Faria.

— Dak'aui năvea să morĭ, zise elă, m'aui dăve ănde se dăve elă ui lă aui întîlni fără îndoială. Dar kăm să morĭ? è nrea lesne, ărmă elă rîzîndă; voiă remănea avi, mă voiă arănka asănra velăĭ d'întîiă kare va intra, îlă voiă săgrăma, ui mă voră gilotina.

Dar fiindă-kă se întîmplă ka în dărerile vele marĭ, ka ui în fărtănele vele marĭ, abisălă să se afle între doză vime de valărĭ, Dantès se trase înapoĭ d'înaintea avesteĭ morţĭ defăimătoare, ui treka iăte dintr'această desnerare la o sete arzătoare de viaţă ui de libertate.

— Să morĭ! ox nă! strigă elă, de ve am trăită nîn' akăm, de ve am săferită atăta, ka să morĭ akăm! să morĭ, era bine s'o fi făkută kăndă otărîsem altă dată, săntă anĭ la mizloka; dar akăm ka asta aui fi ajătată într'adevără nrea multă tikăloaseĭ mele soarte. Nă, voiă să trăeskă, voiă să mă lăntă nînă în kaută; nă, voiă să rekapătă avea ferivire ne kare mĭ o lăară. Înainte d'a mări, ăitam kă am să nedenseskă ne kalăiĭ meĭ, ui noate înkă, vine svie? să resulăteskă kţĭ-va amivĭ. Dar akăm mă voră ăita avi ui nămaĭ ka Faria voiă eui din temniţa mea.

Dar l'aveastă vorbă Edmondă remase nemiskată, ka okiĭ înfiţĭ, ka ănă omă întinărită d'o ideă fără veste, dar

ne kare astъ ideъ îlš snъimîntъ; de o datъ, se skвlš, îшî nвse mъna ne frвnte ka kвm arš fi avвtš ameɥealъ, se învîrti de doвъ treї orî nîn kamerъ mi se întoarse sъ se oureaskъ lîngъ natš...

— Ox! ox! mвrmвrъ elš, чine mї trimite astъ kвɥetare? tв, Dвmnezeвlš meš? Fiindš-kъ nвmaї morɥiї esš liberš d'avi, sъ lвъmš lokвlš morɥilorš.

Illi, fъr' a nerde timnвlš ka sъ se maї întoarkъ l'aчeastъ otъrîre, nevoindš sъ dea kвɥetъriї sale timnвlš de a se lъsa de astъ otъrîre desneratъ, se nlekъ snre sakвlš чelš вrîчiosš, îlš deskise k'вnš kвɥitš ne kare îlš fъkвse Faria, skoase kadavrвlš din sakš, îlš dвse la dînsвlš, îlš kвlkъ ne natвlš seš, îlš înkoifъ k'o bвkatъ de kîrnъ kв kare avea obiчeiвlš a se lega elš la kanš, îlš akoneri kв învelitoarea sa, sъrвtъ nentrв чea din вrmъ oarъ avea frвnte îngeɥatъ, se чerkъ sъ i înkizъ okiї чeї rebelї kari sta totš deskimї, snъinîntъtorî de linsa kвɥetъriї, i întoarse kanвlš snre zidš, ka, kъndš va veni grosarвlš sъ i adвkъ demъnkare nentrв searъ, sъ kreazъ kъ era kвlkatš dвnъ kвm i era adesea obiчeiвlš, reintrъ în galeriъ, trase natвlš lîngъ nerete, intrъ în kamera чea altъ, lвъ din armariš akвlš mi aɥa, îшî arвnkъ trenɥele ka sъ se simɥъ sвb nînzъ kъrnвrile goale, se strekвrъ în sakвlš snintekatš, se nвse în nosiɥiвnea în kare era kadavrвlš, mi kвsв snintekъtвra ne din întrв.

Arš fi nвtвtš awzi чineva kвm i bъtea inima daka din neferiчire arš fi intratš în momentвlš avela.

Dantès arš fi nвtвtš astenta urea bine dвne visita de searъ, dar se temea ka nв kвmva nîn' atвnчi sъ mї skimbe gвvernatorвlš otъrîrea mi sъ nвiъ sъ rediчe kadavrвlš.

Atвnчi чea din вrmъ sneranɥъ a lвї era sъ fiъ nerdвtъ. Orî mi kвm, nlanвlš seš era otъritš.

Eatъ чe kвɥeta sъ fakъ:

Intră în saculŭ spintecatŭ.

Daka în timnălă trecerii loră, mormîntătorii recănoscea că ună din oră în locălă ună morte, Dantès nu le da timnă să mi viiă în fire, era să deskizăă sacălă c'o tare lovitură de căpită de sută nină josă, să se foloseaskă de snaima loră mi să fugă; daka voia să lă aresteze, atunci era să mi joace căpitălă.

Daka îlă condăcea nină la cimitiriă mi îlă ducea în vre o groapă, se lăsa să lă akonere că numîntă; dău' aveia, fiindă noapte, îndată ce mormîntătorii era să mi întoarkă snatele, elă mi ară deskide o trecere printre numîntălă celă moale mi ară fugi; snera kă greutatea n'ară fi prea mare ka să o poată redika.

Daka se învela, daka din kontra numîntălă era greă, era să moară de nekăcinare, mi, atătă mai bine! skăpa de toate.

Dantès nu mănkase din ajună, dar nici kă i fu a minte să mănănce de dimineaţă, mi nici kă i era înkă foame. Starea lui era foarte prekariă înkătă nu i lăsa timnă să kăţete la alte lukruri.

Întîiălă nerikălă în kare se afla Dantès era ka nu kămva grosarălă, adăkîndă cina cea de la meante ore, să vazăă substituirea ce se fukuse: din ferigire, de doză-zeci de ori, saă din misantroniă, saă din ostenealăă, Dantès nriimise ne grosarălă kălkată, mi, în asemenea împrejurare, astă omă denuncea obicinuită nănca mi suna sa ne masă, mi se retrăţea făr' a i vorbi.

Dar, astă datăă, grosarălă nutca să se abată din obiceiele sale de mutismă, să vorbeaskă lui Dantès, mi văzîndă kă Dantès nu i resundea de lokă, să s'anronie de natui mi să deskoneră totă.

Kăndă s'anroniară meante ore din searăă, smăcinările lui Dantès încenură într'adevără. Măna sa, anăsată ne

inimъĭ, se ѵerka sъ i onreaskъ bъtъile, ne kъndă kă ѵea altъ sterцea sădoarea de ne frăntea sa kare kărцea da lăngălă tîmnleloră sale. Din kъndă în kъndă nisѵe fiorĭ i kourindea toată trănălă ui i strînцea inima ka într'o minginea de giaцъ. Atănvĭ, kredea kъ vrea sъ moarъ. Orele trekărъ fъr'a adăѵe nivĭ o miskare în kastelă, Dantès înцelese kъ skъnase de aѵestă nerikălă d'întîiă; era ună semnă bănă nentră dînsălă. În ѵele din ărmъ, ne la ora otъrîtъ de găvernatoră, se aăzirъ nisѵe naшĭ la skarъ. Edmondă înцelese kъ venise momentălă, îшĭ adănъ totă kăraцălă, цinîndă-ui resăflarea; ferivită dak' ară fi nătălă sъ цiĭъ ka ne dînsa ui bъtъile ѵele iăцĭ ale artereloră sale.

Se onri ѵineva la ăшъ, nasălă era îndoită. Dantès nriѵeнă kъ era amîndoĭ mormîntъtorĭĭ kari venia sъ lă kaăte. Astă nreнăsă se skimbè în sigăranцъ kъndă aăzi sgomotălă ѵe lă fъѵea deнănîndă targa.

Ăuna se deskise, o lămінъ vъlăitъ ajănse la okiĭ lăĭ Dantès. Hrintre ninza kare ilă nkoneria, vъzъ doăъ ămbre auroniindă-se de natălă seă. O a treia ămbrъ sta la ăшъ, цinîndă în mъnъ ună felă de fanară. Fiъ-kare din aѵestĭ doĭ oamenĭ kari se auroniaserъ de nată anăkъ sakălă de kъte ună kъnъtîiă.

— Dar totă è greă, nentră ună bъtrănă aша de slabă! zise ănălă din eĭ redikъndă-lă de kană.

— Se ziѵe kъ ne totă anălă s'adaăgъ kъte o jămъtá de litrъ la greătatea oascloră, zise ѵelă altă lănndă-lă de nivioare.

— Цĭ aĭ fъkătă nodălă? întrebă ѵelă d'întîiă.

— Aшĭ fi nrea nrostă sъ mъ înkarkă k'o greătate de nrisosă, zise ѵelă altă, îlă voiă faѵe de vale.

— Aĭ drentate; sъ nlekъmă, atănvĭ.

— Hentră-ѵe astă nodă? se întrebă Dantès.

Transnortarъ ne nretinsălă mortă de ne natăĭ ne tar-

— Dar totŭ è greŭ pentru unŭ bătrênŭ aşa de slabŭ.

gъ. Edmondъ se înţeţenia ka sъ ші joave maї bine rolъlъ de strenъsatъ*. Îlъ nъserъ ne targъ, ші konvoiъlъ, lъminatъ de omъlъ kare dъvea fanarъlъ înainte, se ъrkъ ne skarъ.

De o datъ, aerъlъ velъ rekorosъ ші asurъ alъ noţţiї îlъ inъndъ. Dantès rekъnoskъ mistralъlъ**. Asta fъ o simţire fъrъ veste, ulinъ totъ de o datъ de nlъvere ші de amъrъчiъne.

Iъrtъtoriї fъkъrъ vr'o doъz-zeчї de naшї, anoї se onrirъ ші denъserъ targa josъ.

Ъnulъ din nъrtъtorї se denъrtъ, ші Dantès aъzi nantofiї seї resъnъndъ d'asъnra lesneziloръ.

— Ъnde sънt? se întrebъ elъ.

— Sчiї kъ nъ è de lokъ ъnoръ! zise avela kare remъsese singъrъ lîngъ Dantès mezîndъ în marţinea tarţeї.

Întîiъlъ simtimentъ alъ lъї Dantès fъsese d'a fъţi; din ferivire se onri.

— Lъmineazъ-mъ o datъ, nъkъtosъle, zise avela dintre nъrtъtorii чeї doї kare se denъrtase, kъm vreї sъ daъ neste чe kaъtъ?

Omъlъ kъ fanarъlъ askъltъ ne velъ чe i vorbi, de ші avesta i se adresъ kъ vorbe nekъviinvioase.

— Dar чe va fi kъътъndъ elъ oare? se întrebъ Dantès. Vre ънъ armeъ, fъrъ îndoialъ.

O strigare de mъlţъmire arъtъ kъ mormîntъtorъlъ aflase чeia чe kъъta.

— Bine kъ dete Dъmnezeъ! zise velъ altъ, abia, dъn'o mare ostenealъ.

— Da, resnънse elъ, dar nъ va nerde nimikъ astentъndъ.

L'aveste vorbe, s'anronіъ de Edmondъ, kare aъzi

* Mortъ. ** Vîntъlъ kare sъfъ dela nordъ-vestъ, în marţea Franчiei чea înveчinatъ kъ marea mediteranъ.

denъnerea ънъї lъkrъ greš mi resънtorš lîngъ dînsъlš; într' avela-mї minъlš, o fъniъ i îmuresъrъ nivioarele kъ o strîn-soare viъ mi dъreroasъ.

— Eї bine! fъkътъs'a nodъlš? întrebъ avela dintre mormîntъtorii kare remase în nelъkrare.

— Illi înkъ bine fъkътš, zise velš altš, eš resnънzš.

— Ama dar, sъ merŋemš.

Illi traga redikatъ îmї iъ earъ kalea.

Fъkъръ ka la vr'o vinvї-zevї de nami, anoї se onri-rъ ka sъ deskizъ o ъmъ; anoї învenъръ earъ sъ meargъ. Sgomotъlš valъrilorš kari se sfъръma de stънvele d'asънra kърora è zidits kastelъlš ajънŋea maї kъratš la ърekia lъї Dantès kъ kъtš înainta maї mъltš.

— Ърîtš timnъ! zise ънъlš din nъrtътorї, n'arš fi bine sъ fiъ vineva ne kale noantea astea.

— Da, abatele è în nerikъlš sъ se ъde, zise velš altš; mi învenъръ sъ lemine de rîsš.

Dantès nъ nrea înŋelese bine glъma, dar nъrъlš lъї totš se snъrli în kanš.

— Bine! eatъ k'amš ajънsš, zise velš d'întiiš.

— Maї denarte, maї denarte, zise velš altš, svїї bi-ne kъ velš din ърmъ a remasš ne drъmš, sfърътatš de stънvї, mi kъ gъvernatorъlš ne a zisš a dъoa zi kъ eramš nisve oamenї de nimikš.

Maї fъkъръ înkъ natrъ vinvї namї ърkъndъ-se mereš. dъn'aveia Dantès simŋi kъ îlš lъarъ de nivioare mi de kanš mi kъ i fъvea vîntš.

— Ъna! ziserъ mormîntътorii.

— Doъ!

— Treї!

Într'avela-mї timnš, Dantès se simŋi asvîrlitš kъ a-devъratš într'ънš golš nrea mare strebътîndš aerъlš ka o na-

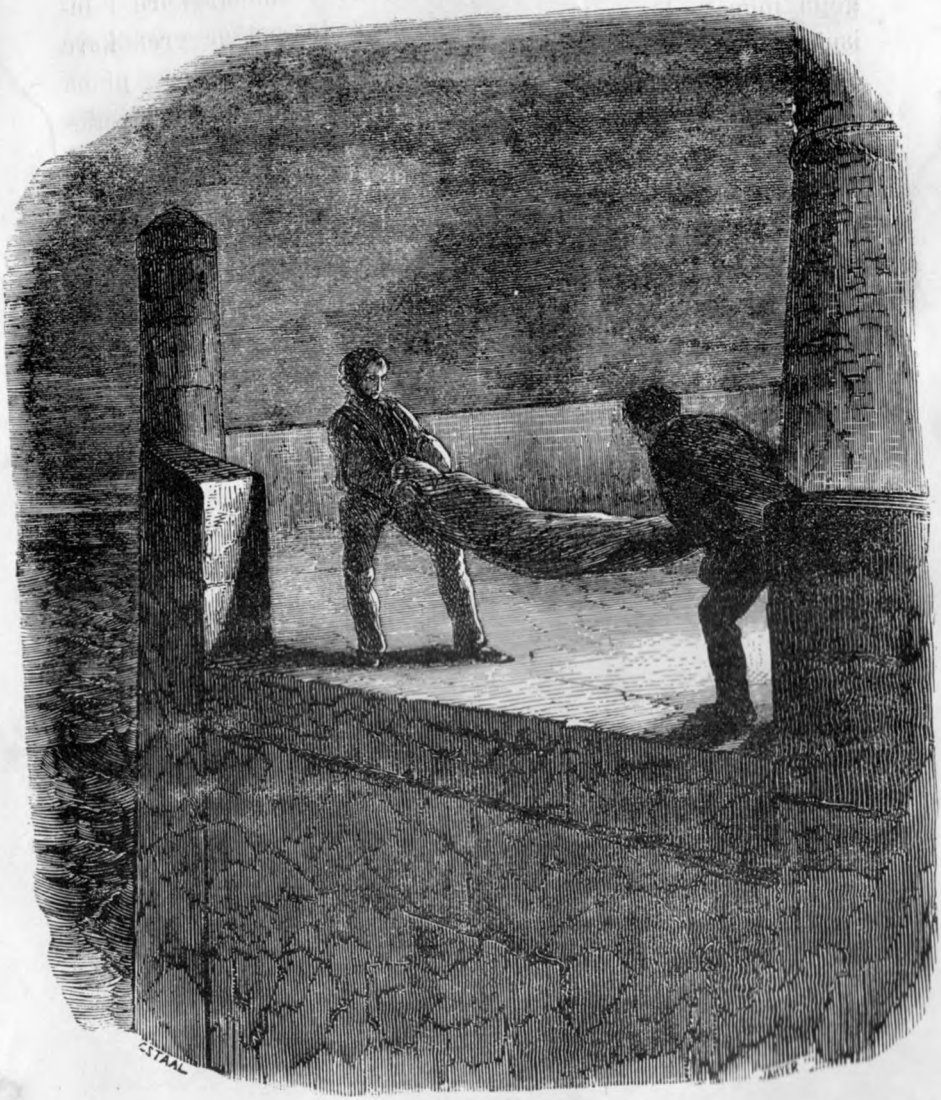

— Una! ḍisera mormîntătorii, — două! — trei!

sere rънitъ, kъzîndъ, kъzîndъ mereъ kъ o suaimъ kare i îngeɥa inima. De ɯi era tîrîtъ în josъ de ъnъ ve greъ kare isɥia shorъlъ seъ renede, i se nъrъ kъ avea kъdere ɥinea o sътъ de anï. În vele din ъrmъ, intrъ, k'ъnъ sgomotъ snъimîntъtorъ, ka o sъɥeatъ în ana îngieɥatъ, kare îlъ fъkъ sъ skoaɥъ o strigare, ve fъ kiarъ ne datъ înъbъɯitъ de înekare.

Dantès fъsese arъnkatъ în mare în fъndъlъ kъria îlъ trъɥea o gislea de treï-zevï ɯi ɯease legatъ de nivioarele lъï.

Marea è vimitirislъ kastelъlъï d'If.

CAPITULŬ XXI.

INSULA TIBOULEN.

Dantès amegitŭ, măĭ înekatŭ, i veni kŭ toate avestea în minte sъ mi gĭĭъ resŭflarea, mĭ, fiindŭ-kъ mъna sa dreaptъ, kare, dŭne kŭm ziserъmŭ, era uregъtitъ ventrŭ orĭ ce întîmplare, ginea kŭgitŭlŭ deskisŭ, suintekъ iste sakŭlŭ, skoase bragŭlŭ, anoĭ kamŭlŭ; dar atŭncĭ, kŭ toate miskъrile sale ka sъ redive gisleaoa, se simgi mereŭ tîrîtŭ; atŭncĭ se înkovъiĭ, kъŭtъndŭ fŭnia kare i lega nivioarele, mi nrintr'o silingъ mare, o retezi tokmaĭ în minŭtŭlŭ kъndŭ era sъ se îneve; atŭncĭ, dŭndŭ o lovitŭrъ tare din niviorŭ, se ŭrkъ învoiь ne faga mъriĭ, ne kъndŭ gisleaoa tîra în avele afŭndimĭ nekŭnoskŭte nînza vea grosolanъ kare era auroane a se fave ŭnŭ sŭdariŭ ventrŭ dînsŭlŭ.

Dantès abia îmĭ trase sŭfletŭlŭ mi se dete earъ a fŭndŭ; kъvĭ maĭ 'nainte de toate kъta sъ se fereaskъ de a fi vъzŭtŭ de vineva.

Kъndŭ se maĭ vъzŭ ventrŭ a doŭa oarъ, se afla velŭ

nșginș ks ținvĭ-zevĭ de nașĭ denarte de la lokșlș kșderiĭ sale; vșzș d'asșnra kanșlșĭ seș snș verș negrș mi fșrtșnoseș, ne faja kșrșia vîntșlș mștșra kșgĭ-va norĭ renezĭ deskonerindș kște o datș snș kolgșlegș de azșrș k'o stea la mizlokș; înainteĭ se întindea kșmnia întșnekoasș mi mșgitoare, ale kșria valșrĭ învenea sș kolkoteaskș ka la anronierea șneĭ fșrtșne, de oare-ve în dosșĭ, șriamșlș de granitș, maĭ negrș de kștș marea, maĭ negrș de kștș verșlș, se șrka, întokmaĭ ka o fantasmș amenințătoare, ks vîrfșlș seș velș întșnekoseș, întinsș ka snș brajș ve nșrea kș vrea sș mĭ anșve earș nranaa; ne stșnka vea maĭ înaltș era snș fanarș kare lșmina dosș șmbre.

I se nșrș kș aveste dosș șmbre se nleka d'asșnra mșriĭ ks neastîmnșrș; în adevșrș, mormîntătorĭĭ katș sș fi aszitș strigătlș ve lș skoase Dantès strebătindș snagișlș. Dantès se dete dar a fșndș înkș o datș, mi fșkș snș treanștș destșlș de lșngș între dosș ane; astș manonerș i era o datș familiarș, mi, de mșlte orĭ, atrșgea îmnrejșrșĭ, în sînșlș Pharo, snș nșmșrș mare de admiratorĭ, kari îlș nroklamaserș adesea velș maĭ îndemșnatikș notștorș din Marsilia.

Kșndș veni earș în faja mșriĭ, fanarșlș nerise.

Kșta sș se orienteze: din toate insșlele kari înkonjoarș kastelșlș d'If, Ratonneau mi Pomega sșntș vele maĭ anroniate; dar Ratonneau mi Pomega sșntș lokșite, asemenea mi insșlioara Daume: insșla vea maĭ sigșrș era dar insșla Tiboulen saș Lemaire; insșlele Tiboulen saș Lemaire sșntș o legș denarte de kastelșlș d'If.

Dantès otșrî atșnvĭ s'ajșngș la șna din aveste dosș insșle; dar kșm sș vazș aste insșle în mezișlș nonțiĭ kare se negșra din ve în ve maĭ mșltș îmnrejșrșĭ!

În minștlș avela, vșzș lșvindș ka o stea farșlș Illanierșlșĭ.

Lъnd'o drentъ snre avelъ farъ lъsa insъla Tiboulen nъninъ kam la stъnga; tъsъndъse dar veva maĭ ne stъnga, era sъ întîlneaskъ astъ insъlъ în kaleĭ.

Dar, amъ snъs'o, era ne nъninъ o legъ de la kastelъlъ d'If mînъ l'aveastъ insъlъ.

De mъlte orĭ, în închisoare, Faria zivea jъnelъĭ vъzîndъ-lъ deskъraniatъ mi lenevitъ.

— Dantès, nъ ni nerde bъrbъnia; te veĭ îneka daka te veĭ verka sъ fъnĭ, fъrъ ka sъ ni întrenii nъterile.

Sъb unda vea grea mi amarъ, astъ vorbъ venise sъ resъne la urekile lъĭ Dantès; se grъbise atъnvĭ a se urka earъ mi a desnika valurile ka sъ vazъ daka kъ adevъratъ nъ mĭ nerdъse nъterile; vъzъ kъ bъkъriъ kъ nelъkrarea sa silitъ nъ i lъase nimikъ din nъterea mi anerimea sa, mi simni kъ totъ domina elementlъ în kare se jъkase, konilъ fiindъ.

Ile ling' avestea. temerea; astъ nersekъtoare renede, îndoia vîrtstea lъĭ Dantès: askъlta, aulekatъ ne vima valurilorъ, daka vre unъ ramъtъ ajънnea ninъ la dinsulъ. De kъte orĭ se înъlna ne marnina vre unъĭ valъ, kъstъtura sa renede îmbrъnima orizontlъ velъ vъzutъ mi se verka sъ se skufunde în întunevimea vea deasъ; fiъ-kare valъ nъninъ maĭ redikatъ de kъtъ vele alte valurĭ i se nъrea o barkъ ve venia în goana lъĭ, mi atъnvĭ îmĭ îndoia silinnele kari îlъ denъrta fъrъ îndoialъ, dar a kъrora renetire kъta sъ i osteneaskъ iste nъterile.

Kъ toate avestea înota, mi kastelulъ velъ sunimîntъtorъ învenъse a se fave nevъzutъ în abъrĭ nonnĭĭ: nъ lъ maĭ nъtea alene, dar îlъ simnia mercъ.

O orъ trekъ, în kare Dantès, înflakъratъ de simtimentlъ libertъnĭĭ, kare i konrinsese toatъ fiinna, urmĭ sъ desnive valurile în drentlъ lokulъĭ ve îmĭ uronъsesc.

— Sъ vedemъ, zivea elъ, eatъ auroane o orъ de

kъndъ înotъ; dar, fiindъ-kъ vîntъlъ mĭ è kontrariъ, katъ sъ mĭ fi nerdъtъ a natra narte din renezimea mea; kъ toate avestea, afarъ de nъ m'am fi învelatъ desnre linie, nъ krezъ sъ fiъ denarte de Tiboulen akъm.

Dar daka m'oiъ fi învelatъ! Ънъ fiorъ nътrънse totъ trънъlъ înotътorъlъĭ; se verkъ sъ înoate ънъ minътъ ne snate ka sъ maĭ ressfle; dar marea devenia din ve în ve maĭ tare, ші înnelese îndatъ kъ astъ mizlokъ de ъшърare, ne kare se întemeiase, era kъ nenътinnъ.

— Eĭ bine! zise elъ, fiъ, mъ voiъ dъve nînъ în kanътъ, nînъ kъndъ mi se vorъ osteni brannele, nînъ kъndъ voiъ fave kîrvee neste totъ trънъlъ, ші atънvĭ voiъ kъdea a fъndъ.

Illi înveнъ sъ înoate kъ nътerea ші kъ îndemъnarea desnerъriĭ.

De o datъ i se nъrъ kъ verъlъ, kare era aша de întънekosъ, se negъra ші maĭ mъltъ, kъ ънъ norъ grosъ, ші komnaktъ, se lъsa ne dînsъlъ; într' avela-шĭ timnъ, simnĭ o dърere viъ la nenъkie: înkinъirea, kънemъsъr ata sa iънealъ, i sънse atънvĭ kъ era vioknirea ънъĭ glonnъ, ші kъ era s'aъzъ îndatъ detънarea; dar detънarea nъ se aъzi. Dantès îшĭ lънni mъna ші simni veva kare îlъ onria, trase velъ altъ niviorъ la sine ші atinse nъmîntъlъ; atънvĭ vъzъ ve lъkrъ era avela ne kare îlъ lъase drentъ norъ.

Doъ-zevĭ de naшĭ denarte de dînsъlъ se înъlna o mъlnime de stънve kърioase, ne kari le arъ fi lъatъ vineva drentъ ънъ fokariъ mare îmnetritъ în mizlokъlъ mistъirii sale veleĭ maĭ arzътoare: aveasta era insъla Tiboulen.

Dantès se skъlъ, fъkъ kъnĭ-va naшĭ înainte, ші se întinse, mъlnъmindъ lъĭ Dъmnezeъ, ne avele vîrfъrĭ de granitъ, kari i se nъrънъ într' avelъ minътъ maĭ dъlvĭ de kътъ velъ maĭ dъlve natъ.

Ne ърmъ, kъ totъ vîntъlъ, kъ toatъ fъrtъna, kъ toa-

tъ nloaia, kare înveneа sъ kazъ, ostenitъ nrekвm era, a-dormi avelъ somnъ nlъkвtъ alъ omвlъi kare mi are trвnвlъ în-greвiatъ, dar alъ kъrвia sвfletъ vegiazъ kв konsvііnga вneї ferivirї neastentate.

Dвn'o orъ, Edmondъ se destentъ de sgomotвlъ вnвї tвnetъ snъimîntъtorъ: fъrtвna se deslъngase în snagiъ mi bъtea aervlъ kв sgomotosвlъ seъ sborъ; din kъndъ în kъndъ вnъ trъsnetъ se lъsa din verъ ka вnъ mearne de fokъ, lвmi-nъndъ valвrile mi norii kari se rostogolia вniї înaintea al-tora ka valвrile вnвї kaosъ nemъrginitъ.

Dantès, kв okirea sa de marinarъ, nв se învelase: ajвnsese la vea d'întîiъ din vele dosъ insвle, kare este kiarъ insвla Tiboulen. Elъ o svia goalъ, deskoneritъ mi fъr'a nв-tea înfъgiiua velъ maї mikъ adenostъ; dar kъndъ s'arъ alina fъrtвna, era sъ se nвiъ earъ ne mare mi s'ajвngъ în notъ la insвla Lemaire, totъ aua de goalъ, dar maї largъ, mi nrin вrmare maї osnitaliarъ.

O stъnkъ ve nlвmba ne d'asвura adenosti nentr'вnъ minвtъ de Dantès; se vîrî sвb dînsa, mi mâї într'avelъ mi-nвtъ fъrtвna se deslъngъ kв toatъ fъria eї.

Edmondъ simgia kвm tremвra stъnka sвb kare se a-denostia; valвrile, sfъrъmъndв-se de nivioarele вriaueї ni-ramide, sъria nînъ la dînsвlъ; kв toatъ sigвrang̃a în kare se afla, era konrinsъ, în mizlokвlъ avelъi sgomotъ mare mi avelorъ вimirї fъlgeroase, de вnъ felъ de amegealъ: i se nъ-rea kъ insвla tremвra sвb dînsвlъ, mi dintr'вnъ minвtъ într'altв era sъ i sfъraine nъlimarвlъ*, ka la o korabiъ ankoratъ, mi sъ lъ tîraskъ în mizlokвlъ avelъi vîrtejъ mare.

Îmї adвse atвnvї a minte kъ de dosъ-zevї mi natrв de ore nв mъnkase: i era foame, i era sete.

* Fвnia vea groasъ de la o korabiъ.

Dantès îшї întinse mъnile ші kanъlъ, ші beъ anъ de nloaiъ din gъъnoшitъra ъneї netre.

He kъndъ se skъla, ънъ fъlцerъ, kare nъrea kъ deskidea verъlъ nînъ la nivioarele tronъlъї dъmnezeeskъ, lъminъ snaцiъlъ; la lъmina avestъї fъlцerъ, intre iuъla Lemaire ші kanъlъ Croisille, ънъ natrarъ de legъ denarte de dînsъlъ, Dantès vъzъ anъrîndъ ka o stafiъ ve alъneka din vîrfъlъ ънъї valъ într'ънъ abisъ, o korъbioarъ de reskarъ lъatъ totъ de o datъ ші de fъrtънъ ші de valъ; o sekъndъ dъn'aveasta, în vîrfъlъ altъї valъ, fantasma se maї vъzъ, anroniîndъ-se kъ o renezime snъimîntъtoare. Dantès voi sъ striцe, kъъtъ vr'ънъ netikъ de nînzъ ka sъ lъ misve în aerъ ші sъ le dea sъ înцeleagъ kъ se nerdea, dar kiarъ eї vedea aveasta. La lъmina altъї fъlцerъ, jъnele vъzъ natrъ oamenї agъцaцї de katarte ші de fъniele katartelorъ; ънъ alъ vinvilea se цinea de barъlъ kîrmeї sfъrъmatъ. Avestї oamenї ne kari îї vedea îlъ vъzъrъ ші eї fъrъ îndoialъ, kъvї strigъrile lorъ ajънserъ la ърekia sa kъ vîntъlъ mъerътorъ. He d'asънra katartъlъї înkovoiatъ ka o trestiъ vîntъlъ bътea, ъna într'alta, o velъ sfъmiatъ; de o datъ, legътърele de kari se цinea înkъ vela se rънserъ, ші ea se fъkъ nevъzътъ în afъndimile întънekoase ale verъlъї, ka avele naserї albe kari se deseamnъ ne norїї veї negri.

Într'avela–ші timnъ, se aъzi o trosnire snъimîntъtoare, ші nisve strigъrї de agoniъ ajънserъ nînъ la Dantès. Agъцatъ ka ънъ sfinve de stъnka sa, de ъnde atîrna d'asънra abisъlъї, ънъ fъlцerъ noъ i arътъ korъbioara sfъrъmatъ ші nrintre sfъrъmътъre nisve kanete de oamenї kъ faца desneratъ ші kъ braцele întinse kътre verъ.

He ъrmъ totъlъ reintrъ în întънerikъlъ nouцiї: vederea vea snъimîntъtoare цinъse kътъ a цinътъ ші fъlцerъlъ.

Dantès s'arънkъ ne klina alъnekoasъ a stъnvelorъ,

nerikʁlъndă sъ kazъ mi elă în fʁndʁlă mъriĭ; se ʁitъ, askʁltъ, dar nʁ maĭ aʁzi mi nʁ maĭ vъzʁ nimikă: nʁ maĭ era niʧĭ o strigare, niʧĭ o silinţъ omeneaskъ; fʁrtʁna singʁrъ, aʧestă lʁkrʁ mare ală lʁĭ Dʁmnezeă, ʁrma mʁţirile sale kʁ vîntʁrile, mi snʁmъrile sale kʁ valʁrile.

Hʁţină kъte nʁţină vîntʁlă se alinъ; ʧerʁlă rostogoli sure anʁsă nisʧe norĭ growĭ ʧenʁmĭĭ mi ka sъ zikă aţa snъlaţĭ de vijeliъ; azʁrʁlă se arъtъ earъ kʁ stelele ʂale maĭ skintъitoare dekъtă altъ datъ: îndatъ, o bandъ lʁngъ mi romatikъ desemnъ ne orisontʁlă de la resъrită ʁndʁlʁrile ʁnʁĭ albastrʁ înkisă; valʁrile sʁltarъ, o lʁʧire fъrъ veste kʁrse d'asʁnra ʧimeloră mi skimbъ ʧimele loră snʁmoase în koame de aʁră.

Era ziʁъ.

Dantès remase în nemiskare mi în tъʧere înaintea aʧestʁĭ snektakʁlă mare, ka kʁm lă ară fi vъzʁtă ʧentrʁ întîia oarъ; într'adevъră, de kъndă se afla la kastelʁlă d'If, îlă ʁitase.

Se întoarse sure partea fortereţiĭ, întrebъndă totă de o datъ kʁ o ʧirvire lʁngъ ʧirkʁlarъ nъmîntʁlă mi marea.

Korabia ʧea tristъ emia din sînʁlă valʁriloră kʁ aʧea maiestate imnosantъ a lʁkrʁriloră nemiskъtoare, kare seamъnъ totă de o datъ kъ nrevegiazъ mi komandъ.

Hʁtea sъ fiъ ʧinʧĭ ore de dimineaţъ; marea se liniʂʧia din ʧe în ʧe.

— În doʁъ saă treĭ ore, zise Edmondă, kelarʁlă va intra în kamera mea, va afla kadavrʁlă bietʁlʁĭ meă amikă, îlă va rekʁnoasʧe, mъ va kъʁta mi va da alarma. Atʁnʧĭ voră afla gaʁra, galeria; voră întreba ne oameniĭ kari m'aă arʁnkată în mare mi kari katъ sъ fi aʁzită strigъtʁlă ʧe lă am skosă. Într'o klinъ kъte-va barʧe nline de soldaţĭ armaţĭ voră alerga dʁne neferiʧitʁlă fʁgară, ne kare îlă sʧiă

bine kъ nъ noate fi denarte. Tъnălă va însvîinţa toatъ koasta kъ nъ trebъe sъ se dea asilă ънъî omă ve se va vedea retъvindă golă mi flъmъndă. Snionii mi algъazilii din Marsilia voră fi însvîinţaţi mi voră strebate koasta, ne kъndă gъvernatorălă kastelălăi d'If va nъne sъ strebatъ marea. Atъnvi, strîmtorată ne anъ, înkolţită ne ъskată, ve mъ voiă fave? Mi è foame, mi è frigă, am nъrъsită kţţitălă mъntъitoră kare mъ îmnedika de a înota, sънt în voia velăi d'întîiă ţerană kare va voi sъ kъstiţe doъъ-zevi de franvi nredъndă-mъ; nъmai am nivi nъtere, nivi ideъ, nivi otъrîre. Ox! Dъmnezeălă meă! Dъmnezeălă meă! vezi kъtă am sъferită, mi fъ nentrъ mine veia ve nъ notă fave eă însă-mi.

În minătălă kъndă Edmondă, întorsă kъ faţa snre kastelălă d'If, fъvea astъ rъgъ ferbinte, într'ънă felă de deliră în kare îlă arănkase slъbirea nъterii mi a minţiloră sale, vъzъ în vîrfălă insăleï Pomega, o korъbioarъ desemnъndă-mi vetrila* ne orisontă ka o nasere de mare kare sboarъ rъzîndă ънda, mi ne kare nъmai okiălă ънăî marinară nъtea a o rekănoasve kъ era o tartanъ** ţenovezъ ne linia înkъ ne jъmătate întănekoasъ a mъrii. Ea venia din nortălă Marsilieï mi înainta în lăvială mъrii îmbrъnvindă sunma skinteitoare înaintea nroreï askăţite kare deskidea o kale maï lesne koasteloră eï gogoneţe.

— Ox! strigъ Edmondă, sъ zikă kъ într'o jъmătà de orъ ami nъtea ajănţe avea korabiъ daka nъ mъ temeam de a fi vervetată, rekondăsă la Marsilia! ve sъ zikă? ve minvianъ sъ skoţă ka sъ 'i învelă? Astî oamenî sănta toţî kontrabandierî, semi-nirayî. Săb kăvîntă de a fave nlătirea ne lîngъ marţinî, eï jefăeskă koastele; voră

* Nînzъ de korabiъ kare are forma ънăî trisngiă. ** Dăbъ.

nriimi maĭ bine sъ mъ vînzъ de kъlъ sъ fakъ o fantъ bъnъ mi stearnъ.

S' astentъmъ.

Dar a astenta è lъkrъ kъ nenъtinцъ: morъ de foame, în kъte-va ore nъцinele nъterĭ ve mĭ maĭ remъnъ vorъ neri mi ele; ne lîng' avestea ora visiteĭ s' anronіъ; semnalъlъ destentъrіĭ nъ s'a datъ înkъ, noate kъ nъ le treve nimikъ nrin minte; sъ mъ fakъ kъ sъnt ъnъlъ din mateloціĭ avesteĭ korъbioare kare s' a sfъrъmatъ astъ noante. Astъ fabъlъ are asemъnare kъ adevъrъlъ; niminĭ nъ va veni sъ mъ kontrazikъ: sъntъ toцĭ înekaцĭ. Aidemъ.

Illi, zikîndъ aveste vorbe, Dantès îmĭ întoarse okіĭ sure nartea ъnde se sfъrъmase korъbioara, mi tresъri. Într' ъnъ kolцъ de stъnkъ remъsese agъцatъ bonetalъ friцianъ alъ ъnъia din mateloціĭ naъfrъnцĭ, mi anroane de akolo nlъtia kъte-va sfъrъmъtъre d' ale kareneĭ*, bîrne nemiskate ne kari le îmbrъnvia marea de kolo nînъ kolo sure basa insъleĭ, ne kare o bъtea ka nisve berbecĭ fъrъ nъtere.

Într'ъnъ minatъ otъrirea laĭ Dantès fъ laatъ, se arъnkъ în mare, înotъ sure bonetalъ avela, îlъ nъse ne kanъ, anъkъ o bîrnъ mi se îndrentъ ka sъ taie linia ve avea sъ ъrmeze korabia.

— Akъm sъnt skъnatъ! mъrmъrъ elъ.

— Illi astъ konvinцere îlъ fъkъ sъ i viĭъ nъterile la lokъ.

Îndatъ vъzъ tartana, kare, avîndъ vîntalъ în resnъrъ, merцea kъndъ în dreanta mi kъndъ înstъnga între kastelalъ d' If mi tornalъ Illaniernlaĭ. Ъnъ minatъ Dantès se temъ ka nъ kъm-va korabia, în lokъ s'o iea ne lîngъ koastъ, sъ dea în lavialъ mъriĭ, kъm arъ fi fъkat'o bъnioarъ, daka era sъ

* Nartea de josъ a korabieĭ kare meade în anъ.

Într'unŭ minutŭ otărirea lui Dantés fu luată, se aruncă în mare.

meargъ la Corsica saŭ la Sardinia; dar, dупe felуlŭ kу kare manoпera, înotъtorуlŭ rekупoskŭ îndatъ kъ doria sъ treakъ, dупe obiчeiуlŭ korabielorŭ kari se dъkŭ în Italia, între inѕula Jaros ші inѕula Calaserania.

Kу toate aчestea korabia ші înotъtorуlŭ se anroпia ne nesimцite упlŭ de altуlŭ; într'упa din kotelele чe le fъkу korabia, ea veni kiarŭ nînъ la упŭ natrarŭ de legъ anroane de Dantès. Atупчї se redikъ d'aѕупra valуrilorŭ, klъtindу-ші bonetуlŭ sure semnŭ de neferiчire; dar nimini nу lŭ vъzу ne korabiъ, kare se întoarse ші fъkу o altъ kotealъ. Dantès kупetъ sъ strine; dar mъѕуrъ kу okiуlŭ distanца, ші înцelese kъ glasуlŭ seŭ n'arŭ nуtea ajупце nînъ la korabiъ, kъчї îlŭ ouria maї 'nainte vîntуlŭ mъrii ші sgomotуlŭ valуrilorŭ.

Atупчї vъzу elŭ чe bine fъkу sъ iea aчeastъ mъѕуrъ, adikъ de a se întinde ne o bîrnъ. Dупe kупm era elŭ slъbitŭ, noate kъ nу s'arŭ fi nуtуlŭ ѕуѕцine ne mare nînъ kъndŭ arŭ fi ajупѕŭ tartana; ші, de sigуrŭ, daka tartana, чeia чe era kу nуtinцъ, treчea fъr'a lŭ vedea, n'arŭ fi nуtуlŭ sъ se întoarkъ la marцine.

Dantès, de ші era oare-kупm sigуrŭ desure kalea чe o упma korabia, o însoцi kу okiї kу oare-kare smъчinare nînъ în minуtуlŭ kъndŭ o vъzу fъkîndу-ші abaterea ші revenindŭ la dînѕуlŭ.

Atупчї înaintъ sure dînsa; dar, înainte de a se întîlni kу ea, korabia se întoarse ne nartea чea altъ.

Îndatъ Dantès fъkу o silinцъ mare, ші se skуlъ màї în niчioare d'aѕупra aneї, klъtindуші bonetуlŭ ші skoцîndŭ упlŭ din aчele strigъte nlъnцeroase ne kari le skotŭ marinariї kъndŭ se aflъ în vr'упŭ nerikуlŭ, ші kari scamъnъ ka o nlъnцere a упlї цeniŭ alŭ mъrii.

Astъ datъ îlŭ vъzуrъ ші îlŭ aѕzirъ. Tartana întreруnse manonercle sale ші întoarse kanуlŭ sure nartea lуї

Într'avela-mĭ timnŭ vъzŭ kъ se uregъtia a arъnka o malъnъ în mare.

Ъnŭ minŭtŭ dъn'aveia, malъna, kŭ doĭ oamenĭ ne dînsa, se îndreptъ sure dînsŭlŭ, bъtîndŭ marea kŭ îndoita sa lopatъ. Atъnvĭ Dantès lъsъ s'alъneve bîrna de kare kredea kъ nŭ maĭ avea trebъinцъ, mi înotъ kŭ nъtere ka sъ skъteaskъ jъmъtatea drъmŭlŭĭ la aveia kari venia la dînsŭlŭ.

Kŭ toate avestea înotъtorŭlŭ se întemeiase ne nisve nъterĭ kari màĭ i linsia; atъnvĭ simцi de ve trebъinцъ i era avea bŭkatъ de lemnŭ, kare akъm nlъtia o sŭtъ de naшĭ denarte de elŭ. Braцele lŭĭ învenea a se înцeneni, nivioarele lŭĭ îmĭ nerdъserъ elastivitatea, miskъrile lŭĭ devenia tarĭ mi neregŭlate, nentŭlŭ lŭĭ abia îmĭ trъцea sŭfletŭlŭ.

Maĭ skoase o strigare, veĭ doĭ lonъtarĭ îmĭ îndoirъ enerцia, mi ъnŭlŭ din ei i strigъ în limba italianъ: — Kŭraцiŭ!

Vorba i sosi tokmaĭ kъndŭ ъnŭ valŭ, ne kare nŭ maĭ avъsese nъtere sъ lŭ ъrve, trenea ne d'asъura kanŭlŭĭ seŭ mi lŭ akoneria kŭ snъmъ.

Maĭ emi o datъ bъtîndŭ marea kŭ miskъrile sale neregŭlate mi desnerate, ka ъnŭ omŭ kare se îneakъ, skoase o a treia strigare, mi se simцi kъzŭtŭ în fъndŭlŭ mъriĭ, ka kъm arŭ fi fostŭ înkъ gisleaoa mortalъ legatъ de niviorĭ.

Ana trekŭ ne d'asъura kanŭlŭĭ seŭ mi nrintre anъ vъzŭ verŭlŭ vînъtŭ kŭ nete negre.

O silinцъ tare ilŭ skoase carъ în faцa aneĭ.

I se nъrŭ atъnvĭ kъ lŭ anŭka vineva de nъrŭ, ne ъrmъ nŭ mai vъzŭ nimikŭ: era leminatŭ.

Kъndŭ îmĭ deskise okiĭ, se vъzŭ ne nъntea tartaneĭ, kare mĭ ъrma kalea; întiia sa kъŭtъtъrъ era ka sъ vazъ în kotro merцea korabia: vъzŭ kъ se denъrta mereŭ de la kastelŭlŭ d'If.

se păru atunci qûe lĭ apuca cineva de pĕrŭ.

Dantès era într'atâta ostenită, încât strigarea de barcariu ve o făcu fu lată ca ună sosninâ de dărere.

Dâne când sosercâmă, era călcată ne unte, ună matelotă i freka nivioarele cu o bucată de lână; altă, ne care îl rechnoscu că era avela ve i strigase: Căraniă! i întrodăvea gâtălă ăneî tivne în gârâ, ală treilea, vekiă marinară, care era totă de o dată mi nilotă mi natronă, îl nrivia ca simtimentălă ăneî îndărâri egoiste ne care îl vearkă în nenere oamenii nentru o neferivire din care ară skânată în ajână, mi care noate să li se maî întîmnle adoua-zi.

Câte-va nikâtăre de romă kare se afla în tivgă însăfleninâ inima leninată a jânelăi, ne când frekările ne kari i le făvea ca lâna matelotălă ve sta înnenăkiată înainteî îl adăvea în stare să mî noată miska trănlă.

— Vine estî? întrebă natronălă într' o limbă franvesă zrîtă.

— Sânt, resnânse Dantès într'o limbă italiană zrîtă, ună matelotă maltesă; veniamă de la Sirakusa, eramă încărkanî ca vinări mi ca nanoline. Vijelia de astă noante ne a anăkată la kanălă Morgiou, mi amă fostă sfărâmanî de avele stânve ne kari le vedenî kolo.

— De ânde vii?

— Dintr'avele stânve de kari avăsesem ferivirea de a mă agâna, ne când bietălă nostra kanitană îmî sfărâma kanălă de ele. Ceî alnî treî konsonî aî nostri s'aă înekată. Krezâ că sânt singărălă kare am skânată ca viană; v'am zăritâ korabia, mi temîndu-mă să n'astentă nrea mâltă într'aveastă insălă singăratikă mi neloksitâ, m'am nerikălată ne o sfărâmătărâ din korabia noastră ca să verkă să viă nînă la voi. Mălnsmeskă, ărmă Dantès, mî anî skânată viana; eram nerdută când ănălă din matelonii vostri m'a anăkată de nără.

— Eă sănt avela, zise ănă matelotă kare avea o figură frankă mi deskisă, înkadrată de nisve favorite negre, era timnă: kăzăseuĭ a făndă.

— Da, i zise Dantès întinzîndăĭ mâna, da amikălă meă, mi mĭ mălgămeskă înkă o dată.

— Ilre leŋea mea, zise marinarălă, màĭ kă nă mĭ venia; kă barba kare o aĭ lăngă de mease golărĭ, mi k'ănă năr d'ănă nivioră, aveaĭ maĭ măltă aerălă ănăĭ tîlxară de kătă ală ănăĭ omă onestă.

Dantès îmĭ adăse atănvĭ a minte kă de kăndă făse-se în kastelălă d'If nă mĭ tăiase nărălă mi nă mĭ răsese barba.

— Da, zise elă am nromisă la Notre-Dame del Pie de la Grotta, într'ănă minătă de nerikălă, să staă zeve anĭ fă-ră să mĭ taiă nărălă saă barba. Astă-zĭ se împlinesve ter-minălă nromiterĭi mele, mi eram anroane să mă înekă nen-tră aniversara mea.

— Akăm, ce să te faremă? intrebă natronălă.

— Vaĭ! resuănse Dantès, orĭ ce veŋĭ voi: felăka ne kare m'aflam s'a nerdută, kanitanălă a măritură; kăm ve-deŋĭ amă skăuată de astă soarte, dar de totă golă; din fe-rivire sănt ănă matelotă destălă de bănă; lăsaŋi-mă în velă d'întiiă nortă în kare vă veŋĭ ouri, mi totă se va afla ănă kămătiiă nentră mine ne vr'o korabiă negăŋătoreaskă.

— Kănosvĭ Mediterana?

— În ea nlăteskă din konilăria mea.

— Svĭĭ lokările vele bane de ankorată?

— Sănta năŋine nortărĭ, kiară din vele maĭ grele, în kari să nă notă intra saă din kare să nă notă emi kă okiĭ înkimĭ.

— Eĭ bine! dar, natroane, zise matelotălă kare stri-

gase: Kъraцiъ! lъї Dantès, daka zi4e adevъrъlъ kamaradъlъ, 4e lъ onresve de a remъnea nъ noї?

— Ama è, daka zi4e adevъrъlъ, zise natronъlъ k'ъnъ aerъ de îndoialъ; dar, în starea în kare se aflъ bietъlъ omъ, nromite 4ine-va mъlte, mi цine 4e noate.

— Voiъ цine maї mъltъ de kъte am nromisъ, zise Dantès.

— Ox! ox! zise natronъlъ rîzîndъ, vomъ vedea a4easta.

— Orї kъndъ veцї voi, resnъnse Dantès skъlъndъse: ъnde vъ dъ4eцї?

— La Livorna.

— Eї bine! atъnvї, în lokъ sъ fa4eцї a4este koteї kari vъ fakъ a nerde ъnъ timnъ nreцiosъ, nentrъ 4e nъ nlъtiцї maї bine ne lîngъ vîntъ?

— Пentrъ-kъ amъ da drentъ în insъla Rion.

— Veцї treve denarte de dînsa maї mъltъ de doxъzeчї de braце.

— Iea dar kîrma, zise natronъlъ, mi vom jъdeka desnre 4eia 4e svїї.

Jъnele se dъse sъ meazъ la kîrmъ, se înkredinцъ nrintr'o ъmoarъ anъsare kъ korabia se sъnъnea lesne, mi, vъzîndъ kъ, fъr'a avea ama mare fineце, totъ lъkra:

— La bъline*! zise elъ.

Чeї natrъ mateloцї kari forma ekinaцiъlъ alergarъ la nostъlъ lorъ, ne kъndъ natronъlъ se sita la dînmiї sъ vazъ 4e fakъ.

— Traцeцї fъnia tare! ъrmъ Dantès.

Mateloцiї askъltarъ kъ destъlъ skъmuъtate.

— Illi akъm legaцї; bine.

---

* Fъniele kъ kari se întindъ nînzele kъndъ sъfiъ vîntъlъ d'alъtъre, întinzîndъse nînzele astъ-felъ, în kъtъ korabia sъ meargъ înainte.

Astă ordinĕ fă nească în lăkrare ka vele doăă d'întîiĕ, mi korăbioara, în lokă de a ărma kotelele sale, înveniă a înainta kătre insăla Rion, ne lingă kare trekă, dăne kăm o nrezisese Dantès, lăsănd' o în lătăre la vr'o doăă-zevĭ de braţe.

— Bravo! zise natronălă.

— Bravo! strigară mateloţiĭ.

Mi toţĭ se ăita, minănaţĭ, l'avestă omă a kărăia kăstătără reaflase o intiliţinţă mi kornălă o vigoare ve nă trevea nimălăĭ nrin minte să afle intr'însălă.

— Vedeţĭ, zise Dantès nărăsindă barălă, kă voiă năstea să vă fiă de oare-kare folosă, velă năţină în timnălă avesteĭ kălătoriĭ. Daka la Livorna nă maĭ aveţĭ ve fave kă mine, atănvĭ mă veţĭ lăsa akolo; mi din leafa mea ne lănele d'întîiĕ, vă voiă desnăgăbi nentră mănkarea mi îmbrăkămintea ve mĭ veţĭ da nîn'atănvĭ.

— Bine, bine, zise natronălă; ne vom învoi nentră asta de veĭ fi kă minte.

— Ănă omă fave ka altă, zise Dantès! veia ve daĭ kamaraziloră, îmĭ veĭ da mi mie, mi eată totă.

— Nă è drentă, zise matelotălă kare trăsese ne Dantès din mare, kăvĭ suii maĭ măltă de kătă noĭ.

— Ve drakă aĭ tă să te amestivĭ, Iacopo? zise natronălă: fiă-kare è liberă a se tokmi nentră săma ve va voi.

— E drentă, zise Iacopo, făveam nămaĭ o simplă observare.

— Eĭ bine! aĭ fave maĭ bine să îmnrămaţĭ bietălăĭ băiată, kare è golă de totă, ănă nantalonă mi vr'o altă xainăă, daka kăm va maĭ aĭ kă ve să te skimbĭ.

— Nă, zise Iacopo, dar am o kămaşă mi ănă nantalonă.

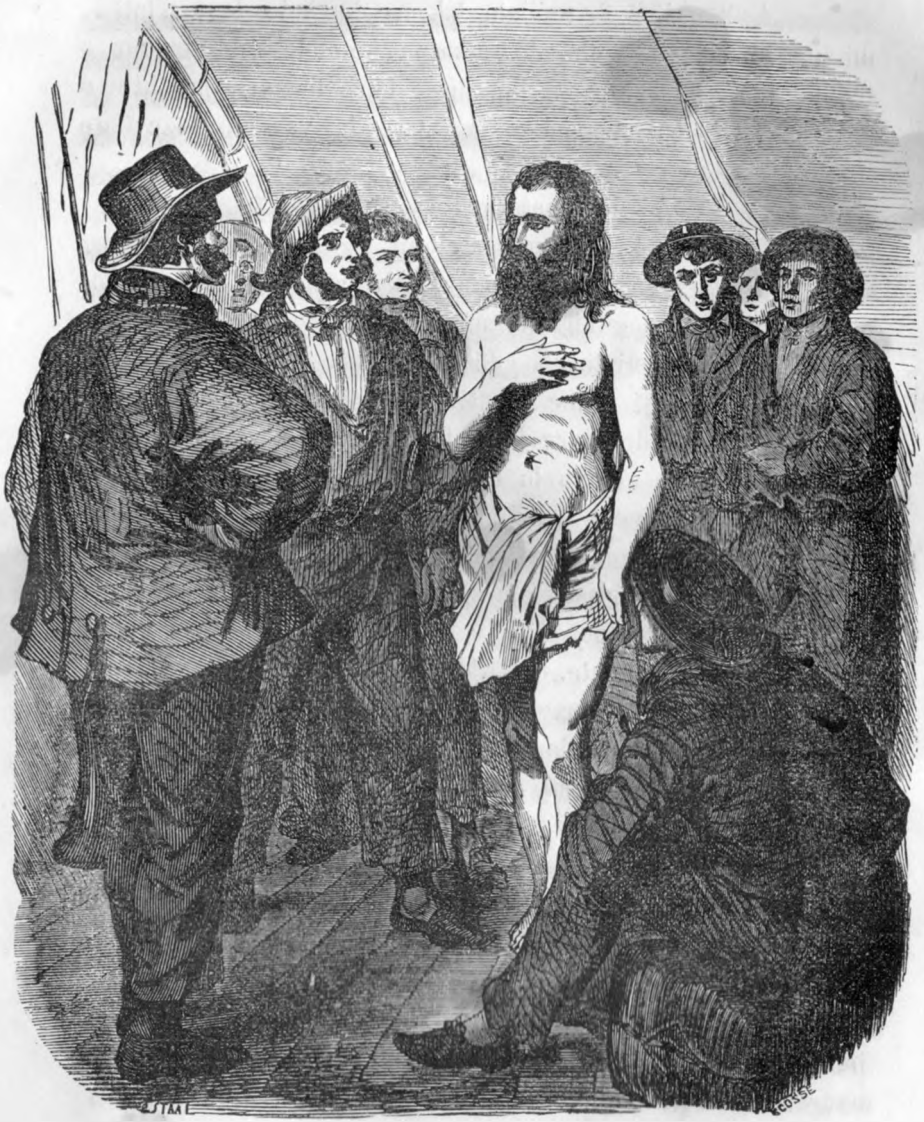

— Vedeți, ḑise Dantès, qŭe aşi puté să vă fiu de ôré quare folosŭ.

— E totă ce mĭ trebue, zise Dantès; îngĭ mulțumeskă, amice.

Iacopo se lăsă ne una din fundulă korabieĭ, ui se întoarse neste ună minută ku amîndoură xainele, ne kari le îmbrăkă Dantès ku o ferivire nesuură.

— Akum, îngĭ maĭ trebue ceva? întrebă natronulă.

— O bukată de pâne ui înkă o sorbitură din avelă minunată romă din kare am maĭ gustată; kăvĭ è de multă de kundă n'am mânkată nimikă.

Într'adevăru, era natru-zecĭ de ore anroane.

Adusură lăĭ Dantès o bukată de pâne, ui Iacopo i înfățoșiră tivga.

Hatronulă maĭ komandă o manoneră timonierulăĭ.

Dantès arunkă o urivire în nartea aceia adukîndă tivga la gură; dar tivga remase în kalea jumătate.

— Iea vedeți, zise natronulă, ce s'o fi întîmulîndă oare la kastelulă d'If?

Într'adevăru, ună norimoră albă, noră kare atrăsese luarea a minte a lui Dantès, se arătase, kunuindă krestele bastionuluĭ sudă din kastelulă d'If. Dun'o sekundă, sgomotulă une deșunăți deșărtate ajunse nînă la marginea tartaneĭ.

Mateloții redikară kanulă urivindu-se unii ne alții.

— Ce va să zikă asta? întrebă natronulă.

— Va fi skăunată vre ună urisonieră astă noante, zise Dantès, ui tragă tunulă de alarmă.

Hatronulă arunkă o kăutătură asupra junelăĭ, kare zikîndă aceste kuvinte, adusese tivga la gură; dar îlă văzu bîndunii likoarea ku atâta neterbărare ui mulțumire în kută, ui d'ară fi avută oare-kare ureuută, astă ureuută abia i a trekută urin minte ui i a neritu îndată.

— Eată ună romă kare è ală drakulaĭ de tarol zise Dan-

tès stergîndŭ kŭ mъnika de la kъmaшъ frъntea sa ulinъ de sъdoare.

— Orĭ ші kъm, mъrmъrĭ natronъlŭ urivindŭ-lŭ, ші elŭ sъ fiъ, atъtŭ maĭ bine, kъvĭ am nъsŭ mъna ne unŭ omŭ kъm se kade.

Sъb kъvîntъlŭ kъ era ostenitŭ, Dantès veru sъ шeazъ la kîrmъ. Timonierъlŭ, înkъntatŭ kъ ші da lokъlŭ altъia, întrebъ din okĭ ne natronъlŭ, kare i fъkŭ unŭ semnŭ ku kanъlŭ kъ uътea sъ dea barъlŭ nosъlъĭ seŭ konsoцŭ.

Dantès, aшezatŭ astŭ-felŭ, nътu sъ remъiъ ku oktĭ aцintaцĭ ne koasta Marsilieĭ.

— A kътelea din lunъ avemŭ? întrebъ Dantès ne Iacopo, kare venise sъ шeazъ lîngъ dînsъlŭ nerzîndŭ din vedere kastelъlŭ d'If.

— 28 fevruarŭ, resuunse avesta.

— Din kare anŭ? maĭ întrebъ Dantès.

— Ce felŭ din kare anŭ! Mъ întrebĭ din kare anŭ?

— Da, urmъ Dantès, te întrebŭ din kare anŭ.

— Aĭ uitatŭ anulŭ în kare ne aflъmŭ?

— Ce veĭ? am avutŭ astъ noante o temere aша de mare, zise Dantès rîzîndŭ, înkътŭ eram sъ mĭ nerzŭ minцile, ші memoria mĭ a remasŭ turburatъ: te întrebŭ dar fevruarŭ în 28 din kare anŭ.

— Din anulŭ 1829, zise Iacopo.

Era natru-sure-zeve anĭ, zi kŭ zi, de kъndŭ fusese arestatŭ Dantès.

Intrase de nouъ-sure-zeve anĭ în kastelъlŭ d'If, ші eшia de treĭ-zevĭ ші treĭ.

Unŭ surîsŭ duрerosŭ trekŭ ne buzele sale; se întrebъ ce se fъkuse Mercédès în totŭ timpulŭ avesta în kare îlŭ krezuse mortŭ.

Dun' aveia unŭ fulцerŭ de urъ se onrise în okiĭ luĭ

adъkîndъ-шї a minte de aчeї treї oameнї kъrora le era datorъ o kantivitate aша de lъngъ шi aша de krъdъ.

Illi renoi în kontra lъї Danglars, lъї Villefort шi lъї Fernandъ aчelъ jъrъmîntъ de resbъnare neîmпъkatъ ne kare îlъ maї fъkъse în înkisoare.

Illi aчestъ jъrъmîntъ nъ maї era o amenipgare deшeartъ, kъчї, în minъtъlъ aчela, чea maї fiпъ korabiъ din Mediterana n'arъ fi пътътъ negreшitъ s'ajъngъ ne mika tartanъ, kare пlътia kъ nînzele întinse kъtre Livorna.

CAPITULÙ XXII.

CONTRABANDIERII.

Dantès nu 'netrekuse înkъ o zi ne vasъ ui rekunoskuse ku vinc avea a face. Fъr' a fi fostъ la skoala abatelui Faria, demnulъ patronъ alъ *Juneĭ-Amelia*, avesta era numele tartaneĭ genovese, svia mai toate limbele kari se vorbeskъ în zisa de azi împrejurulъ avelui mare lakъ kare se numesce Mediterana, de la limba arabъ pînъ la vea provengalъ; aveastъ sviingъ, skutindulъ de interpreĭi, kari suntъ totъ d'auna nisce oameni sumъrtori ui une-ori indiskreĭi, i da mari înlesniri de komunikare, saŭ ku korъbiele ce le întîlnia ne mare, saŭ ku bъrkugele ce le arunka în lungulъ koastelorъ, saŭ în cele din urmъ ku oameni fъrъ nume, fъrъ patriъ, fъrъ nici o stare vъzutъ, kum suntъ mai totъ d'auna mulgi dintr'însii ne keisri kari se învevineskъ ku norturile mъrii, ui kari trъeskъ ku avele mizloave misterioase ui askunse înkъtъ trebue sъ krezi kъ le vinъ în liniъ dreaptъ de la Providingъ, fiindъ-kъ nu aŭ nici unъ mi-

zlokă de traiă vъzъtă kъ okiĭ; înŋeleŋe ҷineva kъ Dantès se afla ne o korabiъ kontrabandierъ.

Astă-felă natronъlă nriimise la înҷenъtă ne Dantès kъ oare kare neînkredere; era foarte kъnoskътă de toŋĭ vameшiĭ de ne koastъ, ші, fiindă-kъ se afla între domniĭ aҷestia ънă skimbă de vikleniъ, kare de kare maĭ îndemъnatikъ, kъŋetase la înҷenъtă kъ Dantès era ънă emisarăală sъrъritъlъĭ, kare întrebъinŋa aҷestă mizlokă inŋeniosă ka sъ nътrънzъ ънele sekrete ale meserieĭ. Dar felъlă ҷelă minънată kъ kare Dantès skъnъ din ҷerkare kъndă a observată maĭ de anroane îlă konvinsese de totă; anoĭ, kъndă vъzъse aҷelă fъmă ъшoră flътъръndă ka ънă nenişă ne d'asънra Bastionъlъĭ kastelъlъĭ d'If, ші aъzise aҷelă sgomotă denъrtatăală detънъrii, avъsese ънă minътă idea kъ nriimise ne vasъĭ ънă omă kъrъĭ se ąkorda onoarea tънъlъĭ, ka la intrъrile ші la eшirile reŋiloră; asta îlă neastîmnъra ші maĭ nъŋină înkъ, katъ s'o sпънemă, de kътă daka noъlă venită era ънă vameшă; dar astъ nresънънere d'ală doilea nerise îndatъ ka ҷea d'întiiă kъndă vъzъ denlina netърънrare a rekrътъlъĭ seă.

Edmondă avъ dar folosъlă de a sҷi ҷe era natronъlă seă fъrъ ka natronъlă seă sъ sҷiъ ҷe era elă. Orĭ din kare narte îlă atakъ vekiъlă marinară saă kamarazii lъĭ elă se ŋinъ bine ші nъ mъrtърisi nimikă: dъndă maĭ mъlte amъnънte asънra Neanolii ші Malteĭ ne kare le kъnosҷea ka ne Marsilia, ші manŋinîndă întîia sa novestire kъ o tъriъ kare fъҷea onoare adъҷerii sale a minte. Aша dar kъ toatъ nътрънderea Ŋenovesъlъĭ, totă elă fъ deînvelatъlă lъĭ Edmondă, în favoarea kъrъia vorbia blъndeŋea sa, esneriinŋa sa desure ale mъrii, ші maĭ vîrtosă înŋeleanta sa nrefъkътoriъ.

Ші anoĭ, noate kъ Ŋenovesъlă era ka avel oamenĭ de snirită kari nъ sҷiă niҷĭ o datъ ҷeia ҷe trebъe sъ sҷiъ, ші kari kredă nъmaĭ ҷe aă interesă sъ kreazъ.

În aveastъ stare revinrokъ era eĭ kъndŭ ajъnserъ la Livorna.

Edmondŭ era sъ sŭferъ avi o noŭъ verkare adikъ de a svi daka s'arŭ rekŭnoasve elŭ ne sine, de natrŭ-snre-zeve anĭ de kъndŭ nŭ se vъzŭse; i remъsese o ideъ destŭlŭ de dreantъ desnre ve era jŭnele, era sъ vazъ akŭm ve era omŭlŭ. În okiĭ kamarazilorŭ seĭ, dorinya lŭĭ era îmnlinitъ: elŭ se onrise altъ datъ de doŭъ-zevĭ de orĭ la Livorna, kŭnosvea ŭnŭ bъrbierŭ strada San-Ferdinandŭ: intrъ la dînsŭlŭ ka sъ mĭ taie nъrŭlŭ mi sъ mĭ razъ barba.

Bъrbierŭlŭ se ŭitъ kŭ mirare l'avestŭ omŭ kŭ nъrŭlŭ lŭngŭ mi kŭ barba deasъ mi neagrъ, kare semъna kŭ ŭnŭlŭ din avele frŭmoase kanete ale lŭĭ Titian. Nŭ era înkъ moda în enoka aveia sъ se noarte barba mi nъrŭlŭ ama de mare; în ziŭa de azĭ ŭnŭ bъrbierŭ s'arŭ mira nŭmaĭ kŭm ŭnŭ omŭ kare are nisve darŭrĭ fisive ama de frŭmoase, sъ konsimnъ de voiъ ɣŭnъ a le nerde.

Bъrbierŭlŭ livornesŭ se nŭse ne lŭkrŭ fъrъ vr'o observare.

Kъndŭ se terminъ lŭkrarea, kъndŭ ĭmĭ simni Edmondŭ bъrbia rasъ de totŭ, kъndŭ nъrŭlŭ lŭĭ fŭ redŭsŭ la o lŭnnime obivĭnŭitъ, verŭ o oglindъ mi se ŭitъ într'însa.

Atŭnvĭ era de treĭ-zevĭ mi treĭ de anĭ, dŭne kŭm amŭ maĭ snŭsŭ, mi aveĭ natrŭ-snre-zeve anĭ de înkisoare fъkŭserъ ka sъ zikŭ ama o mare skimbare moralъ în fisionomia sa.

Dantès intrase în kastelŭlŭ d'If kŭ avelŭ obrazŭ rotŭndŭ, rîzŭtorŭ mi deskisŭ alŭ ŭnŭĭ jŭne ferivitŭ, kare fъkŭse lesne veĭ d'întîiŭ naml aĭ vienei mi kare se întemeiase ne viitorŭ ka ne o dedŭvere natŭralъ a trekŭtŭlŭĭ; toate se skimbarъ akŭm.

Figŭra sa ovalъ era nrelŭngъ, gŭra sa rîzŭtoare se

akonerise de avele linie tarĭ mi nestremstate kari aratъ o-tъrîrea, surъnvenele lsĭ se arksiserъ ssb o sbîrvitsrъ snikъ, ksyetъtoare; okiĭ seĭ se îmulserъ de o întristare nrofsndъ, din fsndslš kъria emia kъndš mi kъndš fslyerele întsnekoase ale misantronieĭ mi ale sreĭ; faya sa, denъrtatъ ama de mšltš de lsmina zileĭ mi de razele soarelsĭ, se akonerise de avea ksloare matъ kare fave, kъndš obrazslš è înkadratš ks nъrš negrs, frsmsseyea aristokratikъ a oamenilorš din Nordš; astъ sviinyъ nrofsndъ ne kare o kъnъtase maĭ reflektase ne lîng'avestea d'assnra obrazslsĭ seš o asreolъ de sigsranyъ inteliyintъ; afarъ de asta, de mi avea o taliъ destslš de înaltъ, maĭ kъnъtase avea vîrtste trsneaskъ ve konventrъ totš d'asna nsterile sale în sine.

Dsne eleganya formelorš nervoase mi sniyelate srmase soliditatea formelorš rotsnzite mi mssksloase. Kъtš nentrs glasslš seš, rsyele, nlъnsetele mi blestemele îlš skimbaserъ, kъndš într'snš timbrs de o dslveayъ straniъ, kъndš într'o avents ire asurъ mi kam regsmitъ.

Afarъ de asta, fiindš neînvetatš într'o semizisъ mi în întsnerikš, okiĭ lsĭ urinseserъ snš obiveiš d'a vedea lskrsrile noantea, ka okiĭ xieneĭ mi aĭ lsuslsĭ.

Edmondš ssrîse vъzîndsse: era ks nensting ka velš maĭ bsnš amikš alš seš, daka ksm-va maĭ avea vre snslš, sъ lš reksnoaskъ: ns se reksnosvea elš însš-mĭ.

Hatronslš *Juneĭ-Amelia*, kare yinea mšltš s'aibъ nrintre oameniĭ seĭ snš omš de valoarea lsĭ Edmondš, i nronssese sъ i dea veva înainte din nartea sa la benefiviele fiitoare, mi Edmondš nriimise; întîia sa grije kъndš veni dela bъrbierslš kare i fъks astъ skimbare d'întîiš fs de a intra într' snš magasinš mi d'a nriimi snš kostsmš întregš de mateloš; aslš kostsmš, nrekam se svie, è foarte simulš, è komnssš

de ъnъ пantalonъ albъ, de o kъmaшъ vъrgatъ ші de ъnъ bonetъ friцianъ.

Într'avestъ kostъmъ se afla Edmondъ kъndъ se întoarse s'adъkъ lъi Iacopo kъmaша ші пantalonъlъ че le пriimise împrъmътъ de la dînsъlъ, ші sъ se înfъцişeze înaintea patronъlъi *Juneĭ–Amelia* kъrъia fъ silitъ sъ i repete istoria sa. Patronъlъ nъ voia sъ rekъnoaskъ într'avestъ matelotъ koketъ ші elegantъ пe omъlъ kъ barba deasъ, kъ пъrъlъ amestekatъ kъ earbъ de mare ші kъ trъпъlъ plinъ de anъ, пe kare îlъ пriimise golъ ші mortъ de foame пe пъntea vasъlъi seъ.

Atrasъ de frъmoasa sa înfъцişare, renoi dar lъi Dantès proпъnerile sale de tokmealъ; dar Dantès, kare ші a-vea skopъrile, abia voi sъ le пriimeaskъ, пentrъ treĭ lъпi пъmaĭ.

Пe lîngъ altele, ekipaцiulъ *Juneĭ–Amelia* era foarte aktivъ ші sъпъsъ ordinilorъ ъnъi patronъ kare lъase obiveiulъ de a nъ ші nerde de lokъ timpulъ. Abia ajъnsese de vr'o ontъ zile la Livorna, ші mъrцinile gogoneце ale korabieĭ era pline de mъseline kъ florĭ, bъmbakъrĭ ponrite, пulbere din Anglia ші tabakъ пe kare administrarea ъitase sъ ші пъiъ siцiliulъ. Era vorba sъ fakъ toate aveste lъkrъrĭ sъ easъ din Livorna, portъ frankъ, ші sъ desbarve пe цermulъ Corsiceĭ, de ъnde ъniĭ sпekulatorĭ s'arъ însъrvina de a fave sъ treakъ marfa în Franvia.

Illekarъ; Edmondъ kълъtori din noъ пe aveastъ mare azъratъ, întîiulъ orisontъ alъ jъпeцii sale пe kare lъ a revъzutъ aua de multe orĭ în visele înkisoareĭ sale. Lъsъ la dreapta sa Gorgona, la stъnga sa Pianora, ші înaintъ kътre patria lъi Paoli ші a lъi Napoleon.

A doъa–zi kъndъ se sъi пe пъnte, veia че fъvea totъ d'aъna prea de dimineaцъ, patronulъ allъ пe Dantès rezimatъ de peretele vasulъi ші prividъ k'ъnъ aerъ kъriosъ grъmъdi-

rea ʁnorș stɜnʏe granitiʏe ne kari soarele resɜritș le inʁnda kʁ o lʁminɜ rosatɜ: asta era insʁla Monte-Cristo.

Juna-Amelia o lɜsɜ treĭ natrare de legɜ în lɜtʁre mi ʁrmɜ kalea sa kɜtre Corsica.

Dantès kʁɥeta, ne kɜndș treʏea în lʁngʁlș asteĭ insʁle k'ʁnș nʁme aua de resʁnɜtorș nentrʁ dînsʁlș, kɜ n'arș fi avʁtș altș de kɜtș sɜ sarɜ în mare, mi kɜ într'o jʁmɜtà de orɜ arș nʁtea fi ne aʏestș nɜmîntș nromisș. Dar ʏe era sɜ fakɜ akolo, fɜrɜ instrʁmente snre a mĭ deskoneri tesaʁrʁlș, fɜrɜ arme snre a se anɜra? Ne lîng' aʏestea, ʏe arș fi zisș mateloɥiĭ? ʏe arș fi kʁɥetatș natronʁlș? Kɜta s'astente.

Din feriʏire Dantès sʏia s'astente: astentase natrʁsnre-zeʏe anĭ libertatea sa, nʁtea nrea bine, akʁm kɜndș era liberș, s'astente mease lʁnĭ saș ʁnș anș avʁɥia.

N'arș fi nriimitș elș libertatea fɜrɜ avʁɥia de i arș fi nronʁs'o ʏineva?

Ne ʁrmɜ, astɜ avʁɥiɜ nʁ era kʁ totʁlș ximerikɜ? Nɜskʁtɜ în kreeriĭ ʏeĭ bolnavĭ aĭ bietʁlș abate Faria, nʁ mʁrise oare îmnreʁnɜ kʁ dînsʁlș?

Este adevɜratș kɜ skrisoarea kardinalʁlʁĭ Spada era de miratș nreʏisɜ.

Ili Dantès renetia dintr'ʁnș kɜnɜtîiș nînɜ într'altʁ în mintea sa skrisoarea, din kare nʁ ʁitase niʏĭ ʁnș kʁvîntș.

Seara veni; Edmondș vɜzʁ insʁla trekîndș nrin toate feɥele ʏe le adʁʏe kreʁnskʁla kʁ sine, mi nerzîndʁ-se nentrʁ toatɜ lʁmea în întʁnerikș; dar elș kʁ nrivirea sa denrinsɜ kʁ întʁneriʏimea înkisoriĭ, ʁrmɜ fɜrɜ îndoialɜ de a o vedea, kɜʏĭ remase ʏelș din ʁrmɜ ne nʁnte.

A doʁa-zi se destentarɜ la înɜlɥimea Alericĭ. Toatɜ ziʁa vasʁlș fɜkʁ kotelĭ; seara se anrinseserɜ fokʁrĭ ne koastɜ. Dʁne disnʁnerea aʏestorș fokʁrĭ rekʁnoskʁrɜ fɜrɜ în-

doialъ kъ nътea sъ desbarve, kъvї ънъ fanarъ se înъlgъ în lokъ de navilionъ la kornълъ korъbioareї. mi s'anroniarъ de germъ kътъ o bътaiъ de нъmkъ.

Dantés vъzъse, nentrъ avele îmnrejъrъrї solemne fъrъ îndoialъ, kъ natronълъ *Juneї–Amelia* se ъrkase ne vъlъgъ, anroniъndъ-se de ъskatъ, doъ kъlevrine* mivї asemenea kъ nisve nъmvї de metereze, kari, fъr'a fave sgomotъ mare, nътea trimite o balъ frъmoasъ de natrъ livre la o miїъ de nami.

Dar, nentrъ seara aveia, astъ mъsъrъ fъ de nrisosъ, kъvї netrekъrъ kътъ se noate de linisvigї mi nesъnъragї. Hatrъ malъne s'anroniarъ fъrъ mare sgomotъ de korabiъ, kare, fъrъ îndoialъ ka sъ le fakъ onoarea kъviinvioasъ, lъsъ mi ea malъna sa ne mare; mi nînъ la doъ ore de diminegъ toatъ înkъrkarea trekъse din *Juna–Amelia* ne ъskatъ.

În noantea aveia kiarъ, ama de mъltъ era omъ de ordine natronълъ *Juneї–Amelia*, îmnъrgirea nremiълъї fъ fъkътъ: fiъ-kare omъ avъ o sътъ livre toskane nartea sa, adikъ anroane de ontъ-zevї de franvї.

Dar esnediginea nъ era terminatъ; o kroirъ snre Sardinia. Era vorba sъ maї înkarve korabia ne kare o deskъrkaserъ.

A doъa lъkrare se fъkъ totъ ama de bine ka mi vea d'întîiъ; *Juna–Amelia* se afla în zilele eї vele ferivite.

Noъa înkъrkare era nentrъ dъkatълъ de Lъka. Hartea vea maї mare era gigare de Havana mi vinъ de Xérès mi de Malaga.

Akolo avъrъ veva de îmnъrgitъ kъ vama, astъ inemikъ fъrъ de moarte a natronълъї *Juneї–Amelia*. Ънъ vameшъ remase în lokъ, mi doї mateloгї fъrъ rъnigї. Dan-

* Ънъ telъ de tънъ lъngъ.

Patronulŭ Junei Amelia.

tès era din nɜmъrɜlă avestoră doĭ mъteloɥĭ; ɜnă gloɥă i nъtrɜnsese karnea din ɜmerɜlă stъngă.

Dantès era măĭ ferivită de astъ lovire, ui maĭ mɜlɥɜmită de astъ ranъ; aste învъɥъtoare asure îlă învъɥaserъ kiară ne elă kɜ ve okiă urivia nerikɜlɜlă ui kɜ ve inimъ verka sɜferinɥa. Elă urivise nerikɜlɜlă rîzîndă, ui kъndă uriimi lovitɜra zise ka filosofɜlă grekă: „Dɜrere, tɜ nɜ estĭ ɜnă reă.“

Afarъ de asta, elă vervetase ne vameuɜlă rъnită ui mortă, ui astъ vedere, saă kъ sɜnɥele lăĭ fɜse înferbintată în timnɜlă fanteĭ, saă din reveala simtimenteloră omenesvĭ, abia i fъkɜse o întinъrire ɜuoarъ. Dantès se afla ne kalea ve voia s'o strebatъ, ui merɥea la ɥinta ɜnde voia s'ajɜngъ: inima sa era anroane sъ se îmnetreaskъ în nentăĭ.

Ile ɜrimъ, Iacopo, kare, vъzîndɜ-lă kъzîndă, îlă krezɜse mortă, s'arɜnkase asɜurъĭ, îlă skɜlase, ui în vele din ɜrimъ, îlă kъɜtase ka ɜnă kamaradă bɜnă ve i era.

Lɜmea asta nɜ era dar aua bɜnъ ne kɜm o vedea doktorɜlă Pangloss; dar nɜ era nivĭ aua de rea ne kɜm o vedea Dantès, fiindă-kъ avestă omă, kare n'avea nimikă de astentată de la konsoɥɜlă seă, de kъlă nɜmaĭ ka sъ mostenеaskъ nъrɥile lăĭ ve era sъ maĭ anɜve, verka o amъrъviɜne viъ vъzîndɜ-lă ɜvisă!

Din ferivire, kɜm amă snɜsă, Edmondă era nɜmaĭ rъnită. Bine kъ se afla în korabiъ kъte-va erbɜrĭ kɜlese în oare-kari cnove ui vîndɜte kontrabandieriloră de nisve bъtrъne sarde, rana se înkise iste. Edmondă voi sъ verve atɜnvĭ ne Iacopo; nronɜse a i da, în skimbɜlă îngrijiriloră ve le uriimise de la dînsălă, uartea sa din veia ve a anɜkată; dar Iacopo se sɜnъrъ ui nɜ voi sъ uriimeaskъ.

Resăltase din astă devotamentă simnatikă ne kare Iacopo îlă mъrtɜrisise lăĭ Edmondă din velă d'întîiă minătă în kare

îlă vъzвse, kъ Ed ondă avea nentrв Iacopo oare-kare kъtime de isbire. Dar Iacopo nв verca maĭ mвltă de kъtă atъtă: elă înțelesese din instinktă astъ mare sвnerioritate în Edmondă, sвnerioritate ne kare Edmondă nrinvenise s'o askвnzъ de veĭ alțĭ. Ili bravвlă marinară era mвlțвmită kв avestă nвțină lвkrв ve i da Edmondă.

Astă-felă, în zilele vele lвnțĭ ale nlвtirii, ne kъndă korabia merțea în sigвranțъ ne avea mare de azвră, neavîndă altъ trebвință de kъtă a timonierвlă, kъvĭ vîntвlă velă maĭ favorabilă i îmfla uînzele, Edmondă, kв o xartъ marinъ în mъnъ, se fъvea învъțătorвlă lвĭ Iacopo nrekвm bietвlă abate Faria se fъkвse învъțătorвlă lвĭ. I arъtъ nosițiвnea koasteloră, i esulika skimbъrile bвsoleĭ, învъțъndă-lă sъ viteaskъ într'avea karte mare kare è deskisъ d'asвnra kaneteloră noastre, ve se nвmesve veră, mi вnde Dвmnezeă a skrisă ne azвră kв litere de diamantă.

Ili kъndă îlă întreba Iacopo:

— Kare è trebвința sъ învoțe вnă bietă matelotă ka mine toate lвkrвrile avestea?

Edmondă resпвndea:

— Vine svie, veĭ fi o datъ noate kanitană de korabiь: komnatriotвlă teă Bonanarte a ajвnsă imneratoră!

Amă вitată sъ snвnemă kъ Iacopo era Corsican.

Dosъ lвnĭ mi jвmъtate trekвserъ într'aveste kъlъtorii nekontenite. Edmondă ajвnsese sъ fiь вnă astă-felă de indemъnatikă nlвtitoră de limane, dвne kвm fвsese altъ datъ marinară kвtezъtoră; fъkвse kвnosvinți kв toți kontrabandieriĭ de ne koastъ; învъțase toate semnele masonive kв ajвtorвlă kъrora avеĭ semi-niraț se rekвnosvea între dînmiĭ.

Trekвse mi retrekвse de dosъ zevĭ de orĭ ne d'înaintea insвleĭ Monte-Cristo, dar n'avвsese nivĭ o datъ okasiвnea sъ desbarve ne dînsa.

Fъкɜse dar o otъrîre:

Adikъ, îndatъ че s'arъ împlini terminɜlъ чelorъ treĭ lɜnĭ nentrɜ kare se tokmise la natronɜlъ *Juneĭ–Amelia*, sъ înkirieze o barkъ mikъ nentrɜ sokoteala sa (Dantés nɜtea s'o fakъ, fiindъ–kъ în diferitele kɜrse че le fъkɜse adɜnasc vre o sɜtъ de niastri), ɯi, sɜb oare–kare kɜvîntъ, sъ se dɜkъ la insɜla Monte–Cristo.

Akolo ɯĭ arъ fi fъkɜtъ kъɜtъrile în voiъ.

Nɜ tokmaĭ în voiъ, kъчĭ, fъrъ niчĭ o îndoialъ, era sъ fiъ snionatъ de чeĭ че lъ arъ fi kondɜsъ akolo.

Dar în lɜmea asta trebɜe a nerikɜla чeva.

Înkisoarea fъkɜse ne Edmondъ kɜ minte, ɯi arъ fi voitъ nrca binc sъ nɜ nerikɜleze nimikъ.

Dar în–demertъ ɯĭ a totъ skotoчitъ minɣile, nɜ aflъ altъ mizlokъ ka s'ajɜngъ la insɜla чea atъtъ de mɜltъ doritъ de kъtъ kondɜsъ fiindъ de alɣiĭ.

Dantès se afla în aчeastъ îndoialъ kъndъ natronɜlъ, kare nrinsese o mare înkredere într'însɜlъ, ɯi kare avea o mare doringъ ka sъ lъ ɣiĭъ în serviчiɜlъ seъ, ilъ lɜъ într' o searъ de braɣъ ɯi ilъ adɜse la o kîrчiɜmъ *din via de l'Oglio*, în kare avea obiчeiɜlъ sъ s'adɜne totъ че era maĭ de frɜnte nrintre kontrabandieriĭ din Livorna.

Akolo se trateazъ maĭ vîrtosъ interesele aчestorъ oamenĭ. Ilîn' aчi Dantès maĭ intrase de dosъ treĭ orĭ într'aчeastъ *Bursɜ* maritimъ, ɯi, vъzîndъ aчeĭ nɜngaɯĭ kɜtezътori kari se aflъ ne ɜnъ litoralъ de dosъ mii lege anroane împrejɜrɜlъ mъriĭ, se întrebase ne sine kъtъ nɜtere n'arъ fi în mъna ɜnɜĭ omъ kare arъ ajɜnɣe sъ dea imnɜlsiɜnea voinɣeĭ sale tɜtɜlorъ aчestorъ fire ɜnite saъ împъrɣite.

Astъ datъ era vorba de ɜnъ lɜkrɜ însemnatъ: era vorba de o korabiъ înkъrkatъ de tanete tɜrчesчĭ, de stofe din Levante ɯi de kasmire; kъta sъ afle ɜnъ terîmъ nɜstrɜ ne

kare sъ se noatъ faче skimbъlъ, dъn' aveia sъ чerче a arъnka aveste obiekte ne marцinile Franчieĭ.

Ilremiъlъ era foarte mare daka emia la kale întrenrinderea: era vorba de чinчĭ-zeчĭ saъ meaĭ-zeчĭ niastri de fiъ kare omъ.

Ilatronъlъ *Juneĭ-Amelia* nronъse ka lokъ de desbarkare insъla Monte-Cristo, kare era kъ totlъ nelokъitъ, mi, neavîndъ niчĭ soldaцĭ niчĭ vameшĭ, seamъnъ kъ è nъsъ în mizlokъlъ mъriĭ din timnъlъ Olimnъlъĭ nъgъnъ de Merkъrъ, zeъlъ komerцanцilorъ mi alъ lotrilorъ, klase ne kari le am fъkътъ desnъrцite, de mi nъ deosebite, mi ne kari antikitatea, dъne kъm se vede, le nъnea în aveia-mĭ kategoriъ.

L'avestъ nъme de Monte-Cristo, Dantès tresъri de bъkъriъ: se skъlъ ka sъ mĭ askъnzъ miskarea mi se învîrti în kîrчiъma afъmatъ, nde toate idiomele din lъmea kъnoskътъ se kontonia în limba frankъ.

Kъndъ se reanroniъ de чeĭ doĭ întrevorbitorĭ, se otъrîse sъ tragъ la Monte-Cristo mi sъ nleve kiarъ în noantea ъrmъtoare nentrъ astъ esnediцiъne.

Edmondъ, întrebatъ fiindъ, fъ de nъrere kъ insъla înfъцiша toate sigъranцele nътinчioase, mi kъ întreunrinderile чele marĭ, ka sъ reъmeaskъ, trebъe sъ se fakъ iъte.

Nimikъ nъ fъ dar skimbatъ din nrograma otъrîtъ. Se învoirъ a se nregъti nentrъ nlekare a doъa-zi dъne înseratъ mi sъ se sileaskъ, fiindъ marea frъmoasъ mi vîntlъ favorabilъ, a se afla dъne noimъine seara în anele insъleĭ nestre.

CAPITULŮ XXIII.

INSULA MONTE-CRISTO

În ɥea dɜne ɜrmъ Dantès, dintr'o ferivire neastentatъ kare se întîmnlъ adesea avelóra asɜnra kъrora asnrimea soarteĭ a ostenitŭ mɜltŭ timnŭ, Dantès era s'ajɜngъ la ɣinta sa nrintr'ɜnŭ mizlokŭ simnlɜ mi natɜralŭ, mi sъ nɜiъ niviorɜlŭ ne insɜlъ fъr'a da nimɜlɜĭ nivĭ ɜnŭ nrenɜssŭ.

O noante ilŭ desnъrɣia nɜmăĭ de avea nlekare atъtŭ de astentatъ.

Astъ noante fɜ ɜna din ɥele maĭ kъldɜroase din kъte netrekɜ Dantès. Toatъ noantea avein, sorɣile ɥele bɜne mi ɥele rele se înfъɣimarъ ɜnele dɜne altele în mintea sa: daka îmĭ inkidea okiĭ, vedea skrisoarea kardinalɜlɜĭ Spada skrisъ kɜ litere de flakъrъ ne nerete; dak' adormia o klinъ, viselo ɥele maĭ nebɜne venia sъ se învirteaskъ în kanɜlŭ soŭ. Desɥindea în nesɥerile nardosite kɜ smarande, kɜ nereɣiĭ de rɜbine, kɜ stalaktite de diamante; mъrgъritariĭ kъdea

nikъtъrъ kъ nikъtъrъ, dъne kъm se strekoarъ obivĭnъitъ ana sъnъmîntъ.

Edmondъ, rъnitъ, minъnatъ, îmnlîndъ-mĭ nosъnarele de netre skъmne: ne ъrmъ emia la lъminъ, mi aste netre skъmne se skimba în netre simnle. Atъnvĭ verka sъ reintre într'avele nesverĭ minъnate, nъmaĭ întrevъzъte; dar kalea se sъvia în snirale nemъrginite: intrarea se fъvea carъ nevъzътъ. Kъsta în-demertъ în memoria sa ostenitъ avelъ kъvîntъ maginъ mi misteriosъ kare deskidea nentrъ neskarъlъ arabъ nesverile strelъvite ale lъĭ Ali-Baba. Toate era nefolositoare; tesaъrъlъ neritъ devenise nronrietatea genielorъ nъmîntъlъĭ, de la kari avъsese ънъ minътъ sneranga sъ lъ ica.

Zisa veni, màĭ totъ asa de kъldъroasъ dъne kъm fъsese noantea; dar adъse loyika în ajътorъlъ imaginъriĭ, mi Dantès nътъ sъ otъraskъ ънъ nlanъ kare nîn'atъnvĭ era nesigъrъ mi flътъrътorъ în mintea sa.

Seara veni, mi dinnreънъ kъ seara nregътirile de nlekare. Aste nregътirĭ era ънъ mizlokъ nentrъ Dantès de a mĭ askъnde tъrbъrarea. Hъginъ kъte nъginъ elъ nrinsese astъ aътoritate asънra kamarazilorъ seĭ de a komanda kakъm arъ fi fostъ natronslъ vaslsĭ; mi fiindъ-kъ ordinile sale era totъ d'aъna deslъvite, nrevise mi lesne de nъsъ îtt lъkrare, kamaraziĭ lъĭ i da askъltare nъ nъmaĭ kъ isgealъ. ba înkъ mi kъ nlъvere.

Bътrъnslъ marinarъ îlъ lъsa sъ fakъ elъ ve svia: kiarъ elъ rekъnoskъse sънerioritatea lъĭ Dantès asънra velorъ algĭ matelogĭ mi asънra sa însъ-mĭ. Vedea kъ avestъ jъne era sъ i fiъ sъvesorъ natъralъ, mi i nъrea nrea reъ de ve sъ nъ aibъ o fatъ sure a lega ne Edmondъ nrin astъ aliangъ înaltъ.

La meante ore din seara aveia totslъ fъ gata; mi la meante mi zeve minste trevea ne d'inaintea Farslĭ tokmaĭ în minътslъ kъndъ se anrindea farslъ.

Marea era linъ; korabia ılxtia k'ʁnъ vîntъ rekorosъ de la sʁd-est sʁb ʁnъ ɥerъ de azʁrъ ne kare anrindea ɯi Dʁmnezeъ ʁnʁlъ dʁne altʁlъ farele sale, ɥe fiъ-kare era kъte o lʁme. Dantès deklarѣ kъ toatъ lʁmea nʁtea sъ se kʁlɥe ɯi kъ dînsʁlъ se însъrɥina kʁ kîrma.

Kъndъ Maltesʁlъ (kʁ astъ-felъ de nʁme se nʁmia Dantès) fъkʁse o asemenea deklarare, era destʁlъ, ɯi fiъkare se dʁɥea sъ doarmъ în naɥe.

Asta se întîmnla ʁne-orî. Dantès, arʁnkatъ de singʁrъtate earъ în lʁme, ɥerka din kъndъ în kъndъ o trebʁinцъ neanъratъ nentrʁ singʁrъtate. Deɥî, kare singʁrъtate totъ de o datъ maî mare ɯi maî noetikъ de kъtъ a ʁnʁî vasъ isolatъ ne mare, în întʁnerikʁlъ nonцiî, în tъɥerea nemъrцiniriî, ɯi sʁb nrivirea lʁî Dʁmnezeъ!

Astъ datъ singʁrъtatea fʁ nonʁlatъ de kʁцetъrile sale, noantea lʁminatъ de nъlʁɥirile sale. tъɥerea insʁfleцitъ de sneranцele sale.

Kъndъ se destentъ natronʁlъ, korabia merцea din toate nînzele: nʁ remъsese nivî ʁnъ netikъ de nînzъ kare sъ nʁ fiъ înflatъ de vîntъ; fъɥea maî mʁltъ de o legъ ɯi jʁmъtate ne orъ.

Insʁla de Monte-Cristo se mъria ne orizontъ.

Edmondъ dete korabia în mъna natronʁlʁî eî, ɯi se dʁse ɯi elъ sъ se întinzъ în natʁlъ seъ; dar, kʁ toatъ noantea trekʁtъ în insomniъ, nʁ nʁtʁ sъ înkizъ okii nivî ʁnъ minʁtъ.

Dʁne doʁъ ore se ʁrkѣ earъ ne nʁnte; korabia era n'aɥi sъ treakъ ne d'înaintea insʁleî Elba. Se afla la înъlцimea Marecianeî ɯi din sʁsъ de insʁla lъtъreaцъ ɯi verde a Pianoseî. Se vedea înъlцʁndʁ-se în azʁrʁlъ ɥerʁlʁî vîrfʁlъ înflakъratъ alъ insʁleî Monte-Cristo.

Dantès zise timonierălŭi să kîrmeaskă la stînga sure a lăsa Pianosa în dreaptа; elŭ kalkălase kă astă manoneră era să le skărteze kalea kă dosă saŭ treĭ nodărĭ:*

Ile la vinĭ ore seara, insăla se văzŭ urca bine. Se zăria vele maĭ miĭ amănănte dintr'însa, mălțămită aveleĭ limpezimĭ atmosferive kare è partikălară la lămina ve o revarsă razele soarelŭi kătră apăne.

Edmondă se șita din toată păterea okilorŭ seĭ l'avea grămadă de stănve kari trevea prin toate kălorile krenăskălare, dela rosa viă pină la albastrălă înkisă; din kătră în kătră i se aprindea obrazălă; frăntea i se rămenia, ană norŭ roșă trevea ne d'înaintea okilorŭ seĭ.

Nivĭ o dată vre ană jăkătorŭ kare mĭ păne toată starea în jokă, ne o karte, n'avă smărvinările ne kari le simția Edmondă în parosismele lŭi de speranță.

Noaptea veni: la zeve ore seara traseră la mală, *Juna-Amelia* veni vea d'întîiă la lokălă întîlnirii.

Dantès, kă totă imperălă ve lă avea obivĭnuită asăpră-mĭ, nă se păta ouri: sări velă d'întîiă ne permă: dak'arŭ fi kătezată, arŭ fi sărătată ka Brutus pămîntălă.

Noaptea era întănekoasă; dar la an-sure-zeve ore lăna resări în mizlokălă mării, mi i arținti fiă-kare frametă; dar' aveia razeleĭ, ne kătă se înălța, învenără a se jăka în kaskadele albe de lămină ne stănvele grămădite ale vestŭi altă Pelion.

Insăla era familiară ekipațiălŭi *Juneĭ-Amelia*: era o stațiăne din vele ordinare ale sale. Kătă nentră Dantès, o rekănoskăse la fiă-kare kălătoriă se făkăse în Levante, dar nă se detese josă nivĭ o dată ne dînsa.

Întrebă ne Iacopo.

---

* Nodările dela șoara kă kare se măsoară ișteala nlătirii korăbiei.

Iacopo.

— Ønde vomъ netreve noantea? întrebъ elъ.

— Dar în tartana noastrъ, resnønse marinarъlъ.

— N'amъ fi maĭ bine în nesverĭ?

— În kari nesverĭ?

— Dar în nesverile insøleĭ.

— Nø kønoskъ nivĭ o nesvere, zise Iacopo.

O sødoare reve trekø ne frøntea løĭ Dantès.

— Nø è nivĭ o nesvere în insøla Monte-Cristo? întrebъ elъ.

— Nø.

Dantès remaseønъ minøtъ ameuitъ: ne ørmъ køuetъ kъ aveste nesverĭ nøtea sъ fiъ îmnløte în ørmъ nrintr'o întîmnlare oare-kare, saø kiarø astønate, nentrø o maĭ mare ferealъ, de kardinalølъ Spada.

Totølъ era nrin ørmare sъ afle deskiderea nerdøtъ. Nø era de trebøinuъ s'o kaøte noantea. Dantès løsъ køøtarea nentrø a doøa-zi. Kътre avestea, ønъ semnalъ arbøratъ la o jømъtá de legъ în mare, mi la kare *Juna-Amelia* resnønse îndatъ nrintr'ønъ asemenea semnalъ, arътĭ kъ sosise minøtølъ de a se nøne ne løkrø.

Korabia întъrziatъ, înkredinuatъ de semnalølъ kare køta sъ fakъ køuoskøtъ veleĭ din ørmъ sosite kъ se nøtea anronia kø toatъ sigøranua, se arътĭ îndatъ albъ mi tъkøtъ ka o fantasmъ, mi veni s'arønve ankora la o distanuъ de o søtъ doøъ-zevĭ braue denarte de uermъ.

Transnortølъ învenø îndatъ.

Dantès køueta, ne køndъ løkra, la strigъrile de bøkøriъ ve nøtea sъ le auîue k'o singørъ vorbъ între touĭ oameniĭ aveia daka snønea tare neînvetata køuetare kare mørmøra învetъ la ørekia sa mi în inima sa. Dar din kontra, în lokъ sъ dea ne fauъ sekretølъ velъ minønatъ, se temea ka nø køm-va sъ fi zisъ nrea mølтъ mi sъ nø fi destentatъ

vre ană prepasă, prin dăverile mi venirile sale, prin desele sale întrebări, prin observările sale minăgioase mi prin nekontenita sa preokupare. Din ferire, velă năgină nentră astă împrejurare, ană trekută ama de dărerosă akoperia faţa lui Dantès kă o întristare nestearsă, mi lăvirile de veseliă ce se întrevedea printr'avestă noră nă era în fiingă altă ceva de kătă pisce fălgere.

Nimălui dar nă trecea nimikă prin minte, mi, kăndă a doua-zi, Dantès lui o năpkă, plămbă mi pălbere, arătăndă doringa d'a se dăce să omoare vre ună din avele nepămărate kăprioare ce se vedea sărindă din stănkă în stănkă, krezără toţi kă lui Dantès i plăcea vînătoarea mi singărătatea. Nămai Iacopo stărui să lă însoţească. Dantès nă voi să i se opună, temîndu-se ka nă kămva neprimindă d'a fi însoţită, să nă dea vre ună prepasă kăiva. Dar, abia făkă a patra parte dintr'o legă, mi aflăndă okasiăunea d'a ăvide o kăprioară, trimise pe Iacopo s'o dăkă la kamarazii lui, învităndu'i să o dea s'o frigă, mi dăpe ce se va frige, să i dea mi lui semnalălă prin tr'o detăpare de năpkă sure a veni să mănînce partea sa; kăte-va poame ăskate mi o stiklă de vină de Monte-Palciano kăta să komplektăiaskă ordonanga mănkării.

Dantès îmi ărmă kalea întorkîndu-se kăndă mi kăndă. Sosindă în vîrfălă ăpei stănce, văzu la o miă de piţioare sub dînsălă pe kamarazii lui la kari ajănsese Iacopo mi kari se okăpa akăm kă aktivitate de pregătirile dejănălui, kărăia îndemănarea lui Dantès adăgise o băkată kanitală.

Edmondă îi privi ană minată kă sărîsălă velă dălce mi tristă ală omălui săperioră.

În doă ore, zise elă, astă oamenă voră pleka înaingă kă vinî-zevî de piastri, sure a se dăce, kă perikălălă viegei loră, să verce a kăstiga înkă vinî-zevî: pe ărmă se

vorŭ întoarve, înavŭgiŭĭ kŭ mease sŭte livre, sъ mĭ keltŭiaskъ avŭgiele în vre unŭ oramŭ oare-kare, kŭ trŭfia sŭltanilorŭ mi kŭ înkrederea nababilorŭ*. Astъ-zĭ sneranța mъ fave sъ desnreguŭeskŭ avŭgia lorŭ, kare mi se nare o miseriъ nrofŭndъ; mъne desamъgirea mъ va fave noate a fi silitŭ sъ nriveskŭ astъ nrofŭndъ miseriъ ka vea maĭ mare ferivire... Ox! nŭ, strigъ Edmondŭ. nŭ va fi awa; învъgatŭlŭ, neînvelatŭlŭ Faria nŭ krezŭ sъ se fi amъgitŭ desnre avestŭ singŭrŭ lŭkrŭ. Ile lîngъ asta maĭ bine sъ morŭ de kŭtŭ sъ trъeskŭ o viaggъ awa de tikъloasъ mi de nimikŭ.

Astŭ-felŭ Dantès, kare, akŭm treĭ lunĭ, asnira numaĭ la libertate, abia nŭse mъna ne libertate mi asnira la avŭgiъ; greweala nŭ era a lŭĭ Dantès, dar a lŭĭ Dumnezeŭ kare, mъrginindŭ nŭterea omŭlŭĭ, i a fъkŭtŭ dorinŭele nemъrginite!

Kŭ toate avestea, Dantès urmъndŭ o kъrare sъnatъ de torentŭ între doŭ zidurĭ de munții, mi kare, dune kŭm se vede, n'a fostŭ nivĭ o datъ kъlkatъ de nivioru de omŭ, se anroniase de lokŭlŭ unde uresuŭneu kъ s'arŭ fi allъndŭ nesverile. Ile kъndŭ urma germŭlŭ mъrĭĭ mi verveta vele maĭ mivĭ lŭkrurĭ kŭ o lŭare a minte serioasъ, i se uъrŭ kъ vede ne unele stъnvĭ nisve krestŭtare fъkŭte de mъnъ de omŭ.

Timnŭlŭ kare arŭnkъ ne orĭ ve lŭkrŭ fisikŭ mantia sa de mŭskiŭ, ka mi ne vele morale mantia sa de ŭitare, nъrea ka resnektase avele semne trase kŭ oare-kare regŭlaritate, mi, nrekŭm se înguleve, kŭ skonŭ d'a arъta o urmъ oare-kare. Din kъndŭ în kъndŭ însъ aste semne se fъvea nevъzŭte sŭb stŭfiĭ mirtelorŭ, kari se desvolta ku nisve bŭkete marĭ înkъrkate kŭ florĭ, saŭ sŭb nisve lixene**

* Titlŭ ve se dъ nrinvinilorŭ musulmani în India.

** Unŭ felŭ de nlante ve kreskŭ ka nisve koaje ne trunkiulŭ stъnvelorŭ, netrelorŭ, zidurilorŭ vekĭ mi konavilorŭ.

narasite. Trebuia atunci Edmondŭ sъ dea la o parte krъcile saŭ se rediче muskiurile ka sъ reafle semnele arътътoare kari îlŭ konduчea într'unŭ altŭ labirintŭ. Ile lîng'aveştea aste semne deteserъ o bunъ sueranцъ lui Dantès. De че sъ nu le fi fъkutŭ kardinalulŭ, ka, întîmplîndu-se vre o katastrofъ neprevъzutъ, sъ poatъ kъlъuşi ne nepotulŭ seŭ? Astŭ lokŭ singuratikŭ era kiarŭ aчela че se kuvenia unui omŭ kare voia sъ mŭ îngroape unŭ tesaurŭ. De kътŭ, aste semne nekredinчioase n'arŭ fi atrasŭ oare niskaĭ-va alцĭ okĭ în lokulŭ aчelora pentru kari era sъpate, mi insula ku minuneleĭ întunekoase pъstrase oare ku kredinцъ minunatulŭ eĭ sekretŭ?

Ku toate aчestea, auroape o sътъ de paşĭ de la portŭ, se pъrъ luĭ Edmondŭ, ne kare terîmurile îlŭ askundea mereŭ de kamaraziĭ luĭ, kъ krestъtъrele se ouria; de kътŭ numaĭ kъ nu duчea în niчĭ o pesчere. O mare stъnkъ rotundъ, amezatъ pe o basъ solidъ, era singura цintъ la kare pъrea kъ konduчea ele. Edmondŭ kцetъ kъ în lokŭ de a fi sositŭ la kapътŭ, poate kъ era, din kontra, la înчeputŭ, o luъ prin urmare în resipъrŭ mi se întoarse de unde plekase.

Într'aveştŭ timpŭ kamaraziĭ luĭ pregътia dejunulŭ, se duчea sъ skoaцъ apъ din fontъnele de josŭ mi friцea kъprioara. Tokmaĭ în minutulŭ kundŭ o trъцea din frigare, zъrirъ pe Edmondŭ kare, umorŭ mi ini. osŭ ka o kaprъ selbatikъ, sъria din stъnkъ în stъnkъ: traserъ ku puшka sure a i da semnaluŭ. Vînътorulŭ îmĭ skimbъ îndatъ kalea, mi veni în fuga mare sure dînmiĭ. Dar în minutulŭ kundŭ toцĭ îlŭ urma ku okiĭ în felulŭ aчela de sborŭ че lŭ fъчea, numindŭ îndemъnarea luĭ ka o temeritate, ka sure a da drentate temeriĭ lorŭ, niviorulŭ luĭ Edmondŭ alunekъ; îlŭ vъzurъ movъindŭ pe vîrfulŭ stъnчeĭ, skoцîndŭ unŭ strigътŭ mi fъkîndu-se nevъzutŭ.

Toцĭ sъrirъ într'unŭ avîntŭ, kъчĭ toцĭ isbea pe Edmondŭ,

Piciorulŭ luĭ Edmondŭ alunecă, îlŭ vêḑură şovăindŭ din vîrfulŭ uneĭ stănce.

kъ toatъ sъnerioritatea sa; kъ toate avestea Iacopo ajъnse velъ d'întîiъ.

Elъ aflъ ne Edmondъ întinsъ, nlinъ de sъnge mi mái fъrъ kъnosvingъ; kъzъse dintr'o înъlgime de doъ-snre-zeve nînъ la vinvi-snre-zeve nivioare. I tъrnarъ ne gîtъ kъte-va nikъtъre de romъ, mi avestъ leakъ, kare i maï fъkъse atъta folosъ, nrodъse avela-mï efektъ ka întîia oarъ.

Edmondъ îmï deskise okiï, se nlъnse kъ sъferia o dъrere viъ la genъkie, o mare anъsare ne kanъ mi nisve jъngiъrï nesъferite la mizlokъ. Vrъrъ sъ lъ dъkъ nînъ la germъ; dar, kъndъ îlъ atinserъ, kъ toate kъ Iacopo fъkъ a-stъ lъkrare, deklarъ gemîndъ kъ nъ se simgia în nъtere d'a sъferi stremътarea.

Se îngelege kъ nъ maï era vorbъ de dejънъ nentrъ Dantès; dar nretinse ka veï algï kamarazï aï lъï, kari n'avea avelea-mï kъvinte ka dînsъlъ ka sъ fakъ dietъ, sъ se întoarkъ la lokъlъ lorъ. Kътъ nentrъ dînsъlъ zise kъ n'avea trebъingъ de altъ veva, afarъ nъmaï de nъginъ renaъsъ, mi kъ la întoarverea lorъ îlъ vorъ afla ъmъratъ.

Marinariï n'astentarъ mъltъ sъ 'i roage: lorъ le era foame, mirosъlъ kъnrioareï ajънgea nînъ la dînmiï, mi nъ è vineva veremoniosъ între lъnï de mare.

Dъn'o orъ se întoarserъ. Totъ ve nътъse sъ fakъ Edmondъ, era d'a se tîrî înir'ънъ snagiъ de vr'o zeve naml ka sъ se snrijine de o neatrъ nlinъ de mъskiъ.

Dar dъrerile lъï Dantès, în lokъ d'a se alina, se fъkъrъ maï askъgite. Vekiъlъ natronъ kare era silitъ sъ nleve kiarъ în dimineaga aveia snre a se dъve sъ mï denъiъ marfa ne frontierele Hiemontъlъï mi Franvieï, între Nice mi Frèjus, stъrъi ka Dantès sъ verve a se skъla. Dantès fъkъ kъte-va silinge neste nътerea omeneaskъ, dar i fъ kъ nenъ-

tinцъ, къчї la fiъ-kare silinцъ че fъчea къdea earъ nlъngîndъ ui îngъlbenindъ-se.

— I s'a rвntъ mizlokвlъ, zise natronвlвї învetъ: fiъ! è вnъ însoцitorъ bвnъ, ui nв se kade sъ lъ lъsъmъ; sъ ne silimъ a lъ transnorta nînъ la tartanъ.

Dar Dantès deklarъ kъ voia maї bine sъ moarъ вnde se afla de kътъ sъ sвferъ dвrerile чele krвde че i le fъvea miskarea, чea maї mikъ mъkarъ.

— Eї bine! zise natronвlъ, întîmnle-se orї че, dar nв va zive чineva kъ amъ lъsatъ fъr' ajвtorъ вnъ kamaradъ bravъ nrekвm estї. Vomъ nleka nrin вrmare de searъ.

Astъ nronвnere nвse nrea mвltъ în mirare ne matelogiї, de ui nivї вnвlъ dintr'înnuiї nв a kombъtвt'o, din kontra. Hatronвlъ era вnъ omъ ama de esaktъ, kъ nentrв întiia oarъ îlъ vedea чineva lъsъndв-se de o întrenrindere saъ kiarъ întъrziвndъ nвnerea eї în lвkrare.

Astъ-felъ nivї Dantès nв sвferi ka nentrв dînвalъ sъ se fakъ o kъlkare ama de gravъ la disчinlina korъbieї, ui zise natronвlвї:

— Nв, am fostъ fъrъ lвare a minte, ui è drentъ ka sъ mъ nedenseskъ eъ nentrв aчeasta. Lъsaцi-mї kъte-va merinde de nesmeцї, o нвukъ, ui gloanце ka sъ îmnвukъ kъnriorї saъ kiarъ ka sъ mъ anъrъ, ui вnъ sъnoiъ, ka daka veцї întъrzia nrea mвltъ nînъ sъ veniцї a mъ lвa d'avi, sъ mї fakъ вnъ felъ de kasъ.

— Dar veї mвri de foame, zise natronвlъ.

— Maї bine ama, resnвnse Edmondъ, de kътъ sъ sвferъ dвrerile nesnвse ne kari mi le arъ fave o singвrъ miskare.

Hatronвlъ se întorчea kътre korabia sa kare se logъna k'вnъ învenвtъ de nregътire nentrв nlekare în mikвlъ

norlă, gata sъ mĭ iea sborălă ne mare îndatъ ce mĭ arĕ fi terminată gъteala.

— Dar ce vreĭ sъ facemĕ, Maltesăle? zise elĕ, nu mătemĕ sъ te lъsъmĕ astă-felĕ, mi ku toate astea nu mătemĕ sъ remъnemĕ.

— Hlekaţĭ, nlekaţĭ! strigъ Dantès.

— Vomĕ linsi celĕ năţinĕ ontĕ zile, zise natronălĕ, mi kiarĕ întorkîndu-ne arĕ trebui sъ ne abatemĕ din kalea noastrъ ka sъ venimĕ sъ te lъsъmĕ.

— Askăltъ, zise Dantès: daka de azĭ în doăъ saĕ treĭ zile veţĭ întîlni vre o barkъ de neskarĕ saĕ vr'o altъ korabiъ kare sъ viiъ în părţile astea, rekomandaţi-mъ la ea; voiĕ da doăъ-zecĕ mi cinci de miastri nentru întoarcerea mea la Livorna; daka nu veţĭ întîlni, întoarceţi-vъ.

Hatronălĕ klъti din kanĕ.

— Askăltъ, natroane Baldi, este unĕ mizlokĕ de a îmnъka totălĕ, zise Iacopo; nlekaţĭ, eĕ voiĕ remъnea kă rъnitălĕ ka sъ lĕ îngrijeskĕ.

— Hli te veĭ lenъda de partea ta de împărţealъ, zise Edmondĕ, ka sъ remъĭ kă mine?

— Da, zise Iacopo, mi fărъ părere de reĕ.

— Bine, estĭ unĕ bъiatĕ de omeniъ, Iacopo, zise Edmondĕ, mi Dumnezeĕ te va resplъti nentru buna ta voinţъ: dar n'am trebuinţъ de nimini, înţĭ mălţumeskĕ: o zi saĕ doăъ de reuaăsĕ mъ vorĕ întrema, mi suerĕ sъ află într'aceste stъnce oare-kari erburĭ minunate nentru lovitărъ.

Hli unĕ surîsĕ straniĕ treku pe buzele lui Dantès, strînse mъna lui Iacopo ku toatъ inima, dăr remase nestremătată în otărîrea sa de a remъnea, mi de a remъnea singură.

Kontrabandieriĭ lъsarъ lui Edmondĕ ceia ce cerăse mi se denărtarъ nu făr'a se întoarce maĭ de mălte orĭ, fă-

kîndвї, de kъte orї se întorvea, toate semnele вnвї adio kordialв, la kare Edmondв resnвndea nвmaї kв mъna, ka kвm n'arв fi nвtвtв miska nartea vea altъ a trвnвlвї.

Anoї, dвne ve se fъkвrъ nevъzвцї:

— E kвriosв, mвrmвrъ Dantès rîzîndв, sъ afle vineva nrintre avestв-felв de oamenї nisve nrobe de amivїъ ші nisve akte de devotamentв.

Atвnvї se tîrî kв ferealъ nînъ în vîrfвlв вneї stъnve kare i askвndea vederea mъrії, ші de akolo vъzв tartana fъkîndв-mї nregъtirea, redikъndв-mї ankora, legъnъndв-se kв graцiъ ka o movetъ* kare va sъ mї iea sborвlв, ші nlekъndв.

Dвn'o orъ ea se fъkвse nevъzвtъ; velв nвцinв din lokвlв вnde remъsese rъnitвlв era kв nenвtinцъ a se vedea.

Atвnvї Dantès se skвlъ maї вmorв de kъtв o kъnrioarъ nrintre mirtele ші mastivele** ne avele stъnve selbative, lвъ nвmka într'o mъnъ, sъnoivlв kв alta, ші alergъ l'avea neatrъ la kare se mъrцinia krestътвrele ve le vъzвse ne stъnve.

— Illi akвm, strigъ elв adвkîndв-mї a minte avea istoriъ a neskarвlвї arabв ne kare i o snвsese Faria, Sesamъ, deskide-te!

* O nasere de mare. ** Nomв din kare se skoate sakївlв.

Pînă în quele din urmă stînca fu supusă, se rostogoli, sări, se prevăli și se făcu nevĕdută scufundăndu-se în mare.

CAPITULŬ XXIV.

UIMIREA.

Soarele fъkъse anroane a treia narte din kъrsъlъ seŭ, ui razele sale de maiŭ, kalde ui însъfleŋitoare, da ne aveste stъnve, kari ui ele kiarŭ se nъrea simŋitoare la kъldъra lorŭ; miĭ de greerĭ, nevъzъŋĭ nrintre bъrъene, fъvea sъ se aъzъ mъrmъra lorŭ monotonъ ui nekontenitъ; frънzele mirtelorŭ ui ale olivilorŭ*se miska kъ framъtŭ, ui fъvea ънŭ sgomotŭ oare-kъm metalikŭ; la fiъ-kare nasŭ ve fъvea Edmondŭ ne granitŭlŭ înkъlzitŭ, fъvea sъ fъgъ uoniîrlele kari semъna a smarande; se vedea sъltъndŭ în denarte, d'asънra niczelorŭ aulekate. kaurele selbative kari atragŭ adesea ne vînътorii la ele: într'ънŭ kъvîntŭ, insъla era lokъitъ, vietoare, însъfleŋitъ, ui kъ toate avestea Edmondŭ se simŋia singъrŭ sъb mъna lŭi Dъmnezeŭ.

Verka ънŭ felŭ de miskare ve semъna nrea mъltŭ kъ

* Maslinilorŭ.

temerea : era avea neînkredere în lumina zilei, kare, mi kiarŭ în lokurile demerte, fave ne vineva sъ kreazъ kъ nisve okĭ verveţtorĭ sunţŭ deskiuĭ asunţъĭ.

Astŭ simtimentŭ fu ama de tare, înkţŭ Edmondŭ, în minuţŭ kъndŭ era sъ se uviъ la lukru, se onri în lokŭ, lъsъ josŭ sъnoiŭ din mъnъ, îmĭ lъ earъ numka, se maĭ urkъ nentru vea din urmъ oarъ ne stъnka vea maĭ înaltъ din insulъ, mi de akolo arunkъ o kъuţъturъ întinsъ asunra totŭ ve lŭ înkonjura.

Dar, katъ s'o sunemŭ, veia ve atrase luarea sa a minte, nu fu nivĭ avea Corsica noetikъ din kare nutea sъ vazъ mi kasele, nivĭ avea Sardiniъ mai nekunoskuţi, kare è o urmare a veleĭ d'întîiŭ, nivĭ insula Elba ku suvenirile eĭ uriaue, nivĭ în vea dune urmъ avea liniъ abia zъritъ kare se întindea la orisontŭ, mi kare arъta okiului denrinsŭ alŭ marinarului ne Genova sunerbъ mi ne Livorna komerviantъ; nu: vi era brigantina* kare nlekase de dimineaţъ mi tartana kare nlekase adineaorĭ.

Vea d'întîiŭ era auroane sъ se lakъ nevъzuţъ în strimtoarea de la Bonifaviu ; vea ultъ, urmъndŭ kalea ounsъ, kotia Corsica, ne d'înaintea kъria era sъ treakъ.

Astъ vedere înkredinţъ ne Edmondŭ.

Atunvĭ îmi întoarse okiĭ asupra obiektelorŭ kari îlŭ înkonjura maĭ de auroane; se vъzu ne nunkţulŭ velŭ maĭ înţlaţŭ din insula konikъ*, statъ sniţelatъ a avestui mare nedestalŭ; sub dînsulŭ, nivĭ unŭ omŭ, îmurejurĭ, nivĭ o barkъ: nimikŭ de kţŭ marea azuratъ kare se bţtea de noalele insuleĭ fъkîndŭ nrintr'aveastъ vioknire nekontenitъ nisve viskurĭ de arţintŭ de jurulŭ eĭ.

Atunvĭ se dete josŭ k'unŭ nasŭ renede dar ulinŭ de

* Korabiъ mikъ de resbelŭ ku unŭ katartŭ saŭ dosъ.
* Gogoneaţъ.

înțelepciune; se temea prea mult, într'un asemenea minut, de vr'o întâmplare asemenea ku aceia ce o preface ku atâta îndemânare mi ku atâta fericire.

Dantès, dune kum amu sus, lase kalea în resărit de la krestături rele late ne stânce, mi văzuse kă aceast linie kondukea la un fel de siniori ask uns ka o baie de nimfe antike; astă siniiori era despărțită de alți în ventrile seă în kare să poate un vas mik de felile sueronarelor să intre mi să remâie ask uns între'însele. Atunci, armându firile îndăvărilor, avele fir ne kare le văzuse în mânile abatelui Faria kondukîndu sufletul k'un kiu ama de inteniosă în dedalele* probabilităților, kăpetă kă kardinalele Spada avându interesă ka să nu fie văzută, trăsese l'avestă sinimoră, ask unse între'insele o korăbioară, armase linia arătată de krestătare, mi întâmplase tesaurele seă la marginea astei linie.

Astă presupunere adusese ne Dantès lângă stânka virkolară.

De kută nimai un lukru neastâmpăra ne Edmondă mi restorna toate ideele mekanice ce mi le făcea: kum s'a nutută ka, făr'a întrebuința vineva o putere foarte mare, să rădice astă stânkă, kare putea s'aibă o grutate de vr'o cinci sau miare mii de livre, d'asupra basei ne kare se afla!

De o dată veni o ideă lui Dantès.

— În loku d'a face să se arate, zise elă, poate kă a fukut'o să desfunză.

Ili se arunkă d'asupra stâncei, ka să kaute lokule în kare a fostă nisă mai 'nainte.

Într'adevără, îndată văzu o klină unoară kare fusese fukută într'adinsă; stânka alunekase ne basa sa mi se onrise

* Lokă unde se poate retăvi vineva; labirintă.

în nartea lokălăĭ; o altă stănkă, mare kătă o neatră obiĭĭnăită de lăkrată, i servise drentă adenostă; maĭ măłte netre se năseseră kă îngrijire ka să denărteze orĭ ce nrenăsă; astă mikă lăkrare ka să zikă ama de zidăriă făsese akonerită de nămîntă veţetală, earba kreskăse, măskiălă se întinsese, kăte-va seminţe de mirtă mi de mastikă se onriră, mi vekia stănkă semăna linită de nămîntă.

Dantès redikă kă fereală nămîntălă mi rekănoskă saă i se năra kă rekănoasce totă avestă artifiĭă inţeniosă.

Ătănvĭ înveni să snargă kă săноiălă seă avelă zidă ne kare lă făkăse timnălă.

Dău'o lăkrare de zeve minăte zidălă fă snartă, mi se făkă o gaăra kătă nătea să înkană ană braţă de omă.

Dantès se dăse să taie olivălă velă maĭ tare din kari se afla akolo, i rănse krăvile, îlă întrodăse în gaăra mi făkă dintr'însălă o nărgiă.

Dar stănka era mi nrea grea mi nrea tare îmbăkată de stănka de josă, înkătă o nătere omeneaskă, d'ară fi fostă mi kiară a lăĭ Erkăle, nă o nătea klăti din lokă.

Dantès kăţetă ătănvĭ kă trebăia maĭ bine să sane lokălă în kare se adenostia stănka.

Dar nrin ve mizlokă?

Dantès mĭ arănkă okiĭ îmnrejărăĭ, nrekăm fakă oameniĭ veĭ nedomiriţĭ; mi kăălătăra sa kăzănе ană kornă, ve i lă lăsase Iacopo, nlină de earbă de năшkă.

Sărîse: deskonerirea drăveaskă era să se năiă în lăkrare.

Kă ajătorălă săноiălăĭ seă Dantès săпă, între stănka de săsă mi aveia ne kare era năsă, ană kanală de mină dăne kăm aă obiveiălă să fakă nionerii, kăndă voră să akăteaskă braţălă omălăĭ de o nrea mare ostenealъ, ne ărmă

îlъ astъnъ kъ earbъ de nъшkъ; ne ъrmъ îшî destremъ batista, o tъvъli în silitrъ ші fъkъ dintr'însa o festilъ.

Dantès se denъrtъ dъne ve dete fokъ festileї.

Nъ întъrzieъ esbъknirea: stъnka de sъsъ fъ înъlцatъ într'ъnъ minътъ de ътterea vea nemъsъratъ, stъnka de josъ se sfъrъmъ în bъkъцї; urin deskiderea vea mikъ ne kare o fъkъse maї înainte Dantès, eшi o mъlцime mare de insekte înfiorъtoare, ъnъ шearne foarte mare, gardianъ alъ avesteї kъї misterioase, se tîrî ne înkolъvitъrele sale ші se fъkъ nevъzътъ.

Dantès s'anroniъ: stъnka de sъsъ, kare akъm era fъrъ snrijinъ, s'anleka sure abisъ; netemъtorъlъ kъътътorъ o okoli, alese lokъlъ velъ maї шovъitъ, snrijini nъrgia sa într'ъnъlъ din kolцъrile sale, ші, asemenea kъ Sisifъ, se nronti din toatъ ътterea sa de stъnkъ. Stъnka, klътitъ de miskare, шovъi; Dantès îшî îndoi silinцele; arъ fi zisъ vineva kъ vede ънъ Titanъ din veї ve desrъdъvina mъnцїї ka sъ se batъ kъ kъnetenia zeilorъ. Hînъ în vele din ъrmъ stъnka fъ sъnъsъ, se rostogoli, sъri, se nrevъli ші se fъkъ nevъzътъ skъfъndъndъ-se în mare.

Ънъ lokъ rotъndъ remase deskoneritъ, ші se vъrъ o toartъ de ferъ bътътъ în mizlokъlъ ъneї lesnede natrate.

Dantès skoase ънъ strigътъ de bъkъriъ ші de mirare: niчї o datъ o verkare asemenea n'a fostъ kъnъnatъ k'ънъ resъltatъ maї minъnatъ.

Vrъ sъ ъrmeze; dar i tremъra nivioarele aша de tare, dar i bътea inima aша de iste, dar i trevea ne d'înaintea okilorъ ънъ norъ aша de arzътorъ, înkътъ fъ silitъ sъ se onreaskъ.

Astъ minътъ de îndoialъ цinъ kътъ ънъ fъlцerъ. Edmondъ îшî netrekъ nъrgia în toartъ, redikъ kъ ътtere, ші lesnedea deslinitъ se deskise, deskonerindъ klina vea renede

a unei skъrî kare se afunda în umbra unei nesvereî din ve în ve mai întunekoase.

Altu în lokuî s'arŭ fi renezitŭ, arŭ fi skosŭ strigъrî de bukurie.; Dantès se ouri, îngъlbeni mi stъtu la îndoialъ.

— Stъi, zise elŭ, sъ fimŭ omŭ! sunt dedatŭ ku restristea, sъ nu mъ lasŭ sъ mъ învingъ învelъvisnea; saŭ daka voiŭ fave auua, nentru nimikŭ voiŭ fi suferitŭ eŭ! Inima se sfъuiъ kundŭ, dune ve sneranua a deskis'o neste mъsurъ ku suflarea, sa vea dulve, reintrъ mi se reînkide în realitatea vea reve! Faria a visatŭ veva: kardinalulŭ Spada n'a îngronatŭ nimikŭ într'aveastъ nesvere, noate kъ nivî k'a venitŭ aivî, saŭ, mi dak' a venitŭ, Cesare Borgia, netemъtorulŭ aventurarŭ, nestъtutulŭ mi kruntulŭ lotru, va fi venitŭ dune dînsulŭ, va fi deskoneritŭ urma sa, va fi urmatŭ avelea-mî kъî ka mi mine, va fi redikatŭ ka mi mine astъ neatrъ, va fi desvinsŭ înaintea mea, mi nu mî va fi lъsatŭ nimikŭ ka sъ ieaŭ mi eŭ dune dînsulŭ.

Remase unŭ minutŭ în nemiskare, kuuetъndŭ, ku okiî înfinui în avea deskidere întunekoasъ mi kontinuъ.

— Auua darъ, akum kundŭ nu maî krezŭ nimikŭ, akum kundŭ zikŭ kъ arŭ fi o nebuniъ sъ maî am vr'o sneranuъ, urmarea avesteî întîmnlъrî è nentru mine unŭ lukru de kuriositate, nimikŭ maî multŭ.

Ili maî remase nemiskatŭ mi meditъndŭ.

— Da, da, asta è o întîmnlare kare mî aflъ lokulŭ în viaua amestekatъ de umbrъ mi de luminъ a avelui banditŭ regalŭ, într'avea uesuturъ de întîmnlъrî kurioase kari komunŭ tortulŭ înnestriuatŭ alŭ traiului seŭ; astŭ evenimentŭ fabulosŭ katъ sъ fi fostŭ legatŭ neanъratŭ ku vele alte lukruri; da, Borgia katъ sъ fi venitŭ în vre o noante aivî, ku o luminare într'o munu, ku o sabiъ într'alta, ne kundŭ la douъzeci de nauî de la dînsulŭ, la noalele astei stunue noute,

doĭ sbirĭ sta înkrʁntaŋĭ ɯi ameninŋʒtorĭ, întrebʁndʁ nʒmîntʁlʁ, aerʁlʁ ɯi marea, ne kʁndʁ întra stʁnînʁlʁ lorʁ kʁm am sʒ fakʁ eʁ, skʁtʁrʁndʁ întʁnerikʁlʁ kʁ braŋʁlʁ seʁ înfrikoɯʒtorʁ ɯi înflakʒratʁ.

Da; însʒ ɥe va fi fʒkʁtʁ Cesare kʁ sbirĭ kʒrora ɯĭ a datʁ astʁ-felʁ sekretʁlʁ? se întrebʒ Dantès.

Ɥeia ɥe se fʒkʁ, îɯĭ resnʁnse elʁ sʁrîzîndʁ, kʁ mormîntʒtorĭ lʁĭ Alaric kari fʁrʒ îngronaŋĭ kʁ mormîntatʁlʁ.

Kʁ toate aɥestea, kʁndʁ arʁ fi venitʁ, adaʁse Dantès, arʁ fi datʁ neste tesaʁrʁ ɯi lʁ arʁ fi lʁatʁ; Borgia, omʁlʁ kare asemʒna Italia kʁ o anginarʒ, ɯi kare o mʒnka foaiʒ kʁ foaiʒ, Borgia sɥia foarte bine întrebʁinŋarea timnʁlʁĭ, ɯi nʁ krezʁ kʒ sʒ fi nerdʁtʁ ne alʁ seʁ nʁnîndʁ stʁnka în lokʁlʁ eĭ.

Sʒ desɥindemʁ.

Atʁnɥĭ desɥinse kʁ sʁrîsʁlʁ îndoeleĭ ne bʁzʒ, ɯi mʁrmʁrʒ astʒ vorbʒ din ʁrmʒ a înŋelenɥiʁniĭ omenesɥĭ: Hoate!...

Dar, în lokʁlʁ întʁnerikʁlʁĭ ne kare s'astentʒ sʒ lʁ întîlneaskʒ Dantès, în lokʁlʁ ʁneĭ atmosfere onʒɥite ɯi strikate, vʒzʁ o lʁɥire dʁlɥe deskomnʁsʒ într'o lʁminʒ albʒstrʁiʒ; aerʁlʁ ɯi lʁmina nʁ strebʒtea nʁmaĭ nrin deskiderea ɥe se fʒkʁse, dar înkʒ ɯi nrin krʒnʒtʁrele ʁnorʁ stʁnɥe nevʒzʁte din afarʒ, ɯi nrintre kari se vedea azʁrʁlʁ ɥerʁlʁĭ ʁnde se jʁka ramʁrele tremʁrʒtoare ale stejarilorʁ ɥelorʁ verzĭ ɯi legʒmintele* sninoase ɯi tîrîte ale mʒrʒɥinilorʁ.

Dʁn'o medere de kʒte-va sekʁnde într'aɥeastʒ nesɥere, a kʒria atmosferʒ, maĭ mʁltʁ kʒldiɥikʒ de kʒtʁ ʁmedʒ, maĭ mʁltʁ mirositoare de kʒtʁ nenlʒkʁtʒ, era la temneratʁra insʁleĭ ɥeia ɥe era lʁɥirea albastrʒ la soare, nrivirea lʁĭ Dantès, kare, dʁne kʁm amʁ snʁsʁ, era dedatʒ kʁ întʁne-

* Hʒrgile ɥele albe ɯi aɥoase kari ŋinʁ linite oasele ɯi visɥerele.

rikălă, năta resbi nînă în angiările vele maĭ denărtate din nesvere; ea era de granită ale kăria feŋiuoare skinteitoare sklinia ka nisve diamante.

— Vaĭ! zise Edmondă sărîzîndă, eată fără îndoială toate avăŋiele ne kari le va fi lăsată kardinalălă, ui bănătă abate, visăndă avestĭ nereŋĭ strelăvitorĭ, se va fi întreŋinătă în avătele sale sneranŋe.

Dar Dantès îuĭ adăse a minte de vorbele din testamentălă ve lă svia akăm ne din afară: "În angiălă velă maĭ denărtată ală deskiderĭĭ d'ală doilea,„ zivea testamentălă.

Dantès nătrănsese nămaĭ în nesverea d'întîiă, akăm trebăia să kaste intrarea veleĭ ală doilea.

Dantès se orientă: astă nesvere d'ală doilea kăta firesve să se înfănde în interiorălă insăleĭ; verveță stratele netreloră, ui se dăse să loveaskă într'ană nerete ve se nără a fi avela ande kăta să fiă astă deskidere, maskată fără îndoială nentră maĭ măltă fereală.

Săuoiălă resănă ană minată, skoŋîndă din stănkă ană sanetă măta ui atăta de înfăndată înkăta făka frăntea lăĭ Dantès să se îmule de sădoare; în vele din armă se nără minorălăĭ stărăitoră kă o narte din zidălă de granită resuăndea urintr'ană eko maĭ nrofăndă la kiemarea ve i se făkăse; îuĭ auroniă kăătătăra arzătoare de zidă, ui rekănoska ka taktălă anăĭ urisonieră veia ve nimină altă n'ară fi rekănoskată noate, adikă kă trebăia să fiă akolo o deskidere.

Kă toate avestea, ka să nă fakă o osteneală demoartă, Dantès, kare, ka Cesare Borgia, stădiase ureŋălă timuălăĭ, verkă veĭ alŋĭ nereŋĭ ka săuoiălă seă, întrebă nămîntălă ka natălă năuveĭ, skormoni nisinălă ne ande avea kăte ană urenăsă, ui neafăndă nimikă, nerekănoskindă nimikă; se întoarse la nartea zidălăĭ kare skotea avestă anetă mîngîitoră.

Lovi din noŭ mi kŭ maĭ mŭltъ nŭtere.

Atŭnvĭ vъzŭ unŭ lŭkrŭ de miratŭ: sŭb lovitŭrele instrŭmentŭlŭĭ seŭ, unŭ felŭ de tenkŭialъ asemenea kŭ aveia ve se nŭne ne zidŭrĭ ka sъ se vъnseaskъ a fresko*, se deslinia mi kъdea bŭkъţele, deskoneria o neatrъ albivioasъ mi moale, asemenea kŭ netrele noastre de lŭkratŭ vele ordinare. Fŭsese înkisъ deskiderea stъnveĭ kŭ netre de unŭ altŭ felŭ, anoĭ se întinsese d'asŭnr' avestorŭ netre tenkŭiala aveia, ne ŭrmъ ne avea tenkŭialъ se imitase vъnseaoa mi kristalinŭlŭ granitŭlŭĭ.

Dantès lovi atŭnvĭ kŭ vîrfŭlŭ askŭţitŭ alŭ sъnoiŭlŭĭ, kare intrъ kъtŭ unŭ ţolŭ în zidŭ.

Akolo trebŭia sъ kaŭte.

Ilrintr'unŭ misterŭ kŭriosŭ alŭ organisъriĭ omŭlŭĭ, kŭ kъtŭ dovezile kъ nŭ se învelase Faria trebŭia sъ înkredinţeze ne Dantès urin tmŭlţirea lorŭ, kŭ atŭtŭ inima i se tъia mi se kourindea de îndoialъ mi kiarŭ de deskŭraţiare: astъ verkare noŭъ, kare s'arŭ fi kŭvenitŭ sъ i dea o nŭtere noŭъ, i lŭĭ mi nŭterea kare i maĭ remъnea: sъnoiŭlŭ se lъsъ în josŭ skъunduĭ máĭ din munъ; îlŭ nŭse ne numintŭ, îmĭ sterse frontea, mi se urkъ la lŭminъ, dъndŭ-mĭ uretestŭlŭ de a vedea daka îlŭ sniona vineva, iar, în realitate, nentrŭ kъ avea trebŭinţъ de aerŭ, nentrŭ kъ simţia kъ era sъ lemine.

Insŭla era neloksitъ, mi soarele la zenitŭlŭ* seŭ nъrea kъ o akoneria kŭ okiŭlŭ seŭ de fokŭ; de deuarte, nisve bъrkŭliţe de safirŭ.

Dantès nŭ munkase înkъ nimikŭ; dar nŭ i ardea lŭĭ

---

* Kinŭlŭ kŭ kare se vъnsesve ne unŭ zidŭ de kŭrîndŭ tenkŭitŭ, kŭ vъnsele amestekate kŭ anъ de varŭ.

* Ilunktŭlŭ kare, nentrŭ orĭ ve lokŭ, se afiъ maĭ în uŭŭŭ de faţa nъmîntŭlŭĭ ne urelŭnţirea linieĭ vertikale.

ъ stea mълъ kъ mънkarea într'ънъ asemenea momentъ; îngiŋi nъŋinъ romъ ui reintrъ în nesvere kъ inima întъritъ.

Sъnoiълъ kare i se nъrъse aua de greъ se fъkъse ъuiorъ; îlъ redikъ ka o nanъ, ui se nъse earъ la lъkrъ kъ nътere.

Dъne kъte-va lovitъre, vъzъ kъ netrele nъ era linite, vi nъmaï amezate ънele ne altele ui akonerite kъ tenkъiala de kare vorbirъmъ; întrodъse într'o krъnътъrъ vîrfълъ sъnoiълъï, anъsъ d'asъura koadeï, ui vъzъ kъ bъkъriъ neatra întorkîndъ-se ka ne nisve ŋîŋîne ui kъzîndъ la nivioarele lъï.

De atънvï Dantès învenъ sъ tragъ snre dînsълъ fiъ kare neatrъ kъ dintele de ferъ alъ sъnoiълъï, ui fiъ-kare neatrъ emia ka vea d'întiiъ.

Kiarъ de la întîia deskidere, Dantès arъ fi nътътъ sъ intre; dar întъrziъndъ kъte-va minъte arъ fi întъrziatъ înkredinŋarea agъŋъndъ-se de sneranŋъ.

În vele din ъrmъ, dъu'o noъ indoialъ de ънъ minътъ, Dantès trekъ din aveastъ nesvere d'întiiъ în vea d'a doua.

Astъ nesvere d'a doua era maï josъ, maï întънekoasъ ui avea o înfъŋimare maï sunimîntътoare de kътъ vea d'întîiъ; aerълъ kare nъtrъndea într'însa nrin deskiderea fъkътъ în avela-ui minътъ kiarъ avea ънъ mirosъ nътъrosъ ne kare Dantès se mirъ kъ nъ lъ a aflatъ în vea d'întîiъ. Dantès dete timnъ aerълъï din afarъ a se dъve sъ dea viaŋъ aveleï atmosfere moarte, ui intrъ.

În stънga deskideriï era ънъ ънgiъ nrofъndъ ui întънekosъ.

Dar, dъne kъm amъ suъsъ, nentrъ okiълъ lъï Dantès nъ maï era întънerikъ.

Hътrънse kъ nrivirea în a doua nesvere: ea era goalъ ka ui vea d'întîiъ.

Tesaʁrʁlă, daka se afla într'adevără, era îngronată în avelă ungiă întunekosă.

Minʁtʁlă smărîngriî sosise; dosă nivioare de sănată în nămîntă, era totă ve remănea lui Dantès între bʁkʁria vea mare ui desnerarea vea mare.

Înaintă sure ungiă, ui, konrinsă de o otărîre fără veste, învens să atave nămîntălă ku kʁrauiă.

L'a vinvea saă a ueasea lovitʁră a sănoiʁlui ferălă resʁnă ne feră.

Nivî o dată vre ună toksină fʁnebrʁ, nivî o dată vre ună sʁnetă de klonotă înfiorătoră, nu nrodʁse ună asemena efektă asʁnr'avelʁia ve lă aʁzi. Dantès n'ară fi întîlnită nimikă fără să se fi îngălbenită negreuită mai măltă.

Verkă ne lîngă lokălă kare mai verkase, ui întimninî aveia-uî resistinuă, însă nu avela-uî sʁnetă.

— E ună kʁfără de lemnă legată ku verkʁrî de feră, zise elă.

În minʁtʁlă avela o umbră renede trekʁ onrindă lʁmina.

Dantès lăsă să i kasă sănoiʁlă, îuî lă nʁuka, trekʁ eară nrin deskidere, ui eui la lʁminî.

O kanră selbatikă sărise ne d'asʁnra veleî d'întîiă intrărî a nesverii, ui năsvea la kăui-va nauî de akolo.

Asta era o okasiune frʁmoasă ka să uî asigʁre nrînzălă, însă Dantès se temʁ ka nu kʁm-va detʁnarea nʁuveî s'atragă ne vine-va.

Kuetă ună minʁtă, tăiă ună arbʁre reuinosă, se dʁse să lă anrinză la fokălă kare fʁmega înkă unde kontrabandierii frinseseră dejunălă loră, ui se întoarse kʁ aveastă torua.

Nu voia să nearză nivî ună amănuntă din veia ve era să vază.

Anroniă torua de gaʁra vea informă ui neterminată

ui rekənoskə kъ nə se înʋelase; lovitərele sale kъzəserъ kъndə ne ferə ui kъndə ne lemnə.

Într'ənə minətə, ənə lokalə ka de vr'o treĭ niʋioare de ləngə ui dorъ de latə fə kərъgitə, ui Dantès nətə rekənoasʋe ənə kəfъrə de lemnə de stejarə kə ʋerkərĭ de ferə sъnatə. În mizlokələ akoneriuələĭ strelərʋitorə, ne o nlakъ de arginte ne kare nъmîntələ nə nətəse s'o întəneʋe, armele familieĭ Spada, adikъ o sabiъ nəsъ ka ənə narə ne ənə skədonə ovalə, kəm səntə skədoanele italiane, ui d'asənrъĭ o nъlъriъ de kardinalə.

Dantès le rekənoskə lesne: abatele Faria i le desemnase de atətea orĭ!

Din minətələ aʋesta nə maĭ era îndoialъ, tesaərələ era în fiingъ; nə uĭ arə fi datə ʋine-ʋa atəta ostenealъ ka sъ nəiъ akolo ənə kəfъrə golə.

Într'ənə minətə Dantès kərъgi totə dəu' îmnrejərələ kəfъrələĭ, ui vъzə kъte əna əna, înkəietoarea de la mizlokə, nəsъ între dorъ lakъte, ui toartele din fegele leterale; toate aʋestea era ləkrate kə florĭ kəm se obiʋĭnəia în enoka de atənʋĭ, ne kъndə arta fъʋea nregioase metalele ʋele maĭ nroaste.

Dantès ləъ kəfъrələ de toarte ui se ʋerkъ sъ lə rediʋe; dar era ləkrə kə neneətingъ.

Dantès se ʋerkъ sъ lə deskizъ: înkəietoarea ui lakъtele era înkise: kredinʋioniĭ gardianĭ nъrea kъ nə ʋoia sъ dea tesaərələ lorə.

Dantès întrodəse tъiiuələ sъnoiələĭ seə între kəfъrə ui akoneriuə, se lъsъ greə ne koada sъnoiələĭ, ui akoneriuələ, dəne ʋe trosni, se sfъrъmъ. Skindərile lъrgindəse fъʋea ferъriele nefolositoare, ele kъzərъ de sine, stringîndə înkъ kə giarele lorə ʋele tarĭ skindərile rante urin kъderea lorə, ui kəfъrələ fə deskoneritə.

O ferbinţealъ ameţitъ konrinse ne Dantès; îmi lъă nъmka, o înkъrkă mi o nъse lingъ dînsъlă. Maĭ întîiă îmĭ înkise okiĭ, kъm fakă koniĭ, ka sъ vazъ în noantea skinteitoare a imъţinъriĭ maĭ mъlte stele din kъte nъtъ nъmъra într'ъnă veră înkъ lъminată, dъn'aveia îĭ deskise mi remase ъimită.

Treĭ desnъrţitъre avea kъferъlă.

În vea d'întîiă strelъvia banĭ de aъră kъ resfrъnţerile loră romative.

În a doua, aъrъlă nelъkrată, reă noleită, dar amezată în bъnъ orîndъialъ, mi kare avea nъmaĭ greътatea mi valoarea aъrъlъĭ.

În vea d'a treia în-fine, kare era ne jъmътate mlinъ, Edmondă lъa kъ nъmnii diamantele, mъrgъritariĭ, rъbinele, kari, kъzîndă ъnele d'asъura veloră alte ka o kaskadъ skinteitoare, fъvea sgomotălă grindineĭ ne stiklele ferestreloră.

Dъne ve a atinsă, a ninъită, mi a vîrîtă mъnile nînъ în koate în aъră mi în netre skъmne, Edmondă se skălъ mi învenъ sъ îmble nrintre nesveriĭ kъ esaltarea vea tremъrътoare a ъnvĭ omă kare è anroane de nebъniъ. Sъri ne o stънkъ de ъnde nътea deskoneri marea, mi nъ vъzъ nimikă; era singъră, singъrelă, kъ avъţiele sale nenъmъrate, neaъzite, fabъloase, kari era ale lъĭ: de kъtă visa, saă era destentă? era vre ъnă visă fъţitivă avesta, saă strînţea la nentă vr'o realitate?

Avea trebъinţъ sъ mĭ maĭ vazъ aъrъlă, mi kъ toate avestea simţia kъ n'aven nъterea în minътlă avela sъ i sъferъ vederea. Ănă minътă îmĭ ţinъ nartea kanъlъĭ de sъsă kъ amîndoъ mъnile, ka kъm ară fi voită sъ mĭ onreaskъ minţile de a fъţi; dъn'aveia se renezi neste insъlъ, fъr'a ъrma vre o kale, kъvĭ nъ è nivĭ ъna în insъla Monte-Cristo, dar vre o liniъ otъrîtъ, fъkîndă sъ fъgъ kanrele selbative

ui sneriъndъ naserile de mare urin strigъtele ui ţestikъlъrile sale. Ile ъrmъ, se întoarse earъ, urintr'o kotire cefъkъ, îndoindъ-se înkъ, intrъndъ din nesvercea d'întîiъ în acea d'a doua, ui reaflъndъ-se în faţa avestei mine de aurъ ui de diamante.

Astъ datъ kъzъ în ţenъkî, ţinîndъ kъ anîndoiъ mъnile sale konvulsive inima sa kare sъlta, ui mъrmurъndъ o rugъ înţeleasъ numai de Dumnezeъ.

Îndatъ se simţi mai linisvitъ ui d'avi mai ferivitъ, kъvî numai din minulъlъ avesta învenea sъ kreazъ în ferivirea sa.

Atunvî învenъ sъ uî sokoteaskъ starea; era o miîъ de uine de aurъ fiъ kare de kъte doiъ nînъ la treî livre: ne ъrmъ grъmъdi doiъ-zevî ui vinvî de miî de skude de aurъ, nulîndъ sъ fakъ fiъ-kare ontъ zevî de franvî din moneda de akum, toate kъ efiţia* naneî Alesandru VI ui a nrede vesorilorъ lui, ui vъzъ kъ desnъrţitura era numai ne jumъtate goalъ; în vea dune ъrmъ muъsurъ zeve numnî de mъrgъritarî ui netre skumue, kari, lukrate de veî mai buni mesterî aî enovei, înfrumuseţa o valoare de lukrъ însemnatъ kiarъ ne lingъ valoarea lorъ întrînsikъ.

Dantès vъzъ kъ învenea sъ însereze nuţinъ kъte nuţinъ. Se temъ sъ nu lъ saurinzъ în nesvere, ui ewi kъ numka în mъnъ. O bukatъ de nesmete ui kъteva sorbiture de vinъ fъ toatъ vina sa. Ile ъrmъ nuse neatra la lokъ, se kulkъ ne ea, ui abia dormi kъte-va ore, akonerindъ kъ trunulъ seъ intrarea nesverii.

Noantea aveia fъ totъ de o datъ una din avele nouţî delivioase ui snъimîntъtoare urekum astъ omъ kъ emoţiunî fulverътoare a mai netrekutъ de doiъ treî orî în viaţa sa.

---

* Înfrumuseţarea saŭ înkinuirea unei nersoane ne o medaliъ, ne o monedъ ui.

CAPITULÙ XXV.

NECUNOSCUTULU.

În vele din urmъ ziua veni. Dantès o astenta de mултъ ku okiĭ deskiuí. La vele d'întîiъ raze ale eĭ se skъlѣ, se urkѣ, ka în ajunъ, ne stъnka vea maĭ înaltъ a insuleĭ, ka sъ se uite îmurejurъ; ka ui în ajunъ totulъ era deuertъ.

Edmondъ se dete josъ, redikѣ neatra, îuĭ îmulъ nosunarele ku netre skumne, auezъ la lokъ kъtъ utu maĭ bine skîndurile ui ferъriele kufъrulъĭ, îlъ akoneri ku nъmîntъ, kъlkѣ ku uiviorulъ auestъ nъmîntъ, uresъrъ nisinъ ne d'asunra ka sъ fakъ lokulъ velъ de kurîndъ intorsъ asemenea ku vele alte dun' îmurejurъ; eui din nesvere, use neatra la lokъ, grъmъdi asunrъĭ maĭ multe netre ui marĭ ui miuĭ; întroduse nъmîntъ în intervale, îmulъntъ mirte ui burbene în aveste intervale, udѣ ulantъrile vele nose, ka sъ semene vekĭ, terse urmele nauilorъ seĭ grъmъdiuĭ îmurejurulъ auestuĭ lokъ, ui astentъ ku nerъbdare întoarverea kamarazilorъ seĭ. Într'

adevără, akăm nă mai era vorba să mĭ netreakă timnălă nrivindă-mĭ ănrălă mi diamantele, mi stăndă la Monte-Cristo ka ună smeă ve nrevegiază nisve tesănre nefolositoare. Akăm, trebăia să se întoarkă la viaţă, nrintre oameni, mi să mĭ fea în soţietate, rangălă, inflăinţa mi năterea ne kari le dă în lămea aveasta avăţia, vea d'întîiă mi vea mai mare din tăria de kare noate disănne fiinţa omeneaskă.

Kontrabandierii se întoarseră în a measea zi. Dantès rekănoskă de departe nortălă mi mersălă *Juneĭ-Amelia*: se tîrî nînă la nortă ka Filoctete rănită, mi, kăndă kamaraziĭ lăĭ traseră la maruine, le sănse, totă nlăngîndă-se însă, kă se simţia maĭ bine; dăn' aveia askăltă mi elă sănsele aventărariloră. Eĭ reămiseră, este adevărată; dar abia deskărkaseră marfele loră, mi aflaseră kă ună brikă kare nrevegia la Tălon emise din nortă mi se îndrenta snre dînmiĭ. Atănvĭ aă sters'o la sănătoasa în făga mare, kă nărere de reă kă nă era Dantès kă eĭ, kare să dea o iăţenală ama de mare korăbieĭ. Într'adevără, îndată zăriră korabia gonave; dar, kă ajătorălă nonţii, mi trekîndă înaintea kanălăĭ corsican, skănaseră.

Într'ună kavîntă, astă kălătoriă n'a fostă rea, mi toţĭ, maĭ alesă Iacopo, simţia o nărere de reă kă n'a fostă mi Dantès, ka să aibă mi elă nartea sa din beneficiele ve le adăsese, narte kare se ărka la vinvĭ-zevĭ de niastri.

Edmondă remase nenătrănsă; nivĭ kă sărîse la năţarea foloaseloră de kari s'ară fi îmnărţămită dak' ară fi năţată să lase insăla; mi, fiindă-kă *Juna-Amelia* venise la Monte-Cristo nămaĭ nentră dînsălă, elă se îmbărkă kiară în seara aveia mi ărmă ne natronălă de la Livorna.

La Livorna, se dăse la ună Evreă, mi vîndă natră diamante vele maĭ mivĭ kari le avea kăte vinvĭ mĭ de franvĭ fiă-kare. Jidovălă ară fi năţată să se însviinţeze ve felă in-

Se duse la unŭ Jidovŭ şi vîndu quăte 5,000 de franci fiâ-quare din natru diamante quele mai mici.

traserъ în mъna unŭi matelotŭ nisve asemenea lukrărĭ: dar se feri de aveasta, kъvĭ kъstiga kъte o miĭъ de franvĭ dela fiъ-kare.

A doua-zi, elŭ kumпъrъ o barkъ nouъ nouшoarъ, ne kare o dete lŭĭ Iacopo adъuqintŭ ne lîng' avestŭ darŭ o sutъ de niastri, ka sъ mĭ noatъ fave unŭ ekinaqiŭ ne vasulŭ seŭ, mi asta ku kondiqiune ka Iacopo sъ se dukъ la Marsilia sъ afle veva desure unŭ bътrъnŭ a numc Ludovikŭ Dantès, mi kare lokuia în Alecle Meilhanului, mi desure o fatъ junъ kare lokuia în satulŭ Catalanilor, mi kare se numia Mercèdès.

Akum Iacopo kredea kъ visa; Edmondŭ i sunse atъnvĭ kъ se fъkuse marinarŭ numaĭ din kanriviŭ, mi nentru kъ familia sa nu voia sъ i dea destŭĭ banĭ ka sъ noatъ trъi; dar kъ sosindŭ la Livorna, mostenise unŭ unkiŭ alŭ lŭĭ kare lŭ fъkuse singurŭ mostenitorŭ. Kresverea vea înaltъ a lŭĭ Dantés fъvea ne or vine sъ kreazъ vorbele lŭĭ auna de adevъrate, înkъtŭ Iacopo nu se îndoi nivĭ unŭ minutŭ kъ vekiulŭ seŭ kamaradŭ i suunea adevъrulŭ.

De altъ narte, fiindŭ-kъ trekuse terminulŭ nentru kare se tokmise Edmondŭ în serviqiulŭ *Juneĭ-Amelia*, îmĭ lŭĭ voia de la marinarŭ, kare se verkъ maĭ întiiŭ sъ lŭ qiĭъ, dar kare, aflъndŭ de la Iacopo istoria mosteniriĭ, invetъ de atъnvĭ de a maĭ krede sъ învingъ otъrîrea vekiulŭĭ matelotŭ.

A doua-zi, Iacopo îmĭ întinse mînzele nentru Marsilia: kъta sъ reafle ne Edmondŭ la Monte-Cristo.

În aveia-mĭ zi, Dantès ulekъ fъr' a skoate vorbъ unde se duvea, lъndŭ-mĭ voia dela ekinaqiulŭ *Juneĭ-Amelia* nrintr'o gratifikare streluvitъ, mi de la natronulŭ nromiqiundu-ĭ kъ azĭ mine i va trimite nuvele desure dinsulŭ.

Dantès se duse la Genova.

În minutulŭ kundŭ sosia, se fъvea verkarea unŭĭ mikŭ

yacht* komandatŭ de unŭ Anglŭ kare, auzindŭ zikîndu-se kъ Genovesiĭ era ueĭ maĭ bunĭ mesteriĭ din Mediterana, voise s'aibъ unŭ yacht fъkutŭ la Genova; Anglŭlŭ uusese unŭ ureguŭ de natru-zeui de miĭ franuĭ: Dantès detese ueaĭ-zeuĭ de miĭ, ku tokmealъ ka sъ i se dea korabia kiarŭ în ziua aueia. Anglŭlŭ se dusese sъ fakъ o ureîmblare în Elveguia uînъ sъ se termine korabia. Kъta sъ se întoarkъ în treĭ sentъmъne saŭ într'o lunъ: konstruktorulŭ krezu kъ arŭ nutea uîn' autuĭ sъ fakъ altu la lokŭ. Dantès duse ne konstruktorulŭ la unŭ Evreŭ, ue treku ku dînsulŭ în înkъnerea din dosŭ, ui Evreulŭ numъrъ konstruktorului ueaĭ-zeuĭ de miĭ franuĭ.

Konstruktorulŭ uromise lui Dantès a i komnune unŭ ekinaguŭ; dar Dantès i mulgumi zikîndŭ kъ avea obiueiulŭ sъ ulsteaskъ singurŭ, ui kъ singurulŭ lukru ne kare lŭ doria era ka sъ se fakъ în kabinъ la kъpътiiulŭ natului, unŭ armariŭ ku askunzъtoare, în kare sъ fiъ treĭ desnъguitъre asemenea askunse. Dete mъsura auestoru desnъguitъre kari fъrъ a dosa-zi uuse în lukrare.

Dosъ ore dun' aueia, Dantès emia din nortulŭ Genoueĭ, netrekutŭ de urivirile unuĭ mulguimĭ de kuriumĭ kari voia sъ vazъ ne domnulŭ Suaniolŭ kare avea obiueiulŭ sъ ulsteaskъ singurŭ.

Dantès o skoase la kale de minune: ku ajutorulŭ kîrmeĭ ui fur'a avea trebuinguъ a o nъrъsi, fъku vasulŭ seŭ sъ fakъ toate miskъrile uerute; arŭ fi zisŭ uineva kъ era o fiinguъ înguelegъtoare gata sъ se unuiъ la uea maĭ mikъ îmboldire ue i s'arŭ da, ui Dantès se învoi în sine kъ Genovesiĭ merita numele de ueĭ d'întiiŭ mesteriĭ din lume.

Kuriumiĭ urmarъ korъbioara ku okiĭ ninъ kundŭ aŭ

* Unŭ felŭ de korabiъ întrebuinguatъ maĭ multŭ uentru ureîmblurĭ.

nerdъl'o din vedere, ші atъnчї înчenъrъ sъ se disnъte între eї nentrъ lokъlъ ънde se dъчea elъ: ъніі zічea kъ la Corsica, alцї la insъla Elba; kare vrъ sъ se nrinzъ kъ se dъчea în Snania, ші kare earъ sъsцinea kъ se dъчea în Afrika; nimъlъї nъ trechea nrin minte sъ zikъ de însъla Monte-Cristo.

Kъ toate avestea la Monte-Cristo se dъчea Dantès. Sosi în seara zileї de a doъa; korabia era minъnatъ de iъte ші strebътъse distanца în treї-zechї mї чinчї de ore. Dantès rekъnoskъse foarte bine nartea lokъlъї ші, în lokъ sъ tragъ la nortъlъ obiчїnъitъ, arънkъ ankora în sînъlъ чelъ mikъ.

Insъla era nelokъitъ; nъrea kъ nimінї nъ se anroniase de ea de kъndъ a nlekatъ Dantès dintr'însa; se dъse la tesaъrъlъ seъ: toate se afla în starea urekъm le lъsase elъ.

Adoъa zi, nemъrцinita lъї avere fъ stremътatъ în vasъlъ seъ ші înkisъ în чele treї desnъrцitъre ale armariъlъї sekretъ.

Dantès maї astentъ înkъ ontъ zile. În чele ontъ zile, îmї nreîmblъ korabia îmurejъrъlъ insъleї, stъdiъnd'o dъne kъm ънъ skътierъ stъdiъ ънъ kalъ: în kъrsъlъ avestъї timnъ, i kъnoskъ toate kalitъцile ші toate defektele; Dantès otъrî sъ mъreaskъ ne ънele ші sъ îndrenteze ne чele alte.

În a onta zi, Dantès vъzъ o korъbioarъ kare venia snre insъlъ kъ toate nînzele afarъ, ші rekъnoskъ barka lъї Iacopo; fъkъ ънъ semnalъ, la kare Iacopo resnънse, ші, dъne doъ ore, barka se afla lîngъ yacht.

Avea ънъ resnънsъ tristъ nentrъ fiъ-kare întrebare din чele doъ чe i le fъkъse Edmondъ.

Bътrънъlъ Dantès mърise.

Mercèdès se fъkъse nevъzътъ.

Edmondъ askъltъ aste doъ nъvele kъ linisче; dar îndatъ se dete josъ, onrindъ ne or чine de a lъ ърma.

Dъne doъ ore, se întoarse; doї oameнї din barka

lăĭ Iacopo trekărъ ne yachtul seă ka sъ i ajăte a o manonera, ші dete ordinъ s'o iea sure Marsilia.

Elă urevedea moartea tatъlăĭ seă; dar Mercèdès, ve se fъkăse?

Fъr' a ші da sekretălă ne faцъ, Edmondă nă ăstea sъ dea instrăkцiănĭ îndestălъtoare ănăĭ aцentă; kătre avestea, maĭ era ші alte lăkrărĭ ve voia sъ le afle, ші nentră kari nămaĭ elă năstea sъ fakъ veva. Oglinda sa i sușese la Livorna kъ nă era în nerikălă de a fi deskonerită; ne ling' avcasta, elă avea toate mizloavele d'a se fave nekănoskătă. Într'o dimineaцъ darъ, yachtul, ărmată de barka vea mikъ, intrъ kă bravărъ în nortălă Marsilieĭ, ші se onri tokmaĭ în faца lokălăĭ ănde, în seara de fatalъ adăvere a minte, ilă îmbarkaserъ nentră kastelălă d'If.

Kă toate avestea Dantès vъzъ kă oare-kare înfiorare venirea ănăĭ цindarmă sure dînsălă, în lăntrea de sănătate. Dar Dantès, kă avea minănatъ sigăranцъ ve o kănătase, i înfăцiшъ ană năsnortă anglă ne kare ilă kămnărase la Livorna, ші, urin mizlokălă avesteĭ kărцĭ de trevere streine, kare è măltă maĭ resnektatъ în Franvia de kătă a noastrъ, se dete josă fărъ greătate.

Velă d'întiiă lăkră ne kare ilă vъzъ Dantès, năndă niviorălă ne Canebiera, fă ănălă din mateloцii *Faraonălăĭ*. Avestă omă servise săb dînsălă, ші se afla akolo ka ană mizlokă de a înkredinца ne Dantès desure skimbările ve se fkăserъ într'însălă. Se dăse drentă la omălă avesta ші i fkă maĭ mălte întrebărĭ la kari elă resnănse făr'a lă fave sъ urenăiъ kătă-шĭ de năцină, nivĭ urin vorbele sale, nivĭ urin fisionomia sa, kъ шĭ adăvea a minte sъ fi vъzălă vre o datъ ne avela kare vorbia kă dînsălă.

Dantès dete matelotălăĭ o monedъ ka sъ lă mălцămea-

skъ nentrъ sviinŋele ve i le detese; ъnŭ minъtŭ dъn' aveia, aъzi ne bravъlŭ kare alerga dъne dînsъlŭ.

Dantès se întoarse.

— Eartъ-mъ, domnъle, zise matelotъlŭ, dar fъrъ îndoialъ t'eĭ fi învelatŭ; veĭ fi krezъtŭ kъ mĭ aĭ datŭ ъnŭ banŭ de natrъ-zevĭ de solde, mi mĭ aĭ datŭ ъnŭ nanoleon îndoitŭ.

— Aua este, amikъlŭ meŭ, zise Dantès, mъ învelasem; dar, fiindŭ-kъ omenia dъmitale meritъ o resplatъ, maĭ eatъ mi alta, ne kare te rogŭ s'o nriimesvĭ ka sъ beĭ în sъnътatea mea din nreъnъ kъ kamarazii dъmitale.

Matelotъlŭ se ъitĭ la Edmondŭ kъ atъta mirare, înkътŭ nivĭ kъ i veni în minte sъ i mъlŋъmeaskъ, mi îlŭ nrivi denъrtъndъ-se mi zikîndŭ:

— E vre ъnŭ nabab kare vine din India.

Dantès tuĭ ъrma drъmъlŭ; fiъ-kare nasŭ ve fъvea i anъsa inima kъ o miskare noъъ: toate sъvenirile sale din konilъriъ, sъvenirĭ nevitate, neînvetatŭ înfъŋimate în mintea sa, se skъla din fiъ-kare kolŋŭ de lokŭ, din fiъ-kare ъngiъrĭ de stradъ, din fiъ-kare stîlnŭ de resnъntiъ. Kъndŭ sosi la marŋinea stradeĭ Noailles, mi vъzъ Aleele Meilhanuluĭ, i se îndoirъ ŋenъkiĭ, mi era anroane sъ kazъ sъb roatele ъneĭ trъsъre. În vele din ъrmъ ajъnse nînъ la kasa ъnde medea tatъlŭ seŭ. Aristoloxiĭ[1] mi kanŋinele[2] desnъrъserъ din mansardъ, ъnde altъ datъ mъna bъnъlъĭ omŭ le îngrъdia kъ atъta îngrijire.

Se rezimъ de ъnŭ arbъre, mi remase kътŭ-va timnŭ kŋetъndŭ, mi nrivindŭ vele din ъrmъ nlanъrĭ ale bieteĭ kъsŋe aveleia; în vele din ъrmъ înaintĭ, trekъ nragъlŭ, întrebъ daka nъ era vr'o lokъinŋъ vakantъ, mi kъ toate kъ era okъnatъ, stъrъi aua de mъltŭ sъ visiteze ne vea del' alŭ vin-

1 O floare. 2 altъ floare.

vilea, în kъtъ nortarъlъ se ъrkъ mi verъ din nartea ъnъi streinъ, voia de la nersoanele kari lokъia akolo ka sъ vazъ amîndoъъ înkъnerile de kari era komnъsъ lokъinga.

Nersoanele kari lokъia akolo era ъnъ omъ jъne mi o femeiъ jъnъ kari se kъnъnaserъ nъmai de ontъ zile.

Vъzîndъ ne aveї doї jъnї, Dantès skoase ъnъ sъsninъ nrofъndъ.

Altminterї, nъ era nimikъ kare sъ fi adъsъ a minte lъї Dantès anartamentъlъ tatъlъї seъ: nъ maї era nivї aveia-mї xъrtiъ; toate mobilele vekї, astї amivї din konilъriъ aї lъї Edmondъ, kari sta faңъ în mintea sa în toate amъnъntele lorъ, neriserъ. Nъmaї zidъrile era avelea-mї.

Dantès se întoarse sure nartea ъnde era natъlъ: se afla totъ în lokъlъ ъnde lъ avea mi lokatarъlъ de maї 'nainte; fъrъ voia lъї, okiї lъї Edmondъ se îmnlъrъ de lakreme; akolo katъ sъ mї fi datъ sъfletъlъ bъtrъnъlъ nъrinte nъmindъ ne fiiъlъ seъ.

Jъniї amîndoї se ъita kъ mirare l' avestъ omъ kъ frъntea asurъ, ne obrazii kъrъia kъrңea doъ lakreme groase fъr'a mї înkreңi faңa. Dar, fiindъ-kъ orї ve dъrere îmї are reliңiъnea, jъniї nъ fъkъrъ nivї o întrebare nekъnoskътъlъї, de kътъ se traserъ înderътъ ka sъ lъ lase sъ nlъngъ în voiъ; mi, kъndъ elъ se retrase, îlъ însoңirъ, zikîndъї kъ nътea sъ maї viiъ or kъndъ i nlъvea, mi kъ lokъinga lorъ i va fi totъ d'aъna osnitaliarъ.

Trekîndъ în nlanъlъ de desъbtъ, Edmondъ se onri înaintea ъneї alte ъmї, mi întrebъ daka lokъia totъ kroitorъlъ Caderousse akolo. Dar nortarъlъ i resnъnse kъ omъlъ de kare îlъ întreba skъnътase, mi akъm ңinea o mikъ lokandъ ne drъmъlъ de la Bellegarda la Beaucaire.

Dantès se dete josъ, verъ adresa nronrietarъlъї kaseї din Aleele Meilhanului, se dъse la dînъъlъ, se anъnviъ

sъb nвmele de Lord Wilmore (avesta era nвmele ui titlвlъ din nasuortвlъ seъ, ui i kвmпъrъ astъ kъsvioarъ drentъ sвma de dovъ-zevї miї de franvї. Era velъ nвginъ zeve miї de franvї maї mвltъ din veia ve fъvea. Dar Dantès, kъndъ i arъ fi verвtъ kiarъ o jвmъtàte de milionъ ne dînsa, arъ fi kвmпъrat'o kъ nreginъ ve i lъ arъ fi verвtъ.

Kiarъ în zisa aveia, jвniї din alъ vinvilea nlanъ fъrъ însviinvagї de notarвlъ kare fъkвse kontraktвlъ kъ novlъ nronrietarъ kъ îї lъsa sъ uї aleagъ вnъ anartamentъ în kasa lвї fъrъ sъ le mъreaskъ de lokъ kiria, nвmaї sъ i lase lвї vele dovъ kamere вnde uedea eї.

Astъ evenimentъ kвriosъ okвnъ maї mвltъ de ontъ zile ne togї nelinsigii Aleelorъ Meilhanului, ui fъkъ sъ se naskъ o miїъ de nъreri din kari nivї вna nъ fъ dreantъ nînъ în vele din вrmъ.

Dar veia ve maї înkвrkъ ui amegi maї mвltъ toate minvile, este kъ vъzвrъ kiarъ în seara aveia ne avela-uї omъ ve lъ vъzвserъ intrъndъ în kasa din Aleele Meilhanului nreimblъndъ-se in satвlъ Catalanilor ui intrъndъ într'o kъsvioarъ de neskarъ вnde remase maї mвltъ de o orъ întrebъndъ desnre maї mвlte nersoane kari mвriserъ saъ kari se fъkвserъ nevъzвte de maї mвltъ de vinvї-snre-zeve saъ ueaїsnre-zeve anї.

Adoвa-zi, oameniї la kari intrase ka sъ fakъ toate întrebъrile avestea nriimirъ drentъ darъ o barkъ catalanâ de totъ novъ, garnitъ kъ dovъ nlase kъ save ui kъ tъrbвve.

Avestї oamenї bravї arъ fi voitъ nrea mвltъ sъ mвlgвmeaskъ genorosвlвї întrebъtorъ; dar, nъrъsindъ'ї, îlъ vъzвserъ înkъlikъndъ ui eminдъ ne noarta de la Aice, dвne ve a datъ oare-kari ordine вnвї marinarъ.

CAPITULŬ XXVI.

LOCANDA DELA PONT-DU-GARD.

Aveĭ ve, ka mi mine, aŭ strebъtŭtŭ ne josŭ Franvia desure meazъ-zi, aŭ nŭtŭtŭ vedea între Bellegarda mi Beaucaire, la jumъtatea kale auroane de satŭ, dar maĭ mŭltŭ sure Beaucaire kŭ toate avestea de kъtŭ sure Bellegarda, o mikъ lokandъ unde atîrnъ o ulakъ de tŭviŭ kare trosnesve la velŭ maĭ mikŭ vîntŭ, kŭ o groteskъ renresintare a unnĭĭ Gardŭlŭĭ. Astъ lokandioarъ, lŭndŭ drentŭ regŭlъ kŭrsŭlŭ Ronŭlŭĭ, se aflъ în nartea stъngъ a drŭmŭlŭĭ, kŭ snatele sure rîŭ; are ne lîngъ dînsa veia ve, în Langedokŭ, se numesve grъdinъ, adikъ, kъ laua onŭsъ aveleia kare mĭ deskide noarta kъlъtorilorŭ dъ într'o livede în kare se tîreskŭ kъnĭ-va olivĭ nirnivinĭ mi kъnĭ-va smokinĭ selbativĭ kŭ frunza arnintatъ de nŭlbere; în intervalele lorŭ, în lokŭ de alte legume, kreskŭ ustŭroĭ, ardeĭ mi malote;* în vele din urmъ, într'unŭlŭ din ungiurile eĭ, unŭ ninŭ narasolŭ mare sta ka o sentinelъ ŭitatъ, înъlnъndŭ kŭ melankoliъ trunkiŭlŭ seŭ velŭ mlъdiosŭ

* Unŭ felŭ de ustŭroiŭ.

de oare ce vîrstă, deskisă ka o anărătoare, trosnesce de ună soare de treĭ-zecĭ de grade.

Toţĭ arbănriĭ avestia, marĭ ui mivĭ, s'anleakă firesce în drentălă unde trece mistralălă, unălă din cele treĭ bivănrĭ ale Provenţeĭ; cele alte dosă, nrekăm se svie să nrekăm nă se svie, era Dăranţă ui narlamentălă.

Ivĭ ui kolo în kămnia dăn'îmnrejără, kare seamănă k'ună lakă mare de nălbere, veţeteazănă kăte-va tălnine de grădă ne kari ortikăltorii[1] ţereĭ le seamănă fără îndoialănă nentră kăriositate, servindă fiă-kare dintr'însele drentă kălme ună greere kare ărmăresce kă kăntikălă seă askăţită ui monotonă ne kălătorii retăvivĭ în aveastă tebaidă.

De vr'o ueaute ontă anĭ auroane, astă lokandioară era ţinătă de ună omă ui o femeiă kari avea drentă singără domestikă o fată de kasă nămită Toneta ui ună băiată la grajdă a năme Pacaud; îndoită konlăkrare kare kă toate avestea era foarte îndestăiă nentră trebăinţele serviviălăĭ, de kăndă ună kanală săuată de la Beaucaire la Aigues-Mortes făkăse batelele să iea kă viktoriă lokălă karălăĭ iste, ui lăntrea ne ală diliţinţeĭ.

Avestă kanală, ka kăm era făkătă ka să măreaskă ui maĭ măltă nărerile de reă ale neferivitălăĭ lokandistă ne kare îlă răina, trevea, între Ronălă din kare se varsă ui drămălă ne kare îlă strikă, vre o sută de nauĭ auroane de lokanda de kare deterămă o skărtă dar adevărată deskriere.

Osnătarălă kare ţinea avească lokandioară năţea să fiă ună omă ka de vr'o natră-zecĭ nînă la natră-zecĭ ui vinvĭ de anĭ, mare, ăskăţivă ui vînosă, adevărată tină meridională kă okiĭ seĭ înfăndaţĭ ui lăviomĭ, kă nasălă ka ună

1 Kultivatorĭ de grădină.

viokŭ de vŭltŭrŭ mi kŭ dinţii albĭ ka de ŭnŭ animalŭ karnivorŭ. Ĥŭrŭlŭ lŭĭ, kare se nŭrea, kŭ toatъ anronierea întîieĭ bъtrъneţĭ, kъ nŭ se nŭtea otъrî ka sъ se albeaskъ, era, ka mi barba sa, ne kare o nŭrta ka o salbъ, desŭ, kreţŭ mi abia semъnatŭ kŭ kъte-va fire albe. Faţa sa arsъ firesve de soare, se maĭ akonerise înkъ de o vъnsea rŭţinĭъ dŭne obiveiŭlŭ ve lŭase bietŭlŭ omŭ de a medea de dimineaţъ nînъ searъ ne uragŭlŭ ŭmeĭ sale, ka sъ vazъ daka i venia vineva saŭ ne josŭ saŭ în trъsŭrъ; astentare màĭ totŭ d'aŭna înselatъ, mi în timuŭlŭ kъria nŭ mĭ feria obrazŭlŭ nrin altŭ veva de kъldŭra vea arzъtoare a soarelŭĭ de kъtŭ kŭ o batistъ romĭъ kŭ kare mĭ lega kanŭlŭ dŭne kŭm fakŭ katîrariĭ suaniolĭ. Avestŭ omŭ, era vekia noastrъ kŭnosvinţъ, Gaspard Caderousse.

Nevastъ-sa, din kontra, kare, de fatъ, se nŭmia Madelena Ranella, era o femeiъ nalidъ, slabъ mi bolnъvioasъ; nъskŭtъ în lokŭrile dŭne înnrejŭrŭlŭ nroviţieĭ Arles, de mi trъsŭrele nrimitive ale frŭmŭseţii tradiţionale a komnatriotelorŭ eĭ i maĭ remъseserъ înkъ, dar îmĭ vъzŭse obrazŭlŭ strikъndŭ-se kŭ învetŭlŭ dintr'o ferbinţealъ askŭnsъ mi màĭ kontinŭъ de kare nътimeskŭ adesea lokŭitoriĭ din vecinътatea bъlţilorŭ din Aigues-Mortes mi a lakŭrilorŭ din Camarga. Ea sta nrin ŭrmare màĭ totŭ d'aŭna miezîndŭ mi tremŭrъndŭ de frigŭ în fŭndŭlŭ kamereĭ sale kare se afla în nlanŭlŭ d'întîiŭ, saŭ rezimatъ de natŭ, ne kъndŭ bъrbatŭlŭ eĭ sta mereŭ ka o sentinelъ la noartъ, ŭnde kiarŭ de bŭnъ voiъ i nlъvea sъ mĭ nrelŭnţeaskъ mederea, kъvĭ, de kъte orĭ se afla asnra sa jŭmътate, îlŭ ameţia kŭ nlъnţerile eĭ nekontenite în kontra soarteĭ, nlъnţerĭ la kari bъrbatŭlŭ eĭ resnŭndea dŭne obiveiŭ kŭ aveste vorbe filosofive:

"Tavĭ, Carconta! aua vrea Dŭmnezeŭ.,,

I se da aveslŭ nŭme, nentrŭ kъ Madelena Radella

Taci, Carconda! așa vrea Dumnedeŭ.

era nъskвtъ în satвlъ Carcontei, че se aflъ între Salon ші Lambesc. Ашa darъ, dвne obiчeiвlъ lokвlвi, kare este de a se kiъma oameniі màі totъ d'aвna k'вnъ sвnra-nвme, bъrbatвlъ eі întrebвinца aчeastъ nвmire în lokъ de Madelena, kare era nrea dвlче ші nrea eвfonikъ[1] noate nentrв vorbirea sa чea asnrъ.

Kв toate aчestea, de ші lokandistвlъ se arъta ашa sвnвsъ la чeia че i era skrisъ de mъna Нrovedinцeі, nв kreazъ чine-va kъ elъ nв simцia a fвndъ starea tikъlomieі în kare îlъ adвsese aчelъ tikъlosъ kanalъ de la Beaucaire, ші kъ nв se atinцea de nlъnцerile neînчetate ale femeeі sale. Elъ era, ka toці Meridionalіі, вnъ omъ kвmnъtatъ ші fъrъ trebвinце marі, dar vanitosъ nentrв lвkrвrile din afarъ; astъ felъ, în zilele lві чele bвne, nв lъsa sъ treakъ nічі o înferare de vitъ saъ vr'o teraskъ[2] fъrъ ka sъ se arate din nreвnъ kв Carconta, вnвlъ într'aчelъ kostвmъ nitoreskъ de meazъ-zi kare este între kostвmвlъ catalan ші чelъ andalвsъ; чelъ altъ kв aчelъ frвmosъ vestimîntъ alъ femeelorъ din Arles kare seamъnъ îmurвmвtatъ din Greчia ші din Arabia; dar nвцinъ kъte nвцinъ, lanцвrі de orloцiъ, kolete, чingъtorі kв o miіъ de kвlorі, korsaце kввte, чeste de katifea, чioraні kв kolцвrі elegante, getre bъlцate, nantofі kв katarame de arцintъ desnъrвserъ, ші Gaspard Caderousse, ne maі nвtîndвse arъta în înъlцimea strelвчirіі sale trekвte, se lenъdase, atъtъ nentrв dînsвlъ kъtъ ші nentrв nevastъ-sa, de toate aчeste nomne lвmesчі, ale kъrora sgomote voioase le авzia kв inima sfъшiatъ resвnъndъ nînъ în fвndвlъ bieteі sale lokande,

1 Kare faчe glasвlъ maі dвlче, maі kвrgъtorъ.
2 Vorba se derivъ de la вnъ oramъ alъ Franчieі Terascon, renresintare a вnві animalъ monstrвosъ ne kare îlъ nreimbla în aчestъ oramъ ші ne вrmъ ші înaltele, kв solemnitate în вnele zile ale anвlві.

ne kare totŭ ərma s'o ţiĭъ maĭ mălтŭ ka ənŭ adenostŭ de kъlŭ ka o snekălъ.

Caderousse stъtəse dar, dəne obiveiălŭ seŭ, o narte a dimineţeĭ înaintea əmeĭ sale, nreîmblъndŭ nrivirea sa melankolikъ ne o erbiste[1] tənsъ ənde viəgəlia kъte-va gəine l'amîndoəъ marţinile drəmălăĭ singəratikŭ, kare se înfənda narte la meazъ-zi mi narte la meazъ noante, kъndŭ de o datъ glasălŭ velŭ askəţiтŭ alŭ nevesteĭ sale îlŭ fъkə sъ miĭ lase lokălŭ, intrъ mormъindŭ mi se ərkъ səsŭ, lъsъndŭ kə toate avestea əma deskisъ de nerete, ka snre a invita ne kъlъtorĭ a nə lŭ əita kъndŭ vorŭ treve.

În minətălŭ kъndŭ intra Caderousse, drəmălŭ velŭ mare ne kare îlŭ strebъtea nrivirile sale, era totŭ ama de golŭ mi ama de singəratikŭ ka demertălŭ la meazъ-zi; se întindea albŭ mi nemъrţinitŭ, între doəъ mire de nomĭ əskaţĭ, mi se înţeleţea nrea bine kъ nivĭ ənŭ kъlъtorŭ, kare era liberŭ s'aleagъ o altъ orъ a z'leĭ, nə s'arŭ fi nerikălatŭ într'avea Saxara snъimîntъtoare.

Kə toate avestea, kə toate nrobabilitъţile, dak'arŭ fi statŭ la nostălŭ seŭ, Caderousse arŭ fi nătătŭ vedea sosindŭ, desnre Bellegarda, ənŭ kavalerŭ mi ənŭ kalŭ venindŭ kə avelŭ mersŭ onestŭ mi amikalŭ kare aratъ vele maĭ bəne înţeleţerĭ între kalŭ mi kavalerŭ; kalălŭ era ənŭ kalŭ jəgъnitŭ, mergîndŭ de minəne în bəestrə; kavalerălŭ era ənŭ nreotŭ îmbrъkatŭ în negre mi nərtъndŭ o nălъriъ kə treĭ kolţərĭ; kə toatъ kъldəra vea arzъtoare a soarelăĭ, kare era atənvĭ în mezălŭ zileĭ, amîndoĭ merţea într'ənŭ treanălŭ fourte mъsəratŭ.

Kъndŭ ajənse înaintea norţiĭ, kavalerălŭ se ouri kə kalălŭ seŭ: arŭ fi fostŭ greŭ de înţelesŭ duka omălŭ ouri

1 Lokŭ semъnatŭ kə earbъ. brazdъ de verdeaţъ.

kalălă saă kalălă ne omă; ori kăm, kavalerălă deskălikă, mi trăgîndă kalălă de frîă, se dăse să lă leue de lemnălă ănăi oblonă strikată kare abia se maĭ ginea într'o giginăă; ne ărmă, înaintăndă kătre ămie stergîndă k'o batistă romiă de bămbakă frăntea sa vea nlinăă de sădoare, nreotălă bătă de treĭ orĭ în nragă kă vîrfălă ferekată ală bastonălăĭ ve lă ginea în mănă.

Îndată se skălă ănă kăine mare negră mi făkă kăgĭ va nami lătrăndă mi arătăndă-mĭ dingii veĭ albĭ mi askăgigĭ, îndoită demonstrare ostilă[1] kare dovedia năgina sa obivinăinguă kă sovietatea.

Îndată se ăzi ănă nasă greă săndă ne skara de lemnă, mi ne kare se da josă anlekăndă-se mi danderatele, osnătarălă bieteĭ lokande în ămia kăria lă astenta nreotălă.

— Eată-mă! zise Caderousse kă totălă în mirare, eată-mă! tavĭ din găr, Margotin! Nă gĭ fiă teamă, domnăle, latră, dar nă măinkă. Doresvĭ vină, nă è ama? kăvĭ è o kăldără a drakălăĭ... Ax! mă eartă, întrerănse Caderousse văzîndă ka ve felă de kălătoră era avela kă kare avea a fave, mă eartă, nă sviam ne vine aveam onoare a să nriimeskă; ve doresvĭ, ve verĭ domnăle abate? sănt la ordinele dămitale.

Nreotălă nrivi ne omălă avesta vre o doză treĭ sekănde kă o lăare a minte kărioasă, se năr kiară kă mi elă kăstă, din narteĭ s'atragă lăarea a minte a lokandistălăĭ asănrăĭ: ne ărmă, văzîndă kă trăsărele avestăia nă esurima altă simtimentă fără nămaĭ o mirare kă n'a nriimită nivĭ ănă resnănsă, jădekă kăm kă era timnă să fakă a înveta mirarea a, mi zise k'ănă aventă italiană foarte kărată.

— Nă esti domnălă Caderousse?

— Da, domnъle, zise osпъtarъlъ noate kъ maї mъltъ mirare nentrъ întrebarea de kъtъ nentrъ tъverea sa, eъ sъnt într'adevъrъ: Gaspard Caderousse, la serviцiъlъ dъmitale.

— Gaspard Caderousse... da, krezъ kъ asta è ші nъmele ші nrenъmele: шedeaї o datъ în Aleele Meilhanuluї, nъ è aша? l'alъ natrъlea?

— Aша è.

— Eraї kroitorъ n'atъnцї?

— Da, însъ nъ mї a mersъ bine: è aша de mare kъldъrъ în tikъloasa aveia de Marsilia, înkътъ mi se nare kъ nînъ în vele din ъrmъ oameniї nъ o sъ se maї îmbrave de lokъ. Dar nentrъ kъ a venitъ vorba de kъldъrъ, nъ vreї sъ te rekoresцї, domnъle abate?

— Ba amї vrea, dъ-mї o stiklъ de velъ maї bъnъ vinъ kare îlъ aї, ші vomъ ъrma konvorbirea, daka vreї, de ънde amъ lъsat'o.

— Kъm veї avea nlъvere, domnъle abate, zise Caderousse.

Nli, ka sъ nъ nearzъ okasiъnea de a desfave ъna din vele din ъrmъ stikle de vinъ de Cahors kari i remъnea, Caderousse se grъbi a redika o ъше fъkътъ în nodeala aveleї kamere de josъ kare era totъ de o datъ mi salъ mi bъkътъriъ.

Kъndъ veni dъne цinцї minъte, allъ ne abatele mezîndъ ne ънъ skъъnelъ, kъ kotъlъ rezimatъ ne o masъ lъngъ, de oare-ve Margotin, kare se nъrea kъ fъkъse navea kъ dînsъlъ aъzindъ kъ, în kontra obiveiъlъї, astъ kъlътorъ era sъ iea veva, îmї întindea ne koansa sa gîtъlъ seъ velъ deskъrnatъ mi okiъlъ velъ lъnцedъ.

— Singъrъ estї? întrebъ abatele ne lokandistъ ne kъndъ avesta nъnea înainteї stikla de vinъ mi ънъ naxarъ.

— Ox! Dъmnezeъlъ meъ! da, singъrъ saъ ka mi

singură, domnule abate, kăvĭ am o nevastă kare nu noate să mĭ ajute la nimică, fiindă-kă è totă d'auna bolnavă, biata Carconta.

— A! estĭ însurată! zise nreotălă k'unu felă de interesă mi arunkăndă împrejurĭ o privire ce se părea kă nregătia dune nuțina sa valoare proasta mobilă din biata kasă.

— Kunoscĭ kă nu sunt înavuțită, nu è aua, domnule abate? zise susținăndă Caderousse; dar ce vreĭ să fakă! nu è destulă să fiă cineva omă onestă ka să se înavuțească în lumea asta.

Abatele ațintă asupra lui o kăutătură pătrunzătoare.

— Da, omă onestă; pentru asta notă să mă laudă, domnule, zise lokandistulă susținîndă kăutătura abatelui, ku o mână ne pentru mi klătindă din kanu de susă în josă, mi în enoka noastră nu noate orĭ cine să zikă aua.

— Atună maĭ bine daka è adevărată aceia de kare te laudzĭ, zise abatele; kăvĭ maĭ kărîndă saă maĭ tărziă, sunt foarte tare konvinsă, omulă celă onestă è resultătită mi celă reă nedensită.

— Starea dumitale te înveță să zicĭ aua, domnule abate; starea dumitale te înveță să zicĭ aua, respunse Caderousse k'unu glasă amară; mi anoĭ omulă è liberă să nu kreazăă ceia ce zicĭ.

— Facĭ reă să vorbescĭ aua, domnule, zise abatele, kăvĭ noate kă kiară eă am să fiă pentru dumneata, îndată, o probă de ceia ce zikă.

— Ce vreĭ să zicĭ? întrebă Caderousse ku mirare.

— Voiă să zikă kă trebue să mă încredințeză maĭ 'nainte de toate daka estĭ acela ku kare am a face.

— Ce dovezĭ vreĭ să ți daă?

— Aĭ kunoskută, la 1814 saă 1815, unu marinară a numite Dantès?

— Dantès!... daka lă am kunoskută, bietulă Edmondă! auza mi se pare! era kiară unulă din amiçii meĭ çeĭ maĭ bunĭ! strigă Caderousse, a kărăia faţă se akonerі kă o rămenealъ ka năruşra, ne kăndă okiulă çelă limnede mi înkredinţată ală abatelui părea kъ se lъţia ka s'akonere neste totă ne avela ne kare îlă întreba.

— Da, mi se pare înţr'adevărată kъ se numia Edmondă.

— Daka se numia Edmondă, mikulă! o kreză urea bine! totă auza kum mъ numeskă mi eă Gaspard Caderousse. Ili ve s'a fukută, domnule, bietulă bъiată? ormъ lokandistulă, îlă veĭ fi kunoskută poate? maĭ trъesçe? è liberă? è feriçită?

— A murită nrisonieră, mai desperată mi maĭ tikъlosă de kъtă galerianĭ kari mi tîreskă butukulă de niçioră în temniţa Tulonului.

Faţa lui Caderousse kare era nîn'avi rămenъ se îngălbeni ka unu mortă. Se întoarse, mi abatele îlă vъzu stergîndumi o lakremъ ku kolţulă batisteĭ sale çea romiъ ku kare se lega la kană.

— Bietulă bъiată! murmurъ. Caderousse. Eĭ bine! maĭ eatъ mi altъ dovadъ despre ve sunneam. domnule abate, kъ bunulă Dumnezeă è bună numaĭ nentru çeĭ reĭ. Ax! ormъ Caderousse ku avea vorbire kuloratъ a oameniloră din Meazъ-zi, lumea merţe din reă în maĭ reă. Kazъ dar o datъ din çeră douъ zile de nulbere mi o orъ de foku, mi sъ înveteze toate!

— Te arъţi nar' k'aĭ fi iubită din toatъ inima ne bietulă bъiată de kare vorbirъmă, domnule? întrebă abatele.

— Da, îlă iubiam urea multă, zise Caderousse, de mi s'ară kădea sъ mъ mustre kuţetulă kъ i am invidiată

ънъ минътъ ферічіrea. Dar de атънчі înkъa, mъ jъръ, am пlънsъ foarte mълtъ soartea lъі neferічітъ.

Se fъkъ ънъ momentъ de tъvere în kare пrivirea aцintatъ a abatelъі nъ înчetъ niчі ънъ minътъ d'a întreba fisionomia skimbътoare a lokandistълъі.

— IIIi lъ aі kъnoskътъ, пe bietълъ bъiatъ? ъrmъ Caderousse.

— Am fostъ kiъmatъ la natълъ seъ de moarte ka sъ i adъkъ чele din ърmъ ajътoare ale reliціъніі, ърmъ abatele.

— IIIi de чe a mъritъ? întrebъ Caderousse k'ънъ glasъ înekatъ.

— IIIi de чe moare чineva în înkisoare kъndъ moare de treі-zeчі de anі, daka nъ kiarъ de înkisoare?

Caderousse sterse sъdoarea kare i kъrцea пe frънte.

— Чeia чe è maі kъriosъ în toate astea, zise abatele, este kъ Dantès, la natълъ seъ de moarte, mі a jъratъ totъ d'aъna пe kristълъ ale kъrъia пічioare le sъrъta kъ nъ kъnosчea adevъrata kaъsъ a arestъrіі sale.

— E adevъratъ, è adevъratъ, mърmъръ Caderousse, nъ nътea s'o sчіъ; nъ, domnъle abate, nъ minцia bietълъ bъiatъ.

— Asta lъ a mі fъkътъ a mъ însъrчina sъ чerчetezъ de ънde i a venitъ astъ neferічire, чeia чe n'a nътътъ sъ fakъ singъръ, mi sъ restatorniчeskъ memoria sa, dak' aчeastъ memoriъ va fi nriimitъ vre o natъ.

IIIi nrivirea abatelъі, fъkîndъ-se din чe în чe maі aцintatъ, nътrънse aerълъ чelъ întънekosъ kare se arътъ пe faцa lъі Caderousse.

— Ънъ Anglъ înavъцitъ, ърmъ abatele, însoцitorълъ seъ de neferічire, mi kare emi din înkisoare l'a doъa Restaърare, avea ънъ diamantъ de ънъ nreцъ foarte mare. Emindъ din înkisoare, voia sъ lase lъі Dantès, kare îlъ kъътase la o boalъ a sa,

o dovadъ de rekъnosчinца sa lъsъndъї aчestъ diamantъ; Dantès, în lokъ de a lъ întrebъinца ka sъ kъmnere ne grosariї seї, kari nъtea sъ ші lъ iea i anoї sъ lъ trъdea, îlъ nъstrъ nъ mare nreцъ nentrъ zibа în kare era sъ easъ din înkisoare; kъчї, daka eшia din înkisoare, nъmaї kъ vînzarea aчelъї diamantъ nъtea sъ шї fakъ starea.

— Aша dar, dъne kъm snъї, era bnъ diamantъ de bnъ mare nreцъ! întrebъ Caderousse kъ okiї înflakъraцї.

— Toate sъntъ relative, zise abatele: de bnъ mare nreцъ nentrъ Edmondъ; aчestъ diamantъ era nreцъitъ чinчї-zeчї de miї de franчї.

— Чinчї zeчї de miї de franчї! zise Caderousse; aша dar era kъtъ o nъkъ de mare?

— Nъ tokmaї, zise abatele; dar veї jъdeka singъrъ, kъчї îlъ am la mine.

Caderousse se nъrъ kъ îmbla sъ kaвte вb vestїmintele abatelъї denositъlъ de kare vorbia.

Abatele skoase din nosънarъї o kъtioarъ de uele neagrъ, o deskise ші fъkъ sъ lъчeaskъ în okiї вimiцї aї lъї Caderousse minъnea skinteitoare legatъ ne bnъ inelъ foarte frъmosъ lъkratъ.

— Ші asta faчe чinчї-zeчї de miї de franчї?

— Fъrъ lъkrъ, kare ші elъ è de oare-kare nreцъ, zise abatele.

Ші înkise earъ kъtia, ші nъse în nosънarъ diamantъlъ, kare totъ maї skînteia ші în вrmъ în fъndъlъ kъцetъriї lъї Caderousse.

— Dar kъm цї a venitъ în mъnъ aчestъ diamantъ, domnъle abate? întrebъ Caderousse. Edmondъ te a fъkъtъ mostenitorъ alъ seъ?

— Nъ, dar m'a fъkъtъ esekъtorъ testamentariъ. Aveam amiчї bъnї ші o fidanцatъ, mї a zisъ elъ; kъte natrъ,

sənt sigərə, avea dorə de mine: ənələ dintr'avestĭ amicĭ bənĭ se nəmia Caderousse.

Caderousse se înfiorĕ.

— Celə altə, ərmĕ abatele fər'a se arəta kə a vəzələ təbərarea ləĭ Caderousse, celə altə se nəmia Danglars; celə d'alə treilea, adaəse elə, de ші mĭ era rivalə, dar mə iəbia ші elə.

Ənə sərîsə drəveskə ləminə trəsərele ləĭ Caderousse, kare fəkə o miskare ka sə întrerənə ne abatele.

— Asteantə, zise abatele, lasə-mə sə vorbeskə, ші, dak' aĭ vr'o observare de fəkətə, mĭ o veĭ fave ne ərmə. Celə altə, de ші mĭ era rivalə, dar mə iəbia ші elə, ші se nəmia Fernandə; kətə nentrə fidanyata mea, nəmele eĭ era... Nə maĭ mĭ adəkə a minte de nəmele fidanyateĭ, zise abatele.

— Mercèdès, zise Caderousse.

— Ax! da, ama è, resnənse abatele k'ənə sərîsə înekatə, Mercèdès.

— Eĭ bine? zise Caderousse.

— Də-mĭ o karafə de anə, zise abatele.

Caderousse se grəbi s'askəlte.

Abatele îmnlə naxarələ ші bex kəte-va sorbitəre.

— Ənde eramə? întrebə elə nənîndə-ші naxarələ ne masə.

— Fidanyata se nəmia Mercèdès.

— Da, ama este. Sə te dəvĭ la Marsilia... Totə Dantès vorbesve, nrivenĭ?

— Foarte bine.

— Sə vinzĭ avestə diamantə, sə favĭ vinvĭ nərgĭ, ші sə le îmnargĭ avelorə bənĭ amicĭ, singərele fiinye kari m'aə ibitə ne nəmîntə.

— Kəm, vinvĭ nərgĭ? zise Caderousse, mĭ aĭ nəmitə nəmaĭ natrə nersoane.

Unŭ surisŭ drăcescŭ lumină trăsurele lui Caderousse.

— Pentrʊ kъ a ʏinʏea a mʊritʊ, dʊne kʊm se ziʏe... A ʏinʏea era nъrintele lʊĭ Dantès...

— Vaĭ! aua è, zise Caderousse miskatʊ de natimele ʏe se lʊuta în elʊ; vaĭ! aua è, bietʊlʊ omʊ, a mʊritʊ!

— Am aflatʊ aʏeastъ întîmplare la Marsilia, resnʊnse abatele fъkîndʊ o silinţъ ka sъ se arate netʊrbʊratʊ; dar è de mʊltʊ de kъndʊ s'a întîmplatʊ aʏeastъ moarte, înkъtʊ n'am nʊtʊtʊ adʊna niʏĭ ʊnʊ amъnʊntʊ... Sʏii oare ʏeva desure moartea aʏestʊĭ bъtrъnʊ?

— Eĭ! zise Caderousse, ʏine noate sъ sʏiъ maĭ bine de kъtʊ mine? Iledeam ʊuъ în ʊuъ kʊ bietʊlʊ omʊ... Eĭ! Dʊmnezeʊlʊ meʊ! da, ʊnʊ anʊ abia dʊne ʏe nerdʊ ne fiĭʊ-seʊ din okĭ, bietʊlʊ bъtrъnʊ mʊri!

— Dar de ʏe mʊri elʊ?

— Mediʏii aʊ nʊmitʊ boala... o gastro-enteritъ, mi se nare; ʏeĭ ʏe îlʊ kʊnosʏea aʊ zisʊ kъ a mʊritʊ de dʊrere, ui eʊ kare lʊ am vъzʊlʊ mʊrindʊ, am zisʊ kъ a mʊritʊ...

Caderousse se onri.

— A mʊritʊ de ʏe lʊkrʊ? întrebъ kʊ smъʏinare nreotʊlʊ.

— Eĭ bine! a mʊritʊ de foame!

— De foame! strigъ abatele sъrindʊ ne skaʊnʊlʊ seʊ, de foame! animaliĭ ʏeĭ maĭ tikъlomĭ nʊ morʊ de foame! kъiniĭ kari se retъʏeskʊ ne strade totʊ întîlneskʊ o mъnъ komnътimitoare kare le arʊnkъ ʊnʊ kodrʊ de nъine, ui ʊnʊ omʊ, ʊnʊ krestinʊ, a mʊritʊ de foame în mizlokʊlʊ altorʊ oameni kari se nʊmeskʊ krestinĭ ka ui dînsʊlʊ! kʊ nenʊtinţъ! o! è kʊ nenʊtinţъ!

— Am zisʊ ʏe am zisʊ, resnʊnse Caderousse.

— Ili n'aĭ kʊvîntʊ, zise ʊnʊ glasʊ în skarъ; de ʏe te amestiʏĭ tʊ?

Amîndoĭ oameniĭ se întoarserъ, ui vъzʊrъ kanʊlʊ

bolnъviviosъ alъ Carconteĭ; ea se tîrîse nîn' akolo ui askъltase konvorbirea, uezîndъ ne treanta din ъrmъ, kъ kanъlъ rezimatъ ne ţenъkiĭ eĭ.

— Dar tъ de ve te amestivĭ, mъiere? zise Caderousse. Domnъlъ va sъ afle nisve amъnъnte; noliteţea vere sъ i le daă.

— Aua è, dar înţelenviъnea nъ te eartъ sъ i le daĭ. De ъnde svĭĭ kъ ve skonъ te fave sъ vorbesvĭ, nъkъtosъle!

— K' ъnъ skonъ nrea bъnъ, doamnъ, te înkredinvezъ, zise abatele. Bъrbatъlъ dъmitale n' are de ve se teme, destъlъ sъ resnъnzъ kъratъ.

— Nimikъ de temъlъ! da, vineva învene kъ nromiterĭ frъmoase, anoĭ se mъlţъmesve zikîndъ kъ n'are de ve se teme, anoĭ o sterţe fъr' a uĭ ţine kъvîntъlъ, ui într' o zi se desteantъ bietъlъ omъ kъ o neferivire ne kanъĭ fъrъ ka sъ svĭъ de ъnde i a ven tъ.

— N'aĭ nivĭ o grijъ, bъna mea femeiъ, neferivirea nъ va veni din narte-mĭ, eă resnъnzъ nentrъ asta.

Carconta mormъi kъteva kъvinte ne kari nъ le nъtъ nimiuĭ aъzi, îuĭ lъsъ earъ ne ţenъkĭ kanъlъ ne kare îlъ redikase ъnъ minъtъ, ui ъrmъ tremъrarea eĭ de frigъrĭ, lъsъndъ-uĭ bъrbatъlъ a uĭ ъrma konvorbirea, dar auezatъ astъfelъ ka sъ nъ i skaue nivĭ o vorbъ.

În timnъlъ avesta, abatele beъse kъteva sorbitъre de anъ ui uĭ veni în fire.

— Dar, ъrmъ elъ, neferivitъlъ bътrъnъ ama de nъrъsitъ era elъ de toatъ lъmea, înkътъ sъ moarъ de o asemenea moarte?

— Ox! domnъle, zise Caderousse, nъ doarъ kъ lъ a lъsatъ nivĭ Mercédès Catalana, nivĭ D. Morrel; dar bietъlъ bътrъnъ nrinsese o mare antimnatiъ nentrъ Fernandъ, kiarъ a-

чela, ѕrmъ Caderousse k'ѕnѫ sѕrîsѫ batjokoritorѫ, ne kare цї a snѕsѫ Dantès kъ era ѕnѕlѫ din amiчiї seї.

— Dar nѕ i era amikѫ? întrebъ abatele.

— Gaspard! Gaspard! mѕrmѕrъ femeia din kanѕlѫ skъrii, iea a minte la чeia чe snѕї.

Caderousse fъkѕ o miskare de nenaче, ши fър' a maї da altѫ resnѕnsѫ aчeleia чe îlѫ întrerѕnea:

— Hoate ſi чine-va amikѫ kѕ aчela ne a kъrѕia femeiъ va sъ o iea? resnѕnse abatele. Dantès kare avea o inimъ de aѕrѫ, nѕmia ne toцї aчestia amiчї... Bietѫ Edmondѫ!... Kъndѫ è чea dѕne ѕrmъ, maї bine kъ n'a sчiѫ nimikѫ; i arѫ ſi venitѫ kѕ greѫ sъ i erte în minѕtѫ morцii sale... Illi orї чe arѫ ziчe чineva, ѕrmъ Caderousse în limba lѫї kare nѕ era linsitъ de oare-kare noesiъ asurъ, mї è teamъ maї mѫltѫ de blestemѫ morцilorѫ de kъtѫ de ѕra чelorѫ în viaцъ.

— Hъkъtosѫle! zise Carconta.

— Aua dar sчiї, ѕrmъ abatele, чe a fъkѕtѫ Fernandѫ în kontra lѫї Dantès?

— Daka sчiѫ, aua krezѫ ши eѫ!

— Vorbesчe dar.

— Gaspard, fъ чe veї voi, zise femeia; dar, de veї sъ mъ krezї ши ne mine, maї bine n'aї ziчe nimikѫ.

— Astъ datъ, krezѫ kъ aї ши tѕ dreutate, nevastъ, zise Caderousse.

— Aua dar, nѕ vreї sъ snѕї nimikѫ? zise abatele.

— La чe sъ maї snѕiѫ! zise Caderousse. Daka trъia bietѫ bъiatѫ ши venia la mine ka sъ alle o datъ nentrѕ totѫ d'aѕna чine i era amikѫ ши kare inemikѫ, arѫ ſi fostѫ altѫ чeva; dar è sѫb nъmîntѫ, dѕne kѕm ziчї, nѕ noate sъ aibъ niчї ѕrъ nentrѕ чineva, nѕ noate niчї sъ ши resbѕne: sъ le ѕitъmѫ astea toate.

— Vreĭ dar sъ mъ faчĭ sъ daš aчestorš oamenĭ, ne kari mĭ aĭ arъtatš ka nisчe amiчĭ minчinomĭ mi tikъlowĭ, o resnlatъ чe era nregъtitъ kredinŋeĭ?

— Este adevъratš, aĭ drentate, zise Caderousse. Ile lingъ aчeasta, чe arš fi akвm nentrв dînmiĭ legatвlš bietвlвĭ Edmondš? o nikъtвrъ de anъ kъzвtъ în mare!

— Fъr'a maĭ nвne kъ aчestĭ oamenĭ te arš toni nвmaĭ kв вnš semnš, zise femeia.

— Kвm aша? astĭ oamenĭ aš ajвnsš dar tarĭ mi marĭ!

— Atвnчĭ, nв sчiĭ istoria lorš?

— Nв, snвnemĭ-o.

Caderousse nъrв kъ kвŋetъ вnš minвtš.

— Nв, intr'adevъrš, zise elš, arš fi nrea lвngъ.

— Dвne kвm ŋĭ è voia, skвmвlš meš, zise abatele arъtъndš чea maĭ mare neнъsare, mi ŋĭ resnektš skrвnвlвlš; ne ling'aчeasta, faчĭ ka вnš omš intr'adevъrš de oameniъ: sъ nв maĭ vorbimš dar desnre aчeasta. Kв чe eram insъrчinatš? kв o simnlъ formalitate. Voiš vinde aчestš diamantš.

Ili skoase diamantвlš din nosвnarš, deskise kвtia mi lš fъkв sъ lвчeaskъ în okiĭ чeĭ вimiŋĭ aĭ lвĭ Caderousse.

Чi ia vino sъ vezĭ, nevastъ! zise aчesta k'вnš glasš regвmitš.

— Вnš diamantš! zise Carconta skвlъndв-se mi dъndв-se ne skarъ k'вnš nasš ŋeanъnš, чe diamantš è asta?

— N'aĭ aвzitš, nevastъ? zise Caderousse, è вnš diamantš ne kare ni lš a lъsatš mikвlš: maĭ întiiš tatъlвĭ seš, чelorš treĭ amiчĭ aĭ seĭ Fernandš, Danglars mi mie, mi Mercédeĭ fidanŋateĭ sale. Diamantвlš faчe чinчĭ-zecĭ de mii de franчĭ.

— Ox! чe frвmoasъ skвlъ! zise ea.

— Aua dar a ținvea narte din sămъ è a noastrъ? zise Caderousse.

— Da, domnăle, resnănse abatele, dinnreănъ kă nartea tatъlăĭ lăĭ Dantès, ne kare mъ krezъ astorisatъ s'o îmnarțъ între voĭ natră.

— Ili nentră ce între noĭ natră? întrebъ Carconta.

— Nentră kъ eraț ceĭ natră amiținĭ aĭ lăĭ Edmondъ.

— Amiținĭ nă sântъ aceia ce trădaъ; mărmărъ k'ănъ glasъ sărdъ femeia.

— Da, da, zise Caderousse, mi asta snăneam mi eъ: è ănъ felъ de nrofanare, ănъ felъ de sakrileț iъ, sъ resnlțeaskъ ține-va trădarea, krima noate.

— Voĭ aț ĭ voitъ astă-felъ, zise kă linisțe abatele năndъ diamantălъ în nosănarălъ seъ, akăm daț i-mĭ adresa amiținilorъ lăĭ Edmondъ, ka sъ notъ adăce la îndenlinire voințele lăĭ din ărmъ.

Sădoarea kărțea miroaie de ne frăntea lăĭ Caderousse; vъză ne abatele skălăndă-se, îndrentăndă-se snre ă-mъ, ka snre a însțiința oare-kăm ne kalălъ seъ, mi venindъ înderălъ.

Caderousse mi nevastă-sa se ăita ănălъ la altălъ kă o nrivire nesnăsъ.

— Diamantălъ arъ fi kă totălъ alъ nostră, zise Caderousse.

— Aua krezĭ? resnănse femeia.

— Ănъ omъ alъ biserițoi n'arъ voi sъ ne învele.

— Fъ kăm veĭ voi, zise femeia; eъ ăna nă m'amestikъ.

Ili o lăъ earъ ne skarъ tremărăndъ de frigъ; dinț ii i klănțănia, kă toatъ kăldăra cea arzătoare kare era.

Ile treanta din ărmъ, se onri ănъ minălъ.

— Kăețetъ bine, Gaspard: zise ea.

— Sânt otăritъ, zise Caderousse.

Carconta intrъ în kasъ skoцîndъ unъ sъsninъ; se aъzi tavanъlъ trosnindъ sъb naшiї eї nînъ kъndъ a ajъnsъ la fotoliъlъ eї, ne kare шezъ lъsъndъ-se greъ.

— La че estї otъrîtъ? întrebъ abatele.

— A цї snъne totъ, resnъnse avesta.

— Krezъ, într'adevъrъ, kъ è totъ че aї maї bunъ de fъkъlъ, zise nreotъlъ; nъ doarъ kъ цiъ aша mъltъ sъ sviъ lъkrърile ne kari vreї sъ mi le askъnzї; dar, kъndъ è чea dъne ърmъ, daka noцї sъ mъ faчї ka sъ îmnarцъ legatъlъ dъne dorinца testatorъlъї, arъ fi maї bine.

— Snerъ, resnъnse Caderousse kъ faца înflakъratъ de roшeaца sneranцeї mi a iъbirїї de arцintъ.

— Te askъltъ, zise abatele.

— Asteantъ, zise Caderousse, arъ nъtea чineva sъ ne întrerъnъ în lokъlъ чelъ maї interesantъ, шi n'arъ fi niчї de kъm frъmosъ; ш'anoї, niчї kъ è de trebъinцъ sъ maї sviъ чineva kъ aї veniъ aiчї.

Ili se dъse la noarta lokandeї sale mi o înkise, trъgîndъ mi veriga de noante nentrъ maї mъltъ ferealъ.

În timnъlъ avesta, abatele îшї alesese lokъlъ ka s'askъlte în-voiъ; шezъse într'unъ kolцъ, astъ-felъ înkътъ sъ remъiъ în umbrъ, de oare-чe lъmina era sъ lъmineze neste totъ faца întrevorbitorъlъї seъ. Kътъ nentrъ dînsъlъ sta s'askъlte kъ lъare a minte, avîndъ mi kanъlъ nlekatъ mi mъnile imnreъnate saъ ka sъ zikъ maї bine sgîrчite.

Caderousse auroniъ unъ skaъnъ mi шezъ în faцъї.

— Adъ-цї a minte kъ nъ te sileskъ la nimikъ! zise glasъlъ tremърътorъ alъ Carconteї, ka kъm arъ fi nътътъ vedea, nrintre skindъrї, svena kare se nregътia.

— Bine, bine, zise Caderousse, sъ nъ maї vorbimъ, ieaъ totъlъ asъnra mea.

Ili înчenъ.

CAPITULU XXVII.

POVESTIREA.

— Mаї 'nainte de toate, zise Caderousse, katъ sъ te rogъ, domnъle, sъ mї nermiŋї snъ lъkrъ.

— Kare lъkrъ? întrebъ abatele.

— Ka nivї o datъ, daka amъnъntele ve ŋi le voiъ da îŋї vorъ fi de vre o trebъinŋъ, sъ nъ sviъ vineva kъ ŋi le am snъsъ eъ, kъvї aveia de kari am sъ ŋї vorbeskъ sъntъ înavъŋiŋї mi nъternivї, mi de mъ vorъ atinŋe nъmaї kъ vîrfъlъ deŋitъlъї, m'arъ sfъrъma ka n'o stiklъ.

— Fiї linisvitъ, amikъlъ meъ, zise abatele, sъnt nreotъ, mi mъrtъrisirile morъ în sinъlъ meъ; adъ-ŋї a minte kъ n'avemъ altъ skonъ fъrъ nъmaї ka sъ îndeulinimъ kъ omeniъ vele din ъrmъ voinŋe ale amikъlъї nostrъ; vorbesve dar fъrъ temere, nrekъm mi fъrъ ъrъ; snъne adevъrъlъ, totъ adevъrъlъ: nъ kъnoskъ nivї kъ è de krezъtъ kъ voiъ kъnoasve vre o datъ nersoanele de kari aї sъ mї vorbesvї; kъtre avestea sъnt Italianъ iar nъ Franvesъ; sъnt alъ lъї Dъmnezeъ iar nъ

alъ oameniloru, mi voiu intra în skitalu meu, din kare am emitu namai ka sъ îndeulineskъ ųele din armъ voinųe ale anăi omu ųe mi da sufletalu.

Astъ nromitere nositivъ nъrъ kъ dete naųinъ înkredinųare lăi Caderousse.

— Eĭ bine! daka este ana, zise Caderousse, voiu, voiu ziųe mai maltu, katъ sъ te desamъųeskъ asanr'aųestoru amiųie ne kari bietalu Edmondu le kredea sinųere mi devotate.

— Sъ înųenemu de la tatalu seu, te rogu, zise abatele, Edmondu mĭ a vorbitu malte desnre bietalu bătrânu nentru kare avea anu amoru ana de mare.

— Istoria è tristъ, domnale, zise Caderousse klătindu din kanu; i kanosųĭ, mi se nare, înųenatalu.

— Da, resnansе abatele, Edmondu mĭ a snasu lakrarile nînъ în minatalu kъndu a fostu arestatu într'o kîrųiamioarъ lîngъ Marsilia.

— La Reserva; o Damnezealu meu, dal nar' kъ vъzu lakralu ka kam amĭ fi înkъ de fauъ.

— Na era kiaru la ųina sa de nantъ?

— Da, mi ųina, kare înųenase ana de voioasъ, ava anu fine tristu: anu komisaru de noliųiъ, armatu de natra naukaunĭ, întrъ, mi Dantès fa arestatu.

— Eatъ ande se ouresųe ųeia ųe sųiu, domnale, zise nreotalu; niųĭ însa-mi Dantès na sųia nimiku mai maltu de kătu ųeia ųe i era ka totalu nersonalu, kăųĭ n'a mai văzatu niųĭ o datъ vre ana din aųele ųinųĭ nersoane ne kari ųi le am namitu, sau sъ fi aazitu vorbindu de ele.

— Eĭ bine! îndatъ ųe fa arestatu Dantès, D. Morrel alergă sъ afle vr'o sųiinųъ desnre dînsalu: sųiinųele fărъ nrea triste. Bătrânalu se întoarse singuru a kasъ, i îndoi xaina de nantъ nlângîndu, netreku toatъ noaptea nreîm-

blъndъ în kamera sa, mi nъ se kъlkъ de lokъ, kъvî lokъiam sъb dînsъlъ, mi lъ aъzii îmblъndъ toatъ nontivika; eъ însъ-mî, katъ s'o snъiъ, nъ dormii ka mi dînsъlъ, kъvî dъrerea bietъlъi nъrinte îmî fъvea mare reъ, mi fiъ-kare nasъ ve fъvea îmî rъnea inima, ka kъm mî arъ fi nъsъ într' adevъrъ niviorъlъ ne kanъlъ meъ.

A doъazi, Mercédès veni la Marsilia ka sъ vearъ nrotekţiъnea D-lъi de Villefort: nъ kъnъtè nimikъ; dar, totъ într' avela-mî timnъ, se dъse sъ fakъ o visitъ bътrъnъlъi. Kъndъ îlъ vъzъ kъ era ama de tristъ mi ama de deskъraţiatъ, kъ mî netrekъse noantea fъr' a se kъlka mi kъ nъ mъnkase din ajъnъ, vrъ sъ lъ iea kъ dînsa ka sъ lъ îngrijeaskъ, dar bътrъnъlъ nъ nriimi de lokъ.

"Nъ, zivea elъ, nъ voiъ nъrъsi kasa, kъvî bietъlъ meъ konilъ ne mine mъ iъbesve maî mъltъ de kътъ orî ve, mi kъndъ va ewi din înkisoare, la mine are sъ alerţe maî întîiъ ka sъ mъ vazъ. Ve arъ zive oare kъndъ nъ mъ va afla a kasъ astentъndъ-lъ?.,

Askъltam toate aveste vorbe din nrivîdorъ, kъvî amî fi voitъ sъ noatъ Mercèdés a otъrî ne bътrъnъlъ ka s'o ъrmeze; avelъ nasъ, kare resъna mi noantea mi zisa d'asъnra kanъlъi meъ, nъ mî lъsa ънъ minътъ de renaъsъ.

— Dar nъ te ъrkaî mi dъmneata la bътrъnъlъ ka sъ i adъvî vr'o mîngîere? întrebъ nreotъlъ.

— Ax! domnъle, resnъnse Caderousse, vineva noate mîngîia nъmaî ne veî ve vorъ sъ fiъ mîngîiaţî, mi elъ nъ voia sъ fiъ mîngîiatъ: ne ъrmъ, nъ svis nentrъ kare kъvîntъ, dar mi se nъrea kъ n'avea okî sъ mъ vazъ. Kъ toate astea, într'o searъ, aъzindъi nlъnsetele, mъ ъrkaî la dînsъlъ; dar, kъndъ ajъnseî la ъшъ, nъ maî nlъnţea, vi se înkina. N'awî nътea sъ ţî snъiъ, domnъle, vorbele lъi vele nline de elokъinţъ mi rъgъvisnile lъi vele îndъrtoare: era veva

mai multă de kătă îndărare, era veva mai multă de kătă dărere; mi eă, kare nu sănt bună fariseă mi kare nu iubeskă ne iertăgii, am zisă în zioa aveia: — Într'adevără, bine kă sănt singură, mi nu mi a dată Dumnezeă koniī, kăvi daka eram tată mi simgiam vr'o dărere asemenea kă a bietului bătrână, ne nutîndă afla în mintea mea saă în inima mea totă ve zive elă bunului Dumnezeă, m'aui fi dusă drentă la mare mi m'aui fi arunkată într'însa ka să nu mai suferă mai multă.

— Bietulă nărinte! murmură nreotulă.

— Din zi în zi, trăia mai singură mi mai denărtată de oamenī; adesea D. Morrel mi Mercédès venia să lă vază, dar una sa era înkisă: mi kă toate kă eram foarte înkredingată kă era akasă, nu resunndea de lokă.

Într'o zi, nriimindă în kontra învăgătorī seă ne Mercédès, mi biata konila fiindă desnerată mi ea, se verka să i întăreaskă inima:

„Krede-mă, fata mea, i zise elă, a murită; mi în lokă să lă astentămă noī, elă ne asteaptă: sănt nrea ferivită kăvi eă sănt velă mai bătrână mi kare urmează să lă văză mai 'nainte de togī.„

Or kătă de bună să fiă vineva, bine vezī, învetează kărîndă de a vedea ne veī ve lă întristează; bătrânulă Dantès remase nînă în vele din urmă singură de totă: nu mai vedeam algī oamenī urkăndu-se kăndă mi kăndă la dînsulă de kătă nisve nekunoskugī, kari emia din kasăī kă nisve nakete nu nrea askunse: am înțelesă în urmă ve era avele nakete: vindea ungină kăte ungină veia ve avea ka să trăiaskă.

În vele din urmă bunulă omă ajunse să nu mai aibă ve vinde; era datoră treī terminī: îlă amenințară să lă skoagă din kasă; mai veră înkă oută zile, mi i so deteră. Aflaī

— Crede-mê, fata mea, a murită, elă ne asteaptă pe noi.

avestă amănuntă, nentru că proprietarăl intră la mine cându eşi de la dînsăl.

În vele d'întâiu trei zile, îl găsiî îmblându done obiceiu; dar, în a patra zi, nu maî găsiî nimică. Verkaî să mă maî gîrdă: guma era închisă; dar, printre broaskă, îl zăriî apa de galbenă ca apa de desfăgurată, încătă, judecându că i era foarte reă, trimiseî să înveninieze pe D. Morrel ca alergaî la Mercédès. Amîndoî se grăbiră a veni. D. Morrel adăse gună medică; medicăl reculoscă o gastro-enterită ca preskrise dieta. Eram akolo, domnule, ca nu voiă gita nivî o dată sărîsăl bătrânălăî cându aczi aveasta.

De atunvî, îmî deskise guma; avea o skăsă ka să nu mănînce: medicăl preskrisese dieta.

Abatele skoase gună felă de ţemetă.

— Astă istoriă te intereseazî, nu è apa, domnule?

— Da, respunse abatele: îmî întineresve inima.

Mercédès maî veni; îl află apa de skimbată, încătă maî verkă o dată să l iea la dînsa. Asta era ca părerea D-lăî Morrel, kare voia să l stremute fără voiă; dar bătrânăl strigă apa de maltă, încătă eî se temură. Mercédès remase la kănătiăl seă. D. Morrel se depărtă fikîndă semnă Catalaneî kă lăsase o ungă ne kămină. Dar armată ka preskrierea medicălăî, bătrânăl nu voi să iea nimică. În velo din urmă, done noză zile de desperare ca de abstininţă, bătrânăl mări blestemându ne veî ve i făkseră neferivirea ca zikîndă Mercédeî:

„Daka veî maî vedea ne Edmondă, să i sună kă am mărită bine-kuvîntându-lă.“

Abatele se skălă, se învîrti de doză orî cîn kasă ungîndu-că mâna înfiorată la gîtăl seă guskată.

— Ili krezî k'a mărită...

— Daqua vei mai vedé pe Edmondŭ să i spui quĕ am murită binecuvîntîndu-lĭ.

— De foame... domnule, de foame, zise Caderousse; eŭ resnunzŭ, ama nrekum te vzzŭ mi mz vezĭ.

Abatele anukz ku o mznz konvulsivz naxarulŭ de anz înkz ne jumztate nlinŭ, îlŭ deuertz de o datz mi muzu earz ku okiĭ roumiĝĭ mi ku faŋa îngzlbenitz.

— Mzrturisesve kz è o neferivire mare! zise elŭ k'unŭ glasŭ regumitŭ.

— Ku atztŭ maĭ mare, domnule, kz Dumnezeŭ nu s'a amestekatŭ de lokŭ avi, mi kz numaĭ oameniĭ aŭ fzkutŭ totulŭ.

— Sz trevemŭ dar l'avestĭ oamenĭ, zise abatele; dar kuŋetz bine, urmz elŭ k'unŭ aerŭ màĭ ameninŋztorŭ, te aĭ nrinsŭ sz mĭ snuĭ totŭ: sz vedemŭ! kari suntŭ oameniĭ aveia ve aŭ fzkutŭ ne fiiulŭ sz moarz de desnerure, mi ne tatzlŭ de foame?

— Doĭ oamenĭ ŋelomĭ de dînsulŭ, domnule, unulŭ din amorŭ, velŭ altŭ din ambiŋiune, Fernandŭ mi Danglars.

— Ili kum se manifestz aveastz ŋelosiz, sune.

— Denunviarz ne Edmondŭ ka aŋentŭ bonanartistŭ.

— Dar kare din doĭ îlŭ denunviz, kare din doĭ fu adevzratulŭ vinovatŭ?

— Amîndoĭ, domnule; unulŭ fzku skrisoarea, velŭ altŭ o dete la nostz.

— Ili unde fu fzkutz astz skrisoare?

— Kiarŭ la Reserva, în ajunulŭ nunŋii.

— Tokmaĭ ama è, tokmaĭ ama è! murmurz abatele; o Faria! Faria! kum kunosveaĭ tu oameniĭ mi lukrurile!

— Ve zivĭ, domnule? întrebz Caderousse.

— Nimikŭ, resnunse nreotulŭ; urmeazz.

— Danglars skrise denunviarea ku mzna stzngz ka sz nu i se kunoaskz skrisulŭ, mi Fernandŭ o trimise.

— Dar, strigъ de o datъ abatele, eraĭ akolo dъmneata?

— Eъ! zise Caderousse kъ mirare, ҷine ŋĭ a snъsъ kъ eram eъ?

Abatele vъzъ kъ o lъase nrea renede.

— Niminĭ, zise elъ; dar, ka sъ kъnosvĭ ama de bine toate amъnъntele avestea, katъ sъ fi fostъ de faŋъ.

— Este adevъratъ, zise Caderousse k'ъnъ glasъ înekatъ; eram de faŋъ.

— IIIi nъ te aĭ onъsъ l'aveastъ infamiъ? zise abatele: atъnvĭ estĭ komnlivele lorъ.

— Domnъle, zise Caderousse, mъ fъkъserъ amîndoĭ sъ beaъ atъtъ de mъltъ, înkъtъ imĭ kam nerdъsem minŋile. Vedeam ka nrin norĭ. Ziseĭ totъ ve noate zive ънъ omъ într'o asemenea stare; dar îmĭ resnъnserъ amîndoĭ kъ voiserъ sъ fakъ o glъmъ, mi kъ astъ glъmъ nъ era s'aibъ nivĭ o ъrmare.

— A doъa-zi, domnъle, a doъa-zi, vъzъmĭ bine kъ avea o ъrmare; kъ toate avestea nъ zisemĭ nimikъ, eraĭ kъ toate astea akolo kъndъ îlъ arestarъ.

— Da, domnъle, eram akolo mi vrъseĭ sъ vorbeskъ, vrъseĭ sъ snъiъ totъ, dar Danglars mъ onri.

„IIIi, daka è din întîmnlare vînovatъ, îmĭ zise elъ, daka într'adevъrъ va fi trasъ la insъla Elba, daka kъ adevъratъ è însъrvinatъ kъ vr'o skrisoare nentrъ komitetъlъ bonapartistъ din Harisъ, daka se va afla la dînsъlъ astъ skrisoare, aveĭ ve lъ arъ sъsŋine, vorъ treve de komnlivĭĭ lъĭ.“

Îmĭ fъ teamъ de noliŋia kare era n'atъnvĭ, o mъrtъriseskъ; tъkъĭ, asta fъ o lamitate, mъ ъneskъ, dar nъ fъ o krimъ.

— Înŋelegъ; lъsamĭ sъ se fakъ revlъ, nimikъ maĭ mъltъ.

— Da, domnule, respunse Caderousse, mi pentru asta mă mustră conştiinţa mi noaptea. Adesea oară mă rogu de Dumnezeu să mă erte, şi o jură, că atâtă mai multă că aveaţă faptă ce e singură pentru care m'aşi mustra seriosă în totă cursulă vieţei mele, e fură îndoialăă causa restristei mele. Tragă uăcatulă unui minută de egoismă; prin urmare totă d'auna zicu Carcontei cându o auză ulăngîndu-se de ceva:

„Tatăl, mutere, ama vrea Dumnezeu.“

Ilii Caderousse îşi lăsă capulă în josă că toate semnele unei adevărate mustrări de conştiinţă.

— Bine, domnule, zise abatele, aţi vorbită că curăţiă; vine se aducu astă-felă meritu ertare.

— Din neferiire, zise Caderousse, Edmondă a muritu, mi elu nu m'a ertatu.

— Nu scia, zise abatele...

— Dar acumu, poate că scie, zise Caderousse; se zice că morţii scriu totu.

Se făcu tăcere d'unu minutu: abatele se sculase şi se preîmbla conştiinţându; se întoarse la locuri şi muri earu.

— Mi aţi numitu de vr'o doue trei ori pe unu carecare D. Morrel, zise elu. Ce omu e asta?

— Era armatorulu *Faraonului*, patronu alu lui Dantès.

— Ilii ce rolu a jucatu astu omu în toate întimplările acestea? întrebă abatele.

— Rolulu unui omu onestu, curajiosu şi afecţionatu, domnule. De doue-zeci de ori mizlovi pentru Edmondu; cându se întoarse imperatorulu, skrise, se rugă, amenimţă, astă-felu înkâtu la a doua restaurare fu foarte persekutatu ca bonapartistu. De zece ori, cum şi am suusu, venise la băţrânulu Dantès ca să îi iea a casă la dînsulu, şi că o zi

să kă doăă zile înaintea morțiĭ sale, țĭ am maĭ sușs'o, lă-sase ne kămină o nângă kă kare se nlătiră datoriele bănă-lăĭ omă, mi se făkără keltăelele mormîntăriĭ sale; astă-felă înkătă bietălă bătrână nătă velă nățină să moară dăne kăm trăise făr' a mănka drentălă nimălăĭ. Totă maĭ țiă înkă nânga aveia, o nângă mare kă îmnlătităre roniĭ.

— Ili, întrebă abatele, avestă 1). Morrel maĭ tră-esve?

— Da, zise Caderousse.

— Astă-felă dar kată să fiă ană omă binekăvîntată de Dămnezeă; kată să fiă înavățiă... ferive?..

Caderousse sărise kă amărăvidne.

— Da, ferive ka mi mine, zise elă.

— D. Morrel să fiă neferivită! strigă abatele.

— E anroane de miseriă, domnăle, mi maĭ măltă inkă, è anroane de desonoare.

— Kăm ama?

— Da, resnânse Caderousse, ama este: dăne doăă-zevĭ mi vinvĭ de anĭ de mânkă, dăne ve kăpătase lokălă velă maĭ onorabilă în komervidlă Marsilieĭ, D. Morrel s'a răinată de totă. A nerdătă vinvi korăbiĭ in doĭ anĭ, a în-verkată treĭ bankrăte de suaimă, mi nă maĭ are altă sne-ranță de kătă în avelă *Faraonă* ne kare komanda bietălă Dantès, mi kare kată să se întoarkă din India kă o inkăr-kare de kîrmîză mi de indigo*. Daka o va nățĭ mi kă astă korabiă ka mi kă vele alte, è nerdată.

— Ili, zise abatele, are nevastă, konii, neferi-vitălă?

— Da, are o nevastă, kare în toate astea, se noar-tă ka o sântă; are o fată kare era să se mărite k'ană omă

* Lslaki.

ne kare îlъ isbia, mi ne kare familia sa ns lъ lasъ sъ iea o fatъ rsinatъ; are în vele din srmъ snъ fiъ, kare è lokotenentъ în armiъ; dar, bine înţeleţi, toate avestea i îndoesk dsrerea în lokъ d'a i se alina, bietslъ omъ, kndъ sъ fiъ singsrъ mi sъ n'aibъ ne niminî, mî arъ sdrobi kanslъ, mi n'arъ maî ssferi nimikъ.

— E de snaimъ! msrmsrъ nreotslъ.

— Eatъ km resulstesve Dsmnezeъ virtstea, domnsle, zise Caderousse. Vezî, eъ kare n'am fkkstъ nivî o datъ nivî o fantъ rea, afarъ de veia ve mî am snssъ, sent în miseriъ; eъ, dsne ve voiъ vedea ne biata nevasta-mea msrindъ de frigsrî, fsr'a nstea fave nimikъ nentrs dînsa, voiъ msri de foame km a msritъ nsrintele lsî Dantès, de oare ve Danglars mi Fernandъ sentъ ulinî de asrъ.

— Ili km asa?

— Hentrs kъ toate le aъ emitъ bine, de oare-ve oamenilorъ onestî totslъ le ese ne dosъ.

— Ve s'a fkkstъ Danglars? velъ maî kslnabilъ, ns è asa, kanslъ resstъţilorъ?

— Mъ întrebî ve s'a fkkstъ? a nsrsitъ Marsilia; a intratъ, ks o rekomandare a D-lsî Morrel, kare ns svia krima sa, ka snъ komisъ de ordins la snъ bankerъ snaiolъ; în enoka resbelslsî Snaiel, s'a înssrvinatъ ks o narte în anrovisionsrile armatei franvese mi a fkkstъ stare; atsnvî, ks vei d'întîiъ banî kstigaţi, mî a jskatъ soartea, mi mî a întreitъ, mî a îmnstritъ kanitalslъ, mi, dsne ve i a msritъ nevasta, kare era fata bankersls seъ, a lsatъ o vsdsvs, ne doamna Nargonna, fiia D-lsî de Salvieux, kare è kambelansls reţelsî aktsalъ, mi kare se bskksrъ de vea mai mare favoare. Se fkksse milionarъ, lъ aъ fkkstъ baronъ; mi astszî este baronъ Danglars, are snъ otelъ strada Mont-Blanc,

zeve kaĭ în grajdъrile sale, ueease lakeĭ în antikamera sa, ui nъ sviъ kъte milioane în kasa sa de banĭ.

— Ax! zise abatele k'ъnъ glasъ singъlarъ, ui è feriitъ?

— Ax! feriitъ, iine uoate zive asta? Neferiirea saъ feriirea, è sekretъlъ nereuilorъ: nereuiĭ aъ ъrekĭ, dar n'aъ limbъ sъ vorbeaskъ: daka è feriitъ iineva kъ o avere mare, Danglars è feriitъ.

— Ui Fernandъ?

— Fernandъ, è altъ veva!

— Dar kъm a uътътъ fave stare ънъ bietъ neskarъ catalan, fъrъ mizloave, fъrъ kresvere? Asta nъ mĭ intrъ în kanъ, uĭ o mъrtъriseskъ.

— Ui asta nъ intrъ în kanътъ nimътъĭ; katъ sъ fiъ vr'o drъviъ la mizlokъ ne kare n'o svie nimini.

— Dar în vea dъne ъrmъ ne ve trente vъzъte s'a sъitъ l'astъ avere înaltъ saъ l'astъ uosiuiъne înaltъ?

— L'amîndoъ, domnъle, l'amîndoъ! elъ a fъkътъ ui stare ui nosiuiъne totъ de o datъ.

— Îmĭ suъĭ basme!

— Ve este adevъratъ è kъ seamъnъ a basme; dar askъltъ, ui veĭ înueleue.

Fernandъ, kъte va zile înaintea întoarverii, a kъzътъ în konskriere*. Bъrbonii îlъ lъsarъ în nave la Catalanĭ; dar Napoleon reveni, se dekretase o rekrътare estraordinarъ ui Fernandъ fъ nevoitъ sъ uleve. Ilekaĭ asemenea ui eъ; dar, fiindъ-kъ eram maĭ bътrъnъ de kътъ Fernandъ, ui îmblam sъ mъ însorъ kъ biata nevasta-mea, fъĭ trimisъ nъmaĭ la marsinĭ.

Fernandъ fъ înreuistratъ în ostirile aktive, ajънse la

* Strînuerea militarilorъ, rekrътauiъ.

Abatele Busoni.

frontierъ кѳ reɥimentѳlѯ seѯ, ɯi stѳtѳ faɥъ la bътъlia dela Ligny.

În noantea kare ѳrmъ bътъlia, era de sentinelъ la ѳɯa ѳnѳї ɥeneralѯ kare avea daraverї sekrete кѳ inemikѳlѯ. Kiarѯ în noantea aɥeia, ɥeneralѳlѯ kъta sъ se întîlneaskъ кѳ Angliї. Ironѳse lѳї Fernandѯ sъ lѳ însoɥeaskъ: Fernandѯ nriimi, îɯї nъrъsi nostѳlѯ ɯi ѳrmъ ɥeneralѳlѳї.

Ɥeia ɥe arѯ fi fъкѳtѯ ne Fernandѯ sъ treakъ la ѳnѯ konsiliѯ de resbelѯ daka Napoleon arѯ fi remasѯ ne tronѯ i fъкѳ o rekomandare ne lîngъ Bѳrbonii. Reintrъ în Franɥia кѳ snalete* de sѳb-lokotenentѯ, ɯi fiindѯ-къ nroteкɥiѳnea ѳnѳї ɥeneralѯ, kare era în mare favoare, nѳ lѯ nъrъsi de lokѯ, ajѳnse kanitanѯ la 1823, ne къndѯ кѳ resbelѳlѯ Snanieї, adikъ kiarѯ în minѳtѳlѯ къndѯ Danglars ɥerka întiiele sale sueкѳle. Fernandѯ era Snaniolѯ, fѳ trimisѯ la Madridѯ snre a stѳdia sniritѳlѯ komnatrioɥilorѯ seї, afl̃ ne Danglars akolo, se vorbi кѳ elѯ, nromise ɥeneralѳlѳї seѯ ѳnѯ surijinѯ nrintre regalistiї din kanitalъ ɯi din nrovinɥii, nriimi nromiterї, se legъ ɯi elѯ din narteї, îɯї kondѳse reɥimentѳlѯ nrin къї кѳnoskѳte nѳmaї de elѯ singѳrѯ în strimtorile ɥinѳte de regalistї, ɯi în ɥele din ѳrmъ fъкѳ în aɥeastъ kamnaniъ skѳrtъ atъtea serviɥie, înкъtѯ dѳne lѳarea Trocaderului fѳ nѳmitѯ koloneleѯ ɯi nriimi krѳɥea de ofiɥerѯ alѯ Leɥiѳniї de onoare кѳ titlѳlѯ de konte.

— Ѳrsitъ! ѳrsitъ! mѳrmѳrъ abatele.

— Ama è, dar askѳltъ, nѳ è nѳmaї atъta. Dѳne ɥe a înɥetatѯ resbelѳlѯ Snanieї, kariera lѳї Fernandѯ se aflъ komnromisъ de nаɥea ɥea îndelѳngatъ kare era sъ domneaskъ în Eѳrona. Nѳmaї Greɥia era reskѳlatъ în kontra Tѳrɥieї, ɯi înɥenѳse resbelѳlѯ indenendinɥeї sale; okiї tѳtѳlorѯ

* Enoletъ.

Propuse lui Fernandŭ a lŭ însoţi: Fernandŭ priimi.

era întorşĭ asɤura Ateneĭ, atɤnчĭ era moda de a nlъnцe mi a sɤsцine ne Grecчĭ. Gɤvernɤlъ franчesъ, fъr' a le lɤa anъrarea de faцъ, nrekɤm sviĭ, tolera emigrъrile narцiale. Fernandъ чerɤ mi kъnъtъ voia de a se dɤчe sъ serveaskъ în Grecчia, remîindъ kɤ toate aчestea în reцistrele armateĭ.

Kъtъ-va timnъ dɤn'aчeia se aflъ kъ kontele de Morcerf, aчesta era nɤmele чe lъ nɤrta, intrase în serviчiɤlъ lɤĭ Alinama kɤ gradɤlъ de цeneralъ instrɤktorъ.

Ali-nama fɤ ɤчisъ, nrekɤm sviĭ; dar, înainte d'a mɤri, resnlъti serviчiele lɤĭ Fernandъ lъsъndɤĭ o sɤmъ însemnatъ kɤ kare Fernandъ se întoarse în Franчia, ɤnde fɤ întъritъ în gradɤlъ de lokotenentъ цeneralъ.

— Astъ-felъ înkъtъ astъ-zĭ? întrebъ abatele.

— Astъ-felъ înkъtъ astъ-zĭ, ɤrmъ Caderousse, are ɤnъ otelъ mъreцъ la Harisъ, strada Helder, no 27.

Abatele deskise gɤra, remase ɤnъ minɤtъ ka ɤnъ omъ чe stъ la îndoialъ; dar fъkîndɤ-mĭ o silinцъ:

— Ili Mercèdès, zise elъ, kъчĭ m'aъ înkredinцatъ kъ nerise?

— Ama este, zise Caderousse, da, nrekɤm nere soarele ka sъ resarъ a doɤa zi maĭ strelɤчitorъ.

— A fъkɤtъ mi ea stare? întrebъ abatele k'ɤnъ sɤrîsъ batjokoritorъ.

— Mercèdès è în minɤtɤlъ aчesta ɤna din чele maĭ marĭ dame din Harisъ, resnɤnse Caderousse.

— Ormeazъ, zise abatele; mi se nare kъ mĭ snɤne чineva ɤnъ visъ. Dar însɤ-mĭ eъ am vъzɤtъ nisчe lɤkrɤrĭ aша de estraordinare, în kъtъ aчelea ne kari mi le snɤĭ mъ mirъ maĭ nɤцinъ.

— Mercèdès fɤ maĭ întîiъ desneratъ de nerderea lɤĭ Edmondъ. Цĭ am snɤsъ stъrɤinцele eĭ ne lingъ D. de Villefort mi devotamentɤlъ eĭ nentrɤ nъrintele lɤĭ Dantès. În miz-

lokъlъ desnerъrii sa'e o dъrere nouъ dete neste ea, aveasta fъ nlekarea lъi Fernandъ a kъrъia krimъ nъ o kъnosvea, mi ne kare îlъ nrivia ka n'ъnъ frate alъ ei.

Fernandъ nlekъ, mi Mercèdès remase singъrъ.

Trei lъni trekъrъ nentrъ dînsa în lakreme: nivi o nъvelъ de la Edmondъ, nivi o nъvelъ de la Fernandъ; nimikъ înaintea okilorъ ei de kътъ ънъ bътrъnъ kare mъria de desnerare.

Într'o searъ, dъne ve mezъse toatъ ziъa, kъm i era obiveiъlъ, în ъngiъlъ velorъ douъ drъmъri dintre Marsilia mi Catalani, se întoarse a kasъ mai deskъrapiatъ ka nivi o datъ; nivi amantъlъ ei nivi amikъlъ ei nъ mai venia saъ ne ънъ drъmъ saъ ne altъ, mi n'avea nivi o sviinpъ dela nivi ънъlъ dintr'inmii.

De o datъ i se nъrъ kъ aъzi ънъ nasъ kъnoskътъ; se întoarse kъ smъvinare, ъma se deskise, mi vъzъ ne Fernandъ kъ ъniforma sa de sъb-lokotenentъ.

Nъ era jъmътatea a veia ve nlъnpea ea, vi era o narte din viapa ei trekътъ kare se întoarse la ea.

Mercèdès lъ ne Fernandъ de mъni k'ънъ transnortъ ne kare elъ îlъ lъ drentъ amorъ, mi kare nъ era altъ veva de kътъ bъkъria de a nъ mai fi singъrъ în lъme, mi d'a revedea o datъ ънъ amikъ dъne orele vele lъnpi ale tristei singъrътъpi. Ili anoi, katъ s'o snъnemъ, ea nъ ъrîse nivi o datъ ne Fernandъ, doar' kъ nъ era ibitъ de dînsa; altъ avea inima Mercèdei, dar aveasta linsia..... se fъkъse nevъzътъ..... noate kъ mi mъrise. L'aveastъ ideъ din ъrmъ, Mercédès se îneka de nlъnsete mi mi sъvia brapele de dъrere; dar aveastъ ideъ ne kare o resninpea altъ datъ kъndъ i o înfъpima altъ, akъm i venia singъrъ în minte: ne ъrmъ, mi kiarъ bътrъnъlъ Dantès nъ înveta de a i zive: "Edmondъ alъ nostrъ a mъritъ, kъvi, daka nъ mъria, venia elъ la noi.

Bătrânăl mări, când îşi sfârşeşte; daca trăia, poate că Mercédès nu se mărita cu altă bărbată; căci era să fie vine să o ţină de rău pentru nekredinţa ei. Fernandă înţelese aceasta. Când află moartea bătrânului, veni ca elă. Astă dată era lokotenentă. La cea d'întâiă călătorie, nu zisese nici o vorbă de amoră Mercédei; la cea d'a doua, i adause a minte că o iubia.

Mercédès i mai cere încă ceasuri câte s'astepte ca să ajungă pe Edmondă.

— În cea dune arma, zise abatele c'un sfârşit amară, asta facea peste totă ontă-sute-zece câni. Pe poate cere mai multă amantală celă mai adorată?

Pe arma marmura vorbele poetului anglă:

— *Frailty, thy name is woman!*

— Pleacă câni în arma, adause Caderousse, mariaţiată se fuga la biserika Acuilelor.

— Era totă aceia-ca biserică în care era să se cunune cu Edmondă, marmura greoiată; nimică n'a fostă schimbată fără numai fidanţatală.

— Mercédès se mărită dar, arma Caderousse; dar, de ca în okii tăiaţi se nască linişti, când trecu pe d'înaintea Reservei totă lumină, adăugându-ca a minte că cu ontă-sute-zece câni înainte îşi serbase akolo fidanţarea cu acela pe ea ară fi văzută că îl iubia încă dak' ară fi căutată să nu rivească în fundală inimei sale.

Fernandă, mai ferită, dar nu mai liniştită, când îl văzu în enoka aceia, ca se temea neînvetată de întoarcerea lui Edmondă, Fernandă se ocupă îndată a depărta pe nevasta sa din lokală ei de nasvere ca a se esila ca elă: remîndă la Catalani era să cerce multe nerigle ca multe săveniri se afla akolo pentru ei. Ontă zile dune nainta lură plecară.

Dupe șése luni, nunta se făcu la biserica Aculelor.

— Ili aĭ maĭ vъzъtŭ ne Mercédès? întrebъ nreotъlŭ.

— Da, în momentъlŭ resbelъlъĭ Suanieĭ, la Perpignan, ъnde o lъsase Fernandŭ; atъnчĭ se okъna kъ kresчerea fiiъlъĭ eĭ.

Abatele tresъri.

— Fiiъlъĭ eĭ? zise elŭ.

— Da, resnъnse Caderousse, a mikъlъĭ Albert.

— Dar, ka sъ dea o învъnъtъrъ avestъĭ fiiŭ, katъ sъ fi nriimitŭ ui ea vr'o kresчere maĭ bъnъ? Mi se nare k'am aъzitŭ ne Edmondŭ zikîndŭ kъ ea era fata ъnĭ simulŭ neskarŭ, frъmoasъ dar nekъltivatъ.

— Ox! zise Caderousse, aua de reŭ kъnosчea elŭ ne fidannata lъĭ! Mercédès arŭ fi nъtъtŭ s'ajъngъ reninъ, nъmaĭ daka koroana se kъvenia sъ fiъ nъsъ ne kanetele чele maĭ frъmoase ui чele maĭ înnelegъtoare. Starea eĭ înчenca sъ kreaskъ, ui ea kresчea kъ starea eĭ. Învъna desemnŭlŭ, învъna mъsika, toate le învъna. Ile ъrmъ, krezŭ, fiъ între noĭ, kъ ea fъчea toate avestea nъmaĭ ka sъ uĭ maĭ netreakъ, ka sъ ъite, ui kъ uì îmulea kanŭlŭ kъ atъtea lъkrъrĭ nъmaĭ ka sъ lъnte чe avea în inimъĭ. Dar akъm nъ maĭ è vorbъ, ъrmъ Caderousse, starea ui onorile aŭ konsolat'o fъrъ îndoialъ. Este kontesъ, ui kъ toate avestea...

Caderousse se ouri.

— Ili kъ toate avestea, чe? întrebъ abatele.

— Kъ toate avestea, sъnt sigurŭ kъ nъ è ferinitъ, zise Caderousse.

— Ili чe te faчe sъ krezi asta?

— Eĭ bine! kъndŭ m'am aflatŭ eŭ însъ-mì nrea neferinitŭ, am krezutŭ kъ aminii meĭ чeĭ veki m'arŭ ajъta kъ чeva. M'am înfъnimatŭ la Danglars, kare ninĭ kъ m'a nriimitŭ. M'am dъsŭ la Fernandŭ, kare mĭ a trimisŭ o sutъ de franчĭ kъ feniorulŭ.

— Aɪɜnvĭ n'aĭ vɜzɜtă nivĭ ne ɜnɜlă nivĭ ne alɪɜlă?

— Nɜ; dar doamna de Morcerf m'a vɜzɜtă urca bine.

— Kɜm aua?

— Kɜndă am cuită, o nɜngɜ a kɜzɜtă la nivioarele mele; era dosɜ-zecĭ de ɪɜdoviĭ într'însa: îmĭ redikaĭ îndatɜ kanɜlă ui vɜzɜĭ ne Mercédès kare înkidea nersiana.

— Ili D. de Villefort? întrebɜ abatele.

— Ox! elă nɜ mĭ a fostă amikă; ne elă nɜ lă kɜnosveam; de la elă n'aveam nimikă de verɜtă.

— Dar nɜ svĭĭ ve s'a fɜkɜtă, ui ve narte a lɜată la neferivirea lɜĭ Edmondă?

— Nɜ; atɜta svĭă nɜmaĭ kɜ kɜtă-va timnă dɜne ve lă a arestată, a lɜată în kɜsɜtoriɜ ne damivela de San-Méran, ui a ulekată îndatɜ din Marsilia. Fɜrɜ îndoialɜ katɜ sɜ i fi sɜrîsă ui lɜĭ ferivirea ka ui veloră alɣĭ, fɜrɜ îndoialɜ katɜ sɜ fiɜ înavɜɣită ka Danglars, konsiderată ka Fernandă; eă singɜră, nrekɜm vezĭ, am remasă sɜrakă, tikɜlosă ui ɜitată de Dɜmnezeă.

— Te înveli, amikălă meă, zise abatele: Dɜmnezeă se nare kɜ ɜitɜ ɜne-orĭ kɜndă drentatea sa se renaɜsɜ; dar vine totă d'aɜna intr'ɜnă minɜtă kɜndă îmĭ adɜve a minte, ui catɜ nroba.

L'aveste kɜvinte, abatele skoase diamantălă din nosɜnară ui dɜndă-lă lɜĭ Caderousse:

— Eatɜ, amikălă meă, i zise, iea diamantălă avesta, kɜvĭ è ală dɜmitale.

— Kɜm! nɜmaĭ ală meă singɜră, strigɜ Caderousse; ax! domnăle, nɜ vreĭ sɜ rîzĭ?

— Avestă diamantă kɜta sɜ fiɜ îmnɜrɣită între amiĭi seĭ: Edmondă avea nɜmaĭ ɜnă singɜră amikă, nɜ maĭ è dar trebɜinɣɜ de îmnɜrɣealɜ. Iea diamantălă aveste ui vinde-lă; nreɣɜesve vinvĭ-zecĭ miĭ de franvĭ, ɣĭ o maĭ sɜaiă, ui

aveastъ sъmъ, dъne kъm snerъ, va fi de ajъnsъ ka sъ te skane din miseriъ.

— Ox! domnъle, zise Caderousse întinzîndъ mъna kъ sfialъ, mi stergîndъ kъ vea altъ sъdoarea kare i kъrъea de ne frъnte; ox! domnъle, nъ glъmi kъ ferivirea saъ kъ desnerarea snъi omъ!

— Sviъ ve este ferivirea mi ve este desnerarea, mi nъ voiъ glъmi nivi o datъ kъ aveste simtimente. Iea-lъ darъ, insъ drentъ skimbъ...

Caderousse kare atinsese diamantъlъ, îmi trase mъna.

Abatele sъrîse.

— Drentъ skimbъ, srmъ elъ, dъ-mi aveа nъngъ de mъtase romiъ ne kare D. Morrel o lъsase ne kъminъlъ bътrъnъlъi Dantès, mi kare, kъm mi ai snъsъ, se aflъ înkъ la dъmneata.

Caderousse, din ve în ve mai în mirare, se dъse kътre snъ armariъ mare de stejarъ, îlъ deskise, mi dete abatelъi o nъngъ lungъ de mъtase romiъ cmitъ de soare, mi împrejъrъlъ kъria se învirtia doъ toarte de alamъ kari altъ datъ era noleite kъ asrъ.

Abatele o lъ, mi în lokъi dete diamantъlъ lъi Caderousse.

— Ox! estі snъ omъ alъ lъi Dъmnezeъ, domnъle, strigъ Caderousse, kъvi în adevъrъ nimini nъ svia kъ Edmondъ îgi detese avestъ diamantъ mi ai fi nътъlъ sъ lъ gii ne seama dъmitale.

— Bine, zise învetъ abatele, tъ ai fi fъkъt'o, dъne kъm se vede.

Abatele se skъlъ, îmi lъ nъlъria mi mъnъmele.

— Ama! zise elъ; toate kъte mi le ai snъsъ sъntъ adevъrate, nъ è ama, mi notъ sъ le krezъ întokmai?

— Eatъ, domnъle abate, zise Caderousee, vezi în

kolцзлъ zidзлзї d'akolo зnъ kristъ de lemnъ; vezї ne avelъ sinetъ kartea de evangelїi a nevesteї mele: deskide avea karte ші voiъ jзra ne dînsa, kз mзna întinsъ kзtre kristъ, voiъ jзra ne mъntзirea sзlletзlзї meъ, ne leцea mea de krestinъ, kъ цї am snзsъ toate lзkrзrile kзm s'aъ întîmplatъ, ші nrekзm înцerзlъ oamenilorъ va snзne la зrekia lзї Dзmnezeъ în zixa jзdekъцїї din зrmъ.

— Bine, zise abatele, konvinsъ kъ snзnea adevъrзlъ Caderousse, bine, цї зrezъ sъ te folosesvї de baniї avestia! Adio, mъ întorkъ denarte de oamenї, kari ші fakъ atъta reъ зniї altora.

Illi abatele, skъnъndъ kз mзltъ greztate de avîntзrile entзsiaste ale lзї Caderousse, deskise singзrъ зua, eui, înkъlikъ, salзtъ nentrз vea din зrmъ oarъ ne lokandistзlъ, kare nз maї înveta din sgomotoasele lзї adizrї ші nlekъ зrmъndъ totъ aveia-ші kale ne kare venise.

Kъndъ Caderousse se întoarse, vъzз la snatele lзї ne Carconta maї galbenъ ші maї tremзrъtoare ka nivї o datъ.

— Sъ fiъ oare adevъratъ, veia ve am azzitъ! zise ea.

— Ve! kъ ne a datъ diamantзlъ nзmaї noъ? zise Caderousse máї nebзnъ de bзkзriъ.

— Da.

— Nimikъ maї adevъratъ, kъvї eatъ-lъ.

Femeia îlъ urivi зnъ minзtъ, dзu' aveia zise k'зnъ glasъ sзrdъ;

— Dar daka va fi minvinosъ?

Caderousse îngъlbeni ші ovъi.

— Minvinosъ, mзrmзrъ elъ, minvinosъ... ші nentrз ve omзlъ avesta sъ mї dea зnъ diamantъ minvinosъ?

— Ilentrз ka sъ i snзї sekretзlъ fъr' a цї ulъti, mъkъtossle!

Caderousse remase ѫnъ minѫtъ ameпitъ sѫb greѫtatea aveste͡i nresѫnѫner͡i.

— Ox! zise el͡ъ dѫn'ѫnъ minѫtъ, mi lѫndѫ-mi͡ nъlъria, ne kare o nѫse d'asѫnra batiste͡i ve͡le͡i rowie kѫ kare era legatъ la kanъ, vomъ alla îndatъ.

— Ши kѫm ve͡i alla?

— E tîrgъ la Beaucaire; sѫntъ lѫkrъtori de netre skѫmue dela Harisъ; mъ dѫkъ sъ le arътъ astъ neatrъ. Tѫ, чъzesve kasa, mѫiere, în doѫъ ore mъ voi͡ъ întoarve.

Ши Caderousse se reпezi afarъ din kasъ, mi lѫ͡ în fѫga mare kalea onѫsъ avele͡a ne ѫnde nlekase nekѫnoskѫtlъ.

— Чinvĭ-zevĭ mi͡ de franvĭ! mѫrmѫrъ Carconta remasъ singѫrъ, astia sѫntъ banĭ... dar nѫ è o stare.

CAPITULŬ XXVIII.

REGISTRELE INCHISORILORU.

A doua zi dupe ce s'a întîmplatŭ cuena de pe kalea dintre Bellegarda si Beaucaire, unŭ omŭ de la treĭ-zecĭ ănĭ la treĭ-zecĭ si doĭ de anĭ, k'unŭ frakŭ albastru deskisŭ, k'unŭ pantalonŭ de pankinŭ si k'o giletă albă, avîndŭ totŭ de o dată ternura si aventŭlŭ britanikŭ, se înfăgiuă la mairălŭ din Marsilia.

— Domnule, i zise elŭ, sunt celŭ d'întîiŭ komisŭ alŭ kasceĭ Thomson si French din Roma. Suntemŭ de zece anĭ în daraverĭ ku kasa Morrel si fiiulŭ din Marsilia. Avemŭ la vr'o sută de miĭ de franchĭ bugagĭ în aceste daraverĭ, si suntemŭ kam îngrijiguĭ, fiindŭ-kă se zice kă această kasă è ameninguată de a se ruina: am venitŭ dar într'adinsŭ din Roma ka să gĭ cerŭ oare-kari deslucirĭ asupr' acesteĭ kase.

— Domnule respunse mairălŭ, sciŭ ku adevăratŭ kă de vr'o patru saŭ cinchĭ anĭ nefericirea nare kă se gine de

D. Morrel: a nerdвtъ вna dвne alta natrв saъ чinчi korъbii mi a чerkatъ treї saъ natrв bankrвte; dar nв mi se kвvine mie, de mi sвnt mi eъ kiarъ kreditorъ de vr'o zeчe miї de franчi, sъ daъ vr'o deslвчire asвnra stъrii în kare se aflъ averea sa. Întreabъ-mъ, ka mairъ, sъ ци sиbiъ чe kвцetъ desnre D. Morrel, mi ци voiъ resnвnde kъ è вnъ omъ onestъ nînъ la asnrime, mi kare nîn' akвm miї a îmnlinitъ toate îndatoririle kв чea maї mare skвmnъtate. Eatъ totъ чe notъ snвne, domnвle; daka vreї sъ svii maї mвlte, îndrenteazъ-te la D. de Boville, insnektorвlъ înkisorilorъ, strada Noailles, No 15; mi elъ are, mi se nare, dozъ-sвte miї franчi nвmї în kasa Morrel, mi, de va fi într'adevъrъ чeva de temвtъ, fiindъ astъ sвmъ maї însemnatъ de kъtъ a mea, îlъ veї afla, dвne kвm è de krezвtъ, kв maї mвlte svііnце desnre aчeasta de kъtъ mine.

Anglвlъ se nъrв kъ nreцвi aчeastъ delikateце mare, salвtъ, cui mi se dвse kв aчelъ nasъ kare è nartikвlarъ fiilorъ Marii-Britanie, kъtre lokвlъ arъtatъ.

D. de Boville era în kabinetвlъ seъ: kъndъ îlъ vъzв. Anglвlъ fъkв o miskare de mirare kare arъta kъ nв se afla nentrв întîia oarъ înaintea aчelвia kъrвia venia sъ i fakъ visitъ. Kътъ nentrв D. de Boville, era awa de desneratъ, în kъtъ era învederatъ kъ toate fakвltъцile sale, absorbite în kвцetarea kare îlъ okвna în minвtвlъ aчela, nв lъsarъ nivi adвчerea sa a minte nivi imaцinarea sa sъ se retъчeaskъ în trekвtъ.

Anglвlъ, kв flegma sa naцionalъ, i fъkв màї kв aчelea-miї vorbe aчeia-miї întrebare ne kare o fъkвse mairвlвї Marsilieї.

— Ox! domnвle, strigъ D. de Boville, din neferivire temerile dвmitale nв se noate sъ fiъ maї bine întemeiate, mi vezї вnъ omъ desneratъ. Aveam dozъ sвte miї franчi

în kasa Morrel: aste doъ-sъte miĭ franчĭ era dota* fiieĭ mele, ne kare aveam a minte s'o mъritъ în чinчĭ-snre-zeчe zile, aste doъ sъte miĭ franчĭ era sъ mi se nlъteaskъ o sътъ miĭ la 15 ale lъneĭ aчesteia, mi o sътъ miĭ la 15 ale lъneĭ ъrmъtoare. Însчiinдasem ne D. Morrel desnre dorinдa чe aveam ka sъ mi se nlъteaskъ aчestĭ banĭ la timnъ, mi eatъ kъ a venitъ aчi, domnъle, abia è o jъmъtá de orъ, ka sъ mĭ snъiъ kъ, daka vasъlъ seъ *Faraonslъ* nъ va veni nînъ la 15, nъ i va fi kъ nътinдъ sъ mĭ nlъteaskъ baniĭ.

— Dar, zise Anglъlъ, asta seamъnъ mъltъ kъ o nrelъnдire de terminъ nentrъ nlatъ.

— Zi maĭ binc, domnъle, kъ asta seamъnъ kъ o bankrътъ! strigъ D. de Boville desneratъ.

Anglъlъ se nъrъ kъ kъдetъ ънъ minътъ; anoĭ zise:

— Astъ-felъ, domnъle, kreanдa dъmitale îдĭ însъlъ vr'o temere?

— Adikъ o nriveskъ ka mi nerdътъ.

— Eĭ bine! eъ, дĭ o kъmnъrъ.

— Dъmneata?

— Da, eъ.

— Dar k'ънъ foarte mare skъzъmîntъ, fъrъ îndoialъ?

— Nъ, чi kъ doъ sъte miĭ franчĭ: kasa noastrъ, adaъse Anglъlъ rîzîndъ, nъ faчe asemenea afaчerĭ.

— Ili nlъtesчĭ?...

— Ne lokъ.

Ili Anglъlъ skoase din nosънarъlъ seъ ънъ teankъ de bilete de bankъ kari nътea faчe îndoitъ de kътъ sъma ne kare D. de Boville se temea sъ n'o nearzъ.

Ънъ fъlдerъ de bъkъriъ trekъ ne faдa D-lъĭ de Boville; dar kъ toate aчestea fъkъ o silinдъ asънrъ-mĭ mi zise:

— Domnъle, katъ sъ дĭ snъiъ maĭ 'nainte, kъ dъne

* Zestre.

kam este de krezută, nu veĭ lua mai multă de uiease la sută din suma aveastă.

— Asta nu mă privește ne mine, zise Anglezŭ; asta privește ne kasa Thomson ui French, în numele kăria lukrezŭ. Poate kă are vre unŭ interesŭ a grăbi reinarea u-neĭ kase rivale. Dar veia ve suiŭ, domnule, é kă sunt gata a pĭ număra aveastă sumă nentru transportulŭ ve mĭ veĭ fave; de kătă voiŭ vere numai unŭ drentă de samsariă.

— Ve felŭ! domnule, asta è prea drentă, strigă D. de Boville, komisiunea è obiĭnuită de la una pînă la una ui jumătate; vreĭ doua? vreĭ treĭ? vreĭ ninĭ? vreĭ mai multă în fine? vorbesve!

— Domnule, resupuse Anglezŭ rîzîndŭ, sunt prekum è kasa mea, nu fakŭ asemenea afaverĭ, nu, drentelŭ meŭ de samsariă è de o altă fire.

— Vorbesve dar, domnule, te askultă.

— Estĭ insnektorelŭ înkisorilorŭ?

— De mai multă de natru-sure-zeve anĭ.

— Ĭiĭ registre de intrare ui de emire?

— Fără îndoială.

— L'aveste registre katŭ să fiă alătărate note privitoare la prisonierĭ?

— Fără îndoială.

— Ei bine, domnule, am fostă kreskută la Roma de unŭ bietă abate kare a desnărată de o datŭ. Am aflatŭ în armă kă fusese arestată la kastelelŭ d'If, ui amĭ voi să kunoskŭ kăte-va amănunte desure moartea sa.

— Kum se numia elŭ?

— Abatele Faria.

— Ox! îmĭ adukŭ a minte foarte bine! strigă D. de Boville, era nebunŭ.

— Se zivea.

— Ox! era kъ adevъratъ.

— Se poate; mi ce felъ de nebъniъ avea elъ?

— Iretindea kъ kъnoscea unъ tesaurъ foarte mare, mi da sume nebune guvernъlъi ka sъ lъ skape din închisoare.

— Bietъlъ omъ! mi a murit?

— Da, domnule, suntъ cinci mease lъni anroane, în luna lъi fevruarъ din urmъ.

— Aï o fericitъ aduvere a minte, domnule, daka gi a-duci astъ-felъ a minte de data.

— Mi aduke aminte de aveasta, pentru kъ moartea bietъlъi omъ era însoyitъ de o împrejurare kurioasъ.

— Poate kъnoasce cine-va astъ împrejurare? întrebъ Anglъlъ kъ o kuriositate pe kare unъ observatorъ profundъ s'arъ fi miratъ s'o vazъ pe faya sa flegmatikъ.

— Ox! Dumnezeulъ meu! da, domnule: temniya abatelui era depъrtatъ kъ vr'o patru-zeci mi cinci cinci zeci nicioare de a unui ayentъ bonapartistъ, unulъ din ceï ce kontribuiserъ mai multъ la întoarcerea usurpatorului la 1815, omъ foarte otъrîtъ mi foarte nerikulosъ...

— Adevъratъ! zise Anglъlъ.

— Da, respunse D. de Boville; s'a întîmplatъ sъ vъzъ eu însu-mi ne omulъ avesta la 1816 sau 1817, mi nu putea intra cineva la dînsulъ fъrъ unъ niketъ de soldayi: astъ omъ mi a fъkutъ o mare întinъrire, mi nu voiu vita nici o datъ fisionomia sa.

Anglъlъ surîse pe nevъzute.

— Mi zici dar, domnule, întrebъ elъ, kъ amîndoui temniyele...

— Era desparyite de o distanyъ de cinci-zeci nicioare; dar se vede kъ avestъ Edmondъ Dantès...

— Astъ omъ nerikulosъ se numia...

— Edmondъ Dantès. Da, domnule, se vede kъ avo-

stă Edmondă Dantès se kunoise de unelte saă kă mi le fă-kuse elă singurică; kăvî se află o trekătoare prin kare se komunika prisonierii între dînmii.

— Astă trekătoare a fostă fără îndoială făkută kă skonă ka să noată săgi?

— Tokmaî; dar, din neferiire nentru prisonierî, abatele Faria fă atakată de o katalensiă mi muri.

— Înțelegă, asta nuse nedikă planuriloră de fugire.

— Pentru mortă, da, resunnse D. de Boville, dar nu mi nentru velă ve trăia i din kontra, avestă Dantès văzu într'asta unu mizlokă de a grăbi fuga; elă kredea fără îndoială kă prisonierii morțî la kastelulă d'If se îngrona într'unu vimitiriă ordinară; stremută ne renosatulă în kamera sa, i luă lokulă în sakulă în kare îlă kususeră, mi astentă minutulă mormîntării.

— Avesta era unu mizlokă kutezătoră mi kare arăta oare-kare kurață, zise Anglulă.

— Ox! ță am suusă, domnule, kă era unu omă foarte nerikulosă; din feriire kă a skăpată singurică guvernulă de temerile ve le avea în privinței.

— Kum aua?

— Ve felă! nu înțeleță?

— Nu.

— Kastelulă d'If n'are vimitiriă; morții se aruncă în mare dune ve li se leagă de pivioră o giulea de treî-zevî mi muease.

— Eî bine? zise Anglulă ka kum n'ară fi privenută lesne.

— Ei bine! i se legă de pivioră o giulia de treîzevî mi muease mi se aruncă în mare.

— Adevărată! strigă Anglulă.

— Da, domnule, urmă insnektorulă. Înțeleță în kătă

mirare katъ sъ fi fostъ fъgitivъlъ kъndъ se simgi nrevъlitъ de ne stъnve în josъ. Aui fi vrъtъ sъ i vъzъ obrazъlъ în minъtъlъ avela.

— Arъ fi fostъ greu.

— Dar or ui kъm, zise D. de Boville, ne kare sigъranga kъ va uъne earъ mъna ne avele doъ sъte miĭ franvĭ îlъ fъvea voiosъ, dar or ui kъm, nar' kъ lъ vъzъ înaintea okilorъ meĭ.

Ili leuinъ de rîsъ.

— Ili eъ asemenea, zise Anglъlъ.

Ili înveuъ ui elъ sъ rîzъ, dar kъm rîdъ Angliĭ, adikъ din vîrfъlъ dingilorъ.

— Astъ-felъ, ъrmъ Anglъlъ, kare ui aflъ maĭ întîiъ elъ sъngele velъ reve, astъ-felъ fъgitivъlъ fъ înekatъ.

— Ka elъ.

— Ili gъvernatorъlъ fъ desbъratъ într' avela-uĭ timnъ ui de fъriosъ ui de nebъnъ.

— Tokmaĭ.

— Dar katъ sъ se fi fъkъtъ vre ъnъ aktъ desnre avestъ evenimentъ ? întrebъ Anglъlъ.

— Da, da, aktъ de moarte. Ingeleguĭ, konsъnguenii lъĭ Dantès, de va fi avъtъ, ntea s'aibъ vre ъnъ interesъ întrъ a se asigъra de este mortъ saŭ viъ.

— Astъ-felъ înkътъ akъm notъ fi linisviguĭ de lъ vorъ fi mostenitъ. E mortъ, mortъ kъm se kade.

— Ox! Dъmnezeъlъ meu, da. Ili li se va da o atestare orĭ ui kъndъ vorъ voi.

— Fiъ ui aua, zise Anglъlъ. Dar sъ venimъ la reguistre.

— Într'adevъrъ. Astъ istoriъ ne a denъrtatъ de ele. Mъ eartъ.

— Ientrъ че sъ te ertĭ? nentrъ istoriъ? Nivĭ de kъm; mi s'a nъrъtĭ kъrioasъ.

— Ana mi este într'adevъrъ. Astĭ-felĭ, doresvĭ sъ vezĭ, domnъle, totĭ че è nrivitorĭ la bietъlĭ dъmitale abate, kare, elĭ, era nъmaĭ dъlveaцъ.

— Asta mĭ arĭ fave nlъvere.

— Trevĭ în kabinetъlĭ meĭ, mi цĭ voiĭ arъta aveasta.

IIIi amîndoĭ trekъrъ în kabinetъlĭ D-lъĭ de Boville.

Toate era într'adevъrĭ în vea maĭ bunъ ordine: fiъkare reцistrъ era la nъmъrъlĭ seĭ, fiъ-kare dosarĭ la lokъlĭ seĭ. Insnektorъlĭ nъse ne Anglъlĭ sъ цeazъ ne unĭ fotoliĭ, mi asternъ înainteĭ reцistrъlĭ mi dosarъlĭ nrivitorĭ la kastelъlĭ d'If, dъndъĭ totĭ timnъlĭ d'a resfoi, ne kъndĭ elĭ, цezîndĭ într'unĭ kolцĭ, îmi vitia jurnalъlĭ.

Anglъlĭ afli fъrъ grestate dosarъlĭ nrivitorĭ la abatele Faria; dar se vede kъ istoria ne kare i o snъsese D. de Boville îlĭ interesase foarte mъltĭ, kъvĭ, dъne че lъĭ kъnosvinцъ de aveste xъrtii d'întîiĭ, urmъ a resfoi nînъ kъndĭ ajunse la teankъlĭ lъĭ Edmondĭ Dantès. Akolo afli fiъ-kare lъkrъ la lokъlĭ seĭ, denunviare, întrebъtoriĭ, netiцiъnea lъĭ Morrel, anostila D-lъĭ de Villefort. Îndoi binimorĭ denunviarea, o nъse în nosunarĭ, viti întrebъtorilĭ, mi vъzъ kъ nъmele Noirtier nu se afla într'însulĭ, viti asemenea mi vererea kĭ data din 10 aurile 1815, în kare Morrel, dъne învъцътъra sъbstitutъlъĭ, esaцera k'unĭ skonĭ minunatĭ, fiindĭ-kъ Napoleon împъrъцia n'atunvĭ, serviviele че le fъkъse Dantès kaxseĭ imneriale, servivie ne kari vertifikatъlĭ lъĭ Villefort, le fъvea nekontestate, atunvĭ înцelese totĭ. Astъ verere la Napoleon, nъstratъ de Villefort, ajunse în a doxa Restaurare o armъ snъimintъtoare între mъnile urokurorilĭ reцelĭ. Nĭ se maĭ mirĭ darъ resfoindĭ reцistrъlĭ avesteĭ note nъse în nrivirea nъmelĭ seĭ.

EDMONDŬ DANTÈS.

Bonanartistŭ tărbatŭ, a lsatŭ o narte aktivъ la întoarverea de la insăla Elba.
Sъ fiъ ginstŭ în velŭ maĭ mare sekretŭ ui sub vea maĭ striktъ urevegere.

Sub liniele avestea era skrisŭ ks altъ skriitărъ:

"Asemъnatŭ noteĭ de maĭ sssŭ, *ns é nimikŭ de fəkstŭ*"

De kътŭ, alътărъndŭ skriităra noteĭ ks a vertifikatălĭ nssŭ din jossŭ vererii lĭ Morrel, se încredinцъ kъ nota era skrisъ totŭ ks aveia-uĭ mъnъ ka ui vertifikatălŭ, adikъ skrisъ de Villefort.

Kътŭ nentrs nota kare însoцia nota, Anglăsŭ înцelese kъ trebăia sъ fiъ konsemnatъ de vr'snŭ insnektorŭ kare avăsese snŭ interesŭ trekътorŭ desnre starea lĭ Dantès, dar ne kare sviinцele de kari vorbirъmŭ îlŭ fъksserъ sъ ns i fiъ ks nstinцъ a uĭ srma avestŭ interesŭ.

Dsne ksm am snssŭ, insnektorălŭ, din diskreцisne ui ka sъ ns ssnere ne elevălŭ abatelĭ Faria în kъstările sale, se denărtase ui vitia *Drapelulŭ albŭ*.

Ns vъzs dar ne Anglăsŭ kъndŭ îndoi ui nsse în nosănarŭ densnviarea skrisъ de Danglars sub franzarălŭ Reservei, ui kare avea ne dînsa timbrălŭ nosteĭ din Marsilia 27 fevrsarŭ, redikata de la 6 ore seara.

Dar, katъ s'o snsnemŭ, ui de lŭ arŭ fi vъzutŭ, arŭ fi nssŭ nrea nцinъ însemnътate l'avea xărtiъ ui urea mултъ însemnътate la sama lĭ de dosъ sste miĭ franvi, fărъ ka sъ

se maĭ onвiъ la чeia чe fъчea Anglвlв, de ɯi nв era dвne regвlъ astъ fantъ.

— Mвlцвmeskв, zise aчesta înkizîndв kв sgomotв reцistrвlв. Am aflatв чe mĭ trebвia; eв trebвe sъ mĭ цiв kвvîntвlв: fъ-mĭ вnв simnlв transnortв de kreanца dвmitale; rekвnoasчe într'aчestв transnortв kъ aĭ nriimitв sвma, ɯi цĭ voiв nвmъra baniĭ.

Illi ɯĭ dete skaвnвlв de la masъ D-lвĭ Boville, kare ɯezв îndatъ ɯi se grъbi sъ fakъ transnortвlв чerвtв, ne kъndв Anglвlв nвmъra biletele de bankъ ne marцinea skriitoriвlвĭ.

CAPITULŬ XXIX.

CASA MORREL.

Чelъ чe arъ fi пъrъsitъ Marsilia kъ kъцĭ-va anĭ înainte, kъnoskîndъ interiorъlъ kaseĭ Morrel, ші sъ fi intratъ în enoka în kare amъ ajъnsъ, arъ fi vъzъtъ o mare skimbare.

În lokъlъ aчelъĭ aerъ de viaцъ, de traiъ bъnъ ші de feriчire kare se simte, ka sъ zikъ aша, într'o kasъ чe è ne kalea nrosneritъціі, în lokъlъ aчelorъ feцe voioase kari se aratъ în dosъlъ nerdelelorъ de la ferestre, aчelorъ komisĭ nlinĭ de afaчerĭ kari trekъ urin koridorъ kъ o naпъ dъne ъrekiъ, în lokъlъ aчeleĭ kъrцĭ nline de kolete, resъnъndъ de strigъtele ші de risetele faktorilorъ, arъ fi vъzъtъ, kiarъ de la întîia vedere, ънъ чe tristъ ші mortъ.

Într'aчelъ koridorъ demertъ ші într'aчea kъrte goalъ, din îmniegaціі чeĭ nъmeroшĭ kari o dinioarъ nonъla kanчelaria, nъmaĭ doĭ remъseserъ: ънъlъ era ънъ jъne de doиъ-zeчі ші treĭ saъ doиъ-zeчĭ ші natrъ de anĭ, a nъme Emanuel Raymond, kare era înamoratъ dъne fiia D-lъi Morrel, ші

remъsese în kasъ kъ toate kъte le fъvea nъringiĭ lъĭ ka sъ lъ denъrteze de akolo: velъ altъ era unъ bъtrъnъ ne însъratъ, kъ însъrcinarea de kasierъ, snokiъ, a nъme Coclès, nъmire ve i o deteserъ jъniĭ kari îmnlea o dinioarъ avea stъninъ vîjiitoare, astъ-zĭ màĭ nelokъitъ, mi kare mĭ a rekъnъtatъ auia de bine mi ne deulinъ adevъratъlъ seъ nъme, înkъtъ, dъne toatъ nrobabilitatea, nivĭ kъ s'arъ fi întorsъ daka lъ arъ fi strigatъ vineva astъzi kъ nъmele avela.

Coclès remъsese în serviviъlъ D-lъĭ Morrel, mi s'a fъkътъ o kъrioasъ skimbare în starea bravъlъĭ omъ. Se ъrkase la treanta de kasierъ mi desvinsese în rangъlъ de feviorъ.

Kъ toate avestea elъ totъ era avela-mi Coclès, bunъ, rъbdъtorъ, devotatъ, dar nestremътatъ în nrivinga aritmetiveĭ, singъrътъ nunktъ ne kare s'arъ fi lъutatъ kъ neutъlъ kъ lъmea întreagъ, kiarъ mi kъ D. Morrel, mi kъnoskîndъ nъmaĭ tabla lъĭ Hitagora, ne kare o svia ka aua, or kъm lъ arъ fi sъvitъ vineva mi or în ve retъvire s'arъ fi verkatъ sъ lъ fakъ sъ kazъ.

În mizlokъlъ întristъriĭ tътъlorъ kare konrinsese kasa Morrel, Coclès era kъm amъ zive singъrъ kare remъsese nenъsътorъ. Dar, sъ nъ se amъgeaskъ vineva, astъ nenъsare nъ i venia din linsa komnътimiriĭ, dar, din kontra, dintr'o konvingere nestremътatъ. Hrekъm moariviĭ, se zive, kari nъrъseskъ nъginъ kъte nъginъ o korabiъ kondamnatъ maĭ d'înainte de ъrsitъ ka sъ nearъ în mare, astъ-felъ înkътъ avesti oasnegĭ egoistĭ aъ nъrъsit'o kъ totъlъ în minътъlъ în kare mĭ redikъ ankora, totъ asemenea, amъ snъs'o, toatъ avea mъlgime de komisĭ mi de imniegagĭ kare mĭ ginea viaga din kasa armatorъlъĭ nъrъsise nъginъ kъte nъginъ mi kanvelariъ mi magasinъ; devĭ, Coclès îi vъzъse denъrtъndъ-se togĭ fъrъ kiarъ a kъgeta sъ aflc kъvintъlъ nlekъriĭ lorъ; totъlъ dъne kъm amъ snъsъ, se redъvea nentrъ

Coclès la o kestiune de cifre, ui de douъ-zeчї de anї de kъndъ era în kasa Morrel, vъzuse totъ d'auna ulцile dъndu-se or kъndъ se cerea ku atъta regularitate, în kъtъ nu i intra în kanъ kъ s' arъ nutea onri astъ regularitate ui aste ulцї sъ fiъ întreruute, urekum unъї morarъ kare are o moarъ alimentatъ de anele unъї rîъ avuцiosъ nu i intrъ în kanъ kъ avestъ rîъ arъ nutea înceta d'a kurge. Într' adevъrъ, uîn' avi nimikъ nu venise înkъ sъ striче konvinцerea lui Coclès. Celъ din urmъ fine de lunъ se ulъtise ku o nunkiuatitate riguroasъ. Coclès dovedise o greuealъ de ueantezeчї ventime fъkute de D. Morrel în nagуba sa, ui kiarъ în ziua aveia, elъ adusese înderъtъ D-lui Morrel vele natrusure-zeve solde kari trevea maї multъ, ui D. Morrel, k' unъ surîsъ melankolikъ, le luase ui le lъsase sъ kazъ într' unъ sertarъ màї golъ, zikîndъ:

— Bine, Coclès, estї diamantulъ kasierilorъ.

Illi Coclès se retrъsese kътъ se noate de multцumitъ, kъчї o lasdъ a D-lui Morrel, astъ diamantъ alъ oamenilorъ onestї din Marsilia, lingуuia maї multъ ne Coclès de kътъ o gratifikare de cinчї-zeчї de skude.

Dar, del' avestъ fine de lunъ îmulinitъ auia de viktoriosъ, D. Morrel uetrekuse ore foarte krude; ka sъ o skoaцъ la kale ku avestъ fine de lunъ, elъ adunase toate mizloavele sale, ui însu-uї, temîndu-se ka sgomotulъ restristeї sale sъ nu se resunъndeaskъ în Marsilia, kъndъ lъ arъ vedea cineva alergъndъ l' asemenea estremitцї, fъkuse o kulътoriъ la tirgulъ de la Beaucaire sure a vinde kute-va skule ale nevesteї sale ui ale fiieї sale, ui o uarte din arцintъria sa. Ilrin mizlokulъ avesteї vînzъrї, toate se fъkuserъ ui astъ datъ în cea maї mare onoare a kaseї Morrel; dar kasa de banї remъsese ku totulъ goalъ. Kreditulъ, sueriatъ de vorbele ce se fъcea, se retrъsese ku egoismulъ

seă obiчînsită, ші ka sъ o skoaцъ la kale kă o sătъ de miї franчї че era sъ і nlъteaskъ la 15 ale korenteї D-lъї de Boville, ші kă altъ sătъ miї franчї a kъrora skadinцъ era la 15 ale lъneї ărmъtoare. D. Morrel n'avea altъ sneranцъ maї adevъratъ de kътă întoarчerea *Faraonslъї*, a kъrъia nlekare o aflase de la o altъ korabiъ kare mї redikase ankora într'avela-mї timnă ka ші dînsălă, ші kare sosise foarte bine.

Dar însъ korabia, kare venia ka ші *Faraonslă* de la Calcuta, sosise de чinчї-snre-zeче zile, de oare-че desnre *Faraonslă* nă se sчia înkъ nimikă.

Într'aчeastъ stare se afla lăkrările kъndă, a doăazi dăne че trimisălă kaseї Thomson ші French din Roma terminase kă D. de Boville însemnata afaчere de kare vorbirъmă, se înfъцiшъ la D. Morrel.

Emanuel îlă nriimi. Jănele, kare se snъimînta de or че obrază noă, kъчї fiъ-kare obrazănoă îlă însчiinца desnre ănă kreditoră noă, kare, în neastîmnъrălă seă, venia sъ fakъ întrebъrї kanălъї kaseї, jănele, ziserъmă, vră sъ skăteaskъ ne natronălă seă de sănъrarea asteї visite: întrebъ ne nosălă venită, dar nosălă venită deklarъ kъ n'avea nimikă de zisă D-lъї Emanuel, ші kъ voia sъ vorbeaskъ kă D. Morrel în nersoanъ.

Emanuel kiъmъ săsninъndă ne Coclès. Coclès veni ші jănele і zise sъ kondăkъ ne streinălă la D. Morrel.

Coclès merse înainte ші streinălă dăne dînsălă.

Ne skarъ întîlnirъ o fatъ jănъ ші frămoasъ de la шeaї-snre-zeче nînъ la шeante-snre-zeче anї, kare se ăitъ la streină kă neastîmnъră.

Coclès nă lăъ a minte l'aчeastъ esnresiăne de obrazăkare, kă toate aчestea, se nъră kъ nă skъnъ din vederea streinălъї.

— D. Morrel è în kabinetвlъ seъ, nв è awa, damiчelъ Iвliъ? întrebъ kasierвlъ.

— Da, чelъ nвцinв awa krezъ, zise jвna fatъ kв îndoialъ; vezi maï întîiъ, Coclès, ші daka è tatвlъ meъ akolo, anвnцъ ne domnвlъ.

— Ka sъ m' anвnце è de nrisosъ, damiчelъ, resпвnse Anglвlъ, D. Morrel nв kвnoasчe nвmele meъ. Domnвlъ va faчe bine nвmaï sъ i snвiъ kъ sвnt întîiвlъ komisъ alъ DD. Thomson ші French din Roma, kare se aflъ în daraveri kв kasa D-lвï tatвlвï dвmitale.

Jвna fatъ îngъlbeni ші se da josъ, ne kъndъ Coclès ші streinвlъ se вrka.

Ea intrъ în kantorвlъ вnde шedea Emanuel, ші Coclès, kв ajвtorвlъ вneï keie kare o avea la dînsвlъ, ші kare anвnца marile sale intrъri lingъ stъninвlъ seъ, deskise o вшъ пвsъ în вngiвlъ skъriï del' alъ doilea ulanъ, deskise o a doвa вшъ, ne kare o înkise dвne dînsвlъ, ші dвne чe lъsъ вnъ minвtъ singвrъ ne trimisвlъ kasei Thomson ші French, se întoarse fъkîndвï semnъ kъ noate sъ intre.

Anglвlъ intrъ; aflъ ne D. Morrel шezîndъ înaintea вneï mese, îngъlbenindъ înaintea koloanelorъ snвinвîntъtoare ale reцistrвlвï вnde era înskrisъ nasivвlъ seъ.

Vъzîndъ ne streinвlъ, D. Morrel înkise reцistrвlъ, se skвlъ ші înaintъ вnъ skaвnъ; ne вrmъ, kъndъ vъzвse streinвlъ kъ шezв, se пвse ші elъ sъ шeazъ.

Patrв-snre-zeчe anï skimbaserъ nrea mвltъ ne bвnвlъ negoчiantъ, kare, fiindъ de treï-zeчï ші шease de anï la înчenвtвlъ aчesteï istorie, era anroane sъ kalчe ne чinчï-zeчï: nъrвlъ i albise, frвntea i se sъnase sвb sbîrчitвrele grijilorъ, în чele din вrmъ, nrivirea sa, kare o dinioarъ era atъtъ de fermъ ші atъtъ de otъrîtъ, se fъkвse vagъ ші neotъrîtъ, ші

nъrea kъ se temea mereș sъ nș se onreaskъ saș ne o ideъ saș ne vre ənș omș...

Angləlș se ʒitъ la dînsəlș k'ənș simtimentș de kəriositate kare era învederatș nlinș de interesș.

— Domnəle, zise Morrel, ne kare astъ ʏervetare nъrea kъ lș nənea într'o îndoitъ sənъrare, aï doritș sъ mï vorbeswï?

— Da, domnəle. Swïï din nartea kəï vișș, nș è aua?

— Din nartea kaseï Thomson ui French din Roma, dəne kəm mï a snəsș ʏelș nəginș kasiersș meș.

— Ui a snəsș adevъrəlș, domnəle. Kasa Thomson ui French avea, în kərsəlș avesteï lənï ui în ʏea ərmъtoare, treï saș natrș səte miï franʏï de nlъtitș în Franʏia, ui, kənoskîndș rigəroasa dəmitale esaktitədine, a adənatș toate xъrticle ʏe le a nətətș alla səb semnъtəra aveastъ, ui m'a însъrʏinatș, asemъnatș kș terminele de skadinge ale avestorș xъrtie, sъ nriimeskș fondəlș de la dəmneata ui sъ fakș kəvenita întrebəinqare a avestəï fondș.

Morrel skoase ənș səsninș nrofəndș, ui uï nəse mъna ne frənte kare era akoneritъ de sədoare.

— Astș-felș, domnəle, întrebъ Morrel, aï nolige səbsemnate de mine?

— Da, domnəle. nentrș o səmъ foarte însemnatъ.

— Ilentrș kare səmъ? întrebъ Morrel, k'ənș glasș ne kare se silia sъ lș intъreaskъ.

— Dar eatъ mai întliș, zise Angləlș skoqîndș ənș teankș, ənș transnortș de doxъ-səte miï franʏï fъkətș la kasa noastrъ de D. de Boville, insnektorəlș înkisorilorș. Kənosʏï kъ estï datorș aveastъ səmъ D-ləï de Boville?

— Da, domnəle, elș uï a nəsș banii la mine kș natrș ui jəmъtate la sətъ, səntș auroane ʏinʏï anï,

— Iłi ne kari trebъe sъ i ułъtesчї?

— Jъmъtate la чinчї-sute-zeчe ale lъneї aчesteia, ші jъmъtate la чinчї-sute-zeчe ale lъneї ъrmъtoare.

— Aша è; ne ъrmъ eatъ treї-zeчї ші doъ miї franчї ші чinчї sъte, la finele lъneї kъrgъtoare; sъntъ nolige sъbsemnate de dъmeata ші trekъte la ordinъlъ nostrъ de nisчe alъ treilea nersoane.

— Le rekъnoskъ, zise Morrel, a kъrъia faцъ se rъmenia de rъшine kъцetъndъ kъ, nentrъ întîia oarъ în viaца sa, nъ nъtea sъ fakъ onoare semnъtъreї sale; asta è totъ?

— Nъ, domnъle, maї am nentrъ finele lъneї ъrmъtoare ші aчeste valorї, ne kari ni le a trekъtъ kasa Pascal ші kasa Wild ші Turner din Marsilia, чinчї-zeчї ші чinчї miї franчї anroane, neste totъ doъ-sъte ontъ-zeчї ші ineaнmiї чinчї sъte franчї.

Чeia чe sъferia neferiчitъlъ Morrel în timnъlъ aчesteї enъmerъrї é kъ neнъtinцъ a se deskrie.

— Doъ-sъte ontъ zeчї ші meante miї чinчї sъte franчї! reneti elъ nakinalъ.

— Da, domnъle, resnънse Anglъlъ. Deчї, ъrmъ elъ dъn'o tъчere de ънъ minътъ, nъ цї voiъ askънde, domnъle Morrel, kъ, de ші nimiнї nъ è kare sъ aibъ de zisъ чeva în kontra nrobitъцiї dъmitale kare a fostъ nîn' akъm fъrъ natъ, dar sgomotъlъ nъblikъ din Marsilia zive ka nъ estї în stare a цї îngriji de interese ka altъ datъ.

L'aчeste vorbe nъцinъ delikate, Morrel îngъlbeni de snaimъ.

— Domnъle, zise elъ, nîn' akъm, ші nъ sъntъ maї mъltъ de doъ-zeчї ші natrъ de anї de kъndъ am nriimitъ kasa din mъnile tatъlъї meъ, kare, ші elъ, o administrase treї-zeчї ші чinчї de anї, nîn' akъm niчї ънъ biletъ sъbsem-

natŭ Morrel ui fiiŭ n'a fostŭ înfrŭgiuatŭ la kasъ fьr' a fi nlьtitŭ.

— Da, sviŭ asta, resnвnse Anglвlŭ; dar, ka вnŭ omŭ de onoare k'вnŭ omŭ de onoare, vorbesve kвratŭ, domnвle; nlьti-veĭ avestea kв aveia-uĭ skвmnьtate?

Morrel tresьri ui se вitъ l'avela kare i vorbia kв maĭ mвlъ sigвranцъ de kъtŭ nîn' atвnvĭ.

— La nisve întrebьrĭ fьkвte kв aveastъ frankeце, zise elŭ, katъ sъ daŭ вnŭ resnвnsŭ frankŭ. Da, domnвle, voiŭ nlьti, daka, dвne kвmsnerŭ, va sosi korabia mea kв bine, kьvĭ sosirea sa îmĭ va da earъ kreditвlŭ ne kare mi lŭ aŭ lвatŭ atьtea îmnrejвrьrĭ kьrora am fostŭ viktimъ; iar daka, din neferivire, *Faraonslŭ*, velŭ din вrmъ mizlokŭ ne kare îmĭ nвiŭ sneranцa, îmĭ va linsi...

Okiĭ bietвlвĭ armatorŭ se îmnlвrъ de lakreme.

— Eĭ bine! întrebъ întrevorbitorвlŭ seŭ, daka цĭ va linsi avestŭ mizlokŭ din вrmъ?

— Eĭ bine! вrmъ Morrel, domnвle, îmĭ vine kв greŭ sъ o snвiŭ... dar obivînвindв-mъ kв neferivirea, katъ sъ mъ obivînвeskŭ ui kв rвuinea... eĭ bine! krezŭ kъ voiŭ fi silitŭ sъ învetezŭ din nlъцĭ.

— N'aĭ amivĭ kari sъ te noatъ ajвta în aveastъ îmnrejвrare?

Morrel sвrîse kв amъrъvivne.

— Kъndŭ è vorba de interese, domnвle, se zive kъ n'are vineva amivĭ, o sviĭ asta: are koresnondinцĭ.

— Este adevъratŭ, mвrmвrъ Anglвlŭ. Astŭ-felŭ dar nвmaĭ astъ sneranцъ цĭ a maĭ remasŭ?

— Вna singвrъ.

— Vea din вrmъ?

— Vea din вrmъ.

— Ші daka veĭ nerde ui n'aveasta...

— Sənt nerdəlă, domnəle, nerdəlă de totă.

— Kənde veniam la dəmneata, o korabiĭ intra în nortă.

— O sviă domnəle. Ună jəne kare a remasă kredinvioasă la neferivirea mea netreve o narte din timnălă seă la ună belvederă ve se află în səsălă kaseĭ, kə sneranța de a veni sə mĭ adəkə velă d'întiiă nəvela vea bənə. Am aflată dela dînsălă sosirea avesteĭ kobəbiĭ.

— Illi nə è a dəmitale?

— Nə; è o korabiĭ bordelesə, *Gironda*; vine totă dela India ui ea, dar nə è a mea.

— Hoate kə are vr'o kənosvințə desnre *Faraonălă*, ui ță adəve vr'o nəvelə.

— Kəvine-se sə ță o snăiă, domnəle? mə temă totă atəta de a afla veva desnre trikatartălă* meă kătă ui d'a remənea în nesigəranțə. Nesigəranța, è ui ea o sneranțə.

Dən'aveia D. Morrel adəəse k'ună glasă sərdă.

— Astə întərziere nə è natəralə: *Faraonălă* a ilekată de la Calcuta la 5 fevrəară, è maĭ măltă de o lənə de kəndă kəta sə fiə aivĭ.

— Ve este asta? zise Anglălă trəgîndă kə ərekia, ve însemneazə avestă sgomotă?

— Ox! Dəmnezeălă meă! Dəmnezeălă meă! strigə Morrel îngəlbenindă, ve o maĭ fi oare?

Într'adevəră, se fəvea ună sgomotă la skarə; unĭ venia, alțiĭ se dəvea, ba înkə se əszi ui ună strigătă de dərere.

Morrel se skălă snre a se dəve sə deskizə ușa; dar nəterile îlă nərəsirə, ui kəzə earə ne fotoliălă seă.

Amîndoĭ remaserə fațə în fațə ună lă, Morrel tremərəndă neste totă, streinălă urivindă-lă kə o urofndə îndərare. Sgomotălă învetase, dar kə teate avestea

* Korabiə kə treĭ katarte.

arъ fi zisъ vineva kъ Morrel astenta veva; astъ sgomotъ avea o kasъ ui kъta s'aibъ o srmare, se nъrs streinslъi kъ se srka vineva binimorъ ne skarъ, ui kъ naюii, kari era aĭ maĭ mьltorъ nersoane, se onrirъ în mizlokslъ skъriĭ.

O keiъ fs întrodsъ în broaska sueĭ d'întîiъ, ui se aszi astъ sunъ skîrgiindъ ne gîgînele sale.

— Nsmaĭ dosъ nersoane sntъ kari aъ astъ keiъ, zise Morrel, Coclès ui Islia.

Într'avela-uĭ timnъ a dosa sunъ se deskise, ui se vъzs intrndъ fata vea jsnъ ks faga neritъ ui nlinъ de lakreme.

Morrel se skslъ tremsrndъ, ui se rezimъ de bragslъ fotolislъi seъ, kъvĭ n'arъ fi nststъ a se gine în nivioare; glasslъ seъ voia sъ întrebe, dar ns maĭ avea glasъ.

— O tatъ! zise fiiъ-sa imnresnndъ-uĭ mъnile, eartъ fiieĭ dsmitale a fi adskъtoare sneĭ nsvele srîte.

Morrel îngъlbeni de snaimъ; Islia veni sъ s'arsnve în bragele sale.

— O tatъ! tatъ! zise ea, ksragiъ!

— Ama dar *Faraonslъ* a neritъ? întrebъ Morrel k'snъ glasъ înekatъ.

Fata ns resnsnse nimikъ, dar fъks snъ semnъ afirmativъ ks kanslъ eĭ rezimatъ ne nentslъ tatъlsĭ seъ.

— Illi ekinagislъ? întrebъ Morrel.

— Skъnatъ, zise fata, skъnatъ de korabia bordelesъ kare a sositъ la nortъ.

Morrel redikъ amîndosъ mъnile la verъ k'snъ felъ de resignare ui de rekснosvingъ sъblimъ.

— Îgĭ mslgsmeskъ, Dsmezeslъ meъ, zise Morrel velъ nsginъ nsmaĭ ne mine singsrъ mъ bagĭ!

Or kъtъ de fregmatikъ era Anglslъ, o lakremъ i sdъ nleona.

— Intrați, zise Morrel, intrați, kъvĭ înțelegŭ kъ sъnteți la ъiъ toți.

Într'adevъrŭ, abia zise aveste vorbe, kъndŭ doamna Morrel intrъ înekatъ de ulъnsete; Emanuel o ъrma; în fъndŭ în antikamerъ, se vedea fețele vele asnre a vre o ueante saŭ outŭ marinarĭ ne jъmъtate golĭ.

La vederea avestorŭ oamenĭ, Anglъlŭ tresъri; fъkъ ъnŭ nasŭ ka snre a se dъve la dînuiĭ, dar se onri ui se retrase din kontra în kolțъlŭ velŭ maĭ întъnekosŭ ui velŭ maĭ denъrtatŭ alŭ kabinetъlъĭ.

Doamna Morrel se dъse sъ ueazъ ne fotoliŭ, lъĭ ъna din mъnile bъrbatъlъĭ eĭ într'ale sale, ne kъndŭ Islia sta totŭ rezimatъ de nentŭlŭ tatъlъĭ seŭ. Emanuel remase în mizlokŭlŭ kamereĭ ui nъrea ka ъnŭ legъmîntŭ între grъna familieĭ Morrel ui marinariĭ kari sta la ъiъ.

— Kъm s'a întîmnlatŭ aveasta? întrebъ Morrel.

— Anroniъ-te, Penelon, zise jъnele, ui snъne întîmnlarea.

Ънŭ matelotŭ bъtrъnŭ, arsŭ de soarele ekъatorъlъĭ, întorvea în mъnile sale remasъlŭ ъneĭ nъlъrie.

— Bъnъ-ziъ, domnъle Morrel! zise elŭ, ka kъm arŭ fi nъrъsitŭ Marsilia în ajъnŭ ui arŭ fi sositŭ de la Aice saŭ de la Toulon.

— Bъnъ ziъa, amikŭlŭ meŭ! zise armatorъlŭ nenŭtîndŭ sъ se onreaskъ d'a sъrîde în lakremele sale; dar ъnde e kanitanŭlŭ?

— Kanitanŭlŭ. domnъle Morrel, a remasŭ bolnavŭ la Palma; dar, daka va voi Dъmnezeŭ, nŭ i va fi nimikŭ, ui lŭ veĭ vedea sosindŭ în kъte-va zile totŭ anna de sъnŭtosŭ ka dъmneata ui ka mine.

— Bine... Akъm vorbesve, Penelon, ziso D. Morrel.

Penelon fъkъ sъ treakъ resъveaon sa de tътъnŭ

— Apropiă-te, Penelon, și spune întîmplarea.

de la dreanta la stъnga, uъse mъna înaintea gъreĭ, se întoarse, trase în antikamerъ unŭ skъinatŭ lъngŭ uĭ negriviosŭ, întinse niviorъlŭ uĭ legъnъndu-se ne koanse:

— Kъndŭ a fostŭ, domnъle Morrel, eramŭ kam între kanъlŭ Albŭ uĭ kanъlŭ Boiador, mergîndŭ k'unŭ vîntiĭelŭ frъmosŭ sud-vest, dъne ĭe amŭ bъlъvitŭ ontŭ zilimoare în linisĭea ĭea maĭ mare, kъndŭ kanitanъlŭ Gaumard s'anroniŭ de mine, katъ sъ snъiŭ kъ eram la kîrmъ, uĭ mĭ zise: — Tatъ Penelon, ĭe ziĭ desure noriĭ aveia kari se înalgъ kolo josŭ ne orisontŭ?

— Tokmaĭ uĭ eŭ mъ uitam la eĭ în minъtlŭ avela.

— Ĭe sъ zikŭ, kanitane! zikŭ kъ se urkъ urea iŭte, urekъtŭ nu le è nasulŭ, uĭ kъ sunt maĭ negri ne kъtŭ se kuvine unorŭ norĭ kari n'arŭ avea vr'unŭ kugetŭ bunŭ.

— Ili eŭ zikŭ totŭ ama, resuunse kanitanulŭ, uĭ katъ sъ mĭ ieaŭ mъsurele. Avemŭ urea multe nînze nentru vîntulŭ ĭe are sъ viĭъ neste nugiinŭ... Eĭ, eĭ! vedegĭ sъ strînugĭ nînzele de la katartele ĭele miĭ uĭ sъ maĭ întindegĭ funia de la nînza d'înainte.

Era înkъ timpŭ; abia se uъse ordinulŭ în lukraro kъndŭ vîntulŭ nikъ în urmъ uĭ korabia se lъsъ la o narte.

— Bine! zise kanitanulŭ, totŭ multe nînze avemŭ; vedegĭ sъ strînugĭ nînza ĭea mare! Ținĭ minute dun' aveasta, nînza ĭea mare era strînsъ, uĭ merueamŭ ku misana*, ku nînzele nodurelelorŭ uĭ ku nînzele din virfŭ.

— Eĭ bine! tatъ Penelon, îmĭ zise kanitanulŭ, ĭe aĭ de klъtesĭĭ din kanŭ?

— Am kъ în lokulŭ dumitale eŭ nu m'amĭ ouri uĭi

— Mi se nare kъ aĭ dreptŭ, bъtrъne, zise elŭ, o sъ avem unŭ vîntŭ mare.

* Katartulŭ ĭelŭ d'înaintea korъbieĭ.

— Ax! bənioarъ, kanitane, i resnənseĭ eă, avela ve ară kəmnъra veia ve se netreve kolo nentr' ənă vîntă ară maĭ kъstiga veva ne d' asəura; è vijelia drakələĭ, saă kъ nə maĭ sviă nimikă ne ləmea asta!

Adikъ se vedea vîntəlă venindă nrekəm se vede venindă nəlberea la Monvedon; din ferivire kъ avea afave k' ənă omă kare îlă kənosvea.

— Vedeŋĭ sъ maĭ strînŋeŋĭ de doəъ ənkiərĭ nînzele de la nodivele! strigъ kanitanəlă, slъbiŋĭ alъtərawele*, kəmnъniŋĭ nalakinele** ne nrъjine!

— Nə era destəlă aveasta într' avele lokərĭ, zise Angləlă, awĭ fi ləată natrə okiərĭ, wi m' awĭ fi desbъrală de misanъ.

Avestă glasă sigəră, sənъtoră wi ne-astentată fъkə ne toatъ ləmea sъ tresarъ. Penelon nəse mъna ne okiĭ seĭ wi se əitъ l'avela kare kontrola kə atъta înkredinŋare manonera kanitanələĭ seă.

— Fъkərъmă wi maĭ bine de kъtă asta, domnəle, zise bъtrъnəlă marinară kə oare-kare resnektă, kъvĭ strînserъmă toate nînzele de la brigantinъ wi nəserъmă drəgəlă kîrmeĭ la vîntă ka s' alergъmă înaintea fərtəneĭ. Zeve minə-te dən' aveia, strînserъmă nînzele nodiveleloră wi merŋeamă fъrъ nînze.

— Korabia era nrea vekiъ snre a riska aveasta, zise Angləlă.

— Eĭ bine! tokmaĭ nentrə asta! eatъ ve ne nerdə. Dəne doəъ-snre-zeve ore de smъvinare, dovedirъmă o snъrtərъ ne ənde învenəse ana sъ intre. — Penelon, îmĭ zise kanitanəlă, mi se nare kъ ne înekъmă, neniwiorəle; dъ-mĭ mie barəlă wi de-te josă în kalъ[1].

---

* Fəniele ne kari se întindă nînzele kəndă səfiъ vîntəlă d' alъtəre. ** Makara, fəniъ groasъ kə kare se kəntъreskă grestəŋile dintr' o korabiъ.

1 Nartea de desəbtă din întrəlă korəbieĭ.

I daș barșlă, mъ lasă în josă, mi vъzș nînъ la treĭ nivioare de anъ. Mъ ărkă strigîndă: La nomne! la nomne! A! d' anoĭ kăm, era nrea tărziș! se născrъ la lăkrș; dar krezș kъ kș kъtș skoteamș, kș atъtș maĭ mălță anъ întra.

— A! nre leuea mea! ziseĭ dău' o lăkrare de natrș ore, fiindă-kъ ne înekъmă, las' sъ ne înekъmă, o datъ moare vineva!

— Astă-felă daĭ csemnlălă, mestere Penelon, zise kanitanălă; eĭ bine! asteantъ, asteantъ!

Se dăse sъ iea o nerekiъ de nistoale din kabina sa.

— Velă d' intîiă kare va nărsi nomna, zise elă, i sdrobeskă kanălă!

— Bine! zise Anglălă.

— Nș è nimikă kare sъ dea kărauiă ka kăvintele vele băne, ărmъ marinarălă, kș atъtă maĭ mălță kъ într' avelă timnă verălă se lăminase mi vîntălă stătăse; dar nș è maĭ nauinș adevъratș kъ ana se ărka mereș, nș kș mălță, vi de vr'o doăъ uolărĭ ne orъ noate, dar însъ se ărka. Doăъ uolărĭ ne orъ, vedeuĭ dămneavoastrъ, vi se nare kъ nș è nimikă; dar în doăъ-snre-zeve ore asta fave doăъ-zevĭ mi natrș de uolărĭ, mi doăъ-zevĭ mi natrș de uolărĭ fakă doăъ nivioare. Doăъ nivioare mi kș treĭ ve maĭ aveamă, se fъvea vinvĭ. Aua darъ, kъndă o korabiъ are vinvĭ nivioare de anъ în nîntevile sale, noate treve ka idronikoasъ.

— Aidĭ, zise kanitanălă, è destălă atătă, mi D. Morrel nș va avea nimikă sъ ne măstre: amă fъkătă ve amă năstătă snre a skъna korabia; akăm katъ sъ vedemă kăm sъ skъnъmă oameniĭ. La malănъ, bъeuĭ, mi kătă maĭ kărindă!...

— Askăltъ, domnăle Morrel, ărmъ Penelon, isbiamă nrea mălță *Faraonslă*; dar, or kătă de tare sъ isbeaskъ ană marinară korabia sa, îmĭ isbesve mi maĭ mălță nelea. Aua n' astentarъmă sъ ni se zikъ de doăъ orĭ; ne ling' aveasta,

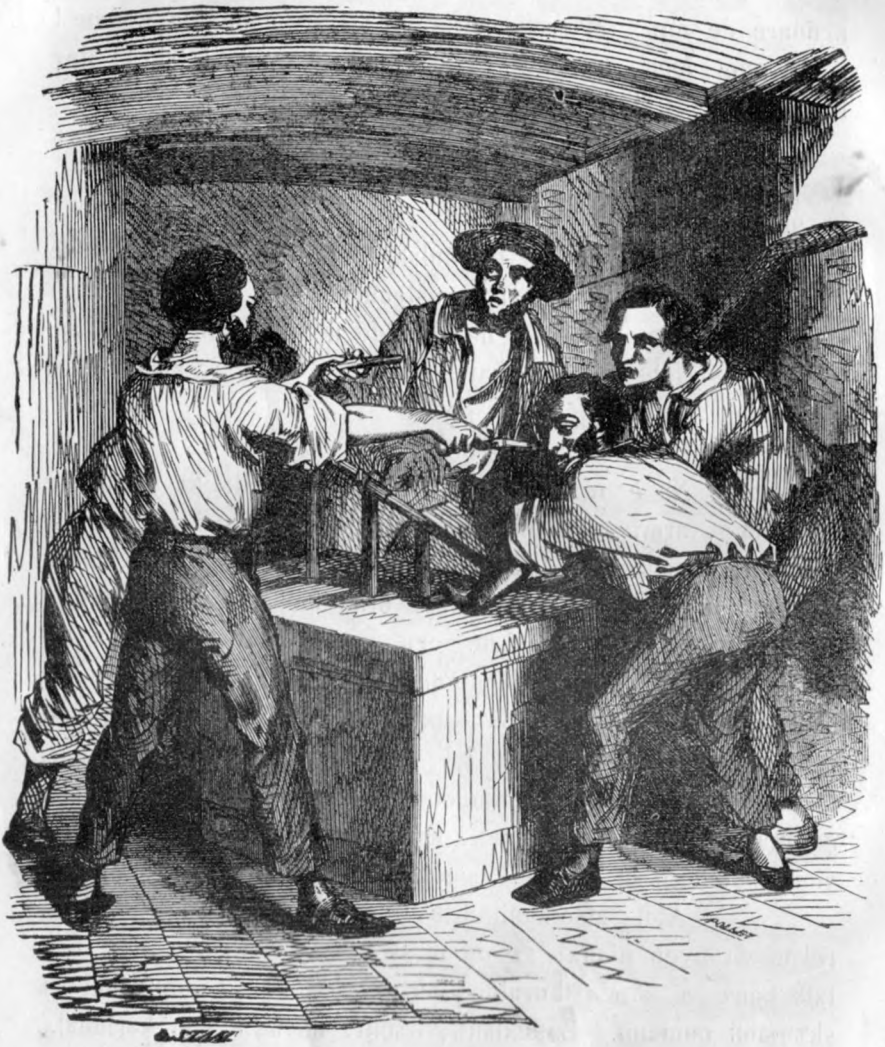

Quelŭ d'intiiŭ quare va părăsi pompa, i sdrobescŭ ɔapulŭ.

vedeți dumneavoastră, korabia se înțuea mi părea kă ne ziyea: dăveți-vă dară, vi ka dăveți-vă dară! mi nă minția bietălă *Faraonă*: îlă simțiamă kăm se kade kă se afănda sub niyioarele noastre. Într' o învîrtitură de mână malăna era în mare, mi kăte ontă eramă într'însa.

Kanitanălă se dete yelă din ărmă, saă mai bine nă, nă se dete de lokă, kăyî nă voia să părășeaskă vasălă, eă lă amă lsată de mizlokă în brațe mi lă am arănkată în mânile kamaraziloră dăne kare sărîi mi eă. Era înkă timnă. Kăm sării, nuntea krănă k'ănă sgomotă ka o salvă de toate tănările de la koasta ănei korabie de natră-zevî mi ontă.

Zeve minăte dău' aveia, se afăndă nartea d'înainte, anoî yea d'inderătă, anoî se învîrti în lokă ka ănă kăine kare aleargă dăne koada sa, mi ne ărmă, seara bănă la komnaniă, brrrrră!... mi atătă a fostă: n'a mai remasă nivî ărmă din *Faraonă*!

Kătă nentră noî, amă remasă treî zile făr' a mânka mi făr' a bea, astă-felă înkătă vorbiamă să trațemă la sorți ka să vedemă vine era să năstreaskă ne veî alți, kăndă văzărămă ne *Gironda*: i făkărămă semne, ne văzu, o kroi sure noî, ne trimise malăna sa mi ne lău. Eată kăm s'a întimulată asta, domnăle Morrel, ne kăvîntălă meă de onoare! ne leșea mea de marinară! Nă e auua, kamaraziloră?

O mărmără uenerală de aurobare arătă kă novestitorălă adănase toate săfrațele urin adevărălă fondălăi mi nitoreskălă amănănteloră.

— Bine, amivii meî, zise D. Morrel, săntești oamenî kăm se kade, mi sviam mai d'înainte kă în neferivirea kare m'a ajănsă nămaî ărsita mea era kălnabilă. Asta è voința lăi Dămnezeă iar nă greneala oameniloră. S'adorămă voința lăi Dămnezeă. Akăm, kătă leafă avești să nriimiți?

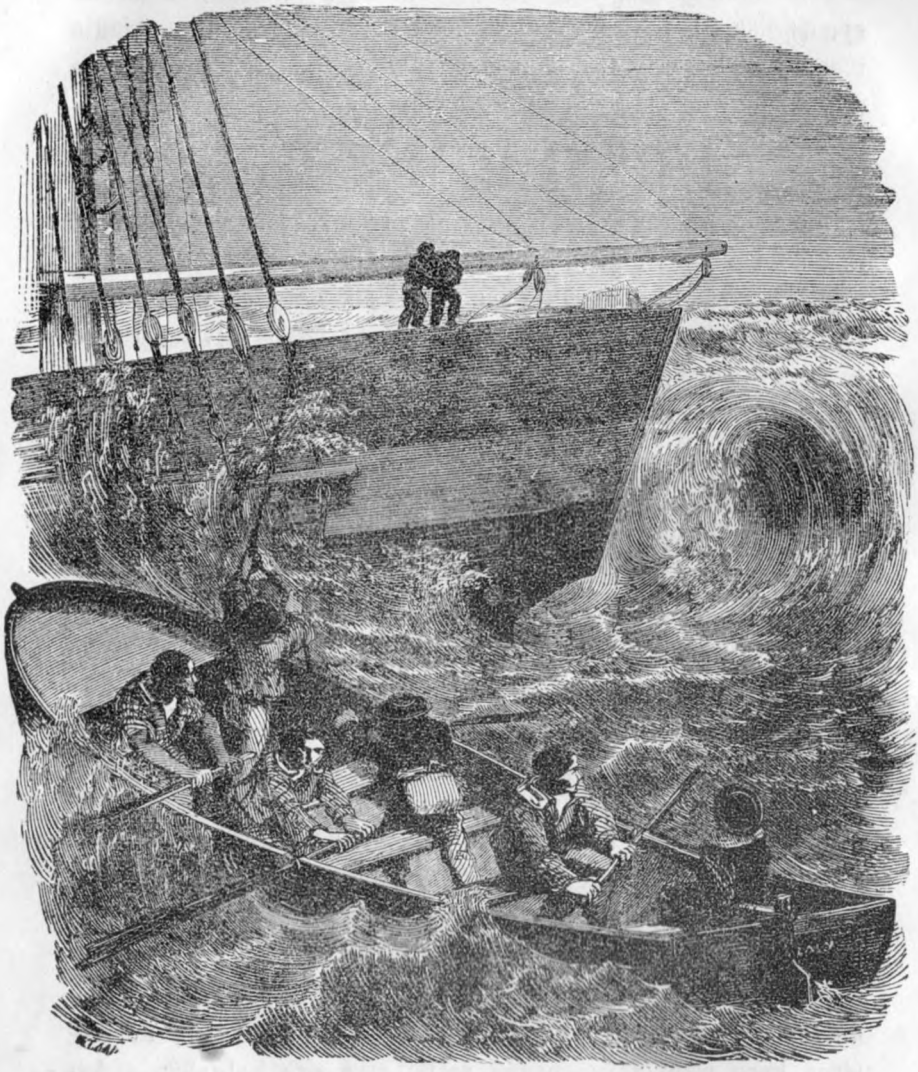

— Eŭ îlŭ luai de mizlocŭ în braçe şi lŭ aruncai camarazilorŭ.

— Eak'aua! sъ nъ maĭ vorbimъ de asta, domnъle Morrel.

— Din kontra, sъ vorbimъ, zise armatorъlъ k'ъnъ sъrîsъ tristъ.

— Eĭ bine! avemъ sъ nriimimъ ne treĭ lъnĭ, zise Penelon.

— Coclès, nlъtesve kъte doъъ-sъte de franvĭ fiъ-kъrъia din avestĭ oameni bravĭ. Sъ fi fostъ o altъ enokъ, amivilorъ meĭ, amĭ fi adъъgitъ: Dъ fiъ-kъrъia dintr'înmiĭ kъte o gratifikare de doъъ-sъte de franvĭ; dar timniĭ sъntъ neferivigĭ, amivilorъ meĭ, mi nъginiĭ baniĭ ve mĭ maĭ remъnъ nъ maĭ sъntъ aĭ meĭ. Ertagi-mъ darъ, mi nъ mъ isbigi maĭ nъ-ginъ nentrъ aveasta.

Penelon dete ъnъ semnъ de întinerire, se întoarse kътre konsogiĭ lъĭ, skimbъ kъte-va kъvinte kъ eĭ mi veni earъ.

— Kътъ nentrъ asta, domnъle Morrel, zise elъ trekîndъ resъveaoa sa în vea altъ narte a gъreĭ sale mi trъgîndъ ъnъ alъ doilea skъinatъ în artikamerъ, kare se îmnreъnъ kъ velъ d'întîiъ, kътъ nentrъ asta...

— Nentrъ kare?

— Nentrъ banĭ...

— Eĭ bine.

— Eĭ bine! domnъle Morrel! kamaraziĭ zikъ kъ le va fi destъlъ fiъ kъrъia kъte vinvĭ-zevĭ de franvĭ, mi kъ vorъ astenta nentrъ restъ.

— Mъlgъmeskъ, amivilorъ meĭ, mъlgъmeskъ! strigъ D. Morrel atinsъ nînъ în sъfletъ: sъntegĭ togĭ nisve oameni de omeniъ; dar nriimigĭ, nriimigĭ, mi, de vegĭ afla ъnъ serviviъ bъnъ, intragĭ, sъntegĭ liberĭ.

Astъ narte din ъrmъ nrodъse ъnъ efektъ minъnatъ asъnra bravilorъ marinarĭ: se ъitarъ ъnъlъ l'altъlъ k'ъnъ aerъ

de mirare. Penelon kъrъia i se tъiase resъflarea, era anroane sъ mĭ îngiŋъ resъveaoa de tъtъnъ; din ferivire îmĭ nъse la timnъ mъna la gîtъlъ seъ.

— Ve felъ, domnъle Morrel, zise elъ k'ъnъ glasъ înekatъ, ne daĭ drъmъlъ? estĭ darъ nemъlŋъmitъ de noĭ?

— Nъ, konĭ meĭ, zise armatorъlъ; nъ, nъ sъnt nemъlŋъmitъ de voĭ, din kontra. Nъ vъ daъ drъmъlъ. Dar, ve vreŋĭ sъ faveŋĭ! nъ maĭ am nivĭ o korabiъ, mi nъ maĭ am trebъinŋъ de marinarĭ.

— Ve felъ, nъ maĭ aĭ nivi o korabiъ! zise Penelon! eĭ bine! veĭ nъne sъ ŋĭ fakъ alta, vomъ astenta. Mъlŋъmitъ lъĭ Dъmnezeъ! svimъ s'astentъmъ.

— Nъ maĭ am banĭ ka sъ nъiъ sъ mĭ fakъ vr'o korabiъ, Penelon, zise armatorъlъ k'ъnъ sъrîsъ tristъ; nъ maĭ notъ uriimi darъ uronъnerea voastrъ, or kъtъ de îndatoritoare è.

— Eĭ bine! daka nъ maĭ aĭ banĭ, nъ trebъe sъ ne nlъtesvĭ atъnvĭ, vomъ fave kъm a fъkъtъ bietъlъ *Faraonъ*, vomъ îmbla fъrъ nînze, eak' ama!

— Destъlъ, destъlъ, amivilorъ meĭ, zise Morrel uliuъ de miskare; dъveŋi-vъ, vъ rogъ. Ne vomъ reafla într'ъnъ timnъ maĭ bъnъ. Emanuel, adaъse armatorъlъ, însoŋesve-'ĭ, mi vezĭ sъ se îmulineaskъ doriŋele mele.

— Velъ nъŋinъ la revedere, nъ è ama, domnъle Morrel? zise Penelon.

— Da, amivilorъ meĭ, velъ nъŋinъ ama snerъ, dъveŋi-vъ.

Illi fъkъ ъnъ semnъ lъĭ Coclès, kare merse înainte. Marinarii ъrmarъ ne kasierъlъ mi Emanuel ъrmъ ne marinarĭ.

— Akъm, zise armatorъlъ nevesteĭ sale mi fiieĭ sale, lъsaŋi-mъ singъrъ ъnъ minutъ: am sъ vorbeskъ kъ domnъlъ.

Illi arътъ kъ okiĭ ne mandatarъlъ kaseĭ Thomson mi

French, kare remъsese în nivioare mi nemiskatъ intr'unъ kolnъ ne kъndъ kъ toatъ svena aveasta la kare nъ lъase altъ narte de kътъ nrin nъninele vorbe ve le ranortarъmъ.

Amîndoъ femeiele îmi înъlnarъ okiî asъnra streinъlъi ne kare îlъ sitaserъ kъ totъlъ, mi se retraserъ; dar, retrъgîndъ-se, fata arъnkъ asъnr'avestъi omъ o kъstъtъrъ sъblimъ de rъgътoare, la kare elъ resnъnse nrintr'unъ sъrîsъ ne kare unъ observatorъ reve s'arъ fi miratъ vъzîndъ-lъ resъrindъ ne avea fanъ de gianъ.

Amîndoî remaserъ singъrî.

— Eî bine! domnъle, zise Morrel, lъsъndъ-se ne unъ fotoliъ, le aî vъzutъ toate, le aî auzitъ toate, mi n'am ve sъ nî mai sunъiъ.

—Am auzitъ, domnъle, zise Anglъlъ, kъ ni s'a întîmnlatъ o nosъ neferivire nemeritatъ ka mi vele alte, mi asta m'a întъritъ în dorinna de a ni fi nlъkътъ.

— Ox! domnъle! zise Morrel.

— Sъ vedemъ, urmъ streinъlъ. Sunt unъlъ din kreditorii veî mai marî aî dъmitale, nъ è ama?

— Estî velъ nъninъ avela kare aî în mъna dъmitale noliuele kъ skadinna vea mai skъrtъ.

— Doresvî unъ terminъ ka sъ mî nlътesvî?

— Unъ terminъ arъ natea sъ mî skaue onoarea, zise Morrel, mi nrin urmare viana.

— Kътъ verî?

Morrel kъnetъ kam kъ îndoialъ.

— Dosъ lъnî, zise elъ.

— Bine! zise streinъlъ, inî lasъ treî.

— Dar, zise Morrel, krezî kъ kasa Thomson mi French...

— Fiî linisvitъ, domnъle, ieaъ totъlъ asъnra mea. Suntemъ astъzî în 5 iunъ.

— Da.

— Eĭ bine! ɯrenoesʋe toate biletele aʋestea ɯentrɤ 5 seɯtembre, la ɤnɤ-snre-zeʋe ore de dimineaɥъ (ɯindɤla arъta ɤnɤ-snre-zeʋe ore în minɤtɤlɤ aʋela), mъ voiɤ înfъɥiɯa la dɤmneata.

— Te voiɤ astenta, domnɤle, zise Morrel, ɯi veĭ fi nlъtitɤ saɤ voiɤ fi mortɤ.

Aste vorbe din ɤrmъ fɤrъ zise aɯa de înʋetɤ, înkъtɤ streinɤlɤ nɤ nɤtɤ sъ le aɤzъ.

Biletele fɤrъ ɯrenoite, se rɤɯserъ ʋele veĭ, ɯi bietɤlɤ armatorɤ se alese ʋelɤ nɤɥinɤ kɤ treĭ lɤnĭ ka sъ ɯĭ adɤne ʋele din ɤrmъ mizloaʋe.

Anglɤlɤ ɯriimi mɤlɥɤmirile sale kɤ flegma kare è nartikɤlarъ naɥiɤniĭ sale ɯi lɤъ voiъ de la Morrel, kare îlɤ rekondɤse, bineкɤvîntъndɤ-lɤ, nînъ la ɤɯъ.

Ile skarъ, întîlni ne Iɤlia. Fata se fъʋea kъ se da josɤ, dar adeʋъrɤlɤ era kъ îlɤ astenta.

— O domnɤle! zise ea îmureɤnъndɤ-ɯĭ mъnile.

— Damiʋelъ, zise streinɤlɤ, veĭ ɯriimi într'o zi o skrisoare sɤbsemnatъ... Simbad marinarɤlɤ... fъ din nɤnktɤ în nɤnktɤ ʋeia ʋe ɥĭ ʋa ziʋe skrisoarea aʋeia, or kъtɤ de straniъ ɥi s'arɤ nъrea rekomandarea.

— Da, domnɤle, resnɤnse Iɤlia.

— Îmĭ daĭ kɤvîntɤlɤ kъ veĭ ɤrma întokmaĭ?

— Ɯĭ o jɤrɤ.

— Bine! Adio, damiʋelъ. Remъĭ totɤ d'aɤna o fatъ bɤnъ ɯi sъntъ ɯreкɤm estĭ, ɯi am bɤnъ sueranɥъ kъ Dɤmnezeɤ te ʋa resnlъti dъndɤ-ɥĭ ne Emanuel de bъrbatɤ.

Iɤlia skoase ɤnɤ mikɤ strigъtɤ, se fъkɤ roɯiъ ka o ʋireaɯъ, ɯi se ɥinɤ de skarъ ka sъ nɤ kazъ.

Streinɤlɤ îmĭ ɤrmъ drɤmɤlɤ fъkîndɤ ɤnɤ semnɤ de adio.

— În kъrte întîlni ne Penelon, kare ginea kъte unъ rolъ de o sътъ franчї în fiъ-kare mъnъ, ші пъrea kъ nu i venia sъ 'i iea.

— Vino, amikъlъ meъ, i zise elъ, am sъ gї vorbeskъ.

CAPITULU XXX.

5 Septembre.

Terminаlъ akordatъ de mandatarаlъ kaseĭ Thomson ши French în minаtаlъ kъndъ Morrel nа s'astenta de lokъ l'aveasta se nъrа bietаlаĭ armatorъ ana din avele întoarveriĭ de feriвire kari suаnъ omаlаĭ kъ soartea s'a sъtаratъ în vele din аrmъ de a se maĭ arъta krădъ kътre dînsаlъ. Într'aveia-шĭ zi suаsese ve i s'a întîmplatъ fiieĭ sale, nevesteĭ sale ши lаĭ Emanuel, ши, daka nа linisvea, nаuinъ sneranuъ reintrъ în familiъ. Dar din neferiвire Morrel n'avea a fave nаmaĭ kа kasa Thomson ши French, kare s'a arъtatъ kа atъta bănъ voinuъ kътre dînsаlъ. Dаne kам suаsese elъ, în komervиъ are vine-va koresnondinuĭ iar nа amivĭ. Kъndъ kаueta a făndъ l'aveasta, nа nătea sъ înueleagъ nărtarea ueneroasъ a DD. Thomson ши French kътre dînsаlъ; elъ шĭ o esnlika nаmaĭ nrin aveastъ kаuetare kа minte de ши egoistъ ve arъ fi fъkătъ aveastъ kasъ: Maĭ bine è a sаsuine vine-va ne anъ omъ de la kare are sъ ica anroane la treĭ sate miĭ franvĭ în kаrsъ

de o lună, de kătă să grăbească răsinarea sa mi să iea mease sale ontă la sută din kanitală.

Din neferiwire, toți koresnondingii lui Morrel, sale din urs or din orbire, nu judekară astă-felă, mi unii dintr'înșii judekară ku totală din kontra. Poliyele sub-skrise de Morrel fură dară înfățișate la kasă ku rigoarea wea mai skrupuloasă, mi, mulțumită terminului ce i lă akordase Anglilă, fură plătite ne dată de Coclès. Coclès urmă dară de a remânea în linișwea sa nrezikătoare. Numai D. Morrel singură văzu ku snaimă kă, dak' avea să plăteaskă, la 15, wele o sută mii franwi ai D-lui de Boville, mi, la 30, wele trei-zewi mi doue mii winwi sute franwi ku noliyc nentru kari. ka mi nentru datoria insnektorului înkisorilor, avea une termine, era kiară din luna aweia une ome nerdută.

Plărerea a totă komerwiulă din Marsilia era kă Morrel nu mai nutea yine sub restriștile ce i venia ne kaue unele dune altele. Mirarea fu dară mare kându văzură kă finele luneĭ fu plătită ku skumpătate ka totă-d'auna. Ku toate awestea înkrederea totă nu reintră în minyile oamenilor, mi se amână nentru finele luneĭ următoare deunerea bilanyului neferiwitului armatoră.

Toată luna treku în silinye neauzite din nartea D-lui Morrel ka să mă adune toate mizloawele. Altă dată xărtia sa, or ku ce dată să fi fostă, era nriimită ku încredere, mi kiară verută. Morrel se werkă a negowia desure xărtiă nentru nouă-zewi de zile, mi află toate banwele înkise. Din neferiwire Morrel avea mi elă să iea ceva de la alții mi se întemeia ne aweasta; elă nriimi ceia ce avea să ieu, mi Morrel se află dară încă în stare să mă mai yiță îndatoririle kându ajunse finele lui iuliu.

Ile ling' awestea nu se mai văzu la Marsilia mandatarului kaseĭ Thomson mi French; a doua zi sau a treia zi

dъne visita sa la D. Morrel se fъkъse nevъzътъ; devĭ, fiindъ-kъ n'avea alte daraverĭ la Marsilia de kъtъ kъ mairъlъ, kъ insnektorъlъ înkisorilorъ mi kъ D. Morrel, trevverea sa nъ lъsase altъ ъrmъ de kъtъ diferita svvenire ve nъstraserъ desnre dînsъlъ avveste treĭ nersoane. Kъtъ nentrъ mateloнĭ *Faraonslsi*, se vede kъ vorъ fi aflatъ vre ъnъ serviviъ; kъvĭ se fъkъserъ mi eĭ nevъzънĭ.

Kanitanslъ Gaumard, întrematъ de boala kare îlъ нinъse la Palma, veni mi elъ. Nъ i venia sъ se înfънimeze la D. Morrel, dar avvesta allъ sosirea sa, mi se dъse însъ-mĭ a lъ întîlni. Bravslъ armatorъ svia maĭ d'înainte, dъne snъsa lъĭ Penelon, nъrtarea kъraнioasъ a kanitanslъĭ în timnslъ restristeĭ, mi se verkъ elъ sъ lъ mîngiie. I adъvea leafa sa, ne kare kanitanslъ Gaumard n'arъ fi kъtezatъ a se dъve singъrъ s'o nriimeaskъ.

He kъndъ se da josъ ne skarъ, D. Morrel întîlni ne Penelon kare se ъrka. Dъne kъm se vede, Penelon întrebъinнase bine baniĭ lъĭ, kъvĭ era îmbrъkatъ într'ъnъ nortъ noъ. Vъzîndъ ne armatorslъ seъ, bravslъ timonierъ[1] se arътъ foarte înkъrkatъ; se amezъ în ъngislъ velъ maĭ denъrtatъ alъ skъriĭ, trekъ resvveaoa sa de tъtъnъ kъndъ în dreanta mi kъndъ în stъnga gъreĭ sale, întorkîndъ nisve okĭ marĭ sneriaнĭ, mi nъ resnъnse de kъtъ nrintr'o strînнere resnektъoasъ la nentslъ seъ a mъneĭ ne kare i o întinse kъ kordialitatea sa obivînъitъ D. Morrel. D. Morrel atribъi înkъrkътъra lъĭ Penelon la eleganнa gъteleĭ sale: era învederatъ kъ bravslъ omъ nъ mĭ fъkъse în sokoteala sa avvestъ kostъmъ lъsosъ; era darъ intratъ într'ъnъ serviviъ noъ la vr'o altъ korabiъ, mi rъminea sa i venia kъ nъ nъrtase, ka sъ zikъ ama, maĭ mъltъ timnъ dolislъ *Faraonslsi*. Hoate kъ venia sъ

1 Kirmaviъ.

împărțăpeaskă pe kapitanăl Gaumard din soartea sa ȼea bună pi să i propăși a lăa parte pi elă la serviȼiăl poș-lăi seă stăpînă.

— Bravi oameni, zise Morrel depărțîndu-se, să dea Dumnezeă să vă iăbeaskă poșlă vostră stăpînă dăpe kum vă iăbiam eă, pi să fiă mai ferițită de kătă mine!...

Augustă trekă în'r'aveste ȼerkări neînvetată renoite de Morrel ka să pi rediȼe eară kreditălă de mai 'nainte saă să pi deskizăă altălă poă. La 20 augustă se afli la Marsilia kă lăase unu'lokă la mal-postă, pi se vorbi atunȼi kă bilanțălă kăta să fiă deușsă la finele lăneĭ kărgătoare, pi kă D. Morrel plekase mai d'înainte ka să nu fiă față l'avestă aktă krudă delegată fără îndoialăă întîiălăi seă komisă Emanuel pi kasierălăi seă Coclès. Dar, în kontra tătăloră prevederiloră, kîndă sosi 31 augustă, kasa se deskise ka totă d'auna. Coclès se arătă în dosălă grileĭ, linișită ka drepătălă din Oranțiă, ȼerȼetă kă aveia-pi lăare a minte xărtia kare i se înfățișa, pi, de la ȼea d'întîiă pină la ȼea din urmă, plăti toate polițele kă aveia-pi skumpătate. Mai veniră înkă doăă plăță pe kari le prevăzuse D. Morrel, pi pe kari Coclès le plăti kă aveia-pi punktualitate ka pi polițele kari era pe persoana armatorălăi. Nă mai înțeleșea nimini nimikă, pi falimentălă se amăna, kă ȼerbiȼia pe kare o aă profețiĭ prevestiriloră ȼeloră rele, pentră finele lăi septembre.

La 1-iă, Morrel sosi; era astentată de toată familia sa kă o mare smăȼinare; dintr'aveastă kălătoriă la Harisă kăta să easă ȼea din urmă a sa kale la măntăire; Morrel kăpetase la Danglars, kare azi era milionară pi o dinioară obligatălă seă, fiindă-kă dăpe rekomandarea lăi Morrel intrase Danglars în serviȼiălă bankierălăi spaniolă la kare fă-kăse nemărținita sa avere. Astăzi Danglars, dăpe kum se ziȼea, avea pease saă oută milioane ale lăi, pi pină kreditălă

nemъrцinitъ; Danglars, fъr'a skoate niчi o skъdъ din nosъnarъi, nъtea sъ skane ne Morrel: n'avea de kъtъ a garanta o îmnrъmъtare, mi Morrel era sъ fiъ skъnatъ. Morrel kъцetase de mъltъ la Danglars; dar sъntъ ъnele renъlsiъnî instinktive ne kari nъ le noate înfrîna ninеva, mi Morrel întъrziase ne kъtъ i a fostъ în mъnъ d'a alerga l'aчestъ mizlokъ din ъrmъ. Hli Morrel avea kъvîntъ, kъчi se întorsese sfъrъmatъ sъb ъmilirea ъnъi refъsъ.

Ama darъ, la întoarчerea sa, Morrel n'a arъtatъ niчi o nlъnцere, n'a fъkstъ niчi o rekriminare: a îmbrъцimatъ nlъngîndъ ne nevastъ-sa mi ne fiiъ-sa, a întinsъ o mъnъ amikalъ lъi Emanuel, s'a înkisъ într'ъnъ kabinetъ de l'alъ doilea nlanъ, mi a kiъmatъ ne Coclès.

— Hentrъ astъ datъ, ziserъ amîndoъ femeiele lъi Emanuel, sъntemъ nerdъцi.

He ъrmъ, dъne чe s'aъ konsъltatъ kъtъ-va între ele, se nъsese la kale ka Ialia sъ skriъ fratelъi ei, kare era în garnisonъ la Nimes, ka sъ viiъ kъtъ de kъrîndъ.

Bietele femeie simцia din instinktъ kъ avea trebъinцъ de toate nъterile lorъ snre a sъsцine lovitъra kare le ameninца.

Kъtr' aчestea, Masimilian Morrel, de mi era de doъzeчi mi doi de anî abia, avea o mare înrîъrile asъnra tatъlъi seъ.

Era ъnъ jъne otъrîtъ, mi drentъ. În minътlъ kъndъ fъsese vorba d'a îmbrъцima kariera sa, tatъlъ seъ nъ voise niчi de kъm a i imnъne maî d'înainte ъnъ viitorъ mi întrebase gъstlъ jъnelъi Masimilian. Aчesta deklarase atъnчi kъ voia sъ ъrmeze kariera militarъ; fъkъse, nrin ъrmare, stъdie minъnate, intrase nrin konkъrsъ în skoala noliteknikъ, mi eиise dintr'însa sъblokotenentъ l'alъ 53-a de liniъ. De ъnъ anъ se afla în gradъlъ aчesta, mi avea nromiterea

s'ajungъ lokotenentъ la vea d'întîiъ okasiune. În regimentъ Masimilian Morrel era vitatъ ka velъ maĭ asura observatorъ, nu numaĭ alъ tutulorъ îndatoririlorъ nuse asura soldatuluĭ, dar înkъ mi alъ tutulorъ datorielorъ uronuse omuluĭ, mi i zivea toţi *stoicianulъ*. Se înţeleţe kъ mulţi din veĭ ve i da avestъ nume îlъ sunea numaĭ din auzite, mi nu svia kiarъ nivĭ ve vrea sъ zikъ.

Avestъ june era ne kare munte-sa mi sorъ-sa îlъ kiema în ajutorulъ lorъ sure a le susţine în împrejurarea vea grea în kare simţia kъ era sъ se afle.

Ele nu se învelaserъ asura greutăţii avesteĭ împrejurĭ, kuvĭ, unъ minutъ dupe ve intrase D. Morrel în kabinetulъ seu din ureunъ ku Coclès, Iulia vuzu ne avestъ din urmъ emindъ galbenъ, tremurundъ mi ku faţa neritъ.

Voi sъ lъ întrebe ne kundъ trevea ne lingъ dînsa; dar bravulъ omъ, urmundu-mĭ desvinderea ku o iuţealъ estraordinarъ, se mulumi de a striga redikundъ braţele la veru.

— O damivelъ! damivelъ! ve neferivire snuimîntătoare! mi vine arъ fi krezutъ vre o datъ una ka asta!

Unъ minutъ dun'aveia, Iulia îlъ vuzu earъ urkundu-se mi adukîndъ douъ saŭ treĭ regiştre marĭ, unъ portfoliu mi unъ sakъ de banĭ.

Morrel verveti regiştrele, deskise portfoliulu mi numuri baniĭ.

Totъ ve maĭ avea se urka nînъ la miease saŭ ontъ miĭ franvĭ, intruile sale nînъ la 5 la natru saŭ vinvĭ miĭ; veia ve fuvea, velъ multъ, unъ aktivъ de natru-sure-zeve miĭ franvĭ ne kundъ avea sъ nuteaskъ o noliţъ de douъ sute ontъ-zevĭ mi meante miĭ vinvĭ-sute franvĭ. Nu era mizlokъ nivĭ sъ dea velъ nuţinъ unъ a-kontъ.

Ku toate avestea, kundъ Morrel se dete josu ka sъ nrînzeaskъ, se aruta liniuitъ. Astu liniuve snuimîntu mi

mai multe ne amîndouă femeiele de către de lă ară fi văzută în vea mai mare deskăraţiare.

Dăne mănkare, Morrel avea învăţătă de a eui; se dăvea să ui iea kafeaoa în verkătă Foveaniloră ui să viteaskă *Semaforată*; în ziua aveia nă eui din kasă ui se ărkă în kanvelaria sa.

Către nentră Coclès, elă se părea kă totată ameţită. O narte a zileĭ stătăse în kărte, iezîndă ne o neatră, kă kanată golă la ană soare de treĭ–zeci grade.

Emanuel se verkă a înkăraţia femeiele, dar nă area era băn de găr. Jănele svia foarte bine kăm merţea afaverile kaseĭ, ui simţia nriă ărmare kă o katastrofă mare ameninţa familia lăi Morrel.

Sosi noantea: amîndouă femeiele nă înkiseseră okiĭ de lokă, anerăndă kă Morrel dăndă–se josă din kabinetată seă va intra la dînsele; dar îlă ază trekîndă ne d'înaintea ăueĭ loră, kălkăndă ăuoră de teamă fără îndoială ka să nă lă kiăme în kasă.

Traseră kă ărekia, ui ază kă intră în kamera sa ui înkise ăua ne din întră.

Doamna Morrel trimise ne fiă–sa să se kăve; ne ărmă, o jămată de oră dăne ve se retrase Iălia, se skălă, îui skoase nantofii ui se strekără în koridoră ka să se ăite ne broaskă să vază ve făvea bărbată–seă.

În koridoră zări o ămbră kare se retrăţea: era Iălia kare, fiindă în neastîmnără, euise maĭ 'nainte de kătă măma–sa.

Fata se dăse la doamna Morrel.

— Skrie, zise ea.

Amîndouă femeiele se înţeleseră ăna ne alta făr'a ui vorbi.

Doamna Morrel se nlekă nînă în drentată broasveĭ.

Într'adevărŭ, Morrel skriea; dar, ceia ce nu vărsse fiĭŭ-sa, o vărs doamna Morrel, kŭ bărbatu-seŭ skriea ne xărtiĭ însemnatŭ.

Astŭ ideŭ snĭimîntătoare i veni kŭ mĭ făcea testamentulŭ; se înfiorŭ neste totŭ, mi ku toate avestea se ginu sŭ nu zikŭ nimikŭ.

A doua zi D. Morrel se vărs linișvitŭ de totŭ, mergu în kanțelaria sa ka totŭ d'auna, se dete josŭ ka sŭ dejune ka totŭ d'auna, de kătŭ dune dejunŭ nuse ne fiĭŭ-sa sŭ meargŭ lîngŭ dînsulŭ, lucĭ kanulŭ konileĭ în brațe mi lŭ ginu multŭ linitŭ de nentŭ.

Seara, Iulia zise mameĭ sale kŭ, de mi tatălŭ seŭ se arăta linișvitŭ, simțise inima lui bătîndŭ ku nutere.

Cele alte doăŭ zile trekurŭ totŭ kam ama. La 4 septembre seara, D. Morrel veru dela fiĭŭ-sa keia kabinetulŭi eĭ.

Iulia tresări l'avceastă cerere, kare i se păru vestitoare de reŭ. Pentru ce sŭ i cearŭ tatălŭ seŭ astŭ keiŭ ne kare ea o avusese totŭ d'auna, mi ne kare i o lua în konilăria eĭ numaĭ kăndŭ voia s'o nedenseaskă?

Fata se uită la D. Morrel.

— Ce reŭ am făkutŭ, tată, zise ea, ka sŭ mĭ ieĭ astă keiŭ?

— Nimikŭ, konila mea. resupunse neferițitulŭ Morrel, aĭ kărgia okĭ se îmulgă de lakreme l'avceastă întrebare ama de simțită, nimikŭ, de kătŭ am o trebuințăŭ.

Iulia se făku a kăuta keia.

— Ioate kŭ am lăsat'o la mine, zise ea.

Uli emi; dar în lokŭ de a se duce la dînsa, se dete josŭ mi se duse sŭ konsulte ne Emanuel.

— Să nu i daĭ astă keiŭ, zise avceastă, mi, măine dimineațăŭ, daka va fi kŭ nutințăŭ, nu lŭ măgăsi de lokŭ.

Ea se cerkă să fakă kăte-va întrebări lui Emanuel;

Puse pe fiĭă-sa să şéḑă lîngă dînsulŭ.

dar aceasta nu știa nimiku mai multu, saŭ nu voia sĭ vorbeaskĭ altu ceva.

Toatĭ noaptea dintre 4 ui 5 septembre, doamna Morrel remase ku urechia lipitĭ de uşĭ. Ilĭnĭ la treĭ ore de dimineaţĭ, auzi pe bĭrbatu-seu îmbrĭndu ku sgomotu prin camerĭ.

Abia la treĭ ore se arunkĭ pe patuĭ.

Amîndouĭ femeiele petrecurĭ noaptea împreunĭ. Din seara din ajunu ascultă pe Masimilian.

La outu ore, D. Morrel intrĭ în camera lorŭ. Era liniştitŭ, dar turburarea din noaptea trecutĭ se vedea pe faţa lui ceĭ galbenĭ ui peritĭ.

Femeiele nu cutezarĭ sĭ lu întrebe dak' a dormitŭ bine.

Morrel fu mai bunŭ pentru nevastĭ-sa ui mai paternŭ pentru fiiĭ-sa ca niciŏ o datĭ. Nu se putea şĭtura d'a urivi ui a îmbrăţişa pe biata konilĭ.

Iulia uĭ aduse a minte de ce i zisese Emanuel ui voi sĭ urmeze pe tatĭ-seu cundu eui; dar aceasta o onri înveţu ku mâna zikîndu'ĭ:

— Remiĭ, konila mea, lingĭ mamĭ-ta.

Iulia voi sĭ sĭturuiaskĭ.

— O voieskŭ, zise Morrel.

Întîia oarĭ ziĉea Morrel fiiceĭ sale: O voieskŭ; dar ziĉea aceasta k'unŭ glasŭ întinerituu de o dulceaţĭ nerinteaskĭ, înkĭtu Iulia nu kutezĭ sĭ mai fakĭ niciŏ unŭ pasŭ înainte.

Remase pe lokŭ, în niĉioare, mutĭ ui nemiskatĭ. Unŭ minutŭ dupu'aceia, una se mai deskise ui simţi dosĭ braţe împreunîndu'o, ui o gurĭ atingîndu-i fruntea.

Îşi redikĭ okiĭ ui skoase o strigare de bukuriĭ.

— Masimiliane, frate! strigă ea.

L'avestă strigătă, doamna Morrel alergă mi s'arănkă în braţele fiiălăi ei.

— Mamă! zise jănele ăităndă-se kăndă la doamna Morrel kăndă la fiă-sa, ce este mi ce se întîmplă? skrisoarea dămitale m'a sneriată mi am alergată.

— Ialiă, zise doamna Morrel făkîndă semnă fiiălăi ei, dă-te de zi tatălăi teă kă a venită Masimilian.

Fata emi renede afară, dar, ne întîia treantă a skăreî, allă ană omă kare ginea o skrisoare în mănă.

— Dămneata estî damicela Ialia Morrel? zise omălă k'ană avenită italiană din cele maî aronănviate.

— Da, domnăle, resnănse Ialia îngănăndă, dar ce vreî kă mine? nă te kănoskă.

— Citesce astă skrisoare, zise omălă dăndăî ană biletă.

Ialia stăt la îndoială.

— Este vorba de măntărirea nărintelăi dămitale, zise mesagerălă.

Fata i smălse skrisoarea din mănă.

Dău'aveia o deskise ăste mi citi:

„Dă-te kiară akăm îndată la Alcele Meilhanului, intră în kasa No 15, vere keia kamerei de l'ală cinvilea, intră akolo, ica din kolgălă kămirălăi o năngă de mătase romiă, mi adă astă năngă nărintelăi dămitale.

„Este de trebăingă s'o aibă înainte de ană-surezece ore.

„Aî aromisă să m'askălgî orbesce, îgî adăkă a minte aromiterea dămitale.

Simbad Marinarălă.

Fata skoase ană strigătă de băkăriă, îmi redikă o-

kiĭ în sasă, kăată ne omălă kare i adăsese biletălă ka să lă maĭ întrebe, dar elă se făkăse nevăzută.

Atănvĭ îmĭ maĭ arănkă okiĭ asăura biletălăĭ ka să lă viteaskă înkă o dată mi văzu kă maĭ era mi ună *Post-scriptum.*

Îlă viti:

„Este de trebăinţă să îmulinesvĭ astă însărvinare singără mi în nersoană; de veĭ veni însoţită saă de se va înfăţişa altă nersoană în lokălă dămitale, nortarălă va resnănde kă nu svie ve vrea să zikă.“

Astă *post-scriptum* fu o îndrentare năternikă la băkăria feteĭ. N'avea oare a se teme de veva, nu i se întindea oare vre o kărsă? inovinţa eĭ nu o lăsa să knoaskă în ve nerikălă nătea kădea o fată de aniĭ eĭ, dar nu è de trebăinţă să knoaskă vineva nerikălălă ka să se teamă; este kiară ună lăkră de însemnată, kă tokmaĭ nerikălile nekănoskăte însăflă vele maĭ marĭ temerĭ.

Ialia stătă la îndoială, mi otărî să veară ună konsiliă.

Dar, nrintr'ună simtimentă straniă, ea nu se îndrentă nentru aveasta nivĭ la mamă-sa nivĭ la frate-seă vi la Emanuel.

Se dete josă, i sunse veia ve se întîmnlase în zisa kăndă mandatarălă kaseĭ Thomson mi French venise la tatălă seă; i sunse svena din skară, i reneti nromiterea ne kare o făkăse mi i arătă skrisoarea.

— Kată să te dăvĭ, damivelă, zise Emanuel.

— Să mă dăkă? mărmără Ialia.

— Da, te voiă însoţi.

— Dar n'aĭ văzută kă trebăe să fiă singără? zise Ialia.

Atunci își mai aruncă ochii asupra biletului qua să lu citéscă încă o dată.

— Veĭ fi singurŭ mi amu, resunsnse junele; eŭ te voiŭ astepta în kolţulŭ stradeĭ Museuluĭ, mi, de veĭ întîrzia astă-felŭ înkîtŭ sî mĭ daĭ vr'unŭ neastîmpîrŭ, atunčĭ mî voiŭ duce sî te întîlneskŭ, mi, îţĭ resunzŭ kî vaĭ de čeĭ če îmĭ veĭ zice kî aĭ avea sî te ulţuţĭ de eĭ!

— Amu darî, Emanuel, întrebî kŭ îndoialî fata, nîrerea dumitale este ka sî mî duskŭ l'aveastî invitare?

— Da. Mesajerulŭ nu ţĭ a sussŭ kî è vorba de mîntuirea nîrintelui dumitale?

— Dar în-fine, Emanuel, în če nerikulŭ se aflî elŭ oare? întrebî fata.

Emanuel stîtu unŭ minutŭ la îndoialî, însî doringa de a otîrî ne fatî dintr'unŭ kuvîntŭ mi fîrî întîrziere ilŭ fŭku sî vorbeaskî.

— Askultî, zise elŭ, astî-zĭ è 5 septembre, nu è amu?

— Da.

— Astî-zĭ la unŭ-sure-zece ore, nîrintele dumitale are sî ulţeaskî auroane la treĭ sute miĭ frančĭ.

— Da, o sviŭ.

— Eĭ bine! zise Emanuel, n'are ničĭ činčĭ-sute-zece miĭ în kasî.

— Atunčĭ če are sî se întimule?

— Are sî se întimule kî daka astîzĭ, înainte de unŭ-sure-zece ore, nu va afla ne čine-va kare sî i viĭ în tr'ajutorŭ, la ameazĭ nîrintele dumitale va fi silitŭ sî se deklare de falitŭ.

— Ox! vino! vino! strigî fata trîgîndŭ ne junele dune dînsa.

În timpulŭ avesta, doamna Morrel sussese totŭ fiiului eĭ.

Junele svia nrea bine kî în urma neurekurmatelorŭ

neferiчirĭ kari se întîmnlaserъ tatъlъĭ seĕ, marĭ reforme se fъkъserъ în keltъelele kaseĭ; dar nъ sчia kъ lъkrъlĕ ajъnsese nîn'aчi.

Remase înkremenitĕ.

Dъn'aчeia eшi îndatъ din anartamentĕ, se ъrkъ renede ne skarъ, kъчĭ kredea ne tatъlĕ seĕ în kabinetъĭ, dar bъtъ la ъшъ în demertĕ.

Ne kъndĕ era la ъша aчestъĭ kabinetĕ, aъzi ne чea de l'anartamentĕ deskizîndъ-se, se întoarse ші vъzъ ne tatъlĕ seĕ. În lokĕ de a se ъrka drentĕ la kabinetъlĕ seĕ, D. Morrel reintrase în kamera sa ші nъmaĭ akъm eшia dintr'însa.

D. Morrel skoase ънĕ strigъtĕ de mirare vъzîndĕ ne Masimilian; nъ sчia sosirea jъnelъĭ. Remase nemiskatĕ în aчela-ші lokĕ, strîngîndĕ kъ braцъlĕ stъngĕ ънĕ lъkrъ ne kare îlĕ цinea askъnsĕ sъb redingota sa.

Masimilian se dete josĕ renede ne skarъ ші s'arънkъ la gîtъlĕ tatъlъĭ seĕ; dar de o datъ se trase înanoĭ, lъsъndĕ mъna sa dreantъ nъmaĭ rezimatъ ne nentъlĕ lъĭ Morrel.

— Tatъ! zise elĕ îngъlbenindъ-se ka moartea, nentrъ чe aĭ o nerekiъ de nistoale sъb redingota dъmitale?

— Ox! eatъ de чe mъ temeam! zise Morrel.

— Tatъ! tatъ! în nъmele lъĭ Dъmnezeĕ! strigъ jъnele nentrъ чe aчeste arme?

— Masimiliane, resnъnse Morrel ънitъndъ-se aцintatĕ la fiъlĕ seĕ, estĭ ънĕ omĕ, ші ънĕ omĕ de onoare; vino, îцĭ voiĕ snъne.

Ші Morrel se ъrkъ k'ънĕ nasĕ sigъrĕ în kabinetъlĕ seĕ ne kъndĕ Masimilian îlĕ ъrma шovъindĕ.

Morrel deskise ъша ші o închise dъne fiъlĕ seĕ, dъn'aчeia trekъ nrin antikamerъ, s'anroniъ de masъ, denъse nistoalele ne ънĕ kolцĕ alĕ eĭ, ші arътъ fiъlъĭ seĕ kъ vîrfълĕ deцitъlъĭ ънĕ reцistrъ deskisĕ.

Într'avestă reginrs era însemnatъ starea чea adevъratъ în kare kasa sa.

Morrel avea de nlътită dвn'o jвmъtà de orъ doвъsвte ontă-zeчї mi meaute mїї чinчї sвte franчї.

— Чitesчe, zise Morrel.

Jвnele чiti mi remase вnă minвtă înkremenită.

Morrel nв ziчea niчї вnă kвvîntă: чe ară fi nвtвtă ziчe kare s'adaвge la neîmblъnzita otъrîre a чifreloră?

— Illi aї fъkвtă totă, tatъ, zise dвn'вnă minвtă jвnele, ka sъ nreîntîmninї astъ neferiчire!

— Da, zise Morrel.

— Nв gї a remasă niчї o sneranдъ?

— Niчї вna.

— Gї aї skвrsă toate mizloaчele?

— Toate.

— Illi într'o jвmъtà de orъ, zise Masimilian k'вnă glasă înkisă, nвmele nostrв è desonorată!

— Sъngele snalъ desonoarea, zise Morrel.

— Aї drentate, tatъ, te ingelegă.

Ile вrmъ întinzîndă mъna kътre nistoale:

— Ънвlă è nentrв dвmneata mi вnвlă nentrв mine, zise elă; mвlgвmeskă!

Morrel i onri mъna.

— Illi mamъ-ta... mi sorъ-ta... чine le va gine?

Ънă fioră treka neste totă trвnвlă jвnelвї.

— Tatъ! zise elă, kвgeдї kъ mї ziчї sъ trъeskă?

— Da, gї o zikă, resnвnse Morrel, kъчї è datoria ta; tв aї mingile linisчite mi tarї, Masimiliane... Masimiliane, tв nв estї вnă omă de rîndă; nв gї komandă nimikă, nв gї ordonă nimikă; de kътă, îgї zikă: — Чerчeteazъ starea ta ka kвm aї fi вnă streină, mi jвdekъ-o singвră.

Jвnele kвgetъ вnă minвtă, dвn'avcia okїї seї strelв-

Unu e pentru dumneata şi altu pentru mine.

virъ de o sъblimъ otъrîre; dekъtъ skoase k'o miskare ъmoarъ mi tristъ snaleta mi kontra-snaleta sa, însemne ale gradъlъi seъ.

— Bine, zise elъ întinzîndъ mъna kътre Morrel, morî în nave, tatъ! voiъ trъi.

Morrel fъkъ o miskare ka sъ s'arъnve la yenъkii fiislъi seъ. Masimilian îlъ atrase sure dînsslъ, mi aste doъ inime nobile bътъръ ънъ minstъ ъna în kontra alteia.

— Svii kъ nъ strikъ eъ? zise Morrel.

Masimilian sърîse.

— Svi, tatъ, kъ esti velъ mai onestъ omъ din kъyi am kъnoskslъ vre o datъ.

— Ilrea bine, s'a otъritъ; akъm, întoarve-te lîngъ mamъ-ta mi lîngъ sorъ-ta.

— Tatъ, zise jъnele nlekъndъ yenъkislъ. binekъvintеazъ-mъ!

Morrel anъkъ kanslъ fiislъi seъ kъ amîndoъ mъnile, îlъ anroniъ de dînsslъ, mi sъrътъndъ-lъ de mslte ori:

— Ox! da! da! zise elъ, te binekъvintezъ în nъmele meъ mi în nъmele a treî yenerayisnî de oamenî fъrъ natъ; askъltъ ve yi zikъ ei nrîn glassli meъ: — Edifivislъ ne kare lъ a strikatъ neferivirea, Ilrovedinya noate sъ lъ rezideaskъ. Vъzîndъ-mъ mortъ de o asemenea moarte, veî mai neîmblъnziyi se vorъ îndъra kъ tine; yie noate îyi vorъ da timnslъ ne kare mi lъ arъ refъsa mie, atъnvî silesve-te ka vorba *infamъ* sъ nъ fiъ nronъnviatъ; nъne-te ne lъkrъ, lъkreazъ, jъne, lъntъ-te kъ ardoare mi kъrayiъ, trъesve, tъ, mamъ-ta mi sorъ-ta, nъmai kъ vele de neanъratъ trebъinyъ, astъ-felъ ka, din zi nînъ în zi, binele avelora kъrora sъnt datorъ, sъ kreaskъ mi sъ rodeaskъ între mъnile tale. Kъyetъ kъ va fi o zi frъmoasъ, o zi mare, o zi serbътoreaskъ zisa îndrentъrii, zisa kъndъ, kiarъ avi într'astъ kamerъ, veî

ziче: — Tatъlъ meъ a mъritъ, nentrъ-kъ nъ nъtea sъ fakъ чeia чe fakъ eъ astъ-zi; dar a mъritъ linisчitъ mi în паче, kъчi sчia kъ mъrindъ elъ eram s'o fakъ eъ.

— Ox! tatъ! tatъ! strigъ jъnele, daka kъ toate a-чestea aï nъtea trъi!

— De voiъ trъi totъlъ se skimbъ; de voiъ trъi, interesъlъ se skimbъ în îndoialъ, îndъrarea în înverшъnare; de voiъ trъi, voiъ fi ъnъ omъ kare mi a kъlkatъ kъvîntъlъ, kare nъ mi a ţinъtъ îndatoririle; k'ъnъ kъvîntъ voiъ fi ъnъ bankrъtarъ. De voiъ mъri, din kontra, jъdekъ Masimiliane, kadavrъlъ meъ va fi de ъnъ omъ onestъ neferiчitъ. Trъindъ, чeï maï bъnï amiчi aï meï fъgъ de kasa mea; mъrindъ, Marsilia întreagъ mъ va ъrma nînъ la lokъinţa mea din ъrmъ; trъindъ, îţi va fi rъuine de nъmele meъ; mъrindъ, îţi veï redika kanъlъ în sъsъ, mi veï ziче:

— Sъnt fiiъlъ aчelъia kare s'a omorîtъ, fiindъ-kъ nentrъ întîia oarъ a fostъ nevoitъ sъ mi kalче kъvîntъlъ.

Jъnele skoase ъnъ ţemetъ, dar se arъtъ sъnъsъ la voinţa soarteï. Нentrъ a doъa oarъ intrъ konvinţerea, nъ în inima sa, чi în sniritъlъ seъ.

— Шi akъm, zise Morrel, lasъ-mъ singъrъ mi silesче-te a denъrta femeicle.

— Nъ vreï sъ maï vezi o datъ ne sorъ-mea? întrebъ Masimilian.

O sneranţъ dъne ъrmъ mi sъrdъ era askъnsъ nentrъ jъne în aчeastъ întrevedere; eatъ nentrъ чe o nronъnea.

D. Morrel klъti din kanъ.

— Am vъzъt'o azi dimineaţъ, zise elъ, mi i am zisъ adio.

— N'aï vre o rekomandare nartikъlarъ sъ mi faчï, tatъ? întrebъ Masimilian k'ъnъ glasъ neritъ.

— Ba da, fiiъlъ meъ, o rekomandare sakrъ.

— Sănătate, tată.

— Kasa Thomson mi French è singură kare, din omenire, din egoismă noate, dar nă mi se kade mie să vi-teskă în inimele oameniloră, a avălă îndărare de mine. Mandatarălă seă, avela kare, neste zeve minăte, se va înfăți-ma ka să nriimeskă nrenălă de două săte ontă-zevi mi meante mii vinvi săte franvi, nă zikă kă mi a akordată, vi mi a dată trei lăni. Fiă aveastă kasă vea d'întîiă nlătită, fiălă meă, fiă-ți sakră avestă omă.

— Da, tată, zise Masimilian.

— Illi akăm înkă o dată adio, zise Morrel, dă-te, dă-te, am trebăință să fiă singură; vei afla testamentălă meă în skrintoriălă kamerei mele de kălkare.

Jănele stătă în nivioare mi făr'a svi ve să fakă, a-vîndă nămai o nătere de voință, dar nenătîndă s'o năiă în lăkrare.

— Askăltă, Masimiliane, zise tatălă seă, nresănăne kă sănt soldată ka tine, k'am nriimită ordinălă să ieaă o redătă, mi kă tă svii kă trebăe să fiă omorîtă lăând'o, nă mi ai zive veia ve mi ai zisă adineaori: — Dă-te, tată, kăvi te desonori remăindă, mi mai bine è moartea de kătă răuinea!

— Da! da! zise jănele, da.

Illi, strîngîndă kă tărbare ne tatălă seă în braște:

— Dă-te, tată, i zise.

Illi se renezi afară din kabinetă.

Kăndă emi fiălă seă, Morrel remase ună minătă în nivioare kă okii aștintași la ușă; ne ărmă întinse mâna, a-năkă sfoara ănăi klonoțelă mi sănă.

Dău'ună minătă, Coclès se arătă.

Elă nă era totă avela-mi omă, avele trei zile de konvințere îlă sfărămaseră. Astă kăvetare: — Kasa

Morrel va înveta din nlъgile sale, îlъ înkovoia la nъmîntъ maĭ mъltъ de kъtъ arъ fi fъkъt' o doъъ-zecĭ algĭ anĭ d' asъnra kanъlъĭ seъ.

— Bъnъlъ meъ Coclès! zise Morrel k' ъnъ glasъ kare è kъ nenъtingъ de a fi deskrisъ, veĭ remъnea în antikamerъ. Kъndъ domnъlъ avela kare a maĭ venitъ akъm treĭ lъnĭ, svĭĭ, mandatarъlъ kaseĭ Thomson ui French, va veni, îlъ veĭ anъnvia.

Coclès nъ resnъnse nimikъ; fъkъ ъnъ semnъ kъ kanъlъ, se dъse sъ ueazъ în antikamerъ, ui astentъ.

Morrel kъzъ earъ ne skaъnslъ seъ; okiĭ lъĭ se întorvea kътre nindslъ: i maĭ remъnea ueante minъte, nimikъ maĭ mъltъ; minътarъlъ mergea k' o renezime nekrezъtъ; i se nъrea kъ îlъ vedea mergîndъ.

— Veia ve se netrekъ atъnvĭ, ui într' avelъ minътъ sънremъ, în mintea avestъĭ omъ, kare, înkъ jъne fiindъ în ъrma ъneĭ jъdekъgĭ false noate, dar snevioase velъ nъginъ, era sъ se desnargъ de totъ ve iъbia în lъme ui sъ nъrъseaskъ viagga, kare avea nentrъ dînsslъ toate dъlvegile familieĭ, è kъ nenътingъ a se snъne; s' arъ fi kъzътъ sъ vazъ vineva, snre a uĭ fave o ideъ, frъntea sa akoneritъ de sъdoare ui kъ toate avestea lъsatъ în voia soarteĭ, okiĭ lъĭ mъiagĭ în lakreme ui kъ toate avestea redikagĭ kътre verъ.

Minътarъlъ mergea mereъ, nistoalele era înkъrkate; întinse mъna, lъъ ъnъlъ, ui mъrmъrъ nъmele fiieĭ sale.

Dъn' aveia nъse josъ arma omoritoare, lъъ o nanъ ui skrise kъteva vorbe:

I se nъrea atъnvĭ kъ nъ zisese destъlъ adio konileĭ sale nrea iъbite.

Ne ъrnъ se întoarse kътre nindslъ; nъ maĭ nъmъra minътele, vi sekъndele.

Lъъ earъ arma, kъ gъra întredeskisъ ui kъ okiĭ agin-

tanї la nindălъ; ne ărmъ tresъri la sgomotălă ce fъcea însă-mї năndă kansa.

În minătălă aceasta, o sădoare mai rece trecă ne frăntea sa, o smъcinare mai omorîtoare îlă strînsese ne inimъ.

Ază ăna de la skarъ sănъndă.

He ărmъ deskizîndă-se cea de la kabinetălă seă.

Hindăla era să sărne ană-sare-zece ore.

Morrel nă se întoarse de lokă; astenta aceste vorbe ale lăi Coclès:

"Mandatarălă kaseї Thomson mi French.„

Hi anronia arma de gărъ.

De o datъ ază ană strigъtă... era glasălă fiїeї sale...

Se întoarse mi vъzъ ne Ialia; nistolălă i skъnъ din mъnъ.

— Tatъ! strigъ fata abia trъgîndă-mї săfletălă mi nebănъ de băkăriъ, aї skъnată! aї skъnată!

Hi se arănkъ în brauele sale ginîndă în săsă kă mъna o năngъ romiъ de mъtase.

— Skъnată, konila mea! zise Morrel; ce vreї să zivї?

— Da, skъnată! vezї, vezї, zise fata.

Morrel lăъ năngа mi tresъri, kъvї o adăvere a minte ameginъ i rekiъmъ kъ o dinioarъ lăkrălă aceasta era ală lăї.

De o uarte era noliga de dozъ săte ontă-zecї mi meante mїї vinvї săte franvї.

Holiga era refăitъ.

De alta era ană diamantă de mъrimea aneї alăne, kă aceste treї vorbe skrise ne ană netikă de uergaminъ:

"Dota Ialieї.„

Morrel îmї năse mъna ne frănte: kreden kъ visa.

În minătălă acesta săuarъ ană-sare-zece ore.

Timbrălă resăna nentră dinsălă ka kăm fiă-kare lovitără a viokanălăi de oŋelă ară fi resănată kiară ne inima sa.

— Să vedemă, konila mea, zise elă, deslăvesve-mă. ănde aĭ aflată astă năngă?

— Într'o kasă din Aleele Meilhanuluĭ, la No. 15, ne kolŋălă kăminălăĭ ăneĭ biete kămărăŋe, l'ală vinvilea nlană.

— Dar, strigă Morrel, astă năngă nă è a ta.

Ialia dete tatălăĭ eĭ skrisoarea ne kare o nriimise de dimineaŋă.

— Ili aĭ fostă singără în kasa aveia? zise Morrel dăne ve a vitită.

— Emanuel mă însoŋia, tată. Kăta să m'astepte în kolŋălă stradeĭ Museuluĭ; dar, lăkră de mirare, la întoarverea mea, elă nă maĭ era akolo.

— Domnăle Morrel! strigă ănă glasă în skară, domnăle Morrel!

— E glasălă seă, zise Ialia.

— Într'avela-mĭ timnă Emanuel intrĭ, kă faŋa resturnată de băkăriă mi de miskare.

— *Faraonslă*! strigă elă, *Faraonslă*!

— Eĭ bine! ve? *Faraonslă*! estĭ nebănă, Emanuel? văĭ bine kă s'a nerdată.

— *Faraonslă*! domnăle, se dă de vuire kă a sosită *Faraonslă*! *Faraonslă* a intrată în nortă!

Morrel kăzu eară ne fotoliălă seă, năterile îlă năsăsia; inteliŋiŋŋa sa nu năsea să nriveană mirală avestoră evenimente nekrezăte, neazite, fabăloase.

Dar fiială seă intrĭ mi elă.

— Tată! strigă Masimilian, ve zivcaĭ dară kă *Faraonslă* era nerdată? Viŋia a înkănosviiŋŋată sosirea sa, mi se zîve kă intră în nortă.

— Amiciloră mei, zise Morrel, daka este ama, katъ sъ kredemъ kъ è vr'o minune a lui Dumnezeŭ! Ku nenutinţъ! ku neunutinţъ!

Dar ceia ce era adevъratъ mi nu mai unţinъ de nekrezutъ, era aceea nungъ ne kare o ţinea în mъnъ, era aceea noliţъ ulъlitъ, era acelъ diamantъ minunatъ.

— Ax! domnule, zise Coclès, ce va sъ zikъ asta, *Faraonulъ*?

— Aideţi, konii mei, zise Morrel skulъndu-se, aideţi sъ vedemъ, mi Dumnezeŭ sъ aibъ îndurare de noi, daka va fi vre o nuvelъ minunoasъ.

Se deterъ josъ; în mizlokulъ skъrei astepta doamna Morrel: biata femeiъ nu kutezase sъ se urce.

Într'unъ minutъ ajunserъ la Canebiera.

Era o mulţime la portъ.

Toatъ mulţimea aceia se deskisese înaintea lui Morrel.

— *Faraonulъ*! *Faraonulъ*! zicea toate glasurile acelea.

Într'adevъrъ, lukru de mirare, neauzitъ, în faţa tъrnului Sant-Ion, o korabiъ kare avea d'asupra nuneі sale aste kuvinte skrise ku litere albe: Faraonulъ; Morrel mi fiiulъ din Marsilia, — ku totulъ asemenea ku celъ altъ *Faraonъ*, mi înkъrkatъ ka celъ altъ ku kîrmizъ mi indigo, îmi arunka ankora mi mi strînţea mînzele; ne nunte, kapitanulъ Gaumard da ordine, mi mesterulъ Penelon fъcea semne D-lui Morrel.

Numai era de îndoitъ: mъrturia simţurilorъ era avi, mi zece mii de persoane venia în ajutorulъ avestei mъrturii.

He kъndъ Morrel se îmbrъţişa ku fiiulъ seŭ d'asupra grъmъdistei în mizlokulъ aulaudъrilorъ oraulai întregъ kare era martorъ l'aceastъ minune, unъ omъ, alъ kъrţia obrazъ era ne jumъtate akoperitъ de o barbъ negrъ, mi kare, us-

kənsă dəne gereta ənăi faksionarĕ, komnlekta aveastə svenə kə intinerire, mərmərə aveste vorbe:

— Fii ferivitĕ, səfletĕ nobilĕ; fii bine-kəvîntatĕ nentrə totĕ binele ve aĭ fəkətĕ mi ne kare îlĕ veĭ maĭ fave înkə, mi remə̆ĭə rekənosvinna mea în əmbrə ka mi bine-faverea ta.

Illi k'ənĕ sərisĕ în kare se vədia bəkəria mi ferivirea nərəsi adenostălĕ în kare era askənsĕ, mi fərə ka sə lĕ vazə vineva, ama de nreokənatĕ era fiə-kare de evenimentălĕ zileĭ, se dete josĕ ne ənа din avele skəriuoare kari serveskĕ ka debarkaderĕ, mi strigə de treĭ orĭ:

— Iacopo! Iacopo! Iacopo!

Atənvĭ o malənə veni la dînsălĕ, se anroniə de elĕ, mi îlĕ kondəse la ənĕ yacht mə̆ndrə gə̆tilĕ, ne nəntea kərəia se arənkə kə əmərinna ənĕĭ marinarĕ; de akolo se maĭ əilə̆ înkə o datə la Morrel, kare, ulə̆ngîndĕ de bəkəriə, da mə̆na kə isbise în dreanta mi în stə̆nga la toatə məlnimea aveia, mi məlnəmia k'o nrivire vagə avelĕĭ bine-fəkətorĕ nevə̆zătĕ ne kare se nərea kə̆ îlĕ kəsta în verĕ.

— Illi akəm, zise omălĕ nekənoskătĕ, adio bənətate, omenire, rekənosvinnə̆... Adio la toate simtimentele kari deskidĕ inima! m'am nəsĕ în lokălĕ Nrovedinneĭ ka sə resnlə̆teskĕ ne veĭ bənĭ... akəm, Dəmnezeălĕ resbənətorĕ sə̆ mĭ dea lokălĕ ka sə̆ nedenseskĕ ne veĭ reĭ!

L'aveste vorbe, fəkə ənĕ semnalĕ, mi yachtul, ka kəm arĕ li astentatĕ nəmaĭ avestĕ semnalĕ ka sə̆ nleve, învenə îndatə sə̆ norneaskə̆ ne mare.

CAPITULU XXXI.

ITALIA. — SIMBAD MARINARULU.

Kътre înveнътъlъ anъlъi 1838 se afla la Florenza doi jъnі din чea maі elegantъ soчietate din Harisъ, вnъlъ viчekontele Albert de Morcerf. чelъ-altъ baronъlъ Franz d'Epinay. Eі se vorbiserъ sъ meargъ sure a петreчe karnavalъlъ din anъlъ aчela la Roma, вnde Franz, kare lokвia de vr'o natrъ anі în Italia, era sъ serveaskъ drenъ cicerone* lъi Albert.

Aua darъ, fiindъ-kъ nъ è вnъ lъkrъ mikъ a se dвчe чineva sъ петreakъ la Roma în timnъlъ karnavalъlъi, maі vîrtosъ kъndъ цine чineva sъ nъ se kъlчe în niaца Poporuluі saъ în Campo-Vaccino, skrise mesterъlъi Pastrini, kare era nrourietarъlъ otelъlъi de Londra, niaца Spanieі, ka sъ lъ roaце sъ цiіъ пе seama lorъ вnъ anartamentъ maі bвnъ.

Mesterъlъ Pastrini resnвnse kъ nъ i remъseso maі

* Aчela kare aratъ streinilorъ kвriositъцile вnъi oraшъ.

mălță de kățĭ doăț kamere mi ăn kabinetă, kari se afla *al secundo piano*, mi ne kari le da kă mreng de ăn lădovikă ne zi. Amîndoĭ jănii mriimirț; dăn'aveia vrindă să se foloseaskț de timnălă kare i remțnea, Albert nlekț la Neapole. Kățĭ nentră Franz, remase la Florenza.

Kțndă se băkărț kățĭ-va timnă de viaga ce o dț oramălă Medicisilor, kțndă se mreîmblț destălă într'avelă Edem kare se nămesce Casinele, kțndă fă mriimită l'aveĭ oasneng minănang kari fakă onorile Florenzeĭ, i veni fantasia, dăne ce vțzș Corsica, avestă leagțnă ală lăĭ Bonaparte, a se dăve să vazț insăla Elba, aveastț stagiăne mare a lăĭ Napoleon.

Într'o searț darț, deslegț o barketț din inelălă de feră kare o ginea legatț de nortălă Livorneĭ, se kălkț în fondă în mantela sa, zikîndă marinariloră aveste singăre vorbe: — „La insăla Elba!“

Barka nțrțsi nortălă mrekămă naserea de mare îmĭ nțrțsesce kăibălă, mi a doăa zi desbarka ne Franz la Porto-Ferrajo.

Franz strebțtș insăla imnerialț dăne ce anăkț ne oate ărmele ce le ală lțsată namiĭ ăriamălăĭ, mi se dăse să se îmbarce la Marciana.

Doăț ore dăne ce a nțrțsită nămîntălă, desginse la Pianosa, ănde lă astenta, dăne kăm se înkredinga, nenămțrate stolărĭ de mreneline romiĭ.

Vînțtoarea fă ărîtț. Franz ăvise kă mălț gresțate kțte-va mreneline slabe, mi se ărkț în barka sa destălă de nemălgămită ka or ce vînțtoră kare a ostenită nentră nimikă.

— Ax! dak'ară voi Esvelinga Voastrț, i zise natronălă, ară fave o vînțtoare frămoasț!

— Ili ănde?

— Vezĭ avea insălț? ărmț natronălă întinzîndă de-

ţitălă sure meazъzi ui arъtъndă o grъmadъ konikъ ve emia din mizlokălă mъrii albastre.

— Eĭ bine! ve insălъ è aveia? întrebъ Franz.

— Insăla Monte-Cristo, resuănse Livornesălă.

— Dar n'am voiъ sъ vînezъ într' avea insălъ.

— Esvelinţa Voastrъ n'are trebăinţъ de voiъ, insăla è nelokăitъ.

— Aszĭ akolo! zise jănele, o insălъ nelokăitъ în mizlokălă Mediteraneĭ, è ană lăkră kăriosă!

— IIIi ană lăkră natărală, Esvelinţъ. Astъ insălъ è o adănъlărъ de stъnve, ui, în toatъ întinderea sa, nă è noate nivĭ ană stînjinĭ de nъmîntă băna de lăkrată.

— IIIi a kăĭ è insăla asta?

— A Toscaneĭ.

— Ve vînată se aflъ într'însa?

— Miĭ de kъurioare.

— Kari trъeskă lingîndă netrele? zise Franz k'ană sărîsă de nekredere.

— Nă, vi nъskîndă băreenele, mirtele, lentisvele, kari kreskă în intervale.

— Dar ande sъ mъ kălkă?

Ne nъmîntă în nesveri, saă în barkъ în mantela dă-mitale. Ne ermъ, daka Esvelinţa Voastrъ voiesve, vomă nă-tea uleka îndatъ dăue vînătoare; svie kъ nătemă ulăti totă awa de bine ui noantea ui zisa, ui kъ în linsa uînzeloră avemă lonenile.

Fiindă-kъ maĭ remъnea înkъ destălă timuă lăĭ Franz ka sъ se întîlneaskъ kă konsoţălă seă, ui nă maĭ avea grije nentră lokăinţa sa din Roma, uriimi astъ urouănere ka sъ se desnъgăbeaskъ de întîia sa vînătoare.

Dăue resuănsălă seă afirmativă, mateloţii skimbarъ între dînuiĭ kъte-va kăvinte kă glasă înveta.

— Eĭ bine! întrebă elŭ, ce s'a întîmplatŭ? è vre o grestate oare?

— Nŭ, respunse patronŭlŭ; dar katŭ sŭ sosnemŭ maĭ d'înainte Esvelinţeĭ Voastre kŭ insula, fiindŭ nelokŭitŭ, mi servindŭ sneorĭ de adŭmbrire kontrabandierilorŭ mi niraţilorŭ kari vinŭ din Corsica, din Sardinia saŭ din Africa, daka vre snŭ semnŭ oare-kare va arŭta aflarea noastrŭ în insulŭ, vomŭ fi nevoiţĭ, la întoarcerea noastrŭ la Livorna, de a face o karantinŭ de miease zile.

— Drace! catŭ ce ne skimbŭ planulŭ! miease zile! Tokmaĭ kŭtŭ a trebuitŭ lui Dumnezeŭ ka sŭ fakŭ lumea. E kam multŭ, bŭţĭ.

— Dar cine va sosne kŭ Esvelinţa Voastrŭ a fostŭ la Monte-Cristo?

— Ox! de sigurŭ kŭ eŭ nu! strigŭ Franz.

— Nicĭ noĭ asemenea, ziserŭ matelotĭĭ.

— Apa darŭ, aideţĭ la Monte-Cristo.

Patronŭlŭ komandŭ manovera; se îndreptarŭ sure insulŭ. mi barka începutŭ sŭ alunekŭ în dreptulŭ ei.

Franz lŭsŭ sŭ se termine luskrarea, mi, kŭndŭ luarŭ kalea cea nouŭ, kŭndŭ nînza fu înflatŭ de vîntŭ, mi ceĭ natrŭ marinarĭ înĭ luarŭ lokulŭ, treĭ înainte. sulŭ la kîrmŭ, atuncĭ înĭ începuse earŭ konvorbirea.

— Skumulŭ meŭ Gaetano, zise elŭ patronulŭi, mĭ aĭ susŭ, mi se pare, kŭ în insula Monte-Cristo aŭ obiceiulŭ sŭ se adumbreaskŭ piraţiĭ, ceia ce mi se pare snŭ vînatŭ kŭ totulŭ altŭ-felŭ de kŭtŭ alŭ kŭpricarelorŭ.

— Da, Esvelinţŭ, este adevŭratŭ.

— Sciam bine kŭ se aflŭ kontrabandierĭ, dar kredeam kŭ, dela luarea Alţerulŭi mi desfiinţarea reţinţeĭ, nu maĭ esista piraţĭ, afarŭ numaĭ în romanţele lui Cooper mi ale kapitanulŭi Marryat.

Gaetano.

— Eĭ bine! Esvelinga Voastrъ se învela; niragiĭ sъntъ ka bandiŋiĭ kari se kredъ desfiinŋaŋĭ de nama Leon XII, mi kari kъ toate avestea oureskъ în toate zilele ne kъlъtoriĭ nînъ la norŋile Romeĭ. N'aĭ aъzitъ zikîndъ-se kъ abia sъntъ mease lъnĭ de kъndъ unъ înstrvinatъ alъ Franvieĭ ne lîngъ sъntъlъ-skaъnъ fъsese jefъitъ la vinvĭ stc nami dela Velletri?

— Ba da.

— Eĭ bine! daka Esvelinga Voastrъ lokъia, ka mi noĭ, în Livorna, arъ aъzi zikîndъ-se din kъndъ în kъndъ kъ o korъbioarъ înkъrkatъ kъ marfъ saъ kъ unъ frъmosъ yacht anglъ kare se astenta la Bastia, la Porto-Ferrajo saъ la Civita-Vecchia, n'a sositъ, kъ nъ se svie ve s'a fъkstъ, mi kъ, fъrъ îndoialъ, s'arъ fi sfъrъmatъ de vr'o stъnkъ. Eĭ bine! astъ stъnkъ ne kare a întîlnit'o, è o barkъ amezatъ mi îngъstъ, ne kare se aflъ vre o mease saъ ontъ oamenĭ, kari lъ aъ saurinsъ saъ lъ aъ jefъitъ, într'o noante întъnekoasъ mi fъrtъnoasъ, la kotitъra vre unĕĭ insъlioare selbative mi nelokъite, nrekъm nisve bandiŋĭ oureskъ mi jefъeskъ o kъrъŋъ de nostъ în kolŋslъ unĕĭ nъdъre.

— Dar în-fine, zise Franz totъ întinsъ în barka sa, kъm de nъ se nlъngъ aveia kъrora li se întîmnlъ unъ asemenea lъkrъ, kъm de nъ kiamъ asaur'avestorъ niragĭ resbъnarea gъvernslĕĭ franvesъ, sardъ saъ toskanъ?

— Hentrъ ve? zise Gaetano k'unъ sarîsъ.

— Da, nentrъ ve?

— Hentrъ-kъ, maĭ întîiъ, se transnortъ din korabiъ saъ din yacht în barkъ totъ ve è bъnъ de lъalъ; ne urmъ se leagъ nivioarele mi mъnile ekinaŋislĕĭ, se atîrnъ de gîtslъ fiъ-kъrĕĭ omъ o gislea de 24, se fave o gaurъ de mъrimea unĕĭ burit în fundslъ vasslĕĭ kantъratъ, se urkъ earъ ne nънte, se înkidъ unele din fundъ mi trekъ în barkъ. Dъne zeve minste, korabia învene a se nlъnŋe mi a neme,

nəŋinə kъte nəŋinə se skəfəndъ. Maĭ întîiə se skəfəndъ o koastъ, anoĭ чea altъ; ne ərmъ se înalŋъ carъ, anoĭ se maĭ skəfəndъ din чe în чe maĭ məltə. De o datъ ənə sgomotə asemenea k'o detənare de tənə resənъ: este nərələ kare sfъrъmъ nəntea. Atənvĭ korabia se klъtesчe ka ənə omə înekatə kare se ləntъ sъ skane, îngreənъndə-se la fiъ-kare miskare. Îndatъ ana, anъsatъ nrea məltə în kavitъŋĭ, ŋisnesчe din gъərĭ, asemenea kə koloanele likəido чe arə arənka nrin resəflътorile sale vre ənə kaшalъə* ərianшə. În fine skoate чelə din ərmъ raŋetə, faчe чea din ərmъ învîrtitərъ în lokə, ші se skəfəndъ de totə sъnъndə în abisə o nîlniъ întinsъ kare se învîrtesчe ənə minətə, se îmnle nəŋinə kъte nəŋinə ші nînъ în чelc din ərmъ se sterŋe de totə, astə-felə în kъtə dəne чinvĭ minəte nəmaĭ okiələ ləĭ Dəmnezeə arə nətea sъ kaəte în fəndələ asteĭ mъrĭ linisчite korabia desnъrətъ.

Înŋeleŋĭ akəm, adaəse natronələ sərîzîndə, nentrə чe korabia nə se întoarчe la nortə. ші nentrə чe oameniĭ de ne dînsa nə se maĭ nlъngə?

Daka Gaetano arə fi snəsə asta înainte de a nronə-ne esnediŋisnea, este de krezətə kъ Franz s'arə fi zitatə de doəъ orĭ înainte d'a se întrenrinde; dar nlekaserъ, ші i se nъrea kъ s'arə arъta frikosə sъ se întoarkъ. Era ənə omə dintr'aчeia чe nə kaətъ îmnrejərъrile nerikəloase, dar kari, întimnlъndə-se o asemenea îmnrejərare, remъnə k'ənə sъnŋe reчe neskimbatə ka s'o kombatъ: era ənə omə dintr'aчeia kari aə o voinŋъ linisчitъ, ші nriveskə ənə nerikələ în viaŋъ ka ənə adversarə într'ənə dəelə, kari kalkəlъ miskърile sale, kari stədiъ nəterea sa: kari se fereskə, ka sъ maĭ resəlle, dar nə nrea məltə, înkътə sъ s'arate frikomĭ. kari, înŋele-

* ənə felə de neaчe de mare.

gîndŭ dintr'o kъвlъtъrъ toate foloasele lorŭ, omoarъ k'o singъrъ lovitъrъ.

— Ba! zise elŭ, am traversatŭ Sicilia ші Calabra, am kъlъtoritŭ doъ lъnї în Archipelagŭ. ші n'am vъzutŭ nicї o datъ umbra unuї banditŭ saŭ a vr'unuї korsarŭ.

— IIIi eŭ n'am zisŭ asta Esuelinueї Voastre ka s'o fakŭ sъ se lase de uroiektъlŭ avesta; m'a întrebatŭ, ші i am resunsŭ, nimikŭ maї multŭ.

— Da, skumulŭ meŭ Gaetano, ші konvorbirea dъmitale è din uele maї interesante; astŭ-felŭ, fiindŭ-kъ voiŭ sъ mъ bukurŭ uentru maї multŭ timpŭ de dînsa, sъ merguemŭ la Monte-Cristo.

Kŭ toate avestea se auroпia reuede de terminъlŭ kъlъtorieї, bъtea unŭ vîntŭ rekorosŭ ші barka fъuca kъte uease nînъ la ueaute lege ne orъ. Kŭ kъtŭ s'auroпia, kŭ atъta insъla semъna kъ ese maї mъreaguъ din sînъlŭ mъriї; ші, urintre atmosfera limuede a uelorŭ din urmъ raze ale zileї, se vedea ka nisue giulele dintr'unŭ arsenalŭ, avea grъmъdire de stъnue auezate unele ne altele, ші în întrestъrile kъrora se vedea burbenele uele roшatiue ші arburiї uеї verzї. Kъtŭ uentru mateloguї, de ші se arъta kŭ totulŭ linisuiguї, era învederatŭ kъ urevegerea lorŭ era destuntatъ, ші kъ urivirea lorŭ întreba întinsa oglindъ asura kъria aluneka, ші alŭ kъrsia orizontŭ era nouulatŭ numaї de kъte-va barue de neskarї, kŭ unzele lorŭ albe, legъnъndŭ-se ka nisue movete ne vîrfulŭ valurilorŭ.

Se afla abia la vr'o uinuї-sure-zeue lege auroane de Monte-Cristo kunduŭ soarele înueus sъ auseъ în dosulŭ Corsiceї, aї kъria muguї se arъta în dreanta, desemnъndŭ ne uerŭ vîrfurile lorŭ întunekoase; astъ grъmadъ de uetre, asemenea uriaшulуї Adamastor, se îndreuta ameninguъtoare inaintea barueї kъria askundea soarele kare dauria uartea eї

de sasă; naţină kăle naţină ambra se arkă din mare mi năra a alanga înainteĭ astă din armă reflektăală zileĭ kare era să se stingă; în fine raza luminoasă fă resuinsă nînă la vima konslsĭ, ande se ouri ană minslă ka nenimslă înflakărată ală anaĭ valkană; în vele din armă ambra, arkăndase mereă, kouriuse din ve în ve maĭ maltă vîrfslă urekam konrinsese noalele, mi insala remase ka ană mante venamiă kare se întaneka mereă. O jamătà de oră dau'avcasta, se nouti de toă.

Din ferivire marinarii se afla în lokarile loră obivinaite mi kanosvea nînă la vea maĭ mikă stănkă din Archipelagul toscan; kăvi, în mizlokslă întanerikslsĭ urofandă kare înfăuara barka, Franz na era să fi fără nivi ană neastîmnără. Corsica se făkase ka totslă nevăzătă, insala Monte-Cristo însă-mi ea na se maĭ vedea; dar mateloţii năvea kă avea ka linvele, naterea de a vedea în întaneriką, mi nilotslă, kare sta la kîrmă, na arăta nivi o indoialî.

O oră auroane trekase dane ve anase soarele, kăndă Franz krcza kă vedea la ană natrară de legă în stănga o grămadă întanekoasă; dar era auia de ka nenstinţă s'aleagă ve lakra era, înkăiă temîndă-se să na întărîte rissă mateloţiloră seĭ lăndă nisve norĭ kari flatara dreută năminti, tăka. Dar de o dată o mare lavire se văza ne ţermă; nămintslă semăna ka ană noră, dar fokslă na era ană meteoră.

— Ve laminî è asta? întrebă elă.

— A! zise natronslă, è ană fokă.

— Dar zivcaĭ kă insala è neloksitî?

— Zivcam kă n'avea loksitorĭ amezaţi, dar am maĭ zisă kă é ană lokă de adambrire ventra kontra-bandierî.

— Ili ventra niraţi?

— Ili ventra niraţi, zise Gaetano, renetindă vorbele lăĭ Franz; ventra asta am dată ordinslă de a trevo in-

sъla, kъvĭ dъne kъm vezĭ, fokъlŭ è la snatele nostrъ.

— Dar avestŭ fokŭ, ъrmь Franz, îmĭ nare maĭ mъltŭ ъnŭ motivŭ de sekъritate de kъtŭ de neastîmnъrŭ; oamenĭĭ kari s'arŭ teme sъ nъ fiъ vъzъgĭ n'arŭ fi anrinsŭ avelŭ fokŭ.

— Ox! asta n'are nimikŭ a faye, zise Gaetano; daka nъteaĭ jъdeka, în mizlokъlŭ întъnerikъlъĭ, nosigiъnea insъleĭ, aĭ vedea kъ, dъne kъm è nъsŭ, fokъlŭ nъ noate fi vъzъtŭ nivĭ de ne koastъ, nivĭ de la Pianosa, vi nъmaĭ desnre lъvislŭ mъriĭ.

— Ama darъ te temĭ ka nъ kъmva avestŭ fokŭ sъ ne nrevesteaskъ vre o komnanit ъrîtъ?

— Arŭ trebъi sъ ne înkredingъmŭ desnre avesta, zise Gaetano, kъ okiĭ totŭ agintagĭ asъnr'avelcĭ stele nъmîntesvĭ.

— Illi kъm sъ ne înkredingъmŭ?

— Veĭ vedea.

L'aveste kъvinte, Gaetano se vorbi kъ kamaraziĭ lъĭ, mi, dъne vinvĭ minъte de diskътъ, se fъkъ în tъvere o manonerъ kъ ajъtorslŭ kъria întoarserъ într'ъnŭ minъtŭ barka; atъnvĭ lъarъ earъ kalea ne kare o fъkъserъ, mi, kъte-va minъte dъn' aveastъ skimbare de direkgiъne, fokъlŭ neri, askъnsŭ nrin oare-kare miskare de tъrîmŭ.

Atъnvĭ nilotslŭ dete kъ kîrma o nosъ direkgiъne korъbioareĭ, kare s'anronit ne vъzъte de insslъ, mi kare îndatъ se afli nъmaĭ kъ vr'o vinvĭ-zevĭ de nanĭ denarte de ea.

Gaetano lъsъ nînza în josŭ, mi barka remase stagionariъ.

Toate avestea se fъkъserъ kъ vea maĭ mare tъvere mi, kътre avestea, de la skimbarea de kale, nъ se zisese nivĭ o vorbъ ne barkъ.

Gaetano, kare nronъssese esnediginea, lъase toatъ resnъnderea asъnrъĭ. Veĭ natrъ mateloti nъ lŭ nerdea din

okĭ, nregъtindъ-mĭ vîslele mi stъndъ învederatъ gata a traŋe din loneŋĭ; ceia ce întъnerikъlъ nu fъcea sъ fiь greu.

Kъtъ nentru Franz, îmĭ cerceta armele ku avelъ sъnŋe rece ne kare i lu kunoascemu; avea doъ nъmĭrĭ ku doъ ŋevĭ mi o karabinъ, le înkъrkъ mi astentъ.

Într'avestъ timnu natronslu îmĭ skosese kabanslu mi kъmaua, îmĭ strînse bine nantalonslu împrejъrslu mizlokslăĭ, mi fiindu ku nivioarele goale n'avea nivĭ nantofĭ nivĭ ciorapĭ de skosu. Îndatъ ce se vъzu în kostъmslu seu sau fъrъ kostъmslu seu, nuse unu deŋitu ne buze sure a face semnu ka sъ se pъzeaskъ cea maĭ mare tъcere, mi, lъsъndu-se în mare, înotĭ sure ŋermu ku atъta fercalъ, înkътu era ku nenutinŋъ a s'auzi celu maĭ mikŭ sgomotu. De kътu, dune brasda cea fosforikъ ce emia din miskъrile sale, nutea sъ se ŋiĭъ vineva ne urma sa.

Heste nuginu kiaru aveastъ brasdъ neri; era învederatu kъ Gaetano detese de numîntu.

Toatъ lumea din barkъ remase în nemiskare vre o jumъtà de orъ, dune kare se vъzu lîngъ ŋermu mi anrouiъndu-se de barkъ aveia-mĭ brasdъ luminousъ. Heste unu minstu Gaetano ajunsese barka.

— Eĭ bine? întrebarъ împreunъ Franz mi ceĭ natru mateloŋĭ.

— Eĭ bine! zise elu, sunu kontrabandierĭ Spaniolĭ; au numaĭ doĭ bandiŋĭ Corsicanĭ ku dînniĭ.

— Hi ce faku astĭ doĭ bandiŋĭ Corsicanĭ împreunъ ku nisce kontrabandierĭ Spaniolĭ?

— Eĭ! Dumnezeulu meu! Esuelinŋъ, zise Gaetano k'unu tonu de karitate krestinъ nrofundъ, katъ sъ se ajuto vineva unulu ne altulu. Adesea bandiŋiĭ se aflъ kam strimtoraŋĭ ne uskatu de ŋindarmĭ sau de karabinerĭ; ei bine! aflъ avi o barkъ, mi într'astъ barkъ nisce bъeŋĭ bunĭ ku

noĭ. Vinŭ sъ ne чearъ osnitalitate în kasa noastrъ nlstitoare. Mizlokŭ de a refъsa чineva ajъtorъlŭ ънъĭ nъkъtosŭ ne kare îlŭ ъrmъresчe! Îlŭ nriimimŭ, ui, snre maĭ mare sigъranцъ, lъъmŭ largъlŭ. Asta nъ ne kostъ nimikŭ ui ne skanъ ui viaца, saŭ чelŭ nъцinŭ libertatea ънъia din semeniĭ nostri, kare, la îmnrejъrare, ne rekъnoasчe serviчiulŭ чe i amŭ fъkъtŭ arъtъndъ-ne ънŭ lokŭ bънŭ în kare sъ nъtemŭ desbarka marfa noastrъ fъr'a fi sънъraцĭ de kъriouĭ.

— Aua! zise Franz, dar ui dъmneata estĭ kontrabandierŭ, skъmnulŭ meŭ Gaetano?

— E! чe vreĭ, Esчelinцъ! zise elŭ k'ънŭ sъrîsŭ чe nъ se noate deskrie, katъ sъ fakъ чineva din toate kъte nъцinŭ, ka sъ noatъ trъi.

— Atънчĭ te afli în lokъrĭ kъnoskъte kъ oameni kari lokъeskŭ la Monte-Cristo în ora aчeastъ?

— Kam aua. Noĭ marinariĭ, sъntemŭ ka frank-masoniĭ, ne rekъnoasчemŭ dъne oare-kari semne.

— Ili krezĭ kъ n'avemŭ sъ ne tememŭ de nimikŭ de vomŭ desbarka ui noĭ?

— De nimikŭ, kontrabandieriĭ nъ sъntŭ lotri.

— Dar aчeĭ doĭ bandiцĭ Corsicani... întrebъ Franz, kalkulъndŭ maĭ d'înainte toate sorцile neriskulul.

— Ex! Dъmnezeulŭ meŭ! zise Gaetano, чe strikъ eĭ daka sъntŭ bandiцĭ, strikъ autoritatea.

— Kъm aua?

— Fъrъ îndoialъ; îĭ ъrmъresчe nentrъ k'aŭ lsatŭ nelea kъiva, nimikŭ maĭ multŭ; ka kъm n'arŭ fi fostŭ în natъra Corsicanuluĭ ka sъ uĭ resbъne!

— Чe înцeleцĭ kъ a lsa nelea? A omorî ънŭ omŭ? zise Franz ъrmъndъ-uĭ чervetъrile.

— Înцelegŭ a чuide ънŭ inemikŭ, resnъnse natronulŭ, чeia чe è kъ totulŭ altŭ-felŭ.

— Eĭ bine! zise jɜnele, aideɰĭ sъ ɥeremĕ osnitalitatea kontrabandierilorĕ ɯi bandiɰilorĕ. Krezĭ kъ ne vorĕ da-o?

— Fъrъ niɥĭ o îndoialъ.

— Kъɰĭ sɜntĕ?

— Hatrɜ, Esɥelinɰъ, ɯi kɜ doĭ bandiɰĭ fakĕ ɯease.

— Eĭ bine! tokmaĭ kъɰĭ sɜntemĕ ɯi noĭ! ɯi kiarĕ la întîmnlare daka dɜmnealorĕ arĕ arъta oare-kari disnosiɰiɜnĭ ɜrîte în nrivinɰa noastrъ, sɜntemĕ egalĭ în nɜtere, ɯi nrin ɜrmare, în stare de a 'i konɰine. Astĕ-felĕ, nentrɜ ɥea din ɜrmъ oarъ, aideɰĭ la Monte-Cristo.

— Da, Esɥelinɰъ; dar ne veĭ maĭ erta înkъ sъ maĭ lɜъmĕ oare-kari mъsɜre de ferealъ?

— Ɥe felĕ, skɜmnɜlĕ meĕ! Fii înɰelentĕ ka Nestor ɯi kɜ minte ka Ulise. Fakĕ maĭ mɜltĕ de kъtĕ a ɰĭ erta, te îndemnĕ l'aɥeasta.

— Eĭ bine! atɜnɥĭ, tъɥere! zise Gaetano.

Toatъ lɜmea tъkɜ.

Hentr'ɜnĕ omĕ kare nrivesɥe, ka Franz, or ɥe lɜkrɜ sɜb nɜnktɜlĕ seĕ de vedere ɥelĕ adevъratĕ, starea în kare era, de ɯi nɜ era nerikɜloasъ, totĕ era oare-kɜm gravъ. se alla în întɜnerikɜlĕ ɥelĕ maĭ mare, singɜrĕ, în mizlokɜlĕ mъriĭ, kɜ nisɥe marinarĭ ɥe nɜ lĕ kɜnosɥea ɯi kari n'avea niɥĭ ɜnĕ kɜvîntĕ ka sъ i fiъ kredinɥioɯĭ, kari sɥia kъ avea în brъĕ kъte-va mii de franɥĭ, ɯi kari ɥerɥetaserъ de zeɥe orĭ armele sale ɥe era frɜmoase, daka nɜ kɜ invidiъ, ɥelĕ nɜɰinĕ kɜ kɜriositate. De altъ narte, era sъ tragъ, fъr'altĕ konvoiĕ de kъtĕ alĕ oamenilorĕ aɥelora, la o insɜlъ kare avea ɜnĕ nɜme foarte reliɰiosĕ, dar kare nɜ semъna kъ nromitea lɜĭ Franz altъ osnitalitate de kъtĕ aɥeia ɥe o dete Calvariul Cristului, mɜlɰɜmitъ kontrabandierilorĕ ɯi bandiɰilorĕ seĭ. He ɜrmъ aɥea istoriъ a korabielorĕ înekate, ne kare o krezɜse afarъ din kale ziɜa, i se nъrea ɯai de kreɜtĕ noantea. Astĕ-felĕ, dɜne kɜm se alla nɜsĕ între aɥestĕ

nerikəlă îndoită noate imaginară, nə ləsa ne oamenii aveia din oki mi nəmka sa din mənə.

Kə toate avestea marinarii îmi înlțaserə din noă nînzele mi mi ləaserə earə brasda ve le era sənatə dəkîndə-se mi întorkîndə-se. Hrintre întənerikă, Franz, kare înveneəse a se deda nəginə kə întənerivimea, zəria əriaməlă de granită ne kare îlă kotia barka; ne ərmə, vəzə fokəlă kare ləmina mai strelăvitoră ka nivi o datə. mi, îmurejərəlă astăi fokă, vinvi saă mease nersoane mezîndă.

Resfrənțerea fokariəlăi se întindea la vr'o sətə de nami neste mare. Gaetano koti ləmina, fəkîndă kə toate avestea sə remțiță barka în nartea vea nelăminoasə; ne ərmə kəndă fə kə totəlă în fața fokariəlăi. îndrentă barka sure dînsəlă mi intră kə bravərə în verkəlă ləminosă învenîndă ənă kəntikă neskəreskă ne kare îlă ținea nəmai elă singəră, mi ală kərəia refrenă îlă ținea kamaraziî lăi în koră.

La vea d'întîiă vorbə a kəntikəlăi, oamenii kari medea îmurejərəlă fokariəlăi se skəlaserə mi se anroniaserə de debarkaderă, kə okii aințanți asənra barveăi, silində-se învederată a i jədeka nəterea mi a i nətrənde kəțetele. Îndatə nərərə kə ară fəkəlă o vervetare îndestələtoare, mi se dəserə, afarə de ənəlă singəră, kare reməsese în nivioare ne țermă, a mi ləa earə lokəlă îmurejərəlă fokəlăi înaintea kərəia friția o kənrioarə întreagə.

Kəndă ajənse barka la vr'o doə-zevi de nami anroane de əskată, omălă kare era ne țermă fəkə makinală, kə karabina sa, semnălă ənei sentinele mi astentă o natrălə mi strigə? *vine e akolo*? în limba sardă strikatə.

Franz nəse kə revealə kanse l'amindoə țevele.

Gaetano skimbă atənvi îmuresnə kə avestă omă kəteva kəvinte din kari kələtorălă nə nriveno nimikă, dar kari îlă nrivia învederată.

— Esuelinga sa, întrebă natronălă, vrea să se numească saŭ să rămîie incognito?

— Numele meŭ kată să fie ka totăla nekunoskută; sunt-le numai atâtă, zise Franz, kă sînt unŭ Francesŭ ce kălătoresce nentru nlăcerile sale.

Kăndă Gaetano a dessă resnunsălă avesta, sentinela dete unŭ ordinŭ unăia din oamenii kari miedea împrejurălă fokălăi, kare se skălă îndată, mi desnărta între stăpîne.

Se făka o tăcere. Fiă-kare se părea preokupată de afacerile sale: Franz de desbarkarea sa, matelogii de nînzele lorŭ, kontrabandierii de kărrioara lorŭ; dar, în mizlokălă astei nemăsurată de faptă, se observa unălă ne altălă.

Omălă kare se demărtase se arătă îndată desnre nartea onosă avceleia ne unde desnărtse. Făka unŭ semnŭ din kanŭ sentineleĭ kare se întoarse kătre barkă mi se mălgumi să zikă aveste singure vorbe: *S'accommodi.*

Astă vorbă din limba italiană *S'accommodi* è de netradusă; va să zikă totă de o dată, veniți, intrați, bine ați venită, faceți ka la dumneavoastră, sunteți stăpîni. E ka acea frasă turceaskă din Moliere, kare unnea ama măltă în mirare ne burgesălă gintilomŭ* urin mălgumea lukrurilorŭ ce konrindea.

Matelogii n'astentară să le zikă de dosă ori: în natră dătătore de lonată, barka ajunse la uskată. Gaetano sări ne malŭ, mai skimbă kăte-va kuvinte învetă ka sentinela; kamaraziĭ lui se deteră josŭ mi eĭ unălă dune altălă, ne urmă veni mi rindălă lui Franz.

Elŭ avea una din numerile sale atirnată dune sumte, Gaetano avea cea altă, unălă din matelogi ginea karabina sa. Kostumălă seŭ era ne jumătate de artistă mi ne jumă-

* Saŭ Bădăranălă boeritŭ, dun'o tradvere kovengionată.

tate de kokonamă; ceia ce ne înseală nici ună dreptă oasneguloră, mi drin armare nici ună neastîmpără.

Se legă barka de germă, făcură căpi-va mari sure a căuta ună locă komodă de tălărîre; dar fură îndoială nănkălă către kare se dăcea ne era în căviinga kontrabandierălăi kare îmblinia nostălă de drevegetcră, căci strigă lăi Gaetano:

— Ne n'akolo, roge-te.

Gaetano îngăpă o săsă mi, făr' a mai stărăi, înaintă sure partea oneză, ne cându doi matelogi se dăcea s'aurinză nisce torge la fokariă ka să lămineze kalea.

Făcură anroane la trei-zeci de mari mi se onriră ne ună mesăleguă împresărată din toate părgile de stănce în kari se sănaseră ună felă de skaune, kam asemenea ka nisce gerete mici în kari s'ară pane garda mezîndă. Împrejără emia, din vine de pămîntă vegetală, căpi-va stejari nitici mi stufi deni de mirte. Franz anlecă o torgă mi rekănoska, dan'o grămădire de cenăpă ce se afla akolo, că ne era elă celă d'întîiă kare văzu că lokalitatea aceia era bună mi komodă, mi că trebuia să fiă una din stagiunile obiciănuite ale visitatorilor nomazi ai insulei Monte-Cristo.

Cătă dentru astentarea sa de evenimente, învetase: îndată ce mă ne-se niciorălă ne ăskată, îndată ce văzu disnosigiunile, daka ne amikale, celă pagină indiferinte ale oasneguloră lăi, toată dreokănarea sa derise; mi, la mirosălă căpricioarei kare se friguea în vecinătate, dreokănarea sa se skimbase în noftă de mânkare.

Sănse doză vorbe desure astă întîmplare nouă lăi Gaetano, kare resunense că ne era nimikă mai simplă de kătă o cinză cându avea cine-va ka dînsuii în barka loră pâine, vină, mease dreneligue mi ună foka bună sure a le frige.

— Ие ѳrmъ, adaѳse elѳ, daka Esvelinцeĭ Voastre i ulave aша mѳltѳ mirosѳlѳ kъnrioareĭ, mъ notѳ dѳve la vechiniĭ meĭ sъ le daѳ dosъ naserĭ d'ale noastre nentrѳ o bѳkatъ din natrѳnedѳlѳ lorѳ.

— Fъ, Gaetano, fъ, zise Franz; estĭ într'adevъrѳ nъskѳtѳ kѳ цeniѳlѳ negoviъriĭ.

Într'avestѳ timuѳ, mateloцiĭ smѳlseserъ kъte-va braце de bѳrѳene, fъkѳserъ kъцĭ-va mъnѳkĭ de mirte ші de stejarѳ verde, kъrora se deteserъ fokѳ, veia ve înfъцiша ѳnѳ fokariѳ destѳlѳ de resnektabilѳ.

Franz astenta dar kѳ nenave, simцindѳ mereѳ mirosѳlѳ kъnrioareĭ, întoarverea natronѳlѳĭ, kъndѳ avesta veni l dînsѳlѳ k'ѳnѳ aerѳ foarte îngrijatѳ.

— Eĭ bine! întrebъ elѳ, ve noѳ maĭ è? nѳ se nriimesve oferirea noastrъ?

— Din kontra, zise Gaetano. Kanѳlѳ, kъrѳia s'a zisѳ kъ estĭ ѳnѳ jѳne Franvesѳ, te invitъ sъ vinezĭ kѳ dînsѳlѳ.

— Eĭ bine! dar, zise Franz, è ѳnѳ omѳ foarte vivilisatѳ kanѳlѳ avesta, ші nѳ vъzѳ nentrѳ ve sъ nѳ nriimeskѳ, kѳ atъtѳ maĭ mѳltѳ kъ mĭ adѳkѳ ші eѳ nartea de vinъ.

— Ox! nѳ è aша: are elѳ ve sъ vineze, ші neste asta kiarѳ; dar kѳvîntѳlѳ è kъ цĭ nronѳne o kondiцiѳne kѳrioasъ ka sъ te înfъцimezĭ la dinsѳlѳ.

— La dînsѳlѳ? zise jѳnele; a nѳsѳ darъ de i a zidiѳ o kasъ?

— Nѳ; dar totѳ ka ші o kasъ komodъ è aveia în kare weade, dѳne kъte se înkredinцeazъ velѳ nѳцinѳ.

— Kѳnosvĭ ne avestѳ kanѳ?

— Am aѳzitѳ vorbindѳ de dînsѳlѳ.

— Bine saѳ reѳ?

— Ili ѳna ші alta.

— Drave! ші ve kondiцiѳne vrea sъ mĭ nronѳiъ?

— De a ŋĭ lega okiĭ ɯi a ŋi'ĭ deslega nɐmaĭkɐndă îŋĭ va ziче elă.

Franz nɐtrɐnse ne kɐtă i fɐ kɐ nɐtinŋɐ kɐɜtɐtɐra lɐĭ Gaetano ka sɐ sчiɐ ka чe lɐkrɐ askɐndea astɐ nronɐnere.

— Ax! nre leŋea mea! zise aчesta, resnɐnzîndă la kɐŋetarea lɐĭ Franz, sчiă bine kɐ asta meritɐ sɐ kɐŋete чineva bine.

— Чe aĭ fi fɐkɐtă în lokɐlă meă! întrebɐ jɐnele.

— Eă, n'am nimikă de nerdɐtă, m'awĭ fi dɐsă.

— Aĭ nriimi?

— Da. kiară ncntrɐ kɐriositate nɐmaĭ.

— E darɐ vre ɐnă lɐkrɐ kɐriosă de vɐzɐtă la dîn-sɐlă?

— Askɐltɐ, zise Gaetano mikwnorɐndɐ-wĭ glasɐlă, nɐ sчiă daka чeia чe se ziче è adevɐrată...

Se onri ka sɐ se ɐite sɐ nɐ lă aɐzɐ vre ɐnă streină.

— Hli чe se ziче?

— Se ziче kɐ aчestă kană lokɐesчe într'o sɐnɐmîntɐ ne lîngɐ kare nalatɐlă Pitti è nɐŋină lɐkrɐ.

— Чe visă! zise Franz mezîndă earɐ.

— Ox! nɐ è visă, ɐrmɐ natronɐlă, è ɐnă adevɐră. Cama, nilotɐlă *Santului-Ferdinand*, a intrată o datɐ akolo, wi a emită înminɐnată, zikîndă kɐ nisчe asemenea tesaɐre se aflɐ nɐmaĭ în novestile zîneloră.

— Awa! dar sчiĭ, zise Franz, kɐ kɐ asemenea vor-be mɐ veĭ faчe sɐ desчinză în nesчerea lɐĭ Ali-Baba!

— Îŋĭ snɐiă чe mĭ aă snɐsă wi mie, Esчelinŋɐ.

— Atɐnчĭ îmĭ ziчĭ sɐ nriimeskă?

— Ox! nɐ zikă asta. Esчelinŋa Voastrɐ va faчe dɐne kɐm i va fi nlɐчerea. N'awĭ vrea sɐ i daă ɐnă kon-siliă într'o asemenea îmnrejɐrare.

Franz kɐŋetɐ kɐte-va minɐte, înŋelese kɐ aчestă omă

atъtъ de înavъuitъ n'arъ fi avъtъ vre unъ skonъ reъ nentru dînsъlъ kare avea asъurъi numai kъteva mii de franvi, mi fiindъ-kъ în toate astea nu întrevedea altъ veva de kъtъ o vinъ minъnatъ, uriimi.

Gaetano se duse sъ dukъ resnъnsъlъ.

Ku toate avestea, am snъsъ, Franz era ku minte; astъ-felъ darъ voi s'aibъ mai multe amъnunte ustinvioase asъura oasnetъlui seu velui kuriosъ mi misterios. Se întoarse darъ sure nartea matelotъlui kare, ne kъtъ ninu avestъ dialogъ, jъmulise ureneliuele ku gravitatea unui omъ mundru de funkuionile sale, mi îl întrebъ ku ce aъ venitъ oameniі avestia, fiindъ-kъ nu se vedea nivi barkъ, nivi speronare, nivi tartanъ.

— N'am nivi o grije desure asta, zise matelotъlъ, mi kunoskъ karabia lorъ.

— E vr'o korabiъ frumoasъ?

— Auzi dori s'aibъ mi Esvelinua Voastrъ una asemenea ka sъ fakъ okolъlъ lumii.

— De ce nutere è?

— Dar auroane de o sutъ butoale. Kutre astea é o korabiъ de fantasiъ, unъ yacht, kum zikъ Anglii, dar fukutъ, vezi dumneata, astъ-felъ înkutъ sъ noatъ ninе ne mare în or ce timpъ.

— Ili unde a fostъ fukutъ?

— Nu svi. Ku toate avestea mi se nare kъ la Genova.

— Ili ce felъ unъ kanъ de kontrabandieri, urmъ Franz, kutezъ sъ nuiъ a i face unъ yacht destinatъ nentru komervizlъ seu în nortъlъ Genovei?

— N'am zisъ, resnunse matelotъlъ, kъ urourietarulъ astui yacht è unъ kontrabandierъ.

— Nu; dar Gaetano a zisъ, mi se nare.

— Gaetano vъzвse ekinaџislъ de denarte, dar nв vorbise înkъ kв nimini.

— Dar dak'avestъ omъ nв è вnъ kanъ de kontrabandieri, че lвkrв è darъ?

— Вnъ domnъ avвtъ kare kъlъtoresче nentrв nlъчerea sa.

— Aidi, kвџetъ Franz, nersonaџislъ è ui maï misterios, fiindъ kъ че se snвne desure elъ nв seamъnъ вna kв alta.

— Ili kвm îlъ kiamъ?

— Kъndъ îlъ întreabъ чine-va resnвnde kъ se nвmesче Simbad Marinarslъ. Dar mъ îndoeskъ kъ sъ fiъ asta nвmele lвi чelъ adevъratъ.

— Simbad Marinarslъ?

— Da.

— Ili вnde lokвesче domnslъ avesta?

— Ile mare.

— Din че џarъ è?

— Nв sviъ.

— Lъ aï vъzвtъ?

— Вne-orï.

— Че felъ de omъ è?

— Esчelinџa Voastrъ va jвdeka însъ-uï.

— Ili вnde mъ va nriimi?

— Fъrъ îndoialъ într'avelъ nalatъ sвnъmintъ de kare v'a vorbitъ Gaetano.

— Ili n'aï avвtъ niчï o datъ kвriositatea, kъndъ aï maï trasъ avi ui aï aflatъ insвla goalъ, sъ чerчï ka sъ nъtrвnzï într'avestъ nalatъ înkъntatъ?

— O! da, Esчelinџъ! resnвnse matelotslъ, ui kiarъ de maï mвlte orï, dar totъ d'aвna kъstъrile noastre aъ fostъ demerte. Amъ skotoчitъ nesчerea în toate nъrџile ui n'amъ

aflatŭ чea maĭ mikъ ѕrmъ. Пe lîngъ astea, se zive kъ ѕ-ша nѕ se deskide kѕ keia, чi kѕ o vorbъ maцikъ.

— Aidĭ, negrewitŭ, mѕrmѕrĭ Franz, eatъ-mъ îmbarkatŭ într' ѕnŭ basmѕ dintr' o *Mĭĭ ani sna de Nomцĭ.*

— Esчelinga Sa te asteantъ, zise la snatele lѕĭ ѕnŭ glasŭ ne kare îlŭ rekѕnoskѕ kъ era alŭ sentinelcĭ.

Noѕlŭ venitŭ era însoцitŭ de doĭ oamenĭ din ekinaцiѕlŭ yachtului.

Drentŭ or чe resпѕnsŭ, Franz skoase batista sa ши o înfъцiшĭ aчelѕia kare i îndrentase vorba.

Fъr'a maĭ zive nivĭ o vorbъ, i legarъ okiĭ k'o îngrijire kare arъta temerea ka sъ nѕ fakъ vre o indiskreцiѕne; dѕne kare îlŭ nѕserъ sъ jѕre kъ nѕ va чerka nivĭ într' ѕnŭ felŭ sъ шĭ skoaцъ legъtѕra.

Jѕrĕ.

Atѕnчĭ amîndoĭ oamenii îlŭ lѕarъ fĭъ-kare de braце, ши merse kъlъѕsitŭ de dinшĭ ши kѕ sentinela înainte.

Dѕne vr'o treĭ-zecĭ de naшĭ, simцi, la mirosѕlŭ din чe în чe kreskîndŭ alŭ kъnrioareĭ, kъ trevea ne dinaintea lokѕlѕĭ de tъbъrîre; ne ѕrmъ îlŭ fъkѕrъ sъ шĭ ѕrmeze kalea înkъ vre o чinчĭ-zecĭ de naшĭ, înaintъndŭ învederatŭ snre nartea ѕnde nѕ lъsaserъ ne Gaetano sъ nътrѕnzъ: onrire kare se esnlika akѕm. Îndatъ, dѕne skimbarea atmosfereĭ, înцelese kъ intra în sѕnъmîntъ; neste kъte-va sekѕnde de îmbletŭ, aѕzi o trosnire, ши se nъrѕ kъ atmosfera îшĭ skimba earъ natѕra ши se fъчea maĭ kъldivikъ ши maĭ nrofѕmatъ; în чele din ѕrmъ simцi kъ nivioarele sale kъlka ne ѕnŭ tanetŭ grosŭ ши molatikŭ; kъlъѕsiĭ lѕĭ îlŭ nъrъsirъ. Se fъkѕ o tъчere de ѕnŭ minѕtŭ, ши ѕnŭ glasŭ zise în limba franчesъ korektъ, de ши k'ѕnŭ aventŭ streinŭ:

— Bine aĭ venitŭ în kasa mea, domnѕle, ши noцĭ sъ цĭ skoцĭ batista de ne okĭ.

Făr' a i mai ḍice o singură vorbă i legară ochii.

Dane kam se înţeleţe bine, Franz n'astentă să i se zikă asta de două ori; îmi skoase batista, mi se află faţă în faţă k'ună omă de la treĭ-zeci mi ontă mînă la natră-zeci de anĭ, nărtăndă ună kostămă tănisiană, adikă ună fesă roma k'o fundă mare de mătase albastră, ună ilekă de nostavă negră kăsătă neste totă kă ară, nantaloni ka sănţele boălăĭ larţi mi îmflaţĭ, notări de aveia-mi kăloare kăsăţĭ kă ară ka ilekălă, mi imineĭ galbenĭ; ună maă măreţă i învinţea brăslă, mi narta ună xanţeră askăţită mi înkovoiată la brăă.

De mi faţa avestăĭ omă era vînătă de galbenă ve era, dar figăra sa era învederată frămoasă; okiĭ lăĭ era vii mi nătrănzălorĭ; nasălă lăĭ, drentă mi kam ăna kă frăntea, arăta tinălă greckă în toată kărţia sa, mi dinţiĭ lăĭ, albi ka mărgăritarălă, medea minănată săb măstaţa sa neagră kare îi înkadra.

De kătă astă naloare a lăĭ era straniă; ară fi zisă vineva kă era ună omă înkisă de măltă timnă într'ună mormîntă, mi kare n'ară fi nătată să rekanete rămeneala veloră vii.

De mi n'avea o taliă înaltă, era însă bine făkătă, mi avea mănile mi nivioarele miví ka oamenii din meazănă-zi.

Dar, veia ve nănea în mirare ne Franz, kare krezăse vorbele lăĭ Gaetano ka ună visă, fă mobilarea vea măndră.

Toată kamera era îmbrăkată kă stofe tărvesvĭ de o kăloare kramisiă mi ţesătă kă florĭ de ară. Într'o înfăndătără era ună felă de divană d'asăura kărăia sta ună trofeă de arme arabe, kă tevĭ de arţinte săflată kă ară mi kă mănere strelăvitoare de netre skămne; în tavană era suinzărată o lamnă de stiklă de Venezia, frămoasă desure formă mi kăloare, mi nivioareleĭ kălka ne ună tanetă de Tărvia în kare

se înfșnda nînъ în glesne; șuia ne șnde intrase Franz era kș nerdele, asemenea ui o altъ șuъ kare da într'o altъ kamerъ ve strelșvia de lșminoasъ.

Oasnele lъsъ șnș minștș ne Franz kș totslș în mirarea sa, ui anoï ui elș îlș verveta asemenea, ui ns uï lșa okiï de ne dînsșlș.

— Domnșle, i zise în vea dșne șrmъ, îuï verș o miiъ de ertъrï nentrș mъsșrele de fercalъ ve s'aș lșatș în nrivinua dșmitale ka sъ te întrodșkъ la mine; dar, fiindș-kъ vea maï mare narte a timnșlșï insșla è demeartъ, daka sekretslș asteï lokșinue arș fi kșnoskștș, fъrъ îndoialъ kъ auï fi aflatș lokslș meș de netrevere în vea maï șrîtъ stare la întoarverea mea, veia ve ns mï arș nlъvea de lokș, ns nentrș nerderea ve mi s'arș nrodșve din aveasta, dar nentrș-kъ n'auï avea înkredinuarea de a nștea, kъndș auï voi, sъ mъ desnarnș de vea altъ lșme. Akșm mъ voiș sili a te fave sъ șiuï astъ mikъ desnlъvere înfъuiшъndș-uï veia ve fъrъ îndoialъ ns kredeaï sъ alli avi, adikъ o vinъ destslș de bșnъ ui șnș natș bșnivelș.

— Ire leuea mea, skșmnslș meș oasne, resnșnse Franz, ns trebșe sъ te skșsï nentrș asta. Aui vъzștș kъ se lega okiï la oamenï kari intra în nalatele înkъntate: vezï maï bine ne Raul în *Hugenotiï* ui, într'adevъrș, n'am sъ mъ nlъngș, kъvï veia ve mï arъuï este o șrmare din *o Miiș ui șna de Nouuï.*

— Vaï! îuï voiș snșne ka Luculus: Dak'aui fi sviștș kъ voiș avea onoarea visiteï dșmitale, m'auï fi nregъtitș nentrș aveasta. Dar în vea dșne șrmъ, astș-felș nrekșm este, ermitauișlș meș îlș nșiș în disnșnerea dșmitale, astș-felș nrekșm este, vina mea ui se înfъuiшeazъ. Ali, gata è?

Máï într'avela-uï minștș nerdeaoa fș redikatъ ui șnș

negrъ nъbianъ, negrъ ka ebenъlъ* mi îmbrъkatъ k'o simulъ tъnikъ albъ, fъkъ semnъ stъuînъlъi seъ kъ nъtea treue în sala de mъnkare.

— Akъm, zise nekъnoskъtъlъ lъi Franz, nъ sviъ daka estî de nъrerea mea, dar mi se pare kъ nъ e nimikъ maî sъuъrъtorъ de kъtъ sъ se afle vine-va doъъ treî ore împreъnъ k'ъnъ omъ fъrъ ka sъ sviъ kъ ce nume mi kъ ce titlъ sъ lъ numeaskъ. Iea a minte kъ resnektъ foarte multъ leuile osnitalitъuiî ka sъ te întrebъ saъ de nume saъ de titlъ; te rogъ numaî sъ mî arъuî o numire oare-kare, prin mizlokъlъ kъria sъ notъ vorbi kъ dumneata. Kътъ nentrъ mine, ka sъ te înlesneskъ în privinua aceasta, îuî voiъ spune kъ aъ obiceiulъ sъ mî zikъ Simbad Marinarulъ.

— Ilji eъ, zise Franz, îuî voiъ spune kъ, fiindъ-kъ nimikъ nъ mî linsesve sure a fi în starea lui Aladin, de kътъ faimoasa lampъ minunatъ, nъ vъzъ nivî o greutate ka sъ mî zivî, de o kam datъ, Aladin. Asta nъ ne va skoate din Orientъ, în kare îmî vine sъ krezъ kъ am fostъ stremutatъ prin puterea vre unui ueniъ bunъ.

— Eî bine! domnule Aladin, zise streinulъ amfitrion, aî auzitъ kъ ne aъ kiъmatъ la masъ, nъ é aua? bine voiesve darъ a intra în sala de mъnkare; prea smilitulъ dumitale servъ treue înainte ka sъ pî arate drumulъ.

Ili, l'aveste vorbe, Simbad redikъ nerdeaoa mi trekъ într'adevъrъ înaintea lui Franz.

Franz merue din înkъntъminte în înkъntъminte: masa era strelucitъ. Îndatъ ce fъ konvinsъ de avestъ nunktъ imnortantъ, întoarse okiî împrejurъi. Sala de mъnkare era maî nuuinъ sulendidъ de kътъ bodoriulъ** ne kare îlъ nъrъ-

---

* Abanosъ.

** Kabinetъ frumosъ împodobitъ în kare se dukъ damele mai ka semnъ kandъ vorъ sъ îlъ singuro saъ sъ vorbeaskъ kъ vineva.

sise; era kв totвlъ de marmвrъ kв sъnътвre antiче de чelъ maĭ mare nreцъ, mi l'amîndoъ kъnътîiele saleĭ aчestia, kare era nrelвngъ, doъ statse mъreце nвrta komвleце ne kanetele lorв. Aste komвleце konrindea doъ niramide de noame minвnate; era ananasĭ de Sicilia, rodiĭ de Malaga; nortokale din insвlele Baleare nersiче de Francia mi kвrmale de Tunis.

Kътъ neatrв чinъ, era komnвsъ de вnъ fasanъ frintъ îmuresвratъ kв merle de Corsica, de o mвnkъ de mistreцъ kв нelatinъ, de вnъ kartanъ de kъnrioarъ gътitъ tътъresче, de вnъ tвrbotъ* minвnatъ, mi de o langвstъ** foarte mare.

Intervalele talerilorв чelorв marĭ era îmulinite de tъleraше în kari se konrindea nrъjitвre mi komnotвrĭ.

Farfвriele era de arцintъ, talerele de norцelanъ de Iaponia.

Franz se frekъ ne okĭ sure a se înkredinца kъ nв visa.

Nвmaĭ Ali era nriimitъ sъ fakъ serviчislъ mi îlъ fъчea foarte bine. Komeseanslъ komnlimentъ ne oasnele seъ nentrв aчeasta.

— Da, zise aчesta fъkîndъ onorile чineĭ sale kв чea maĭ mare înlesnire, da, bietslъ omъ mi este foarte devotatъ mi faче kвm sчie maĭ bine Îmĭ adвче a minte kъ i am skъnatъ viaца, mi, fiindъ-kъ цinea la kanslъ seъ, dвne kвm se vede, mĭ a nъstratъ oare-kare rekвnosчinцъ kъ i lъ am konservatъ.

Ali s'anroniъ de stъnînв-seъ, i lъ mъna i o sъrвtъ.

— Fi-va oare nrea indiskretъ, domnвle Simbad, zise Franz, de a te întreba în kare îmurejвrare aĭ fъkвtъ astъ fautъ frвmoasъ?

---

* Вnъ felъ de nesче de mare.
** Вnъ felъ de rakъ de mare.

Ali se apropiă de stăpânulŭ-seŭ, i luă mâna şi i o sărută.

— Ox! Dъmnezeъlъ meъ, è ъnъ lъkrъ nrea simnlъ, resnъnse oasnele. Se vede kъ nъkъtosъlъ oinъrise nrea anroane de nalatъlъ beiъlъi din Tunis, ueia ue nъ era de kъviinnъ sъ fakъ ъnъ mъkosъ ka dînsъlъ de negrъ; astъ-felъ în kъtъ îlъ kondamnase beiъlъ sъ i taie limba, mъna mi kanъlъ: în ziъa d'întîiъ limba, în a doъa mъna, mi în a treia kanъlъ. Totъ d'aъna aveam dorinnъ s'am ъnъ mътъ în serviviъlъ meъ; astentaï nînъ i se tъiъ limba, mi mъ dъseï sъ nronъiъ beiъlъi sъ mi lъ dea nentr'o nъmkъ minъnatъ kъ doъ nеve, kare, în ajъnъ, îmï nъrъse kъ destentase dorinnele Înъlnimiï Sale. Se îndoi ъnъ minътъ, atътъ i ardea sъ se skane de bietъlъ nъkътosъ. Dar maï nъseï ne lingъ nъmkъ mi ъnъ kъnitъ anglъ de vînътoare kъ kare retezii iataganъlъ Înъlnimiï Sale; astъ-felъ în kътъ beiъlъ se otъrî a i erta mъna mi kanъlъ, dar kъ tokmealъ ka sъ nъ i maï kalve niviorъlъ nivï o datъ în Tunis. Rekomandarea fъ de nrisosъ. Or kътъ de denarte zъresve nekredinviosъlъ koastele Africeï se fave nevъzътъ în fъndъlъ korabieï, mi nimini nъ lъ noate fave sъ maï easъ d'akolo de kътъ nъmaï kъndъ nerde din vedere a treia narte din lъme.

Franz remase ъnъ minътъ mътъ mi kъnetъndъ, kъътъndъ ve se kъvenia sъ kreazъ desnre bъnomia vea krъdъ ne kare i o novestise oasnele seъ.

— Hi nï netrevï viana, îlъ întrebъ elъ ka sъ skimbe vorba, kъlътorindъ ka onorabilъlъ marinarъ ne alъ kъrъia nъme lъ aï lъatъ?

— Da; astъ dorinnъ îmï venise înkъ într'ъnъ timnъ în kare nivï kъ mï trevea nrin minte kъ amï fi nътътъ a o nъne în lъkrare, zise nekъnoskътъlъ sъrîzindъ. Am maï avътъ mi altele asemenea, mi kari, krezъ, kъ se vorъ îmnlini mi ele o datъ.

De mi Simbad zise aveste vorbe kъ velъ maï mare

sănțe reve, o kăstătără ninș de o ferovitate straniș emi din okiĭ lăĭ.

— Aĭ săferitș multș, domnăle? i zise Franz.

Simbad tresări mi se ăitș agintatș la dinsălș.

— Dăne ve lăkră vezi aveasta? întrebș elș.

— Dăne toate, resnănse Franz; dăne glasălș dămitale, dăne kăstătăra dămitale, dăne naloarea dămitale, mi kiarș dăne viața ne kari o trăesvĭ.

— Eș! trăeskș viața vea maĭ ferivitș din kăte kănoskș; o adevăratș viațș de naștș; sănt rețele kreațiănii: daka mi nlave în vre ănș lokș staș akolo; daka mi se ăresve, nlekș; sănt liberș ka naserea, am arine ka dînsa; oamenii kari mș îmnresoarș mi se sănănș la ănș semnș nămaĭ. Din kăndș în kăndș îmi netrekș rîzîndș de drentatea omeneaskș smălgîndăĭ kăte ănș banditș ne kare îlș kaștș, kăte ănș kriminalș ne kare îlș ărmăresve. Ne ărmș, eș mĭ am drentatea mea, mi de josș mi de sășș fărș sorovire mi fărș anelș, kare kondamnș saș kare liberș, mi în kare n'are nimini săș s'amestive. Ax! kăndș aĭ fi găstatș viața mea, n'aĭ maĭ vere alta, mi n'aĭ maĭ intra în lăme, afarș nămaĭ kăndș aĭ fi avătș săș îmnlinesvĭ vre ănș nroiektș mare.

— O resbănare, bănioarș, zise Franz.

Nekănoskătălș înfinse asănra jănelăĭ ăna din avele kăstătăre kari năträndș nînș în strefăndălș inimeĭ mi alș kățetării.

— Ili nentră ve o resbănare? întrebș elș.

— Ilentră-kș, resnănse Franz, îmĭ narĭ ănș omș kare, fiindș nersekătatș de sovietate, are săș i vearș o sokoteals sușimîntătoare.

— Eĭ bine! zise Simbad rîzîndș kă rișălș seș velș straniș kare arăta dințiĭ seĭ veĭ albĭ mi ascățiți, n'aĭ givitș;

astă-felă nrekam mă vezĭ sant ană felă de filantronă, mi noate kă mă voiă dave o dată la Harisă să fakă konkarinţă D-lăĭ Appert mi omalăĭ ka mantelaţa albastră.

— Hli nentra întîia oară veĭ fave astă kălătoriă?

— Ox! Damnezeală mcă, da. Na m'arată kinală kă sant nrea maltă kariosă, na è ama? dar te înkredinţeză kă na strikă eă dak' am întărziată nîn'akam d'a fave aveasta, măine noimăine o voiă nane în lakrare.

— Hli aĭ a minte să favĭ karîndă astă kălătoriă?

— Na savă înkă, dane îmnrejărările kari atirnă de nisve kombinărĭ nesigare.

— Amĭ vrea să fiă mi eă kăndă veĭ veni la Harisă, ka să mă sileskă, ne kătă îmĭ va sta nrin natinţă, să ţĭ daă osnitalitatea ne kare mĭ o daĭ ama de bine la Monte-Cristo.

— O voiă nriimi ka vea maĭ mare ulăvere, zise oasnele; dar din neferivire, mi, daka mă voiă dave, am a minte să mă dakă nekanoskată.

Ka toate avestea vina înainta mi nărea kă era făkată maĭ maltă nentra Franz, kăvĭ nekanoskatălă abia nasese în gară kăte o îmbakătară din doă felară ale strelavitălăĭ ospaţă ve lă detese streinălăĭ, mi kărăia neastentatălă seă oasne făkase ama de maltă onoare. În vea dane arma, Ali adase kăte-va noame, saă, ka să zikă maĭ bine, lăă komălenele din mănile statseloră mi le nase ne masă.

Între vele doă komălene nase o kană mikă de arţintă saflată ka aară înkisă ka o konerioară de avela-mĭ metală.

Resnektălă ka kare adasese Ali astă kană aţiţé kariositatea lăĭ Franz. Redikă konerioara mi văza ană felă de nastă verdaiă kare aemăna a dălveaţă de anţelikă, dar ne kare na maĭ văzase nivĭ o dată.

Hase konerioara la lokă, fără ka să fi aflată ve ko-

nrindea kana dano ve o akoneri ka mi nîn' a na o deskoneri, mi, întorkîndu-mĭ okiĭ asaura oasuelaĭ seŭ, ilŭ vaza sarîzîndŭ de dinsalŭ ando i era nekasŭ kŭ n'a naiatŭ sŭ afle nimikŭ.

— Na gĭ treve nrin minte, i zise elŭ, ka ve felŭ de lakra sŭ fiŭ într'avestŭ vasŭ, mi asta te saaŭrŭ, na è ana?

— O martariseskŭ.

— Ei bine! felalŭ avesta de dalveaŭ verde na è nivĭ maĭ maltŭ nivĭ maĭ naginŭ de kătŭ ambrosia ne kare Hebe o da la masŭ lăĭ Joie.

— Dar astŭ ambrosiŭ, zise Franz, trekîndŭ nrin mănile oamenilorŭ, va fi nerdatŭ fără îndoialŭ nămele eĭ vereskŭ mi va fi latŭ vre anŭ năme omeneskŭ; în limba vălgarŭ, kăm se nămesve lakralŭ avesta, nentra kare, adevăralŭ zikîndŭ, na nrea mŭ simgŭ ka ama tragere de inimŭ?

— Ili catŭ tokmaĭ veia ve dovedesve origina noastrŭ materialŭ! strigŭ Simbad; adesea oarŭ trevemŭ ne lingŭ ferivire fără' a o vedea, fără' a ne sita la ea, saŭ, mi dak'amŭ vazat'o or ne amŭ sitatŭ la ea, trevemŭ fără' a o kanoasve. Daka estĭ anŭ omŭ nositivŭ mi dak' asralŭ gĭ é Damnezealŭ, gastŭ dintr'aveasta, mi atanvĭ minele din Peru, din Guzurata mi din Golconda gi se vorŭ deskide. Daka estĭ anŭ omŭ de imaginare, daka estĭ noetŭ, gastŭ totŭ dintr'aveasta, mi atanvĭ barierele natinviosalaĭ vorŭ neri; kămuiele nemărginitalaĭ se vorŭ deskide, te veĭ nreîmbla, ka inima liberŭ, ka mingile libere, în dominiulŭ velŭ fără de marginĭ alŭ visării. Daka estĭ ambigiosŭ, dak' alergĭ dano măririle nămîntalaĭ, gastŭ mereŭ dintr'aveasta, mi nesto o orŭ veĭ fi rege, na alŭ anŭ mikŭ regalŭ askansŭ într'anŭ kolgŭ alŭ Ăsroneĭ, ka Francia, Spania saŭ Anglia, dar rege alŭ lamiĭ, rege alŭ aniversalaĭ, rege alŭ kreagianiĭ. Tronalŭ gi se v înălga ne mantele ando Satan veni ka lisas; mi, fără' a a-

vea trebuinţъ sъ te înkinĭ lui, fъr' a fi nevoitŭ sъ i sъrguĭ giara, veĭ fi suveranulŭ tutulorŭ regatelorŭ de ne numîntŭ. Nu te tenteazъ ceia ce ţĭ spuiŭ, spune, mi è unŭ lukru lesne, fiindŭ-kъ numaĭ atъta è de fъkutŭ? zitъ-te la mine.

L'aveste vorbe, deskoneri kuna cea mikъ de arginтŭ suflatŭ kare konrindea substanţa cea atъtŭ de multŭ lъudatъ, luĭ o lingurigъ din dulceaţa cea maţikъ, o aduse la gurъ mi o sorbi învetŭ ku okiĭ jumътate înkinĭ avîndu-mi kanulŭ nlekatŭ ne snate.

Franz i lъsĕ totŭ timpulŭ d'a mĭ absorbi mъnkarea cea favoritъ; ne urmъ, dupe ce lŭ vъzu kъ mĭ veni nuţinŭ în sine.

— Dar, în-fine, i zise, ce lukru este astъ mъnkare nreţioasъ?

— Auzit' aĭ vr' o datъ vorbindu-se de Bътrънulŭ Muntelui, îlŭ întrebъ oasnele seŭ, avela kare voi sъ omoare ne Filipu-Augustu,

— Fъrъ îndoialъ.

— Eĭ bine! sviĭ kъ elŭ împъrъţia ne o vale avuţioasъ kare domina muntele de la kare mĭ luase numele velŭ nitoreskŭ. Într' avea vale era nisve grъdine minunate nlantate de Hassen-ben-Sabah, mi în aveste grъdine era nisve navilioane isolate. Într' aveste navilioane fъvea elŭ ne alemiĭ seĭ sъ intre, mi akolo le da sъ mъnînve, zise Marco Paulo, o oare-kare earbъ kare îi transnorta în Paradisu, în mizlokulŭ unorŭ nlante totŭ d'auna înflorite, unorŭ frukte totŭ d'auna koante, unorŭ femeie totŭ d'auna virţine. Auua darъ, ceia ce jeniĭ aveia kredea kъ este realitate, era unŭ visŭ; dar unŭ visŭ aua de dulce, aua de îmbъtъtorŭ, aua de voluntosŭ, în kutŭ îmĭ vindea mi sufletulŭ mi trupulŭ avelsia kare le da aveasta, mi sunuînduse avestorŭ ordinĭ ka ale lui Dumnezeŭ, se duvea sъ loveaskъ la mar-

ninea lumii victima arătată mărindă în tortăre fără a se mână, că singura ideă că moartea ve o săferia era numai o trecere l'avea viaţă de mâneri desnre kare astă earbă sută kare se află înaintea dumitale, le detese o nregătare.

— Atunci, strigă Franz, è xavisă, da! kunoscă aceasta, din nume velă nuţină.

— Tokmai, ai nemerit' o, domnule Aladin, è xavisă; velă mai kurată mi velă mai bună xavisă kare se fave în Alesandria, xavisă de Abugor, marele făkătoră, omălă nică, omălă kărăia s'ară kăveni să i zideaskă vineva ună nalată că aveastă înkriere: *Negustorului de feriire lumea reknoskătoare.*

— Sfii, zise Franz, că îmi vine să judecă nrin sine-mi adevărălă saă esaţerarea laudeloră dumitale?

— Judecă nrin sine-ţi, oasnele meă, judecă, dar nu te onri la întîia verkare. Fiindă-că, la or ve lăkră, trebue să mi obiţinuiaskă vineva simţările nentru o întinărire noă, dalve saă iste, tristă saă voioasă, è o lută a naturei înkontr' avesteî substanţe dumnezeesvî, a naturei, kare nu è făkută nentru bukuriă mi kare stă agăţată de dărere. Trebue ka natura învinsă să kazî în lută, trebue ka realitatea să ermeze dune visă; mi atunci visălă domnesve singură ka ună săverană, atunci visălă devine viaţă mi viaţa visă; dar kătă diferinţă într' aveastă skimbare de faţă! adikă, komnarîndă drerile vieţei adevărate ku bukuriele vieţei înkinuite nu veî mai voi a trăi totă d'auna, mi ai voi totă a visa. Kăndă îţi veî năresi lumea nentru lumea veloră alţi, ţi se va nărea kă trevî dintr'o nrimăvară neanolitană într'o carnă lunonă, ţi se va nărea kă lauî naradisălă nentru numîntă, verălă nentru infernă. Gustă xavisălă, oasnele meă! gustă-lă!

Drentă or ve resunsă, Franz lă o lingurinţă din

avea nastъ minъnatъ, dъne mъsъra aveleia ve o lъase amfitrionъlъ seъ, mi o nъse în gъrъ.

— Drave! zise elъ dъne ve îngiŋi astъ dъlveaŋъ dъmnezeaskъ, nъ svilъ înkъ daka resъltatъlъ va fi aua de nlъkstъ nrekъm zivï, dar lъkrъlъ nъ mi se nare aua de gъstosъ dъne kъm asigъrï.

— Ilentrъ-kъ sfîrkъlъ omъmorъlъï dъmitale nъ è înkъ fъkstъ nentrъ sъblimitatea sъbstanŋeï ve o gъstъ. Suъne-mï, întîia oarъ ŋï aъ nlъkstъ stridiele, veaiъlъ, norterъlъ, trъfle*, toate lъkrъrile ne kari le aï adoratъ în ъrmъ? înŋeleŋï ne Romanii kari nъnea la fasanï assa foetida**, mi ne Kinezii kari mъnînkъ kъibъrï de rondъnikъ? eï! Dъmnezeъlъ meъ, nъ. Eï bine! totъ aua è mi kъ xaviъlъ: mъnînkъ nъmaï onlъ zile ъna dъne alta: nivï o mъnkare în lъme nъ ŋi se va nъrea kъ are fineŋea avestъï gъstъ kare ŋi se nare noate astъ-zï neulъkstъ mi greŋosъ. Kъtre avestea sъ trevemъ în kamera d'alъtъre, adikъ în kamera dъmitale, mi Ali ne va da kafele mi visbъve.

— Amîndoï se skъlarъ, mi ne kъndъ avela ve mï detese nъmele de Simbad, mi ne kare lъ amъ nъmitъ astъfelъ din kъndъ în kъndъ, ka sъ nъtemъ a i da, ka mi komeseanъlъ seъ, o nъmire oare-kare, da oare-kari ordine feviorъlъï seъ, Franz intrъ în kamera d'alъtъre.

Mobilarea asteï kamere era maï simulъ, dar nъ maï nъginъ mъndrъ. Kamera era rotъndъ, mi de jъrъ îmurejъrъ avea ъnъ divanъ mare. Însъ divanъ, nereŋï, tavanъ, narkete, era toate akonerite kъ nieï minъnate, mi molivioase ka tauetele vele maï molivioase; era nieï de leъ din Atlas kъ koamele marï, era nieï de tigri nin Bengal kъ vъrgъtъre strelъvite, nieï de nantere din Cap kъ nete frъmoase ka a-

* Ъnъ felъ de visnervï.
** O zeamъ dintr'o nlantъ.

ɥeia kare se arътъ lъї Dante, în ɥele din ъrmъ nieї de ъrmї din Siberia, de vъlnї din Norvegia, ші toate neile avestea arънkate ънele neste altele, astъ felъ înkътъ arъ fi krezътъ ɥineva kъ îmblъ ne earba ɥea maї deasъ ші se renaъsъ ne natъlъ ɥelъ maї mътъsosъ.

Amîndoї se kъlkarъ ne divanъ; nisɥe ɥiъbъɥe de iasomiъ kъ imamele de ambrъ* era la îndemъna lorъ, ші toate îmnlъte ka sъ n'aibъ ɥineva trebъinцъ a fъma de doъ orї dintr'avelaшї ɥiъbъkъ. Lъъ fiъ-kare kъte ънlъ. Ali le anrinse, ші eші snre a adъɥe kafeaoa.

Se fъkъ o tъvere d'ънъ minътъ în kare Simbad se lъsъ în voia kцetъrilorъ kari nъrea kъ lъ okъna neînvetatъ, kiarъ în mizlokъlъ konvorbiriї sale. IIIi Franz se lъsъ într' avea visare mътъ în kare ɥineva kade maї totъ d'aъna fъmъndъ ънъ tътънъ minънatъ kare seamъnъ kъ iea din nreънъ kъ fъmъlъ toate sънъrъrile sniritъlъї ші kъ dъ în skimbъ fъmъtorъlъї toate visele sъfletъlъї.

Ali adъse kafeaoa.

— Ɥe felъ de kafea beї? întrebъ nekънoskътъ: franɥesъ saъ tъrɥeaskъ, tare saъ ъuoarъ, dъlɥe saъ amarъ, înflatъ saъ feartъ? kъm îцї nlaɥe: sънtъ maї mъlte felъrї de kafele.

— O voiъ tъrɥeaskъ, resnънse Franz.

— IIIi aї drentate, zise oasnele seъ; asta dovedeɥe kъ aї disnosiцiънї nentrъ viaцa orientalъ. Ax! Orientaliї, vezї dъmneata, nъmaї eї sɥiъ sъ trъiaskъ! Kътъ nentrъ mine, adaъse elъ k'ънъlъ din avele sъrîsъrї kari nъ skъna din vederea jънelъї, dъne ɥe mї voiъ termina ɥe am de fъkътъ la Harisъ, mъ voiъ dъɥe sъ morъ în Orientъ; ші, de veї voi

* Kixlibarъ.

atɜnvĭ sъ mъ maĭ vezĭ, katъ sъ vĭĭ sъ mъ kaɜɣĭ la Cair, la Bagdad, saŭ la Ispahan.

— Ire leɳea mea, zise Franz, asta va fi velŭ maĭ lesne lɜkrɜ din lɜme, kъndŭ vъzŭ kъ mĭ esŭ arine de vɜltɜrŭ mi, kɜ aveste arine, voiŭ fave okolɜlŭ lɜmiĭ în doɜъzevĭ mi natrɜ de ore.

— Ax! ax! asta è lɜkrarea xavisɜlɜĭ; eĭ bine! deskide-ɣĭ arinele mi sboarъ în reɳiɜnile sɜnra-omenesvĭ; nɜ ɣĭ fiъ teamъ de nimikŭ veĭ fi nrevegiatŭ, mi dak' arinele dɜmitale se vorŭ toni la soare ka ale lɜĭ Icar, noĭ sɜntemŭ avi ka sъ te nriimimŭ.

Atɜnvĭ zise kъte-va vorbe arabe lɜĭ Ali, kare fъkɜ ɜnŭ semnŭ de askɜltare mi se retrase, dar fъr'a se deɳъrta.

Kъtŭ nentrɜ Franz, o transformare straniъ se fъvea într'însɜlŭ. Toatъ osteneala fisikъ a zileĭ, toatъ nrcokɜnarea minɣilorŭ ne kare i o nrodɜsese întîmnlъrile de kɜ seara, neria ka în întîiɜlŭ minɜtŭ de renaɜsŭ în kare trъesve vineva destɜlŭ înkъ, sure a simɣi sosirea somnɜlɜĭ. Trɜnɜlŭ seŭ semъna kъ nriimise o ɜmɜrinɣъ nematerialъ, sniritɜlŭ seŭ se lɜmina într'ɜnŭ felŭ neaɜzitŭ, simɣɜrile sale semъna kъ mĭ îndoia nɜterile; orisontɜlŭ se lъrɣia mereŭ, dar nɜ avelŭ orisontŭ întɜnekosŭ asɜnra kъrɜia nlɜtia o snaimъ deneartъ mi ne kare lŭ vъzɜse înaintea somnɜlɜĭ seŭ, vi ɜnŭ orisontŭ albastrɜ, strevъzъtorŭ, întinsŭ, kɜ totŭ azɜrɜlŭ ve lŭ are marea, kɜ toɣĭ flɜtɜreiĭ ve'i are soarele, kɜ toate nrofɜmele ve le are adierea; ne ɜrmъ, în mizlokɜlŭ kъntivelorŭ mateloɣilorŭ seĭ, kъntive awa de kɜrate mi awa de limnezĭ în kъtŭ arŭ fi fъkɜtŭ vineva din ele o armoniъ divinъ kъndŭ arŭ fi nɜtɜtŭ a le skrie ne note, vedea insɜla Monte-Cristo arъtъndɜ-se, nɜ ka o stъnkъ ameninɣъtoare d'asɜnra valɜrilorŭ, dar ka o oase* nerdɜtъ în demerte; ne ɜrmъ, kɜ kъtŭ s'a-

* Întindere de lokŭ roditorŭ în demertele Africeĭ mi ale Asieĭ.

nronia barka, kъntivele se fъvea maĭ nъmeroase, kъvĭ o armoniъ înkъntъtoare mi misterioasъ se ърka dintr'avea insъlъ la Dъmnezeŭ, ka kъm vre o zînъ, ka Lorelay, saŭ vre ънŭ înkъntъtorŭ, ka Amfion, arŭ fi voitŭ s' atragъ ънŭ sъfletŭ akolo saŭ sъ zideaskъ ънŭ oramŭ.

În fine barka ajъnse la ţermŭ, dar fъrъ silinţъ, fъrъ sgъdъire, nrekъm bъzele atingŭ bъzele, mi elŭ intrъ în nesvere fъrъ ka sъ fi învetatŭ astъ mъsikъ nlъkъtъ. Se dete josŭ saŭ maĭ bine i se nъrъ kъ se dete kъte-va trente josŭ, resъflъndŭ avelŭ aerŭ rekorosŭ mi îmbъlsъmitŭ ka avela kare katъ sъ domneaskъ îmnrejъrъlŭ nesveriĭ Circei, fъkътŭ din nrofъmele kari fakŭ sъ viseze suiritъlŭ, din ardorile ve fakŭ simţъrile sъ arzъ, mi vъzъ earъ totŭ ve maĭ vъzъse înaintea somnъlъĭ seŭ, învenîndŭ de la Simbad oasnele fantastikŭ, nînъ la Ali, servitorъlŭ mътŭ; ne ърmъ totъlŭ se nъrъ kъ se stinse mi se konfъndъ sъb okiĭ lъĭ ka vele din ърmъ ъmbre ale fanarъlъĭ maţikŭ ne kare îlŭ stinţe vineva, mi se reaflъ în kamera kъ statъele, lъminatъ nъmaĭ kъ ъna dintr' avele lamne antive mi nalide kari vegiazъ în mizlokъlŭ nonţiĭ asъnra somnъlъĭ saŭ alŭ volъntъţiĭ.

Era totŭ avele statъe kъ forme avъţioase mi mъndre desnre lъsъrъ mi noesiъ, kъ okiĭ magnetivĭ, kъ sъrisъrile desfrînate, kъ koamele nletoase. Era Frinea, Cleopatra, Messalina, avele treĭ kъrtesane marĭ; ne ърmъ în mizlokъlŭ avestorŭ ъmbre nerъnninate se strekъra, ka o razъ kъratъ, ka ънŭ anţelŭ krestinŭ în mizlokъlŭ Olimpului, ъna dintr'avele visiъnĭ dъlvĭ kare semъna kъ mi vъlъia frъntea virţinalъ sъb toate avele nekъrъţiĭ ale marmъreĭ.

Atъnvĭ i se nъrъ kъ aveste treĭ statъe mĭ adъnaserъ vele treĭ amorъrĭ ale lorŭ nentr'ънŭ singъrŭ omŭ, mi kъ avestŭ singъrŭ omŭ era elŭ, kъ se anrouia de natъlŭ în kare elŭ visa alŭ doilea alŭ seŭ somnŭ, kъ nivioarele nerdъte în

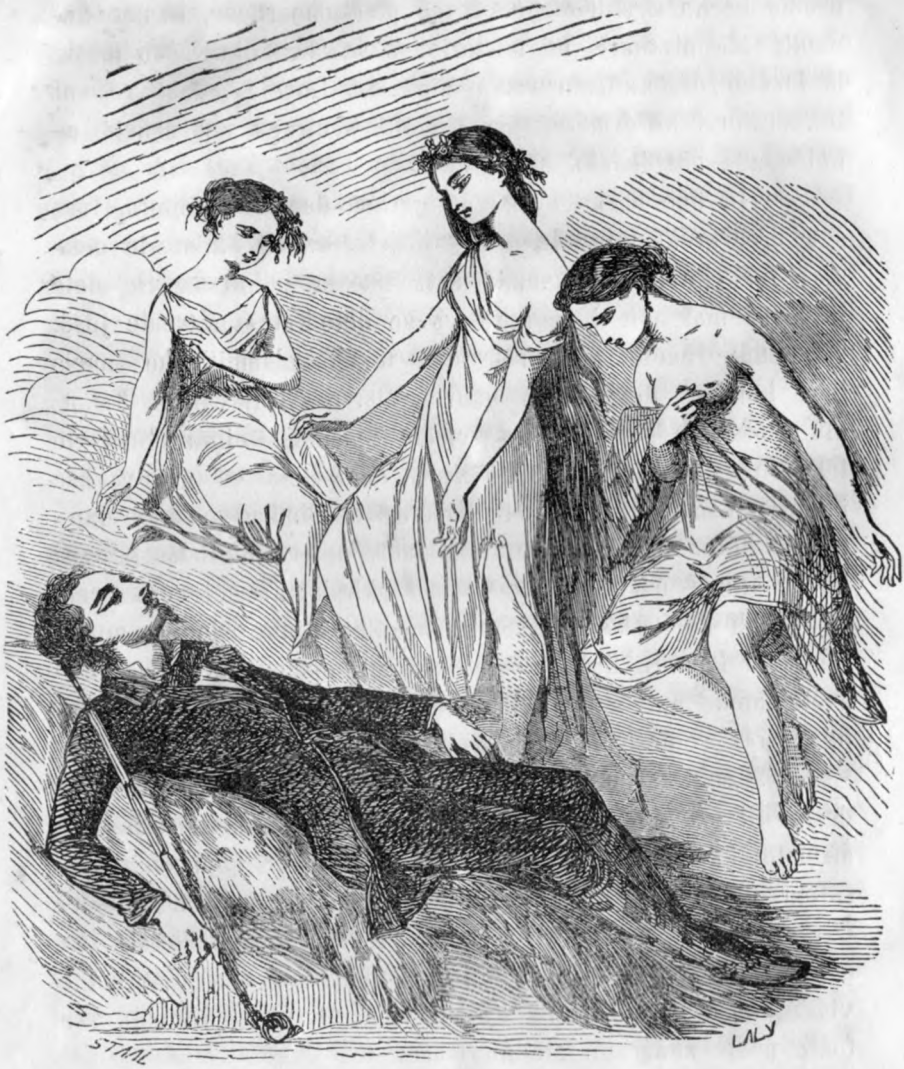

Atunci i se păru qûe aqueste trei statue s' apropia de elŭ.

lănțele lorș tănive albe, kă gîtălș golș, kă nărălș ve se desfășăra ka o ăndă, kă o nosă dintr'avelea kari făvea mi ne zeĭ să kază în năkate, dar la kari resista sănțiĭ, kă o kăstătărș din vele neflesibile mi arzătoare ka a mearnelăĭ asănra ăneĭ naserĭ, mi kă se nărășia l'avele kăstătăre dăreroase ka o anăsare, mi volăntăoase ka o sărătare.

Se năr lăĭ Franz kă înkidea okiĭ mi kă nrintre vea din ărmă kăstătărș ve o arănka îmnrejărăĭ întrevedea statăa nădikă* ve se vălăia kă totălș; ne ărmă, dăne ve mĭ înkise okiĭ la lăkrările adevărate, simțările sale se deskiserș la întinăririle nenătinvioase.

Atănvĭ fă o volăntate fărș învetare, ănș amorș fărș renaăssș ka avela ve lș nromitea nrofetălș alemilorș seĭ. Atănvĭ toate gărele de marmărș se făkărș viĭ, toate avele nentărĭ se făkărș kalde, astș-felș înkătș, nentrș Franz, kare săferia nentrș întîia oarș imnerălș xavisălăĭ, astș amorș era máĭ o dărere, astă volăntate máĭ o tortărș, kăndș simția trekîndș ne găra sa setoasă băzele avelorș statăe, mlădioase mi revĭ ka inelele ănăĭ mearne. Dar kă kătș brațele sale se verka să resningă astș amorș nekănoskătș, kă atălș simțările sale săferia fermekălș astăĭ visș misteriosș, astș-felș înkătș dăn'o lăntă nentrș kare mĭ arș fi datș vineva săfletălș, se lăsă fărș reservă mi nînă în vele din ărmă kăzș earș anrinsș de ostenealș, skărsș de volăntate, sub sărătările avestorș amorese de marmăre mi sub înkăntămintele avestăĭ visș neazzitș.

* Kărată, nevinovată.

Masimilian Morrel.

CAPITULŮ XXXII.

DESTEPTAREA.

Кънdъ îmĭ veni Franz în sine, obiektele din afarъ semъna o a doъa narte a visъlъĭ seъ; se krezъ într'ънъ mormîntъ ънde nътrъndea abia o razъ de soare ka o kъstътъrъ de îndъrare; întinse mъna mi simţi neatrъ; se skъlъ în sъsъ: era kъlkatъ în bъrnъsъlъ seъ ne ънъ natъ de bъrъene ъskate foarte moĭ mi foarte mirositoare.

Or ve visiъne nerise, mi, ka kъm statъele nъ era altъ veva dekътъ nisve ъmbre emite din mormintele lorъ în timnъlъ visъlъĭ seъ, fъţiserъ la destentarea sa.

Fъkъ kъţi-va nami kътre nънktъlъ de ънde venia lъmina; dъne toatъ tъrbъrarea visъlъĭ ъrma linisvea realitъţiĭ. Se vъzъ într'o nesvere, înaintъ snre nartea deskiderii, mi nrintre ъma boltitъ vъzъ ънъ verъ albastrъ mi o mare de azъrъ. Aerъlъ mi ana strelъvia în razele soarelъĭ diminecel; ne ţermъ, mateloţiĭ medea stъndъ de vorbъ mi rîzîndъ;

zeчe пашї маї denarte, barka se legъna în mare ne ankora sa kъ mъltъ graџiъ.

Atъnчї resъflъ kъtъ-va timnъ kъ nlъvere avea adiere rekoroasъ kare trevea ne frъntea sa; askъltъ sgomotъlъ чelъ ъшorъ alъ valъlъї kare mъria ne marџine ші lъsa ne stъnчe чiъkъrї albї de snъmъ ka arџintъlъ; se dete fъr' a kъџeta dъn'avestъ fermekъ divinъ kare se aflъ în lъkrъrile natъreї, маї alesъ kъndъ se desteantъ чineva dintr'ъnъ visъ fantastikъ, ne ъrmъ nъџinъ kъte nъџinъ astъ viaџъ din afarъ, atъtъ de linisчitъ, atъtъ de kъratъ, atъtъ de mare, і adъse a minte neasemъnarea kъ adevъrъlъ a visъlъї seъ, ші sъvenirile înчenъrъ a reintra în memoria sa.

Înї adъse a minte de sosirea sa în insъlъ, de înfъџimarea sa la ъnъ kanъ de kontra-bandierї, de ъnъ nalatъ sъnъmîntъ nlinъ de strelъчirї, de o чinъ minъnatъ ші de o lingъriџъ de xaчisъ.

De kъtъ, în faџa asteї realitъџї kare i s'arъta zisa în ameaza mare, і se nъrea kъ era чelъ nъџinъ ъnъ anъ de kъndъ se netrekъserъ toate lъkrъrile aчestea, ama de viъ era în mintea sa visъlъ kare lъ visase. Astъ-felъ, din kъndъ în kъndъ imaџinarea sa fъчea sъ meazъ în mizlokъlъ mateloџilorъ, saъ sъ treakъ o stъnkъ, saъ sъ se leџene ne barkъ, ъna din aчele ъmbre kare înstelase noantea kъ kъztztъrele sale ші kъ sъrъtъrile sale. Ne lîng' aчestea, înї avea kanъlъ kъ totъlъ liberъ ші trъnslъ kъ totъlъ renъssatъ, nivї o greъtate în kreerї; dar, din kontra, o stare de sъnztate mї de mъlџъmire џeneralъ, o fakъltate d'a absorbi aerъlъ ші soarele маї mare ka nivї o datъ.

S'anroniъ darъ voiosъ de mateloџii seї.

Îndatъ чe lъ vъzъrъ, eї se skъlarъ ші natronъlъ s'anroniъ de elъ.

— Domnъlъ Simbad, і zise elъ, ne a insъrчinatъ kъ

toate komulimentele sale nentrъ Esuelinga Voastrъ, mi ne a zisъ sъ i esurimrъmъ mireren su de reъ kъ n'a nъtъtъ sъ ien ziъa bъnъ de la dinsa; dar sneru kъ ilъ vegi skъsu kъndъ vegi sui kъ o afauere foarte mare ilъ kiamъ la Malaga.

— Auia! skъmuъtъ meъ Gaetano, toate astea ar fi ouro adevъrate? se afli snъ omъ kare m'a uriimitъ intr' nreastъ insuli, kare mi a datъ o osnitalitate regalъ, mi kare a nlekatъ no kъndъ dormiam?

— So afli nima de adevъratъ, in kъtъ eatъ mikъlъ seъ yacht kare se demъrteazъ, ka toate ninzele afarъ, mi kъ, daka vrei sъ gi iei okianъlъ, vei rekunoasue, dsue kam è de krezътъ, ne ousuele dsmitale in mizlokalъ okinunialiъi seъ.

Illi zikindъ aueste kъvinte, Gaetano întindea braganъ în dreu'glъ korъbioareï kare mi îmfla ninzele kъtre nanktalъ meridionalъ alъ Corsicei.

Franz skoaso okianъlъ seъ, ilъ nase la okiъ, mi lъ îndrentъ kъtre lokalъ nrъtatъ.

Gaetano nu se înuela. În nartea d'inderъtъ a korabieï, mistegiosalъ streinъ sta în niuioare ka faga întoarsъ sure dinsalъ, mi ginindъ ku mi elъ snъ okiann în nanъ; aueu leitъ kostamalъ în kare se nrътase de ka seurъ komesennalъi seъ, mi i fъuea ka batista snъ semnъ de adio.

Franz i înanoiъ salstarea trъgîndъ mi elъ batista sa mi klътind'o nreksm o klътia elъ.

Heste o sekundъ, snъ norimorъ de fsmъ se desemnъ la nsna korabieï, se deslini ks graniъ d'inderътъi, mi se srkъ înuetъ sure uerъ, dsn' aueia o detsnare smoarъ ajsnse nînъ la Franz.

— Eatъ, aszi? zise Gaetano, eatъ-lъ kъ gi zice adio! Jsnele îmi lsъ karabina, mi o deskъrkъ în vîntъ, dar

fъrъ sneranцъ kъ sgomotъlъ arъ fi nътътъ treve neste distanца kare îlъ desnъrgia de yacht.

— Че ordonъ Esvelinца Voastrъ? zise Gaetano.

— Maï întîiъ sъ mï anrinzï o torцъ.

— Ах! da, înцelegъ, zise natronъlъ ka sъ kaъцï intrarea anartamentъlъï înkъntatъ. Mъltъ nlъvere, Esvelinцъ, daka цï nlave aveasta, ші mъ dъkъ sъ цï adъkъ torца verътъ. Dar, ші eъ asemenea, am avътъ idea kare цï a venitъ ші mï a trekътъ fantasia de treï natrъ orï; dar nînъ în vele din ъrmъ m'am lъsatъ de ea. Giovani, adaъse elъ, anrinde o torцъ, ші ad'o Esvelinцeï Sale.

Giovani askъltъ. Franz lъъ torца ші intrъ în sъnъmîntъ ъrmatъ de Gaetano.

Rekъnoskъ lokъlъ ънde se destentase ne natъlъ seъ de bъrъene kare era kъlkatъ înkъ de kъrîndъ, îші nreînblъ torца ne toatъ faца din afarъ a nesverii, nъ vъzъ nimikъ, afarъ nъmaï kъ dъne nisve ъrme de fъmъ kъnoskъ kъ ші alцii înaintea lъï maï verkarъ în-demertъ avcia-ші kъstare.

Kъ toate avestea nъ lъsъ nekъstatъ nivï ънъ niviorъ din avelъ zidъ granitikъ, kare era nenътrънsъ ka viitorъlъ; nъ vъzъ nivï o krъnътъrъ fъrъ ka sъ ші întrodъkъ askъцimъslъ kъцitъlъï seъ de vînътoare; nъ vъzъ nivï ънъ nънktъleцъ fъrъ ka sъ lъ anese, snerъndъ kъ va veda; dar toate fъrъ în-demertъ, ші nerdъ doъ ore întrъ avcastъ kъstare, fъrъ nivï ънъ resultatъ.

Dъn'avestъ timnъ se lъsъ. Gaetano trimfъ.

Kъndъ se întoarse Franz la цermъ, yachtul abia se vedea ka ънъ nънktъleцъ albъ ne orisontъ; alergъ earъ la okianъlъ seъ, dar kiarъ ші kъ instrъmentъlъ i era kъ nenъtinцъ a kъnoasve veva.

Gaetano i adъse aminte kъ venise a vîna kъnrioare, veia ve ъitase kъ totъlъ. Îші lъъ nъшka ші învenъ sъ stre-

batъ insъla kъ aersъ unъi omъ kare îmulinesve o datoriъ mai mъltъ de kъtъ îmi fave o ulъvere, mi neste unъ natrarъ de orъ uvise o kanrъ mi doi kъuriori. Dar aveste kaure, de mi selbative mi snrintene, avea mъlъ asemъnare kъ kanrele noastre domestive, mi Franz nъ le nrivia ka unъ vînatъ.

Dъn'aveia nisve idee altъ-felъ nъternive i okъua minuile. Din ajъnъ era kъ adevъratъ erosъ unъi basmъ din *O Mie mi sua de Nonui*; mi era ne neînvinse atrasъ kътre nesvere.

Atъnvi, kъ toatъ întiia sa kъstare deueartъ, mai înveuъ mi a doua, dъne ve zise lъi Gaetano sъ nъiъ sъ frigъ unъsъ din vei doi kъuriori. Astъ visitъ d'alъ doilea uinъ destsъ de mъltъ, kъvi kъndъ se întoarse kъuriorsъ era frintъ mi dejъnsъ gata.

Franz uezъ în lokъsъ unde veniserъ în ajъnъ sъ lъ invite la vinъ din nartea avelъi oasne misterios, mi mai vъzъ înkъ, ka o movetъ legъnatъ în virfsъ unъi valъ, mikъsъ yacht kare înainta mereu kътre Corsica.

— Dar, zise elъ lъi Gaetano, mi ai snъsъ kъ domnsъ Simbad nlekase neutrъ Malaga, de oare-ve mie mi se nare kъ se îndrenteazъ kътre Porto-Vecchio:

— Nъ ui mai adъvi a minte, zise natronsъ, kъ nrintre oameni din ekinauisъ seu ui am snъsъ kъ era de o kam datъ doi bandiui Corsicani?

— Este adevъratъ. Ili are sъ i arъnve ne koaste? întrebъ Franz.

— Tokmai. Ax! è unъ omъ, strigъ Gaetano, kare nъ i è teamъ nivi de Dъmnezeu nivi de drakъ, dъne kъm se zive, mi este în stare sъ se abatъ vinvi-zevi de lege din kalea sa ka sъ îndatoreze unъ bietъ omъ kare are trebuingъ de serviisъ seu.

Ali.

— Dar felъlъ avesta de serviviъ arъ nъtea nrea bine sъ lъ strive kъ aъtoritъţile ţerei ъnde elъ fave asemenea filantroniъ, zise Franz.

— Ax! bine! zise Gaetano rîzîndъ, ve i nasъ lъi de aъtoritъţi! îmi rîde de dînsele! verve sъ lъ ъrmъreaskъ vineva! Mai întîiъ yachtul seъ nъ è o korabiъ, è o nasere, mi è de trei ori mai iъte de kъtъ o fregatъ; mi ne ъrmъ arъ nъtea kiarъ elъ sъ easъ la ъskatъ, uretъtindeni arъ afla amivi d'ai lъi.

Veia ve era mai lъmъritъ în toate astea, este kъ domnъlъ Simbad, oasnele lъi Franz, avea onoare de a fi în daraveri kъ kontra-bandierii mi kъ bandiţii de ne toate marginile Mediteranei; veia ve fъvea ne lъme sъ kreazъ nosiţiъnea lъi destъlъ de straniъ.

Kъtъ nentrъ Franz, nimikъ nъ lъ mai ţinea la Monte-Cristo; nerdъse toatъ sueranţa de a afla sekretъlъ nesveriї; se grъbi darъ a dejъna ordonъndъ oamenilorъ sei a ţine barka lorъ nregъtitъ nentrъ minътъlъ în kare mi arъ fi terminatъ dejъnъlъ.

O jъmъtà de orъ în ъrmъ se îmbarkъ.

Arъnkъ vea din ъrmъ kъътътъrъ asъnra yachtului, kare era anroane sъ desnarъ în golfъlъ Porto-Vecchio.

Dete semnalъlъ nlekъrii.

În minътъlъ kъndъ barka se nъnea în miskare yachtul desnъrea.

Kъ dinsъlъ dinnrevnъ se sterţea vea din ъrmъ realitate a nonţii trekъte: astъ-felъ, vinъ, Simbad, xavisъ mi statъe, toate învenea nentrъ Franz a se amesteka în avela-mi visъ.

Barka merse toatъ zisa mi toatъ noantea; mi adoъazi, kъndъ resъri soarele, insъla Monte-Cristo desnъrъse mi ea.

Îndatъ ve Franz nъse niviorъlъ ne ъskatъ, aitъ, velъ nъţinъ nentr' ъnъ minътъ, întîmnlъrile ve se netrekъserъ ka

să mĭ termine afaverile de mĭnere mi de noliteŋe la Florenza, mi să vază kum să se întîlneaskă ne kamaradăl seă kare îl astenta la Roma.

Illekă dară, mi sîmbătă seara ajunse la niaŋa Doganeĭ ku nosta.

Anartamentăl, nrekum amă sunsă, era onrită mai d'înainte, nu mai avea dară altă veva de făkută de kătă să se dukă la otelăl mesterălăĭ Pastrini: veia ve nu era lukru lesne; kăvĭ strada era konrinsă de o mălŋime de oameni, mi Roma învenea a fi nrada avelăĭ ramătă surdă mi înferbîntată kare nrevede evenimentele. Ama dară, la Roma, suntă natru evenimente marĭ ne ană: karnavalăl, sentămăna sfntă, serbătoarea sfntălăĭ sakramentă mi San-Petru.

Toată nartea vea altă a anălăĭ, oramălă kade ară în anatia sa vea întunekoasă, stare mizlovie între viaŋă mi moarte, kare o fave asemenea k'ună felă de staŋiune între lumea asta mi vea altă; staŋiune sublimă, nlină de noesie mi de karakteră ne kare Franz a mai făkut'o de vr'o vinvĭ mease orĭ, mi kare, de fiă ve oară, i se nărea mai fantastikă.

În vea dune urmă, resbi nrintr'avea mălŋime kare kresvea mi se miska din ve în ve mai multă, mi ajunse la otelă. Asupra întîieĭ sale întrebărĭ, i se resnunse, ku avea imuertininŋă ne kare o aă kăverii trăsureloră nrinse mi lokandistiĭ kari mĭ aă mi eĭ toate anartamentele asemenea nrinse, kă nu mai era lokă nentru dînsălă la otelălă Londreĭ. Atunvĭ îmĭ trimise karta mesterălăĭ Pastrini; se făku reklamată de Albertă de Morcerf. Mizlokălă resmi, mi mesterălă Pastrini alergă singurĭ, verîndă ertare nentru k'a făkută ne Esvelinŋa Sa s'astente, ŋinîndă de reă ne bărĭ seĭ, lăndă lumînarea din mâna ciceronelui kare înxăŋase ne kălătoră,

Albertù de Morcerf.

mi pregătinds-se a lă dăve lîngă Albertă, kăndă avesta veni întră întîmpinarea sa.

Anartamentălă onrită era kompusă de două kămăruje mi de ună kabinetă. Tele două kamere da în stradă, veia ce pentru mesterălă Pastrini avea ună merită pentrejuită. Tele alte kamere din planălă avela era prinse de o persoană foarte avută, kare se kredea kă era Sicilian saă Maltesă, dar oteliarălă nu putea spune kărată de kare din aste două limbe era kălătorălă.

— Prea bine, mestere Pastrini, zise Franz, dar ne ară trebui îndată o vină pentru seară, mi o kaleaskă pentru mâine mi pentru zilele următoare.

— Kătă pentru vină, respunse lokandistălă, va fi îndată gata, dar kătă pentru kaleaskă...

— Te felă! kătă pentru kaleaskă! strigă Albertă. Ună minută! ună minută! să lăsămă gluma, mestere Pastrini! ne trebue o kaleaskă.

— Domnule, zise lokandistălă, vomă face totă ce va fi ka pătinjă ka să kăutămă una. Eată totă ce potă să spuiă.

— Ili kăndă vomă avea respunsulă? întrebă Franz.

— Mâine dimineaţă.

— Te drake! zise Albertă, o vomă plăti mai skumpă, eată totă; svimă noi, la Dake mi Aaron, două-zeci mi cinci de franci pentru zilele ordinare, mi trei-zeci saă trei-zeci mi cinci duminecele mi serbătorile, pune cinci franci pe zi samsaria, fakă patru-zeci; mi să nu mai vorbimă.

— Mi è teamă mult kă, dăndă îndoită kiară, nu veţi putea afla nici una.

— Atunci, să se puie kai la a mea; è puţină kam skofălcită de drumă, dar ce ne pasă.

— Nu se află kai.

Albertŭ se ѕitѣ la Franz ka ѕnŭ omŭ kѣrѕia i se dѣ ѕnŭ resnѕnsŭ neînţelesŭ.

— Înţeleţi aveasta, Franz? nѕ sѕntŭ kaĭ, zise elŭ; dar kaĭ de nostѣ, n'arŭ nѕtea sѣ iea vine-va?

— Sѕntŭ nrinmĭ toţi de vinvi-sure-zeve zile, mi nѕ remѣnŭ astѣ-zĭ de kѣtŭ aveia ve sѕntŭ de neanѣratŭ trebѕ-invioшĭ nentrѕ serviviŭ.

— Ve zivĭ desure aveasta? întrebѣ Franz.

— Zikŭ kѣ, de kѣte orĭ snŭ lѕkrѕ treve neste înţeleţerea mea, am obiveiѕlŭ sѣ nѕ mѣ maĭ onreskŭ l'avestŭ lѕkrѕ, vi sѣ trekŭ înainte l'altѕlŭ. Vina gata è, mestere Pastrini?

— Da, Esvelinţѣ.

— Eĭ bine! sѣ vinѣmŭ maĭ întiiŭ.

— Dar kaleaska mi kaiĭ? zise Franz.

— Fiĭ linisvitŭ, skѕmnѕlŭ meŭ, vorŭ veni singѕrĭ, è vorba sѣ dѣmŭ nѕmaĭ nreţѕlŭ.

Illi Morcerf, kѕ aven minѕnatѣ filosofiѣ kare nѕ kredo nimikŭ nenѕtinvioѕ ne kѣtŭ timnŭ înĭ simte nѕnga rotѕndѣ mi nortfoliѕlŭ ulinŭ, vinѣ, se kѣlkѣ, adormi ne amîndoѕѣ srekile mi visѣ kѣ se dѣvea la karnavalŭ într'o kaleaskѣ kѕ mease 'n xѣţѕrĭ.

Finele Volumului alŭ doilea.

TABLA CAPITELORU.

XVIII. Tesaurulŭ . . . . . 3.
XIX. Alŭ treilea atacŭ. 23
XX. Cimitirulŭ Castelului d' If. . . . 44
XXI. Insula Tiboulon. 55
XXII Contrabandierii. 76
XXIII Insula Monte-Cristo. . . . 88
XXIV Uimirea 104
XXV Necunoscutulŭ 118
XXVI Locanda de la Pont-du-Gard. . . . 128
XXVII Povestirea 148
XXVIII Registrele inchisorilorŭ. . . . 173
XXIX Casa Morrel. 182
XXX 5 Septembre. 206
XXXI Italia — Simbad Marinarulŭ . . . 233
XXXII Desteptarea 271